

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 25 · 1. desember
Sesjonen 2022–2023

Møte torsdag den 1. desember 2022 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 25):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2023
2. Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2023 og forslaget til statsbudsjett for 2023 (Innst. 2 S (2022–2023), jf. Meld. St. 1 (2022–2023), Prop. 1 S (2022–2023), Prop. 1 S Tillegg 1 (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023))
3. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Kjellaug Nakkim*

Presidenten [10:00:32]: Ærede medrepresentanter! Tidligere stortingsrepresentant Kjellaug Nakkim gikk bort 16. mai i år, 81 år gammel.

Hennes engasjement i Høyre og i norsk samfunnsliv strakk seg nesten over et helt liv.

Kjellaug Nakkim var medlem av Moss bystyre fra 1975, formannskapet fra 1979 og Østfold fylkesting fra 1983.

Hun ble valgt inn som stortingsrepresentant høsten 1989. Der satt hun til hun takket nei til gjenvalg i 2001.

Den første perioden var hun i samferdselskomiteen, den andre i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen og den tredje i finanskomiteen. Dermed bidro hun til å sette sitt preg på det norske samfunnet i et bredt spekter av saker.

Kjellaug Nakkim tok også på seg viktige verv i partiorganisasjonen. Blant annet var hun kvinnepolitisk nestleder i partiet på midten av 1990-tallet. Kjellaug Nakkims innsats for Høyre tok ikke slutt etter tiden som stortingsrepresentant. Fra 2000 til 2004 var hun leder av Østfold Høyre og medlem av Høyres sentralstyre.

Nakkim var også leder av Kringkastingrådet fra 2006 til 2010.

Hun var i sitt arbeid særlig opptatt av kvinnepolitikk og idrett, og hun la ned en betydelig innsats i frivillige organisasjoner som fremmet disse sakene. Blant annet ble hun leder for avdelinger både av Norges Husmorforbund og innen friidretten i Moss og i Østfold.

Hun hadde en imponerende kapasitet og fant mange arenaer hvor hun kunne få utløp for sin virketrang og sitt ønske om å bidra til å drive samfunnet framover.

I Høyre huskes Kjellaug Nakkim som en saklig og grundig politiker. Hun satte seg godt inn i sakene hun arbeidet med. Hun var ikke den som brukte de største ordene, og hun var mest opptatt av resultatene hun ønsket å oppnå.

Mange husker også hennes positive og vennlige væremåte med glede. Hun ble oppfattet som en morsom, god og støttende kollega. Det er en egenskap som ofte ikke synes så godt utad, men som betyr veldig mye i en hverdag hvor det ofte er tøffe debatter og hard tautrekking.

Vi lyser fred over Kjellaug Nakkims minne og takker for hennes langvarige innsats for det norske samfunnet.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten [10:03:53]: Representantene Willfred Nordlund og Lars Haltbrekken, som har vært permitterte, har igjen tatt sete.

Det foreligger fire permisjonssøknader, fra representanten Tellef Inge Mørland om permisjon i tiden fra og med 6. til og med 8. desember, fra representantene Sverre Myrli og Trond Helleland om permisjon i tiden fra og med 5. til og med 8. desember og fra representanten Erlend Wiborg om permisjon i tiden fra og med 4. til og med 8. desember – alle for å delta i Transatlantisk forum med NATOs parlamentariske forsamling i Washington D.C.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i Stortinget i tiden fra og med 6. til og med 8. desember:

For Aust-Agder: Abel Cecilie Knibe Kroglund

For Akershus: Tobias Hangaard Linge

For Buskerud: Bård Heio

For Østfold: Bjørnar Laabak

Presidenten [10:04:52]: Representanten Erlend Svoldal Bø vil framsette et representantforslag.

Erlend Svoldal Bø (H) [10:05:09]: På vegne av stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Lene Westgaard-Halle og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om salg av sterkøl fra bryggeri.

Presidenten [10:05:20]: Representanten Marie Sneve Martinussen vil framsette et representantforslag.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:05:33]: I lys av den fortvilte situasjonen utenfor fattighus landet rundt vil jeg framsette forslag om hastetiltak mot priskrisa før jul. Det er et forslag jeg fremmer på vegne av representantene Bjørnar Moxnes, Sofie Marhaug, Mimir Kristjánsson, Seher Aydar, Hege Bae Nyholt, Tobias Drevland Lund, Geir Jørgensen og meg selv, og jeg oppfordrer alle representanter fra andre partier til å bli med på det.

Jeg ber også om at det hastebehandles etter § 39 d i forretningsordenen.

Presidenten [10:06:01]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra finanskomiteen vil sakene nr. 1 og 2 bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:06:31]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2023

Sak nr. 2 [10:06:35]

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2023 og forslaget til statsbudsjett for 2023 (Innst. 2 S (2022–2023), jf. Meld. St. 1 (2022–2023), Prop. 1 S (2022–2023), Prop. 1 S Tillegg 1 (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023))

Presidenten [10:07:00]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: Den fordelte taletiden begrenses til 3 timer og 15 minutter, eksklusiv replikker og treminuttersinnlegg.

Taletiden blir fordelt slik på partigruppene: Arbeiderpartiet 50 minutter, Høyre 40 minutter, Senterpartiet 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Rødt 10 minutter, Venstre 10 minutter, Miljøpartiet De Grønne 10 minutter og Kristelig Folkeparti 10 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletiden – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra partigruppens hovedtalere, parlamentariske ledere samt medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Egil Knutsen (A) [10:07:59] (komiteens leder): Jeg vil begynne med å takke finanskomiteen for tålmodigheten og samarbeidet i denne saken, og jeg vil rette en særlig takk til Senterpartiet og SV for gode, tøffe, konstruktive og tillitsfulle forhandlinger. Velgerne ga i fjor våre partier flertall i landets nasjonalforsamling, og i neste års budsjett viser vi hvordan vi bruker flertallet til å oppnå våre mål. I dag vedtar Stortinget et omfordelende og ansvarlig budsjett som gir et tryggere og mer rettferdig Norge.

Det er alltid noe høytidsstemt ved å vedta et statsbudsjett her i denne salen. Det er en av våre viktigste

oppgaver, det er det vi er her for – å gi landet et budsjett og lover som ivaretar både enkeltmennesker og lokalsamfunn, by og bygd, bedrifter og frivillighet på en god måte. Det er dette mange av de større og mindre debattene vi har her inne, leder fram mot. Og som vi alle vet: Bak budsjettposter, tall og tabeller finnes det mennesker med håp, drømmer og muligheter. Det vi vedtar i dag, legger rammene for hvordan alle som bor i Norge, kan forvalte disse mulighetene. Det er vårt ansvar, og det skal vi være oss bevisst.

Akkurat i år har dette arbeidet vært preget av en annen tyngde, et annet alvor. 2022 har vært et år som har utfordret en rekke grunnleggende forestillinger vi har tatt for gitt, om trygghet og om frihet. En brutal angrepskrig på vårt eget kontinent er rystende og alvorlig i seg selv, et gufs fra fortiden. Men, som vi har erfart, det får også store konsekvenser for vår egen trygghet her hjemme, sikkerhetspolitisk og økonomisk. Dette har naturligvis rammet inn arbeidet med statsbudsjettet for 2023.

I budsjettforliket for 2023 mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har vi blitt enige om at regjeringen i løpet av første halvår i 2023 fremmer forslag om et rammeverk for et større, flerårig bidrag til gjenoppbygging av og støtte til Ukraina. Vi slår også fast at krigen har globale konsekvenser for særlig mat- og energisikkerhet, og at vi vil fremme forslag om å øke bistanden i 2023. Vi inviterer til og håper på et bredt flertall i Stortinget når disse sakene kommer til behandling neste år.

Før Russland startet den militære krigføringen i Europa, innledet de en energikrig. Den har ført til økte energipriser på hele kontinentet, også i Norge. Sammen med ettervirkninger av to år med pandemi har krigen også påvirket prisen på en rekke varer, og kombinert med lav ledighet og høy aktivitet i norsk økonomi drevet opp priser og renter.

Noe kan løses med politikk. Den gode strømstøtteordningen, en av verdens beste for husholdninger, som regjeringen raskt fikk på plass, er et eksempel på det. Med den har ekstraordinære priser rammet norske familier mindre hardt enn de ellers ville gjort. Men i en situasjon der det å bruke enda mer penger vil forsterke problemene vi gjerne vil løse, kan ikke staten kompensere for alle økte utgifter. Da må vi gjøre det som er rett, selv om det kanskje ikke er det som gir politisk gevinst i dag eller i morgen. For trår vi feil, kan vondt bli verre.

Dette er bakteppet for et statsbudsjett som har trygg økonomisk styring som sin viktigste rettesnor – ikke fordi et stramt budsjett er et mål i seg selv, men fordi konsekvensene av ikke å vise ansvarlighet i en slik situasjon vil gi store negative konsekvenser på sikt for norsk økonomi, for familier, for enkeltmennesker og for bedrifter. Derfor har Arbeiderpartiet stått fast ved at dette budsjettet skal være omfordelende og rettferdig, men også an-

svarlig. Da er det helt avgjørende at vi får kontroll på prisveksten og gjør nødvendige grep for å beskytte vanlige folk mot for høye renteøkninger. Det motsatte vil gjøre hverdagen tøffere for svært mange.

Vi har sagt at vi skal komme ut av dette med Europas laveste ledighet og et mest mulig rettferdig samfunn. Foreløpig har vi lavere inflasjon enn sammenlignbare land, en ledighet på 1,6 pst., det går godt i næringslivet, det investeres, utvikles og skapes arbeidsplasser over hele landet.

Er det noe vi har lært av tidligere tøffe tider, enten det har vært bankkriser, finanskriser eller pandemier, er det at det er de som sliter mest fra før, som alltid rammes hardest. Slik er det også når utgiftene og prisveksten løper løpsk og pengene ikke strekker til. Da regjeringen la fram sitt budsjettforslag i oktober, var beskjeden at budsjettet skulle være ansvarlig og stramt, men også omfordelende og rettferdig.

Dette er noe av det som ligger Arbeiderpartiets hjerte nærmest: sosial rettferdighet. Derfor er jeg glad for at vi i budsjettenigheten her på Stortinget har tatt inn over oss også utviklingen gjennom høsten, med økende prisvekst, og har forsterket den sosiale omfordelingen. Vi øker bostøtten, barnetrygden og minstepensjonen, og det kommer på toppen av senkede barnehagepriser og gratis SFO for førsteklasingene og til neste år for andreklasingene også.

Rettferdig fordeling har to sider: Vi fordeler til noen og fra noen. Det er særlig viktig når økonomien trekker i retning av større forskjeller. I dag fatter vi vedtak som slår fast at noen bør bidra mer:

- næringer som har ekstraordinært store inntekter fra våre felles naturressurser
- en kraftbransje som har tjent gode penger på høye strømpriser
- mennesker med høye formuer og inntekter

Det er riktig, og det er rettferdig. Så registrerer jeg at representanter fra det største opposisjonspartiet har hatt sterke meninger om dette gjennom høsten, bl.a. gjennom en retorikk om skattesjokk. Men jeg har lest det samme partiets alternative budsjett, og er glad for at vi kan enes om den økonomiske virkelighetsforståelsen, og at det nå er bred enighet om behovet for flesteparten av disse skatteendringene.

Dette statsbudsjettet vedtas i skyggen av 2022 og omhandler 2023. Men som stortingsrepresentanter i urolige tider har vi også et ansvar for at vi gjennom de årlige vedtakene former framtiden. Målet om arbeid til alle står fast. Vi vedtar i dag en satsing for å få flere unge inn i arbeid, for å stoppe en utvikling med at vi har fått dobbelt så mange unge uføre de siste årene.

Vi setter retning i næringspolitikken for å skape de nye arbeidsplassene, med eksportløft, klimasatsinger og

ny energi, for klimamålene skal nås, selv om det er trange budsjetter og urolige tider nå. Konsekvensene av ikke å nå klimamålene er mye større enn utgiftene vi har her og nå, og både i budsjettforslaget fra regjeringen og i forliket som vedtas i dag, gjøres det konkrete grep som kutter utslipp i 2023 og fram mot 2030. Det er jo dette det handler om: Hvilket samfunn vi ser for oss i morgen, neste år, i 2030 og i 2050.

Jeg vil avslutte der jeg begynte: Gjennom det siste året har tryggheten vår blitt utfordret. Mange er urolig for egen økonomi, og når et av våre naboland går til angrepskrig mot et annet naboland, kjenner vi på usikkerhet, utrygghet og sinne. Det er uvant for mange. Vi er minst én generasjon som er vant til at verden blir litt tryggere, og at vi får det litt bedre år etter år. Nå er dette i endring, og det stiller krav til oss – som stortingsrepresentanter og politiske ledere, men også som land. Urolige tider krever trygg styring, ikke lettvinte og billige løsninger. Jeg er glad for å representere et parti og et regjeringsprosjekt som styrer etter grunnleggende verdier som rettferdighet og fellesskap. Dette budsjettet er et uttrykk for det.

Med det ønsker jeg å ta opp forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV.

Masud Ghara khani hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [10:16:55]: Representanten Eigil Knutsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Helge Orten (H) [10:17:10]: Takk til komitélederen for et godt samarbeid i komiteen. Med knappe frister og forhandlinger på overtid kreves det litt fleksibilitet fra alle parter.

Jeg har lyst til å spørre representanten Knutsen om arbeidsgiveravgiften. I budsjettopplegget til regjeringa, og i budsjettforliket, opprettholdes den ekstraordinære økningen i arbeidsgiveravgiften. Vi mener det er en uheldig ekstraskatt for norsk næringsliv. Det rammer spesielt kompetansearbeidsplasser, og vi får mange tilbagemeldinger om at dette er svært uheldig.

Det er sagt at denne avgiften skal være midlertidig. Likevel bruker jo regjeringspartiene og SV den økte midlertidige arbeidsgiveravgiften til å finansiere løpende, faste utgifter. Kan representanten Knutsen garantere at denne avgiften er borte i 2024?

Eigil Knutsen (A) [10:18:04]: Representanten Orten viste til knappe frister i komiteen, og det var jo snilt, for det har vært mer snakk om brutte frister. Jeg takker for det, og gjengjelder takken for godt samarbeid i komiteen.

Når det gjelder den midlertidig økte arbeidsgiveravgiften, er ikke den et drømmeskattegrep for noen representanter i denne salen, vil jeg tro. Men det er altså enormt med store, økte utgifter neste år. Bare på strøm-kompensasjon, flyktningsutgifter, folketrygden og forsvar og beredskap har en over 100 mrd. kr i økte utgifter neste år. De må dekkes inn på en seriøs måte som kan vedtas, og i dag vedtar vi skatteopplegget for 2023, ikke for 2024. Derfor kan jeg si hva som gjelder for 2023 – da blir det en midlertidig økt arbeidsgiveravgift. Så får vi komme tilbake til 2024 senere neste år.

Helge Orten (H) [10:19:04]: Jeg merker meg at midlertidigheten iallfall kan henge i en tynn tråd. Når vi snakker om frister: Det er 1. desember i dag, så jeg tenkte jeg skulle starte litt hyggelig.

Et annet spørsmål går på 26. konsesjonsrunde. Jeg ser at i budsjettforliket med SV har en kommet fram til at det ikke blir lyst ut noen 26. konsesjonsrunde i denne stortingsperioden. Både LO og Norsk Industri mener at dette er både uforutsigbart og uheldig. SV feirer dette som en seier, ut fra sitt perspektiv, mens Senterpartiet mer eller mindre bagatelliserer det og sier at det har liten betydning. Hvilket parti, av SV og Senterpartiet, har forstått dette riktig?

Eigil Knutsen (A) [10:19:49]: Det er opp til enhver stortingsrepresentant å tolke vedtak inn i sin virkelighet, men en av mine viktigste virkeligheter er Hurdalsplattformen, som regjeringen styrer etter. Der slås det fast at hovedvekten av leteaktivitet på norsk sokkel de neste årene kommer til å være i de modne områdene som åpnes gjennom de årlige TFO-rundene. De fortsetter. Der er det full aktivitet.

Med det har også regjeringen skrevet at de nummererte rundene har blitt mindre og mindre viktige, men jeg legger ikke skjul på at å utsette 26. konsesjonsrunde ut hele denne stortingsperioden ikke er Arbeiderpartiets primærpolitikk. Men en skal ha flertall i Stortinget for et budsjett, og i likhet med representanten Ortens parti må en inngå kompromisser, også om oljepolitikken – som partiet Høyre måtte gjøre i forrige stortingsperiode.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:20:55]: Jeg får vel også starte med å gratulere med et forhandlingsresultat, selv om fristene var knappe og i hvert fall brutt. Det som er viktig for mange bedrifter i Norge nå, er å få løsninger på de ekstremt høye kraftprisene. Regjeringspartiene har jo garantert gunstige fastprisavtaler fra årsskiftet. Alternativt varsler man tiltak, enten tiltak overfor bransjen eller andre tiltak som kan bidra til å hjelpe bedriftene. Tiden går, vi nærmer oss årsskiftet, vi registrerer at bransjen nok ikke er like optimistisk som det regjering-

en garanterer. Da er mitt spørsmål til representanten Knutsen hva som er status. Hvis det til tross for garantiene nå viser seg at man ikke klarer å realisere fastprisavtaler ved årsskiftet, hvilke alternative tiltak er det da som blir vurdert?

Eigil Knutsen (A) [10:21:54]: Jeg takker for spørsmålet. Dette er et viktig rammeverk å få på plass. Regjeringen holder fullt trykk på å endre skattesystemet sånn at det blir mer gunstig å inngå fastprisavtaler. Jeg har også tro på – det får stå for egen regning – at det midlertidige høyprisbidraget vil bidra til flere fastpris-kontrakter neste år. Det jobbes for fullt fra regjeringens side med å få på plass disse fastprisavtalene, fra både de statlig eide selskapene og de delvis statlig eide kraftselskapene. Dette er viktig for næringslivet, vi har tro på at dette er løsningen i framtiden, men det vil jo heller ikke bli strøm på billigsalg i fastprismarkedet. Hvis en ser på energiprisene i Europa framover, kommer det fortsatt til å være høye energipriser, men målet er at vi skal få bedre forutsigbarhet neste år.

Cato Brunvand Ellingsen (SV) [10:23:04]: Først vil jeg gratulere komitélederen med jobben som er gjort. Jeg har egentlig lyst til å spørre hvordan det er å overnatte på Statsministerens kontor eller sitte mange timer sammen med Geir Pollestad og Torgeir Knag Fylkesnes. Men jeg skal spørre om en litt annen ting, for i høst har representanten Knutsen og Arbeiderpartiet advart mot SVs politikk, og i VG kunne vi lese at Arbeiderpartiet går i strupen på SV. Jeg har litt lyst til å spørre: Hva synes representanten er det fineste med forliket som i dag blir lagt fram? Er det noe som kribler litt i magen, slik at man tenker at dette er virkelig fint?

Eigil Knutsen (A) [10:23:49]: Jeg takker for spørsmålet, for de siste par dagene har jeg fått mest det motsatte spørsmålet, om hva som gjør mest vondt i dette forliket. Så jeg takker for det motsatte spørsmålet fra representanten. Noe av det jeg var inne på i innlegget mitt, var at vi utover høsten har sett at prisene har fortsatt å stige, og at de med minst har fått det stadig verre. At vi har tatt dette inn over oss i alle de tre rød-grønne partiene, har tatt det inn i forhandlingsrommet om statsbudsjettet for 2023 og diskutert konkrete løsninger som får ut økt støtte neste år og bedre velferd til grupper som har det trangt økonomisk, er det jeg er mest fornøyd med i budsjettforliket. Vi har gjennom høsten klart å jobbe konstruktivt sammen om å få ned forskjellene og også bedre økonomien til dem som har det tyngst akkurat nå.

Seher Aydar (R) [10:24:52]: I budsjettforslaget og forliket er det en del gode tiltak, som styrking av fastle-

gene og mer til enslige minstepensjonister. Det er vi glad for. Samtidig øker regjeringen både egenbetalingen på blå resept og egenandelstaket. Det er høyrepolitikk vi hadde forventet at denne regjeringen ikke videreførte. Prisene øker, og flere og flere gruer seg til å trekke kortet i betalingsautomaten. Folk må prioritere hardt og se om de har råd til medisiner eller legebesøk. Både pasientorganisasjonene og legene er bekymret for at økte egenandeler vil føre til større forskjeller også når det gjelder tilgang til helsehjelp. Det er Rødt enig i, spesielt fordi flere har dårlig råd. Det er dyrt å være syk, og folk med dårlig økonomi er ofte sykere enn dem med god økonomi. Å øke egenandelene er treffsikkert hvis målet er å øke forskjellene.

Jeg lurer på: Hva er egentlig regjeringens mål med å øke egenandelene?

Eigil Knutsen (A) [10.25.54]: Dette er et veldig stramt budsjett, og vi endrer egenandelsordningene sånn at de som bruker mest medisiner og har mest utgifter til det, relativt sett kommer bedre ut sammenlignet med dem som bruker lite medisiner.

Vi er enige med SV om et forslag der vi i løpet av neste år skal jobbe med å se om disse kostnadene kan fordeles bedre utover året. I dag har f.eks. mange kronikere veldig høye utgifter i januar og februar til de når egenandelstaket. Vi kan se på nye ordninger for å fordele de kostnadene bedre utover året.

Jeg er den første til å innrømme at i et så stramt budsjett og ansvarlig opplegg som dette løser en ikke alle utfordringer i det norske samfunnet, men jeg er glad for at vi har et budsjettforlik som omfordeler ressurser i det norske samfunnet, får ned de økonomiske forskjellene og gir en støttende hånd til dem som har tyngst økonomi akkurat nå.

Sveinung Rotevatn (V) [10.27.05]: La meg starte med å gratulere regjeringspartia med å ha fått med SV på eit budsjettforlik – og ikkje minst gratulere dei med å ha fått dei med på eit budsjettforlik som representerer ei historisk senking av miljøavgiftene. I forslaget frå regjeringa kuttar dei miljøavgiftene. I budsjettforliket kuttar ein utruleg nok endå meir. Med 1,7 mrd. kr skal dei grønne skattane altså gå ned no. Det representerer faktisk eit skifte, for etter åtte år med borgarleg samarbeid har vi senka skatte- og avgiftstrykket, men heile tida auka miljøavgiftene for å få til eit grønt skifte. No skjer faktisk det motsette. Ein aukar nær sagt alle skattar, men ikkje miljøavgiftene – dei går ned. Så vil sikkert representanten Knutsen seie, som han gjorde frå talarstolen, at jo, dei kuttar utslepp likevel. Grunnen til det er i så fall at dei no aukar biodrivstoffinnblandinga rund baut. Biodrivstoff er eit ok supplement, men ein får ikkje omstilling av det, for ein skiftar ikkje ut moto-

rar eller køyretøy. Korleis bidrar dette budsjettet til grøn omstilling?

Eigil Knutsen (A) [10.28.10]: Takk for et godt spørsmål. Det har vært et mål for Arbeiderpartiet og Senterpartiet denne høsten, i både budsjettforslaget og forhandlingene, at vi ikke skal øke levekostnadene til folk. Høyres og Venstres budsjettforslag ville jo økt levekostnadene til folk, bl.a. til drivstoff. Vi har et opplegg i budsjettet som gjør at utslippene går ned og pumpeprisene forblir så å si nøytrale, og så kutter vi prisen på anleggsdiesel samtidig som vi får utslippskutt der også.

Drivstoffsalg i Norge er på full fart nedover. Vi er på full fart til å nå 2025-målet i elbilpolitikken. Utslippene kommer til å gå ned med dette budsjettet. Det er ikke nødvendig å øke levekostnadene for folk bare for å øke levekostnadene. Det handler om å kutte utslipp og få til omstilling i bilparken, og det gjør dette budsjettet på mange forskjellige måter.

Presidenten [10.29.02]: Replikordskiftet er avsluttet.

Helge Orten (H) [10.29.18]: La meg aller først få lov til å begynne med å gratulere finansministeren med dagen. Hvis Stortingets hjemmesider og Wikipedia stemmer, har han bursdag i dag, så gratulerer med dagen!

Tilbake til politikken. Norge, Europa og verden står overfor store utfordringer. Akkurat da vi kom ut av pandemien og så fram til en mer normal hverdag, begynte Putin sin blodige krig i Ukraina. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er på kort tid snudd på hodet. Kombinert med etterdønninger av korona bidrar det til at vi opplever økende priser på varer, på mat og på strøm. Samtidig øker renta. Det er i denne virkeligheten vi skal lage et budsjett for neste år. Det preger også de prioriteringene vi gjør i vårt budsjettalternativ for 2023.

Vi prioriterer privatøkonomien til enkeltmennesker og familier. I krevende tider er det viktig at folk sitter igjen med mer av egen inntekt til å møte økte priser og renter. Vi prioriterer jobbene til folk. Det må lønne seg å investere i norske bedrifter og kompetanse, og vi må få flere inkludert i arbeidslivet. Og vi prioriterer gode lokalsamfunn. En god kommune er en plass der det er godt å vokse opp, leve livet sitt og ha en alderdom – der det er en trygg og god barnehage og en skole der barna trives, lærer det de skal og møter faglig oppdaterte lærere. Vi skal fortsette å kutte utslipp og samtidig skape nye og spennende arbeidsplasser. Det krever også økt forskningsinnsats for å skape de nye løsningene og framtidens næringer. Vi prioriterer vår felles trygghet. Vi vil fortsette å styrke Forsvaret, øke aktiviteten og bidra til at vi har nok ammunisjon. Vi vil styrke vår felles sik-

kerhet og beredskap i en sikkerhetspolitisk krevende tid.

Høyre foreslår å redusere utgiftene og øke inntektene med totalt i overkant av 28 mrd. kr. Av dette omprioriterer vi ca. 13 mrd. kr. Vi foreslår å redusere skatter og avgifter med ca. 10 mrd. kr netto, og vi vil ta oljepengebruken ned med 5,5 mrd. kr. Vi mener det er et gode i seg selv at folk får sitte igjen med mer av det de tjener, særlig i en tid hvor folk får det trangere. Derfor prioriterer Høyre en pakke for folks privatøkonomi, med lavere skatt for lave og middels inntekter og en økning i barnestrygden på 3 000 kr per barn. Det kompenserer ikke for alle utgiftsøkninger folk opplever, men det er et bidrag som vil gjøre det litt lettere for folk å betale regningene sine.

Regjeringa innfører en midlertidig arbeidsgiveravgift for å finansiere økte utgifter. Vi mener dette er en dårlig løsning. Den treffer akkurat de bedriftene som driver innovasjon og utvikling. Disse arbeidsplassene trenger vi i det grønne skiftet, som er det vi skal leve av i framtida. Nå sier bl.a. Abelia at økningen i arbeidsgiveravgiften øker sjansen for at arbeidsplasser flyttes ut av landet. Økningen av arbeidsgiveravgiften har ingen faglig begrunnelse, men er en betydelig merkostnad for bedrifter over hele landet.

God offentlig velferd krever høy verdiskaping i privat sektor. Med en stor uro internasjonalt må vi her hjemme bidra med forutsigbare rammevilkår. Regjeringa har i dette budsjettet foreslått store skatteendringer med virkning fra 1. januar – lenge før det er behandlet i Stortinget. Det har skapt en uforutsigbar situasjon for viktige næringer, som for eksempel havbruksnæringen og vindkraftbransjen, noe som gjør at investeringer er satt på vent eller stoppet. Vi har fått en politisk usikkerhet knyttet til skattesystemet som vi ikke har hatt tradisjon for i Norge. Det er skadelig for viljen til å investere i norske bedrifter og arbeidsplasser og noe vi absolutt ikke har behov for i urolige tider med store krav til omstilling.

Etter at vårt budsjett ble lagt fram, har regjeringspartiene og SV blitt enige om et budsjettforlik. I budsjettforliket er det gjort noen nye anslag, bl.a. for utbyttet fra Statkraft. Vi har tatt høyde for de nye anslagene og justert vårt budsjett tilsvarende. Vi prioriterer riktignok ikke å øke utgiftene tilsvarende slik regjeringa legger opp til, men reduserer oljepengebruken med 5,5 mrd. kr. I en tid der både privatpersoner og bedrifter opplever økte kostnader og trangere tider, er det riktig å holde igjen på offentlig pengebruk. Samtidig vil redusert oljepengebruk fungere som en buffer dersom det blir nødvendig å videreføre f.eks. strømstøtten til bedriftene, i tilfelle fastpriskontraktene for strøm ikke blir gode nok. Vi prioriterer også å styrke rammen til helse-

foretakene med 0,5 mrd. kr for å redusere helsekøene etter pandemien, og vi øker rammen til Folkehelseinstituttet med 20 mill. kr. Vi støtter forslaget fra budsjettforliket om en engangsutbetaling til uføre.

Siden vi har gjort noen endringer i vårt ramme-forslag, kan vi se bort fra forslag nr. 1 i innstillingen. Jeg tar opp vårt forslag nr. 73 til ny ramme i tillegg til forslag nr. 119, som Høyre har sammen med Venstre.

Presidenten [10:34:17]: Da har representanten Helge Orten tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Frode Jacobsen (A) [10:34:37]: Det har vært interessant å følge partiet Høyres opptreden denne høsten knyttet til diskusjonen om tilstanden i norsk økonomi og de store ekstraregningene som vi må dekke inn nå, og hvordan dette skal finansieres.

Regjeringen var ute i god tid allerede før budsjettet ble presentert, med å forklare at Norge som følge av krigen i Ukraina, økte strømkostnader, flere flyktninger og demografisk utvikling hadde en regning på 100 mrd. kr som skulle dekkes inn i budsjettet. Høyre var skeptiske:

«Vi må se på hva de bruker penger på. Vi sluker ikke argumentet om at alle disse skatteøkningene er nødvendige for ikke å kutte i sykehusene eller velferden.»

Det sa Høyres nestledere Asheim og Bru til Aftenposten. De uttalte videre at de ikke hadde tenkt å støtte skatteskjerpelser som skal betale for «ting vi ikke vil ha».

Da vi i forrige uke endelig kunne lese Høyres budsjett, kunne vi konstatere at når Høyre har sett hva regjeringen bruker penger på, var nesten alle de foreslåtte skatteøkningene nødvendige for å dekke den store ekstraregningen på 100 mrd. kr som regjeringen har snakket om siden i høst. Hadde det ikke vært mer redelig om Høyre nå kunne innrømme at de tok feil – at det er på tide å ta litt selvkritikk?

Helge Orten (H) [10:35:43]: Jeg kan love at i Høyre støtter vi aldri skatteøkninger for å dekke utgifter vi ikke vil ha. Det er iallfall helt sikkert.

Det jeg tror er viktig å merke seg her, er at vi hele tiden har sagt at i en tid med ekstraordinært høye strømpriser, der kommunale og fylkeskommunale kraftverk har ekstraordinært høy fortjeneste, er det også naturlig at en del av det går til å dekke økte utgifter til kompensasjonsordninger for både bedrifter og husholdninger.

Vi er også uenig i en del av de andre skattegrepene som regjeringa har foreslått. Økningen i arbeidsgiveravgiften reverserer vi fullt ut. Vi mener det er en veldig uheldig avgift. Den er dårlig faglig begrunnet, eller mangler faglig begrunnelse, og rammer bedriftene hardt, uavhengig av om de har overskudd eller ikke. Vi

reduserer også økningen i formuesskatt som regjeringa har foreslått, og vi introduserer en privatøkonomipakke for dem med lave og midlere inntekter. I tillegg øker vi barnetrygden, som har stor betydning for familiene.

Frode Jacobsen (A) [10:36:45]: Takk for svaret.

Jeg registrerer at Høyre har vært mye rundt de siste månedene. Gjennomgangsmelodien har vært kritikk mot regjeringen knyttet til tre punkter, som representanten var inne på: forslaget om grunnrenteskatt på havbruk, forslaget om økt skattlegging av kraftsektoren med høyprisbidrag og grunnrente og manglende strømstøtte til næringslivet. Det må være grunn til å forvente at det er samsvar mellom kritikken som fremmes, og politikken her i salen, mellom det som sies når politikere møter bakere og slaktere, og det som står svart på hvitt i budsjettene. Sånn er det ikke. Høyre tar inn samme sum som regjeringen i skatt fra laksenæringen og kraftselskapene. Det må være mange næringsdrivende over hele landet som føler seg lurt av Høyre. Det er knapt en baker, eller andre, som har fått beskjed fra Høyre om at de ikke skal få mer strømstøtte.

Vi har nå lest Høyres alternative budsjett i en uke, både forlengs og baklengs, og vi finner ikke en eneste krone i strømstøtte til bedrifter, bortsett fra noen enøktiltak gjennom Enova. Ord er én ting, men burde ikke mange ord følges opp med mange penger?

Helge Orten (H) [10:37:50]: Vi vil følge opp med strømstøtte til bedriftene hvis det blir nødvendig. Vi har satt av en buffer i vårt budsjett på 5,5 mrd. kr i mindre oljepengebruk, så vi har også til det formålet.

Nå har jo regjeringa selv sagt at fastpriskontrakter skal være gjeldende fra 1. januar, og at bedriftene skal kunne forholde seg til det. Det håper vi stemmer. Hvis det derimot skulle vise seg at det ikke stemmer, er vi forberedt på også å gå videre med en strømstøtteordning.

Når det gjelder havbruksskatt, har vi sagt at vi ikke støtter det høringsforslaget som regjeringa har sendt ut om havbruksbeskatning. Jeg vil si det er en ganske dårlig prosess som er lagt opp, all den tid man setter en hel næring i spill ved å innføre en skatt fra 1. januar der forslaget fremdeles er ute på høring, og som Stortinget ikke får ta stilling til. Det gjelder havbruksbeskatningen, og det gjelder forslag om beskatning av landbasert vindkraft, som ennå ikke er sendt ut på høring. Dette skaper en politisk usikkerhet. Det handler ikke om at Høyre eller andre mener at det er et skattesjokk; det er næringen selv som opplever det som et skattesjokk og en uforutsigbarhet.

Marit Arnstad (Sp) [10:39:07]: Finansinnstillingen og finansdebatten er bestandig interessante, for de ty-

deliggjør de samlede økonomiske alternativene til partiene.

Representanten Orten var opptatt av levekostnader, og det er også Senterpartiet. Derfor har vi, sammen i regjering og med samarbeidspartiene, foreslått lavere skatt for dem med lavest inntekt, reduserte avgifter på strøm, på drivstoff og på mineralolje. Det er viktig for mange, særlig for en anleggsbransje som sysselsetter 40 000 mennesker. Høyre på sin side foreslår da – sammenlignet med regjeringen – å øke avgiftene i matvaresektoren med 1 mrd. kr og på drivstoff og mineralolje med 2 mrd. kr. Dette er forslag som kommer til å redusere matproduksjonen og øke matvareprisene i en allerede vanskelig tid, og også øke kostnadene for en veldig presset anleggsbransje.

Hvorfor velger Høyre å øke avgiftene på en måte som gjør det vanskelig for folk og næringsliv?

Helge Orten (H) [10:40:09]: Jeg synes, for det første, det er fascinerende å få kritikk fra regjeringspartiene for økte avgifter, all den tid de introduserer en helt ny ekstraordinær arbeidsgiveravgift som vil utgjøre 6,4 mrd. kr for norsk næringsliv i 2023.

Vi reverserer ikke veibruksavgiften, f.eks., men vi reduserer derimot trafikksforsikringsavgiften, noe som også kommer bilistene til gode. Vi introduserer en privatøkonomipakke som gjør at alle med lave eller midlere inntekter vil sitte igjen med mer av sine inntekter til nettopp å dekke økte utgifter, i tillegg til at vi styrker barnetrygden vesentlig, som har stor betydning for barnefamiliene.

Alt dette betyr at hvis en ser vår politikk i en helhet, kommer en helt vanlig familie bedre ut enn med regjeringas opplegg, selv med de avgiftsendringene som ligger inne. Men først og fremst vil jeg si det er overraskende å bli kritisert for avgiftsøkninger, all den tid regjeringspartiene selv er de fremste til å øke avgiftene til næringslivet.

Roy Steffensen (FrP) [10:41:23]: Jeg må si at jeg er overrasket over at representanten Orten, som i forrige periode var leder av transportkomiteen, nå fronter et budsjett som kutter i samferdsel og er dårlig for bilistene. Høyre foreslår riktignok oppstart på noen flere motorveiprojekter, men salderer det med å kutte bl.a. i nødvendig vedlikehold på både vei og jernbane. De kutter totalt 135 mill. kr mer enn det Arbeiderpartiet og Senterpartiet la opp til å kutte. De foreslo kutt på 2,9 mrd. kr, og Høyre foreslår mer.

I tillegg foreslår Høyre å sende en milliardregning til anleggsbransjen i form av økte priser på diesel, og det de foreslår i skattelette for vanlige folk, vil bli spist opp av dyrere ferjer og økte bensin- og dieselpriiser for helt vanlige bilister. Hva er det som har skjedd med Høyre?

Helge Orten (H) [10:42:17]: Det skjer mye bra i Høyre. Jeg var egentlig ganske spent på spørsmålet fra representanten Steffensen.

I vårt opplegg er det viktig å se helheten. Vi reduserer avgiftene for næringslivet. Vi tar bort arbeidsgiveravgiften og reduserer formuesskatten. Vi har en privatøkonomipakke som gir folk mer å rutte med. Vi øker barnestrygden med 3 000 kr, som gjør at en familie vil sitte igjen med mer. Så nesten alle vil sitte igjen med mer og ha mer å rutte med, både næringslivet og familiene, med vårt opplegg sammenlignet med regjeringas opplegg.

Når en vurderer helheten, vil en se at det er en god innretning på det vi gjør. Vi skulle gjerne gjort mer på samferdsel, men med trange rammer og behov for stramme prioriteringer i offentlige budsjett, prioriterer vi å planlegge ferdig en del prosjekt, slik at vi er klar den dagen vi har et økonomisk handlingsrom til å løfte samferdselspolitikken.

Kirsti Bergstø (SV) [10:43:29]: Det er en tøff tid for mange nå. Prisene øker på nesten alt, og de som har minst, sliter mest. Da er det ekstra viktig å styrke tryggheten og velferden, og omfordele mer. Derfor er jeg glad for at mange av Høyres og høyreregjeringens usosiale kutt ikke lenger tynger folk. Men ser vi på Høyres budsjettforslag, er det tydelig at Høyre vil fortsette i det samme usosiale sporet som før. Et eksempel på det er gjeninnføringen av karensåret for arbeidsavklaringspenger. Det er noe Nav sier er helt umulig å si at fører til raskere avklaring. Det vi vet at det fører til, er fattigere folk. Derfor lurer jeg på: Hvorfor i all verden vil Høyre sette syke folk på bar bakke ved å ta vekk inntekten deres?

Helge Orten (H) [10:44:23]: Arbeidsavklaring er jo nettopp dette: Man er i en situasjon der det skal avklares om man enten har arbeidsevne og mulighet til å komme ut i arbeid igjen, eller om man eventuelt skal over på uføretrygd eller andre ordninger. Arbeidsavklaringspenger er en midlertidig ordning. Det er ikke noe mål i seg selv at folk skal gå på midlertidige ordninger i lang tid. Målet må være å avklare situasjonen til hver enkelt så raskt som mulig – enten over i arbeid eller vurdere om man har krav på uføretrygd eller andre ytelser.

Midlertidigheten er ikke et gode for noen. Derfor mener vi at det er riktig å ha et karensår. Det er riktig å ha innsatsen inn mot å få en raskere avklaring, heller enn at folk skal gå lenge på midlertidige ordninger. Det er vårt utgangspunkt, og jeg mener at det er en riktig prioritering. Det er en prioritering som også er bra for den enkelte, fordi det bidrar til en raskere avklaring.

Seher Aydar (R) [10:45:33]: Vi står i en priskrise som gjør økonomien trangere for flere. Da må regnings-

bunken kuttes så det monner. Det betyr at vi må utvide offentlig velferd, ikke innskrenke den. Samtidig som de rike på toppen har mer penger, er det mange som ikke har råd til tannlege. Når folk må droppe tannlegebesøket, ta opp forbrukslån for å betale regningen eller opprette spleis, viser det at vi har et stort hull i velferdsstaten. Folk som ikke har råd til tannlege, må leve med smerter. Det kan også skape hjerte- og karsykdommer og underernæring. Folkeflertallet vil behandle tennene som en del av kroppen, for det skal ikke være beløpet på kontoen som avgjør om du kan gå til tannlegen. Men Høyre kutter i tannhelse i budsjettforslaget sitt. Det er utrolig usosialt. Jeg lurer på hva som gjør at det er så viktig for Høyre å hindre at tennene kan behandles som en del av kroppen.

Helge Orten (H) [10:46:28]: Vi har ikke, i vårt program, lovet at alle skal få gratis tannlege. Men de som virkelig har behov for tannlegehjelp, får det, også med vårt budsjett. Det ligger der i dag, og det vil vi videreføre. Men i en tid der vi må prioritere stramt, mener vi at det ikke er riktig å starte innføring av en gratis tannhelsetjeneste nå. Derimot er det bedre å fokusere innsatsen på dem som virkelig trenger det, de som virkelig har behov for hjelp til tannhelse, og sørge for at ordningene er så effektive og gode som mulig, og å jobbe videre langs den linjen. Så det er for så vidt en reell prioritering, men samtidig styrker vi også folks privatøkonomi. Jeg har lyst til å nevne det i denne sammenhengen. Bare det å øke barnetrygden, for eksempel, er vesentlig for veldig mange barnefamilier og gir dem bedre råd og bedre muligheter til å følge opp også den type problematikk.

Presidenten [10:47:25]: Replikordskiftet er avsluttet.

Geir Pollestad (Sp) [10:47:37]: Det er ei glede å kunna gje finansministeren den fødselsdagsgåva han ønskjer seg mest av alt, nemleg eit fleirtal bak budsjettet.

Det er eit budsjett som kan setjast under orda tryggleik og rettferdig fordeling. Det var meldinga då finansministeren heldt finanstalen sin. Det er framleis meldinga. I finanstalen snakka finansministeren om tida frå 1814 og fram til talen hans. Det har òg etter talen til finansministeren vore ei omskifteleg tid i Noreg. Den utryggleiken ein hadde då, har vorte sterkare. Fattigdom og framvekst av ny fattigdom har vore i fokus, og nyheitsbildet har òg vore prega av milliardærar som forlèt det norske fellesskapet for å reisa til skatteparadis. Så det er tid for meir tryggleik og meir rettferdig fordeling.

I dag behandlar me ikkje berre budsjetteinigeita mellom dei tre partia, men me behandlar òg det samla statsbudsjettet. Eg har lyst til å takka særleg SV for sam-

arbeidet om budsjettet. Det har vore harde, men lærerike og respektfulle forhandlingar, vil eg seia. Eg trur det er viktig i den situasjonen landet står i no, at me ikkje er Venstre og Framstegspartiet, som står og brølar til kvarandre på gangen på Stortinget under forhandlingane, men at det er tre parti som diskuterer dette med innesømme og med respekt for forskjellige politiske løysingar, og som evnar å finna fram til felles løysingar.

I botnen for avtalen ligg det eit svært omfordelende budsjett. Det er òg eit budsjett der ein tek politikken tilbake til Stortinget. Politikken har fått sin renessanse, for før var det mykje slik at høgreregjeringa kom med forslag til kva dei skulle bruka 20 milliardar ekstra oljepengar til, så diskuterte ein det, og så vedtok ein budsjettet. I år har me vore nøydd til å kutta 20 milliardar oljepengar, samtidig som me skulle dekkja inn ein kostnadsvekst på om lag 100 mrd. kr.

Det har sidan budsjettet vart lagt fram, vorte raljert over det som har vorte kalla eit skattesjokk. Det er då interessant å sjå at bl.a. Høgre legg fram eit alternativt budsjett der dei aksepterer vårt skattenivå, der dei aksepterer vår verkelegheitsbeskriving, der dei aksepterer skattenivået som er i inneverande år. Når det gjeld planane for neste år, er me, om ein tek forskjellen på det alternative budsjettet til Høgre og budsjettavtalen og justerer for useriøse inndekningsforslag, om lag på same nivå.

For oss i Senterpartiet har omfordeling vore viktig. Det har vore viktig å beskytta lommeboka til folk. Mange opplever tøffe tider. Prisstigning rammar dei som har minst. Auka rente rammar dei som har mest pressa økonomi. Difor er det òg god omfordeling i å halda igjen. Budsjettavtalen kjem på toppen av eit allereie omfordelende budsjett. Me kjempar ikkje ned fattigdom med fattigdomspolitik, me kjempar ned fattigdom med omfordeling – i skattesystemet, i velferdssystemet.

Når ein driv med omfordeling, må dei som har dei største inntektene, bidra meir. Det har vore smått oppsiktsvekkjande å sjå korleis Kristeleg Folkeparti, Venstre, Høgre og Framstegspartiet denne hausten har valt å ta i forsvar dei som har hatt dei største inntektene denne hausten og dette året – kraftselskapa. Det har vore forsvartale etter forsvartale for at dei skal få behalda inntektene dei har fått ved å selja straum dyrt til folk og næringsliv. Senterpartiet meiner at dei pengane skal inndragast og brukast til omfordeling. Me meiner at me må våga å ta desse vala.

Så er det nokon som forlèt Noreg. Dei vel å flytta til skatteparadis fordi dei ikkje vil vera med på vår modell. Dei flyttar ikkje til Sverige eller Danmark, dei flyttar til skatteparadis. Då er det ikkje berre det norske samfunnet dei vender ryggen til, dei vender ryggen til den nordiske velferdsmodellen. Det å vera innbyggjar i Noreg er ei pakkeløysing. Det er ikkje ein à la carte-meny der ein

kan velja lusekufte, dugnad, brunost og aktiv næringspolitikk og velja vekk skatten som ein ikkje likar. Så 17. mai-toget neste år av norske milliardærar i Lugano vil lukta vondt. Dei vil ikkje vera med på fellesskapet vårt, men dei har forsynt seg av norske ressursar, av norsk arbeidskraft, av den norske arbeidslivsmodellen og av norske støtteordningar. Det har dei tent seg rike på. No stikk dei. Det tek me grep for å stoppa.

Me tek òg grep på mange andre område. Eg har lyst til å løfta fram det grøne perspektivet i budsjettet, for det er ein ny klimapolitikk der ikkje det einaste svaret når det gjeld klima, er meir avgifter. Eg synest representanten Rotevatn i replikkvekslinga synleggjorde godt kva som var klimapolitikken til Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Det var avgifter. Me vel heller å stilla krav til ny teknologi. Me stiller krav som gjer at norsk næringsliv vinn fram. Me bidreg til omstilling. Me legg til rette for at folk kan ta miljøvenlege val i kvardagen. Men det er ikkje slik at det er dei med dei eldste dieselbilane som skal få den største rekninga, for dei har sannsynlegvis òg dårlegast råd. Fordelingspolitikk og klimapolitikk må tilpassast kvarandre, og det gjer me i dette budsjettet. Me greier å kutta utgiftene samtidig som me kuttar i drivstoffavgiftene.

Det er verdt å tenkja tilbake til budsjettahausten 2016. Då kjempa Framstegspartiet ein innbiten kamp – ikkje for å redusera avgiftene, som me gjer, på bensin, diesel og mineralolje, men for at auken skulle verta minst mogleg. Dei kjempa for at dieselavgifta berre skulle auka med 35 øre, bensinavgifta berre med 15 øre og mineraloljeavgifta berre med 20 øre. Det var kampen til Framstegspartiet. Me har greidd, saman med Arbeidarpartiet og SV, å ha ein aktiv næringspolitikk samtidig som me har skjerma pumpeprisen. Det har vore nødvendig.

Ei anna satsing som er viktig for Senterpartiet, er distriktspolitikken. Landbrukspolitikken er ein viktig del av dette budsjettet. Det er oppsiktsvekkjande å sjå at der me legg til rette for ei massiv satsing på norsk matproduksjon, ser Høgre ei moglegheit for å henta inn avgifter. Dei innfører biffavgift, og òg på mjølkekartongar skal dei altså ta inn pengar. Og det er ikkje lite pengar: På mjølkekartongen skal dei ta inn meir per liter mjølk enn norske bønder har fått i vekst på mjølkeprisen på elleve år – 1 mrd. kr i avgift til norske bønder, helsing Høgre. Når det gjeld ei anna gruppe som er viktig i distrikta, entreprenørane, har Høgre ei skatterekning på 2 mrd. kr samanlikna med opplegget til regjeringa. Eg forstår ikkje kvifor ein fører den typen politikk. Regjeringa seier at me ønskjer og treng vekst og utvikling i distrikta, og difor legg me til rette ein politikk for det.

Eg er òg veldig glad for – for å vera litt frå mitt eige fylke – at folk f.eks. på Utsira og Kvitsøy no får reisa gratis med ferja. At dei som bur på ei øy, skal kunna koma seg

derifrå og tilbake igjen gratis, har vore viktig for regjeringa. No gjennomfører me det. Så ser me at svaret til Høgre er: Nei, det meiner me dei ikkje skal gjera. Det er oppsiktsvekkjande.

Det er òg slik i dette budsjettet at me treng inndekning. Det har me peika på. Me tek pengane frå dei som har dei største inntektene, og me satsar på dei som har dei minste. Det er omfordelingspolitikk. Me har lagt fram eit budsjett som vil gje tryggleik, som vil gje rettferdig fordeling.

Igjen vil eg takka SV og Arbeidarpartiet for samarbeidet om dette. Eg trur det vert eit godt budsjett – og eit budsjett som er akkurat det Noreg treng no.

Presidenten [10:57:30]: Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:57:42]: Vi hørte at representanten Pollestad samarbeidspartner Eigil Knutsen ikke kunne garantere for fjerning av den såkalt midlertidige, situasjonsbestemte økte arbeidsgiveravgiften som gjør det dyrere å ansette høykompetent arbeidskraft, som er sentralt for nødvendig omstilling av Norge. Vi frykter selvfølgelig at dette er en midlertidig avgift som skal dekke permanente utgiftsøkninger, og dermed kommer til å bli en permanent avgift. Dette skaper nok en gang usikkerhet og øker politisk risiko for å investere i Norge. Det kan kanskje være vanskelig å tidsbestemme når den skal fjernes, men siden den kalles situasjonsbestemt: Kanskje representanten Pollestad kan redegjøre for hvilken situasjon som skal oppstå for at denne midlertidige, situasjonsbestemte avgiften fjernes permanent?

Geir Pollestad (Sp) [10:58:35]: Det er ikkje mogleg å seia kor lenge den økonomiske situasjonen me er inne i no, vil vara. Difor viser eg berre til svaret til representanten Knutsen.

Det som er heilt sikkert, er at heller ikkje til neste år kan me finansiera budsjettet sånn som Høgre har gjort, med å selja eit bygg her i Oslo, som kanskje er verdt 100 mill. kr, for 450 mill. kr. Me kan heller ikkje neste år gjera som Høgre og finansiera budsjettet vårt med å ta utbytte som ikkje finst, frå Argentum. Me kan heller ikkje neste år inndra rundt ein milliard kroner for lakseauksjonsinntekter som ikkje finst. Me kan heller ikkje, som Høgre har gjort dette året, finansiera statsbudsjettet for neste år med auksjonar på konsesjonar, som heller ikkje finst, for vindkraft i Nordsjøen. Me må òg for 2024 leggja fram eit ansvarleg budsjett med god inndekning.

Heidi Nordby Lunde (H) [10:59:33]: Jeg merker meg at representanten Pollestad ikke kan garantere at man vil fjerne den såkalt midlertidige, situasjonsbe-

stemte avgiften som skaper utrygghet i næringslivet, og heller prøver å bruke svaret sitt på å latterliggjøre et budsjett som Høyre mener er både ansvarlig og styringsdyktig, og som vi gjerne redegjør for i det videre.

Men: Halvparten av alle norske barn går i trygge, gode private barnehager – barnehager som faktisk har sørget for barnehagedekning i hele Norge. I enigheten med SV har imidlertid Senterpartiet kommet fram til at regjeringen nå skal gi kommunene nye og sterkere virkemidler for å regulere og dimensjonere det samlede barnehagetilbudet i kommunene. Kan representanten Pollestad redegjøre litt for hva dette egentlig betyr, særlig for de private barnehagene, sett i lys av at Senterpartiet også vil ha et tidsavgrenset tilskudd til private barnehager? Dette skaper igjen usikkerhet og politisk risiko i Norge. Hva betyr det egentlig for de private barnehagene?

Geir Pollestad (Sp) [11:00:31]: Senterpartiet er oppteke av at me skal ha billege, gode og trygge barnehagar. Me er opptekne av at kommunane skal ha moglegheit til å leggja til rette for eit barnehagetilbod som er tilpassa lokale forhold. Dei private barnehagane har vore og er ein viktig del av det samla barnehagetilbodet. Men me ønskjer jo at ein i kommunane skal ha større moglegheit til å styra politikken på dette området. Difor har me sagt i eit forslag som me har lagt fram, at me skal utforska moglegheitene for korleis det kan gjerast, men det skal gjerast på ein måte som sikrar føreseielege vilkår for både kommunane, dei private aktørane og dei kommunale barnehagane.

Roy Steffensen (FrP) [11:01:31]: Jeg hører at representanten er veldig bekymret for renten. Det har jeg stor forståelse for, for nå er jo renten i ferd med å passere Senterpartiets oppslutning.

Fremskrittspartiet har fremmet kraftfulle tiltak i sitt alternative budsjett, som vil spare folk for tusenvis av kroner på drivstoff, strøm og mat. Vi har spurt finansministeren, bursdagsbarnet, om hva våre konkrete forslag vil ha å si for inflasjonen. Svaret er at hvert enkelt av Fremskrittspartiets tre hovedgrep ville bidratt til å dempe inflasjonen. Det ville altså vært mindre grunnlag for å øke renten.

Hvis renten er en så stor bekymring, hvorfor setter ikke da regjeringspartiene inn kraftfulle tiltak mot de økte prisene på strøm, på drivstoff og ikke minst på mat, noe som ville sørget for at folk får bedre økonomi og dempet inflasjonen?

Geir Pollestad (Sp) [11:02:28]: No skal ikkje eg gå inn på rekneøvingane til Framstegspartiet, for eg ser at partiet har ein tendens til å stilla spørsmålet akkurat på den måten som må til for å få det svaret ein ønskjer.

Hovudproblemet er presset i norsk økonomi. Det er veldig gledeleg at mange har ein jobb å gå til. Det skal me greia å fortsetja med, samtidig som me skal føra ein politikk som gjer at prisane og renta ikkje kjem ut av kontroll. Då er løysinga til Framstegspartiet – å pøsa meir pengar inn i samfunnet – ein veldig dårleg idé. Det vil definitivt skapa meir aktivitet, men det vil òg gjera det vanskelegare for bedriftene å få arbeidstakarar. Det vil skapa press på prisane og etter kvart press på løningane, og då er me inne i ein veldig uheldig sirkel. Det er det statsbudsjettet prøver å motverka.

Sveinung Rotevatn (V) [11:03:39]: Eg synest faktisk det er ganske oppsiktsekkjande at ein representant for regjeringsspartia no tok eit ramsalt oppgjær med forureinar-betalar-prinsippet frå talarstolen og seier det er riktig at det skal verte billigare å forureine. Det kan dei gjerne stå for, og no får dei fleirtal for det. Folk som er imot at det skal vere dyrt å forureine, brukar i det minste å vere for at ein skal bruke gulrøter, at det skal vere billig å velje eit grønt alternativ, men det skjer jo heller ikkje i dette budsjettet. Ja, det vert billigare drivstoff, men det vert dyrare elbilar. Skal ein kjøpe seg ein ny bil, ein elbil, er det slik at populære modellar no vert 30 000–50 000–70 000 kr dyrare å kjøpe enn det dei er i år, og det dei ville vore med det alternative budsjettet til Venstre. Då er spørsmålet: Dersom denne regjeringa verken er for at det skal vere dyrare å forureine, eller for at det skal løne seg å ta miljøvenlege val, kva er regjeringa då for?

Geir Pollestad (Sp) [11:04:34]: Eg trur at for dei aller fleste som har vore på ein bensinstasjon og fylt opp tanken, har ikkje tanken som slår dei, vore at dette var jammen billig. Me tek omsyn til at råvareprisane er svært høge. Mange slit med utgiftene til drivstoff, dei må ha bilen i kvardagen. Då er ikkje løysinga vår å auka prisane. Det å kople det til å vera at ein ikkje trur på prinsippet om at forureinar betalar, er ganske kreativt. Når det gjeld elbil, står me ved målet – at det frå 2025 berre skal seljast nullutslepps-bilar i Noreg. Det målet skal me nå, men når me skal prioritera pengar og velja om me skal driva med miljøteknologi som skapar arbeidsplassar i Noreg, eller om me skal fortsetja å subsidiera bilfabrikkar rundt om i verda, er vårt val å velja industriutvikling og klimateknologi i Noreg.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:05:46]: Regjeringa framhever behovet for å kutte utslipp. Det er jeg helt enig i, men jeg lurer på om representanten kan forklare meg hvordan regjeringen har tenkt å kutte utslipp når de nuller ut effekten av CO₂-avgiften, når de gjør det billigere å kjøre bensin- og diesebil og gjør alle elbiler dyrere, når de bremser opp Klimasats og bare gir

halvparten så mye penger, og når de fortsetter å satse på oljen, men gir en milliardsmell til fornybar energi i en tid hvor vi må tredoble de investeringene. Jeg lurer på hvordan det er god klimapolitikk.

I Grønn bok når ikke regjeringen sine egne klimamål, og jeg kan ikke se at det nye budsjettforliket kommer med et tillegg til Grønn bok. Det jeg lurer på, er: Vet representanten hvor mye utslipp det nye budsjettforliket kutter, og kan representanten da bekrefte at regjeringen nå når sine egne mål om klimakutt?

Geir Pollestad (Sp) [11:06:46]: Ja, regjeringa har ein plan og skal nå klimamåla me har sett. Det skal det ikkje vera tvil om. Samtidig er det viktig å ha ei slik tilnærming til politikken at nokre kutt kan målast med ein gong, og andre kan det ikkje. Me treng begge typar verkemiddel. Eg meiner budsjettet er fullt av den type tillegg, bl.a. vil pluss 850 mill. kr til Enova, som kjem i budsjettavtalen, vera svært viktig.

Me peikar på område etter område der me skal ta i bruk ny teknologi. Ein vil bl.a. vektleggja det i forbindelse med innkjøp av nye flyruter. Me brukar òg avgiftsgrepet: Flyreiser utanfor EØS-området får auka flypassasjeravgift. Det meiner eg er viktig, for dei er skattlagde for lite i dag. Summen av dette vil bidra til kraftig nedgang i utsleppa, men ikkje minst til at me tek teknologiske framspang, for me klarar ikkje å løysa klimakrisa utan at teknologien er med oss.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:07:59]: Det var mye interessant historiefortelling i representantens innlegg, og det var mye jeg kunne tatt tak i. Blant annet synes jeg at jobben regjeringa har gjort når det gjelder en del av endringene på skatt, har skapt betydelig mer uro og politisk risiko enn nødvendig. Men jeg skal legge det til side, og så skal jeg prøve den nyttige øvelsen å tolke – eller iallfall prøve å tolke – representanten i beste mening.

En kom i en situasjon der en trengte veldig mye penger. Jeg er enig med representanten i at det i en sånn situasjon er riktig å skattlegge f.eks. kraftnæringen mye mer, for de får et enormt overskudd, og så bruke det til f.eks. strømsstøtte. Høyprisbidraget, som tar inn mye penger, skal være midlertidig. Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har alltid stått sammen når det gjelder grunnrente. Det er egentlig en samfunnskontrakt mellom staten og kommunene. Den endringen gjøres ikke midlertidig, så for Agder Energi, som jeg kjenner godt til, har verdien falt med 40 pst. Små kommuner kan tape titalls millioner kroner årlig, men også verdi. Hvorfor skal det ikke være midlertidig?

Geir Pollestad (Sp) [11:09:06]: Fyrst til påstanden om at disse skattegrepa er så dårleg gjennomførte: Det er jo – kva skal ein seia – eit slagord som har vorte utvi-

kla. Eg synest det er spesielt at ein seier at f.eks. lakse-skatten er så dårleg utgreidd. Det ligg ei offentlig utgreiing til grunn – for så vidt ei offentlig utgreiing Senterpartiet i si tid ikkje ønskte, men som fleirtalet på Stortinget pressa gjennom. No seier dei same partia at det er så dårleg utgreidd.

Det ligg gode, faglege vurderingar i botnen for dei skattegrepa ein no gjer, og grunnrenteskatten er jo ein velkjend skatt innanfor kraft. Eg er veldig glad me har to prinsipp: Det eine er grunnrenteskatt, det andre er offentlig eigarskap. Så er det heile tida ei vurdering kva som er rett nivå på skatten. Me har, ut frå det me har gjort no, vald å setja opp skatten. Det er ingen tvil om at kommunane som eigarar vil få betydelege inntekter frå kraftselskapa i åra som kjem.

Presidenten [11:10:09]: Replikkordskiftet er omme.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:10:24]: Ferske tall fra Statistisk sentralbyrå står i sterk kontrast til de løftene finansministeren ga før sommeren. Pluss 15 000 kr har blitt til minus 20 000 kr i redusert kjøpekraft for norske familier. Prisveksten fortsetter, og renten går opp. Folk får rett og slett mye dårligere råd. Nå er ikke hovedproblemet at folk er uten inntekt, men at inntekten ikke strekker til.

Regjeringen varslet et stramt budsjett. Likevel legger de opp til at veksten i offentlige utgifter vil fortsette også neste år, finansiert av enorme skatte- og avgiftsøkninger. Noen av disse hevdes å være midlertidige, som ekstra arbeidsgiveravgift i 2023 og høyprisbidrag på vind og kraft i 2023 og 2024, men det gjenstår å se om det blir mulig å saldere budsjettene uten disse inntektene.

Noen skatte- og avgiftsøkninger gis også med tilbakevirkende kraft. Om det er forenlig med Grunnloven § 97, om at ingen lover eller skattevedtak skal gis tilbakevirkende kraft, skal Stortinget ta stilling til senere. Det er uansett en veldig viktig avklaring for budsjettets inntektsside.

Til tross for forhåndssalg av et stramt budsjett klarer egentlig ikke regjeringen å kutte i offentlige utgifter, riktignok med noen unntak – investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser blir kraftig redusert, veiprosjekter blir kuttet med 3,5 mrd. kr – men i sum er det en utgiftsvekst i dette budsjettet på grunn av manglende prioriteringer.

Regjeringspartiene skremmer med økt rente hver gang de utfordres på sin egen finanspolitikk. Men sannheten er at prisene bare fortsetter å stige, renten settes opp, og folk får altså mye dårligere råd og blir fattigere med denne regjeringen og SVs politikk.

Fremskrittspartiet vil bidra til lavere prisvekst ved å forbedre strømstøtteordningen, fjerne elavgiften, fjerne avgiftene på drivstoff i første halvår og halvere merver-

diavgiften på mat. Finansministeren har bekreftet at disse forslagene vil dempe prisveksten. Fremskrittspartiets forslag vil gi folk trygghet for egen økonomi. For Fremskrittspartiet er det et mål at folk skal kunne leve av egen inntekt, og at bedriftene skal gå med overskudd.

Det er veldig krevende å reversere regjeringens foreslåtte skatte- og avgiftsøkninger, men samtidig er det helt uakseptabelt for Fremskrittspartiet å støtte norgeshistoriens største skatteøkning på ett budsjettår. Vi foreslår å øke personfradraget til 80 000 kr, som gir størst skattelette for lave og middels inntekter, og vi hever frikortgrensen. Regjeringen svekker pensjonssparing, fradrag i BSU-ordningen blir halvert, og de øker utbytte-skatten på fondsparing fra 32 pst. til 38 pst. i løpet av to år. Halvparten av norske husholdninger sparer i fond. Én av tre med husholdningsinntekt under 300 000 kr har plassert sparepengene i aksjefond for å sikre alderdommen. Samtidig er det rundt 400 000 som får skattefradrag når de sparer til sin første bolig gjennom BSU-ordningen. Dette blir nå mye mindre attraktivt med regjeringens politikk.

Fremskrittspartiet vil kutte i skatter og avgifter for å gi folk økonomisk trygghet i hverdagen. Vi mener at folk faktisk skal få beholde mer av sin egen inntekt for å sikre mer velferd for seg selv og sin familie. Vi vil redusere helsekøene, og i motsetning til regjeringen og SV, som gjør det dyrere å være syk, vil Fremskrittspartiet redusere egenandelene på legehjelp og medisiner. Vi foreslår en eldremilliard, vi foreslår å øke pensjonen til alle pensjonister, ikke bare enslige, og vi vil fortsette å bygge flere sykehjemsplasser. Vi vil bygge, vedlikeholde og rassikre mer vei, fordi bedre veier gir økt trygghet. Vi setter av mer penger til politiet, vi styrker innsatsen mot gjengkriminalitet, og vi vil styrke Forsvaret.

Det mest alvorlige med budsjettforliket er at regjeringens partiene nå lar SV ta styringen av olje- og gasspolitikken. I en tid der Europa roper etter mer gass, velger altså de rødgrønne i budsjettforliket å utsette 26. konsjensrunde i hele perioden. Det er en dramatisk beslutning som vil gi langsiktige konsekvenser.

Helt til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [11:15:25]: Da har representanten Hans Andreas Limi tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

May Britt Lagesen (A) [11:15:48]: Krigen og energikrisen i Europa etter pandemien skaper naturligvis økonomiske utfordringer. Da er det viktig at landets politikere opptrer ansvarlig og har en realistisk politikk. Dette er altså ikke tiden for å trikse med budsjettbalansen – de økonomiske realitetene forplikter.

Fremskrittspartiet har lagt fram et budsjett som de finansierer med å hente ut 27 mrd. kr fra Statens pensjonsfond Norge. En ting er at de bruker oppsparte fondsmidler til å finansiere løpende utgifter – det er ikke bærekraftig. Noe annet er presset dette grepet skaper i norsk økonomi. Cirka 40 pst. av Oslo Børs er eid av utlendinger. Dersom staten selger børsnoterte aksjer for 27 mrd. kr, vil minst 40 pst. av pengene være en direkte innsprøyting i norsk økonomi og ha akkurat samme virkning som å tappe Statens pensjonsfond utland.

En tredje effekt er at utlendingers eierandel på Oslo Børs vil stige. Hvordan vil representanten Limi forklare at denne økte pengeinnsprøytingen i norsk økonomi ikke vil øke presset i norsk økonomi og medføre økte renter for vanlige folk?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:17:04]: Nå er vi heldigvis i den situasjonen at vi fortsatt har noen private norske investorer i Norge og ikke bare i Sveits. Jeg tror den aksjeporteføljen som Folketrygdfondet, eller Statens pensjonsfond Norge, sitter på, vil være vel så attraktiv for norske investorer som for utenlandske.

Det er flere sider ved dette. For det første har det vært en diskusjon over flere år om at Folketrygdfondet egentlig har blitt for stort. Folketrygdfondet har vært drevet bra, har hatt bra avkastning, men eierandelen på Oslo Børs har blitt veldig høy. Samtidig er det vanskelig for Folketrygdfondet å gjøre investeringer med så mye kapital som det nå er snakk om, nettopp fordi de har begrensninger på hvor stor eierandel de kan ta i ulike selskap, både i Norge og i Norden.

Så vi mener det er riktig å foreta et uttak for å bruke pengene til investeringer over statsbudsjettet, og så får vi jo da se hvor attraktive disse aksjene er. Forhåpentligvis er de mest attraktive for norske investorer.

May Britt Lagesen (A) [11:18:13]: Takk for svar.

Er det sånn at Fremskrittspartiet framover vil nekte utlendinger å kjøpe aksjer, for å dempe presset i økonomien? Dagens Næringslivs leder kaller budsjettet deres «Frp-triks i særklasse». De forfekter at også disse milliardene vil ha samme effekt som uttak fra oljefondet. Fremskrittspartiet går altså imot de fleste økonomiske teoriene og koker renten – på lik linje med det de gjør i Tyrkia i dag, og der hadde de en prisvekst på 85 pst. i oktober.

Hva er det som gjør at Fremskrittspartiet nå har en helt annen oppfatning av norsk økonomi enn de har hatt de siste åtte årene, både i regjering og som samarbeidsparti for regjeringen?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:19:03]: Fremskrittspartiet vil ikke nekte utlendinger å investere i Norge. Det som dessverre er en realitet, er at de enorme skatteøkningene som regjeringen foreslår uten forutgående

gode prosesser, bidrar til politisk usikkerhet og kan bidra til mindre interesse i å investere i Norge blant utlendinger. Vi håper at det er norske investorer som vil gjøre sine investeringer og overta aksjene i det såkalte Folketrygdfondet.

Men det er jo det å si at Fremskrittspartiet har en rekke forslag som vil bidra til å dempe prisveksten – vi har fått bekreftet fra Finansdepartementet at det vil ha en positiv effekt – og samtidig gjøre det lettere for folk å komme gjennom den krisen som svært mange opplever nå, hvor de, til tross for at de har inntekt og kanskje to inntekter, ikke klarer å håndtere løpende utgifter. Det er en reell problemstilling, og til tross for hva representanten og andre fra regjeringspartiene sier: Med den politikken som føres, fortsetter renten å gå opp.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:20:21]: I en tid med krig i Europa og stor økning av naturkatastrofer som tørke og flom er landbruksproduksjonen vår ekstra viktig. En stats viktigste oppgave er å sørge for trygghet og mat til egen befolkning. Et lite dykk inn i Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag viser at Fremskrittspartiet kutter beredskapslagring av korn – i en tid der det brenner i Europas kornlagre. Tollvernet skal reduseres. Fremskrittspartiet vil videre kutte 1,5 mrd. kr i jordbruksavtalen og presiserer at de vil fortsette å kutte til jordbruket i årene som kommer. Kan representanten Limi forklare hvordan Fremskrittspartiet vil styrke matsikkerheten til Norges befolkning i denne tiden?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:21:10]: Vi er veldig opptatt av matsikkerhet, og vi har et annet syn på landbrukspolitikken enn regjeringspartiene har. Men vi skjønner samtidig at den enormt dyre jordbruksavtalen som ble landet i år, var helt nødvendig for Senterpartiet, ellers hadde det blitt problematisk å fortsette i regjering, vil jeg tro.

Vi ønsker en omlegging av landbruket. Vi ønsker å satse på større bruk som kan produsere mer, og mer effektivt. Vi har kuttet i bevilgningen til et sentralt kornlager, som er foreslått fra regjeringen, for det er ikke sagt noe fra regjeringens side om hvordan dette skal innrettes. Det er satt av en pott med penger. Vi ønsker å prioritere lokale kornlagre som kan etableres på de ulike korngårdene, og gi den matsikkerheten som er nødvendig slik at vi også har mat i en krisesituasjon.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:22:14]: Det var forutsigbart å høre Fremskrittspartiets reaksjonen på budsjettforliket, for Fremskrittspartiets omsorg går jo nok en gang til dem som har mest fra før, som nå må bidra litt mer til fellesskapet. Til den gruppen er Fremskrittspartiets budsjettforslag en gavepakke, bl.a. med kutt i formuesskatten. Men det vi ikke hører et ord om

fra Fremskrittspartiet, er at SV har sikret over 3 mrd. kr mer til minstepensjonistene og de uføre, og til barnevern, bostøtte og dagpenger – altså over 3 mrd. kr omfordelt til folk som nå sliter med å få endene til å møtes på grunn av de økte prisene og de økte forskjellene i samfunnet. Da Fremskrittspartiet var i regjering, var det kutt til disse gruppene. De arbeidsløse mistet feriepengene, de uføre fikk kuttet i barnetillegget, og færre fikk bostøtte. Så når matkøene blir lange og kulda setter inn, er ikke representanten Limi enig i at det nå er de med minst det er viktigst å prioritere – og ikke de med mest?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:23:14]: Jeg må faktisk innrømme at jeg i én budsjettkommentar roste SV for å ha fått til en økning i minstepensjonen, riktignok bare for enslige pensjonister, men allikevel: Det var bra. Fremskrittspartiet har lagt det inn i sitt alternative budsjett for alle pensjonistene.

Vi er dessverre i den situasjonen at det ikke bare er de som mottar offentlige ytelser, som sliter og har utfordringer med å dekke de løpende utgifter; det er langt flere, og da må vi iverksette tiltak som treffer flere. Det er derfor Fremskrittspartiet foreslår å fjerne og redusere avgifter, forbedre strømstøtteordningen og ikke minst halvere momsen på mat, slik at folk kan gjøre de nødvendige innkjøp og feire en jul hvor de også kan inkludere familie og barn. Det er en situasjon nå som gjør at veldig mange har utfordringer med å dekke basiskostnader som er nødvendige for en familie. Da må man iverksette tiltak som treffer dem, ikke bare enkeltgrupper.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:24:28]: En gang for lenge siden sa stortingsrepresentant Carl I. Hagen at alenemødre med uansvarlig oppførsel ikke kunne forvente at fellesskapet tok regningen for dem. Det kan virke som om Fremskrittspartiet fortsatt lytter til Hagens ord, for i sitt alternative budsjett er en av de sykeste tingene de gjør, å kutte 1 mrd. kr til enslige forsørgere. Unger koster som kjent penger. Er man to om å dele utgifter, er det mye lettere enn hvis man er én, og vi vet at enslige forsørgere generelt har dårligere råd, og at det spesielt nå i priskrisen er enslige forsørgere som f.eks. oftest står i matkø.

Man foreslår også å avvikle hele overgangsstønden, med begrunnelsen at de som får denne stønaden, gjør det for å ta utdanning som sikrer egne muligheter til å komme i arbeid senere. De bør derfor finansiere dette selv. Det kan man si om all utdanning i Norge. Er det sånn at Fremskrittspartiet nå har tenkt å avvikle studie-støtte fordi man får lønn senere, eller er det bare alenemødre man virkelig har noe imot?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:25:30]: Fremskrittspartiet ønsker tvert om å forbedre studiefinansierin-

gen. Vi har foreslått å trappe den opp til 1,5 G. Det er en vesentlig forbedring utover det som er nivået i dag. Så er det samtidig slik at vi ønsker å rydde i en del offentlige støtteordninger, og skal vi få kontroll på utgiftsveksten i budsjettet, er vi nødt til å fjerne noen støtteordninger, spesielt der det er direkte overlappning. Og så er det det å si om utviklingen i overgangsstønden at i løpet av ti år er antall mottakere halvert. Det er åpent at det har vært jobbet for å få dem som mottar overgangsstønad, til å benytte andre, mer generelle ordninger som allerede er etablert hos Nav.

Sveinung Rotevatn (V) [11:26:30]: I alternativet sitt foreslår Framstegspartiet i kjent stil ein stor reduksjon i bistandsbudsjettet. Det er så vidt eg har skjønnt, grunn-gjeve med at Framstegspartiet ikkje har like stor tru som mange av oss andre på effektane av bistanden og meiner det kan vera ein del sløsing, og at ein bør stramme inn der. Det kan ein vere ueinig i, men det er vel i det minste ein interessant diskusjon.

Det som overraskar meg meir, er at når Framstegspartiet kuttar så mykje i bistandsbudsjettet, har dei ikkje klart å omprioritere noko til Ukraina. Ein kan diskutere dei langsiktige effektane av bistand, men eg trur alle må vere einige i at når eit land er under angrep, så treng dei pengar til våpen, energibistand, flyktningutgifter og gjenoppbygging. Men eg klarer altså ikkje å sjå at Framstegspartiet har funne plass til noko av det i sitt alternative budsjett, trass i at partiet har – oppfattar eg – eit genuint engasjement for situasjonen i Ukraina. Så då er spørsmålet: Når ein har eit så stort handlingsrom i bistandsbudsjettet og kan omprioritere, kvifor vel ein ikkje å gjere det?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:27:34]: Vi kutter i bistandsbudsjettet, det er riktig, men samtidig øker vi postene som er satt av til nødhjelp og humanitær bistand. Vi har for øvrig også gitt full støtte til regjeringens initiativ til både humanitær og militær bistand til Ukraina, inklusiv det det koster å motta flyktninger fra den krigen som foregår. Vår holdning til bistand er prinsipiell, for i Norge har vi en ambisjon om at den skal ligge på 1 pst. Det vet vi at det er svært få andre land i verden som har. FN's ambisjon er på 0,7 pst. Det er faktisk tre land som ligger på Norges nivå, og det er to land som ligger på FN's anbefalte nivå, mens resten av den vestlige verden som gir bistand, ligger på et mye, mye lavere nivå. Vi mener det er fornuftig å kutte bistand og heller prioritere nødhjelp og humanitær bistand i nærområdene.

Presidenten [11:28:37]: Replikordskiftet er avsluttet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:28:57]: Først vil eg takke for samarbeidet, ikkje i komiteen, der sit eg ikkje, men med mine motpartar i Senterpartiet og Arbeidarpartiet. Takk for tøffe forhandlingar, nattevandring og diverse, og god tone.

Det er tøffe tider vi lever i. Over 400 000 hushald slit økonomisk eller har alvorlege økonomiske problem, ifølgje ein rapport som kom frå SIFO i haust. Raudekrossen har slått fast at 115 000 barn i Noreg veks opp i familiar med vedvarande låg inntekt. 35 pst av hushalda i Noreg er i ein utsett posisjon økonomisk, mens 49 pst. er trygge.

Mange må difor ta vanskelege val mellom mat og straum. Det er teikn på matfattigdom. Éin av tolv husstandar oppgir at dei anten står over måltid, oppsøker matstasjonar eller kontaktar Nav for å få hjelp til å betale for mat, og folk bruker opp sparepengane sine. Samtidig er det ikkje krise for alle, for delar av befolkninga lever svært godt – dei som etter mange år med høgrestyre sit på dei store inntektene og den store kapitalen. Det er i krisetider denne uretten best kjem til syne.

Internasjonalt er bildet enda dystrare. Denne veka har FN lagt fram tal som viser at vi både slår og er i ferd med å slå dystre rekordar. 339 millionar menneske vil trenge humanitær hjelp, altså kjem kvar 23. person i verda til å trenge humanitær hjelp til neste år. 100 millionar menneske er drivne frå heimane sine verda over. Talet på sveltande i verda aukar dramatisk i tråd med klimakrise og stigande matvareprisar. 222 millionar menneske lid no under akutt matusikkerheit.

Krisene som pregar Noreg og verda, er drivne fram av klima- og miljøødeleggingar. Forandrar vi klimaet, forandrar vi alt. Nyleg var det møte i Sharm el-Sheikh, der det dessverre ikkje var nye, store framsteg internasjonalt. FN har allereie slått fast at det er no eller aldri viss vi skal klare å stoppe alvorlege miljøødeleggingar som følgje av klimakrisa. Olja må liggje, og klima og miljø vil drive verda inn i ei menneske-, natur- og livsgrunnlagskrise heilt utan sidestykke viss vi ikkje handlar no, i dag.

Desse tre forholda – den alvorlege situasjonen for økonomien til folk, den globale humanitære krisa vi står overfor, og kampen mot klima- og miljøødeleggingar – har vore utgangspunktet for SVs forslag til statsbudsjett.

I vårt alternative statsbudsjett prioriterer vi kraftig omfordeling frå dei rikaste til dei med vanlege og lågare inntekter. Vi føreslår kraftig auke i ytingar for å styrkje økonomien for dei som har aller minst å leve for. Vi føreslår styrking av velferda, med gratis SFO for andreklassingar og at fleire skal få råd til å gå til tannlegen. Vi føreslår ein serie nødvendige tiltak som skal få Noreg tilbake på sporet av våre miljøforpliktingar, og vi føreslår at No-

reg skal ta eit mykje større ansvar for å bidra i ei verd i stadig større krise.

Det beste budsjettet blir dessverre ikkje vedtatt i dag, vi har ikkje fleirtal for det, men forliket med regjeringspartia er eit stykke på vege.

SV har vunne gjennom auke i ytingane til uføre, dei på AAP, minstepensjonistar og studentar, og vi har auka barnetrygda. Vi har fått til eit meir omfordelende skattesystem. Vi har vunne gjennom med gratis kjernetid i SFO også for andreklassingane, og at fleire får rimelegare tannlege. Vi har fått på plass nye utslippskutt på om lag 230 000 tonn neste år og tiltak framover i tid som gjer at Noreg tar nye steg for å bidra i klimakampen. Vi har fått utsett den 26. konsesjonsrunden ut stortingsperioden, stansa nye tildelingar i dei mest sårbare delane av Barentshavet og opna eit løp for varig vern, og vi har fått på plass endringar i skattereglane som gjer det vanskelegare å unngå skatt ved utflytting.

Dette handlar om folk: Det handlar om folk i Noreg, det handlar om folk i det globale sør, det handlar om framtida til folk, og det handlar om store saker og små saker.

Til slutt vil eg seie at eg er veldig glad for at vi gjennom budsjettforliket også klarte å få ei løysing for den familien som no sit i kyrkjeasyl i Finnsnes på åttande året. Endeleg skal dei også bli sett og høyrde og få sin fri-dom.

Eg tar opp forslaget SV har aleine.

Presidenten [11:34:11]: Da har representanten Torgeir Knag Fylkesnes tatt opp SVs forslag.

Det blir replikkordskifte.

Mahmoud Farahmand (H) [11:34:29]: La meg starte med å gratulere statsråden med dagen, og ikke minst representanten med budsjettforliket. I løpet av det siste året har sikkerhet og forsvar vært viktige temaer. Som representanten Knutsen påpekte, har en rekke grunnleggende framstillinger blitt utfordret, men SV har tviholdt på sin posisjon rundt Norges alliansetilørighet og alliansebidrag. Da mener jeg NATO-tilknytning. SV skriver i sitt budsjettalternativ, både for 2021 og 2022, at de vil ofre alliansebidragene våre for tilsynelatende å styrke det norske hjemlige forsvaret. Men når vi ser på budsjettalternativene og resultatet av forhandlingene, følger det ikke midler med denne retorikken. Kan representanten forklare hvordan svekkelse av vår alliansetilørighet og fravær av midler til Forsvaret skal styrke vår felles sikkerhet?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:35:20]: Eg er ikkje heilt sikker på om eg forstod spørsmålet, men eg kan iallfall forklare representanten Farahmand kva tilnærming SV har til desse spørsmåla. Vi ønskjer at Noreg i

større grad skal konsentrere seg om å hevde eigen suverenitet i vår sikkerheitspolitikk, ikkje at vi skal ta del i operasjonar i utlandet på vegner av NATO og andre alliansar. «Out-of-area»-strategien som det har vore stor støtte til i representanten Farahmand sitt eige parti, er vi imot. Vi trur ikkje han bidrar til fred i verda. Det vi derimot trur – og det denne tida spesielt er eit bevis på – er at vi må styrkje vårt eige forsvar. Vi må styrkje vår eiga evne til å hevde suverenitet i våre nærområde, og det ber også vårt alternative statsbudsjett preg av. Vi har bl.a. løfta at vi ønskjer å styrkje Kystvakta, utover det regjeringa har føreslått, og vi ønskjer å styrkje Heimevernet, også utover det regjeringa har føreslått.

Mahmoud Farahmand (H) [11:36:23]: Jeg takker for svaret. I våres var SVs linje at de ville styrke Forsvaret for å gjøre Norge mindre avhengig av NATO, slik representanten Fylkesnes påpekte. Hvorfor har SV da ikke prioritert en styrking av Forsvaret for å oppnå egendefinerte mål? Det følger ikke med en eneste ny krone. Det man har gjort, er å omprioritere internt, og i denne omgang – i år – har man faktisk omprioritert mindre enn det man har gjort i tidligere budsjetter. Er det virkelig sånn å forstå at man mener at fraværet av alliansetilhørighet og alliansebidrag vil kompenseres for gjennom de 400–500 mill. kr man omprioriterer?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:36:59]: Eg trur det er avgjerande for Noreg å ha evne til å forsvare eigen suverenitet i mykje større grad. Det gjer oss mindre sårbar politisk, og det gjer oss mindre avhengige av bidrag slik som vi har sett i Indre Troms, med etableringa av basar som skjedde under den førre regjeringa, og varige basar i fredstid i trøndelagsområdet. Dette er resultat av at ein over lengre tid har inngått store innkjøpsavtalar, bl.a. på F-35, som har svekt det norske forsvaret ganske kraftig. Dette har SV vore kritisk til heile vegen. Vi har ved kvar korsveg, som representanten Farahmand har heilt rett i, bedd om at vi skal ha mindre kjøp av F-35, og i staden bruke dei investeringane på norske kystvakt og landforsvar.

Bård Hoksrud (FrP) [11:38:10]: Det er interessant å høre representanten Fylkesnes snakke om at det handler om folk over hele landet. Ja, det handler om folk som SV mener at det skal bli dyrere for å være syk. For et år siden økte SV, sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, egenandelstaket for å få helsetjenester fra under 2 500 kr til over 2 900 kr. I år sørger de tre rødgrønne partiene for at egenandelstaket for legehjelp og medisiner øker ytterligere, til 3 040 kr. Dette kom på toppen av de ekstreme prisene på mat, strøm og drivstoff, i tillegg til økte renter. Noen vil kanskje måtte velge mellom legebesøk, medisin og mat på bordet. For

mange kommer hele denne regningen i januar og februar. Fremskrittspartiet mener dette er dobbelt usosialt fra regjeringspartiene og SV. Er representanten Fylkesnes stolt av at han og SV gjør det dyrere å være syk i Norge?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:39:04]: Det er alltid overraskende, men samtidig også føreseieleg, å få kritikk for usosiale budsjett frå Framstegspartiet, som gjennom åtte år har støtta budsjett som har auka dei sosiale forskjellane i Noreg massivt. Vi har no, som eg sa frå talarstolen, 115 000 barn som veks opp i fattigdom. Vi er det landet i heile OECD-samarbeidet der forskjellane har auka mest, der dei rikaste blir stadig rikare, der kapitalen blir samla på stadig færre hender, og der forskjellane berre aukar. Dette er situasjonen vi kom inn i da vi danna nytt fleirtal, der 100 representantar på sentrum–venstre-sida kom inn i Stortinget. At vi har ein annan politikk for dette enn kva vi klarar å få til i forlik, er openbert. Vi har lagt på bordet vårt alternative statsbudsjett, som sørgjer for ei kraftig omfordeling, der dei med dårlegast økonomi kjem best ut.

Sveinung Rotevatn (V) [11:40:21]: Eg vil gratulere SV med budsjettforliket. Så vidt eg har skjont, hadde SV to viktige mål med desse forhandlingane. Det eine var å kutte klimagassutsleppa, og det andre var å auke skattane. Når det gjeld det første, er eg usikker på om dette forliket gjer det. I den grad det gjer det, er det i så fall eine og aleine på grunn av biodrivstoff. Når det gjeld skattepolitikken, får vi gje SV terningkast 6 – her går skattane opp. Gratulerer med det!

Mitt spørsmål handlar eigentleg om noko anna, det handlar om utdanning. SV var jo opptekne av det før, men i dette budsjettet er det ingenting til forskning, det er ingen nye studieplassar, og ein bryt med gratisprinsippet i høgare utdanning for første gong. Då trur eg det er ei fattig trøyst at ein aukar studiestøtta. Det trur eg mange er glade for, men når ein no opnar døra for betaling i høgare utdanning, fryktar eg for konsekvensane på lang sikt.

Spørsmålet mitt er: Når det ikkje er noko til forskning, når det ikkje er nye studieplassar, og når ein bryt med gratisprinsippet – kva skjedde med utdanningspartiet SV?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:41:24]: Det som ligg på bordet frå oss – vårt alternative budsjett – er ei stor satsing på høgare utdanning: reversere kuttet for dei utanlandske studentane, løfte økonomien til studentane til 1,3 G, osv. Det vi har fått på plass saman med regjeringspartia, er eit ganske formidabelt løft av norsk forskning, for etter åtte år med Venstre, Kristeleg Folkeparti, Høgre og Framstegspartiet ved roret har ein

fått eit underskot i forskingssektoren på til saman 1,6 mrd. kr. Gjennom samarbeidet med regjeringspartia klarte vi i samband med salderinga i år å slette det underskotet som blei skapt av desse partia. Dersom det hadde fått halde fram, ville det ha fått dramatiske konsekvensar for norske universitet og forskingsmiljø.

Til det at vi ikkje kom i hamn med spørsmålet om dei utanlandske studentane: Det er dessverre ikkje alt ein får til, men vi har jobba på.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:42:37]: Jeg vil også gratulere med forliket. Jeg er sikker på at representanten har jobbet veldig mye for å få det til. Vi står sammen om mange saker, og jeg er kanskje ekstra skuffet der SV ikke når fram. Kristelig Folkeparti var opprørt over bistandsbudsjettet, og jeg var glad for at også SV var veldig tydelig på at det var uakseptabelt. Derfor ble jeg kanskje enda mer skuffet da jeg leste formuleringene som sto der, for alt skyves på. Det mangler 14 mrd. kr for å nå målet med å gi 1 kr per hundrelapp vi tjener, til verdens fattigste. Det er heller ikke noen formulering om at prosentmålet må nås i 2023. Det står at en skal se hvor mange flyktninger som kommer. Så står det også noe om Ukraina-bistand. Det er jo bra, men det hjelper veldig lite for jenta i Malawi som opplever at skolen blir stengt fordi utdanningsbistanden kuttes. Det hjelper veldig lite å sende et signal ut til resten av Europa, som også har trange budsjetter, om at Norge, som virkelig tjener på dette, kutter bistandsbudsjettet fra 1 pst. til 0,75 pst.

Hvorfor kunne ikke SV gi pengene nå?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:43:45]: Vi les dette forskjellig. Den avtalen vi har fått på plass med regjeringspartia, er eit løp der vi inviterer heile Stortinget til å vere med på ein heilt ny måte å tenkje bistandsbudsjett på. Vi ser at dei behova som verda står overfor, både med krigen i Ukraina og med den humanitære krisa som verda no blir kasta inn i, med klimaendringane og behovet for klimatilpassing over heile verda, set eit land som Noreg i ein ekstremt ansvarleg posisjon. Da må vi tenkje utover det som er handlingsrommet i norsk økonomi, utover det som har vore dei snevre rammene for kva ein kan bidra med i bistand. Det er akkurat det løpet som no blir sett i gang. I det ligg det ikkje berre ein tom prosess; i det ligg det ei klar plikt. Da håpar eg at SV og Kristeleg Folkeparti kan samarbeide også i det vidare løpet, for her må alle krefter gå saman viss vi skal få det til skikkeleg.

Presidenten [11:44:53]: Replikordskiftet er omme.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:45:05]: På veien hit prøvde jeg å tenke på noen ord som kunne beskrive

den krisen vi står i, men det var ikke lett, for det er fortvilende når matkøene vokser samtidig som matmilliardærene er rikere enn noen gang, når en av fire sier at de har måttet spørre familie og venner om økonomisk hjelp det siste året, og når en av fire gruer seg til jul. Da er det en eksistensiell krise – helt personlig for dem som kjenner at livsgrunnlaget henger i en tynn tråd, men også en eksistensiell krise for fellesskapet.

Hvis vi ikke greier å stille opp for hverandre i denne krisen, hva er vi egentlig da? Hva er vitsen med velferdens sikkerhetsnett hvis minstepensjonen, uføretrygden og stønadene er så lave at man ikke kan holde seg både mett og varm samtidig? Hva er egentlig vitsen med Nav hvis folk heller går til Fattighuset for å be om hjelp fordi kravene man møter hos Nav, er så harde at det å stå seks timer i kø for å få en pose mat virker som en bedre løsning – eller når det å være i full jobb ikke lenger gir den økonomiske tryggheten arbeid skal gi til folk? Hvis ikke vi som er her, har et svar, har ikke folk noen grunn til å stole på oss.

Rødts forslag til budsjett for 2023 er et forsøk på å gi disse svarene. Som i tidligere kriser kan vi velge å løse krisen i fellesskap. Vi kan velge å bygge ut sikkerhetsnettet, styrke velferden og tette hull i systemene. Det handler om prioriteringer, og Rødt vil sette rettferdighet og trygghet først.

Det er tre hovedpunkter. For det første vil vi øke inntektene til folk. Så enkelt er det: 12 000 kr i økte minstesatser for pensjonister, uføre, AAP-mottakere, sosialhjelpsmottakere og studenter. For det andre må vi få kontroll over prisene. Fellesskapet må stå for det motsatte av krympflasjon. Vi må kutte i regningsbunken og gi mer. Tannlegeregninger, barnehageregninger, momskutt, kollektivpriser, senking av egenandelstaket for helsetjenester: Mulighetene våre til å drive det motsatte av krympflasjon er veldig, veldig mange.

Så må vi sende regningen til dem som tjener på krisen, for dem er det nok av. Dagligvarebransjen legger på ekstra når de øker prisene. Det vet vi nå også at bankene gjør. Marginene til bankene var ikke like store før rentehevingene som de er nå. Utleieselskapene har lov til å øke husleien altfor mye. Vi mener at vi må øke skatten på selskapenes overskudd, på store formuer, på aksjeutbytte og på veldig høye inntekter.

Så ligger det mye annet i Rødts forslag til budsjett. Det er forslag til en rettferdig miljøpolitikk, der vi enten styrker finansieringen til viktige grep for å få utslippene ned, eller omprioriterer bort fra forurensning til fornybart. Videre er det opprusting av infrastruktur rundt omkring i landet, ras- og flomsikring som gjør det både lettere og tryggere å bo, og det er 5 mrd. kr mer til kommunene. Det kan gi flere folk på jobb i hjemmetjenesten, i omsorgen, i barnehagen og i skolen. Så er det 700 mill. kr mer i for-

svarsbudsjettet, og ikke minst foreslår vi å opprettholde målet om 1 pst. av budsjettet i bistand.

Så ligger det i kortene at Rødts veldig, veldig gode forslag ikke kommer til å få flertall her i dag. Men jeg har fremmet et representantforslag i dag som jeg håper kan samle salen i en felles juleinnsats. På finn.no, hos Frelsesarmeen, på Instagram, på Facebook og på ønsketrær på kjøpesentrene går folk med sine desperate ønsker om å få en håndsrekning inn mot julen. Jeg regner egentlig med at mange her i salen personlig har bidratt, og det er veldig bra, men det er et faretegn at Norge er på vei tilbake til en kultur hvor man må ut på byens torg for å be om almisser for å klare seg, der man må framstå verdig nok og legge fram hele sjelen sin for å få det man trenger. Vi vet også at terskelen for å be om sånn hjelp er høy – helt forståelig – så det er ikke alle som får den posen med ved eller de ullklærne til ungene som de helt sikkert hadde trengt. Da mener jeg at vi må gi en ekstra julestøtte til alle som mottar sosialhjelp i desember. Vi har foreslått 1 000 kr, og 1 000 kr ekstra per barn.

Jeg innrømmer glatt at jeg ikke har kommet på det forslaget selv. Det ligner veldig på et forslag som SV fremmet for to år siden, da koronakrisen rammet. Den gang fikk SVs forslag støtte fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Spesielt dagens kommunalminister la stor tyngde i debatten, det husker jeg. Derfor har jeg et håp om at forslaget kan få flertall, ikke fordi det løser krisen for alle for alltid, men fordi en tusenlapp gjør forskjell for dem som mangler det. Det gir forskjell i kroner og øre, og ikke minst gir det forskjell i solidaritet. Det er noe annet å få den tusenlappen av fellesskapet enn å få den av den kanskje rike og snille naboen. Den solidariteten er det ingen andre i Norge enn Stortinget som kan vise, fordi vi har mulighet til det ved tilgang til vår felles konto.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten [11:50:08]: Da har representanten tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Mona Nilsen (A) [11:50:22]: Det er krig i Europa, det er strømkriser, renten øker, og prisene stiger. Det stiller krav til at vi har en ansvarlig økonomisk styring, sikrer arbeidsplasser og demper renteøkning og inflasjon.

Rødt vil si opp EØS-avtalen, en avtale som har tjent Norge godt. EØS-avtalen er den viktigste handelsavtalen, med det viktigste markedet, for norsk industri. Mener representanten Sneve Martinussen at det er klokt å si opp EØS-avtalen, som er avgjørende for arbeidsplasser i distriktene og i eksportindustrien, i en urolig tid?

Marie Sneve Martinussen (R) [11:51:02]: EØS-avtalen er så mye mer enn en handelsavtale, og det er det som er Rødts problem med EØS-avtalen.

EØS-avtalen er en motorvei av høyrepolitikk inn i norsk politikk. Vi har sett det gjennom rettsinstanser som har sagt at tariffavtaler i Norge, som er framforhandlet mellom partene i Norge, kjennes ugyldige, fordi EØS-avtalens løfte om fri flyt av varer, tjenester, kapital og mennesker står over norske tariffavtaler. Derfor er Rødt mot EØS-avtalen.

Så vil vi ikke si opp EØS-avtalen, punktum. Vi vil erstatte den med en ordinær handelsavtale, sånn som Norge har med mange andre viktige kunder av oss, nå med f.eks. Storbritannia og USA, som vi åpenbart handler med uten å ha en så omfattende samarbeidsavtale som EØS-avtalen faktisk er.

Mona Nilsen (A) [11:51:50]: Den økte prisveksten gjennom denne høsten gjør at levekårsutfordringene for dem som har minst, er blitt større. Partiet Rødt er opptatt av dem som i denne urolige tiden rammes hardest gjennom strømpriser, økte renter og prisstigning, og det er veldig, veldig bra.

I budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har vi tatt flere grep som vil gjøre situasjonen noe enklere for dem som har minst. Det er viktige grep, men i tillegg er det viktig å sikre at folk beholder jobbene sine. Er representanten enig i at den største økonomiske trusselen for vanlige folk vil være om de mister jobben sin?

Marie Sneve Martinussen (R) [11:52:33]: Det er jeg helt enig i, og så er vi nok litt uenige om hva som er den største trusselen for å miste arbeidsplasser. En av tingene jeg har brukt høsten på, er å løfte bekymringer for den raske rentesettingen til Norges bank, fordi mange – NHO, LO og andre – ser at det er et omslag på vei i norsk økonomi. Det som da kan skje, er at hvis man tar for hardt i, skrumper etterspørselen for fort. Det kan kaste folk ut i arbeidsledighet. Det er en av mine største bekymringer når det gjelder arbeidsmarkedet akkurat nå.

Det ligger ikke på Stortingets bord å sette renten, men det ligger på Stortingets bord å være opptatt av pengepolitikken, og akkurat nå ser jeg på det som den største bekymringen for arbeidsledigheten at nettopp det skal skje: at vi får et for raskt og for brått omslag i norsk økonomi.

Else Marie Rødby (Sp) [11:53:32]: I Rødts alternative statsbudsjett, med tittelen «Fordi det er mulig», kan vi lese at partiet vil legge ned Politiets utlendingsenhet. Representanten snakket mye om krise i sitt innlegg, og apropos det: Bare én måned etter at Russland invaderte Ukraina i vinter, kom det over 9 000 flyktninger til Norge. Per slutten av oktober var tallet oppe i 31 000, og IMDi har anslått at vi ved utgangen av neste år vil ha nådd 70 000 ukrainske flyktninger. Det er Politiets utlen-

dingsenhet som har ansvaret for å registrere asylsøkere og etterforske og avklare identitet, og som har håndtert flyktningstrømmen de siste ni månedene. Hvis vi skulle fulgt Rødts alternative statsbudsjett, ser det ut som vi – i den historiske flyktningssituasjonen vi står i – skal legge ned Politiets utlendingsenhet om 31 dager. Mener representanten Martinussen at dette er en god idé? Eller for å bruke Rødts egne ord: Er det mulig?

Marie Sneve Martinussen (R) [11:54:29]: Jeg håper representanten har lest riktig budsjettforslag, siden vi i år har endret tittel på budsjettet vårt, men innholdet på akkurat det punktet er det samme. Dette handler om en omprioritering av politiresurser. Det Rødt foreslår å gjøre, er å flytte penger fra Politiets utlendingsenhet og bruke hver eneste krone på å ansette flere politifolk i politidistriktene. Det er en desentralisering, kan man si, av politiets veldig viktige samfunnsoppdrag som skal trygge folk i lokalsamfunn hele landet rundt. Det gjør så klart at 21 mill. kr i vårt justisbudsjett faktisk går i pluss i forhold til regjeringens forslag. Vi gjør også en rekke andre omprioriteringer i politiet som handler om å ha et nært politi hos folk i stedet for å ha store sentrale enheter. Og så er det sånn at Politiets utlendingsenhet også opererer med mål om utkastelser og har en del praksis som vi i Rødt mener er verken menneskelig eller rettferdig.

Else Marie Rødby (Sp) [11:55:26]: Målet om nært politi er et mål vi deler med partiet Rødt. Likevel virker det som at partiet Rødt ikke helt har fått med seg det som har skjedd på registreringscenteret, og det som handler om registrering av asylsøkere, noe denne regjeringen har gjort. Fra å ha ett åpent registreringscenter på Råde har vi nettopp desentralisert mottak for registrering av asylsøkere til mange flere politidistrikter over hele landet. Sånn som det ser ut da – på bakgrunn av det representanten Martinussen sier – er det nettopp en desentralisert registrerings situasjon for asylsøkere, som man nå altså vil legge ned med et pennestrøk.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:56:04]: Da høres det ut som at vi er ganske enige. Vi foreslår jo at disse oppgavene skal flyttes til distriktene. Og som sagt: Hadde vi foreslått å kutte 570 mill. kr og ikke erstattet dem med noe annet, hadde representanten hatt helt rett. Da hadde disse oppgavene forsvunnet – ingen til å gjøre dem – over natta. Men vi foreslår, krone for krone, å flytte dem administrativt over til politidistriktene. Man kan kalle det en omorganisering av politiet, som vi vet at dagens regjering er mye nærmere å være enig i enn det foregående regjering var, men vi vil altså fullføre den omorganiseringen og dermed flytte ressursene ut i politidistriktene.

Presidenten [11:56:40]: Replikordskiftet er avsluttet.

Sveinung Rotevatn (V) [11:57:02]: Vi er inne i krevjande tider. Prisveksten er høg, renta er på veg opp, energiprisane er tøffe for næringsliv og familiar, og krigen i Ukraina skaper stor uvisse om framtida. Det gjer jobben med statsbudsjettet mykje meir krevjande enn han brukar å vere, men også mykje viktigare.

Problemet med forslaget frå regjeringa er at det ser meir bakover enn framover. Etter ein jamn auke i miljøavgiftene medan Venstre hadde makt, vert miljøavgiftene no reduserte – og utruling nok reduserte endå meir etter forliket med SV. Å gjere det billegare å forureine er ikkje framtidretta.

Alle andre skattar, derimot, skal opp. For næringslivet vert det neste året svært krevjande, og stortingsfleirtalet vel no å leggje stein på børa. Særleg kritikkverdig er innføring av ekstra arbeidsgjevaravgift for alle med midtels og høge inntekter. Det forstyrrar lønsdanninga, og det treffer hardast dei bedriftene der løn og arbeidskraft er den viktigaste innsatsfaktoren – særleg teknologibedrifter.

Regjeringa ser ikkje ut til å vere i stand til å ta strukturelle grep om dei offentlege utgiftene, og då vert svaret heller å auke skattane.

I arbeidet med Venstres alternative statsbudsjett har det vore viktig for oss å få til to ting på ein gong: eit ansvarleg budsjett som held renta nede og prisveksten under kontroll, og samtidig eit budsjett som tek Noreg framover gjennom målretta investeringar i kunnskap og i det grøne skiftet. For å få til det har vi måtta gjere ein del tøffe prioriteringar.

Samanlikna med forslaget frå regjeringa tek vi ned utgiftsauken på ulike område med om lag 23 mrd. kr. Av dei milliardane omprioriterer vi 17 mrd. kr til andre formål. Det som særleg er prioritert hos oss, er viktige klima- og miljøoppsatsingar, satsing på skule og utdanning og auka bistand til Ukraina.

Blant dei statlege utgiftene vi går inn for å senke, er utgiftene til kontantstøtte, CO₂-kompensasjon til industrien, offentleg byråkrati gjennom ABE-reforma, tilskot til kommunar og fylkeskommunar som vil løyse seg opp, og statlege bidrag til AFP-ordning. Vi føreslår også ei stor omlegging av sjukelønsordninga, der både arbeidsgjevar og arbeidstakar får eit sterkare insentiv til å ta i bruk graderte sjukmeldingar, slik at færre endar opp i varig utanforskap. I sum bidreg endringane til å styrkje arbeidslina og effektivisere statsforvaltninga.

Blant hovudprioriteringane våre på utgiftssida er styrking av kollektivtrafikken, støtte til klimateknologi, forskning og kunnskapsutvikling, motivering til læring i skulen og styrking av Forsvaret her heime og av Ukrai-

nas heltemodige kamp for fridom og demokrati i Europa.

Skatte- og avgiftstrykket vil med vårt forslag gå ned med om lag 5,5 mrd. kr samanlikna med regjeringa sitt forslag. Vårt mål er eit skattesystem med ein god sosial profil, som legg til rette for verdiskaping og grøn vekst. Difor går vi imot regjeringa si næringsfiendtlige heving av arbeidsgjevaravgifta og utbytteskatten. Vi sikrar elbilfordelane, og vi foreslår eit langt grønare avgiftssystem for bil. Vi aukar miljøavgiftene, og vi senkar skattenivået for dei som har minst.

I tillegg foreslår vi viktige strukturelle grep, bl.a. ei heving av barnetrygda, og ho vert også gjort til skattbar inntekt. Det medfører eit stort økonomisk løft for låg-inntektsfamiljar og ein betre sosial profil i skattesystemet.

I sum er Venstres alternative statsbudsjett eit budsjett som senkar skattane for folk og næringsliv, som prioriterer nødvendige investeringar i kunnskap og det grønne skiftet, som styrkjer vår internasjonale solidaritet, og som legg vekt på ansvarleg økonomisk styring i krevjande tider. Det er eit budsjett som vil ta Noreg framover.

Til sist vil eg for det første ta opp forslaga våre, og eg vil også utdjupe litt det lause forslaget Venstre har levert. I budsjettforliket er det enkelte inndeckningar vi er einige i er forsvarlege – og som vi også foreslår. Det gjeld auka utbyte frå Statkraft med 4,1 mrd. kr, anslagsendringar på bygg under helseføretaka med minus 120 mill. kr og prognoseendringar for innkjøp av koronavirusvaksiner med minus 101,6 mill. kr.

Vi foreslår at det auka handlingsrommet vert brukt på følgjande måte: ein auke i barnetrygda på ca. 3 000 kr, til saman 3,3 mrd. kr, ein auke i eingongsutbetalinga for utføre på minstesats med 3 000 kr, til saman 370 mill. kr, og i tillegg aukar vi bustøtta med ytterlegare 723,8 mill. kr samanlikna med vårt opphavlege forslag.

Det er krevjande tider for mange, og dette vil vere målretta og mellombelse styrkingar av viktige velferdsordningar, som vil gje ei handsrekking til dei mange som no kjem til å trenge det gjennom vinteren og neste år.

Med det tek eg opp både det forslaget og dei andre forslaga som Venstre er ein del av.

Presidenten [12:01:51]: Da har representanten Sveinung Rotevatn tatt opp Venstres løse forslag og forslag nr. 21, men ikke forslag nr. 20 i innstillingen, slik presidenten oppfatter det.

Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [12:02:14]: Det er en kjent sak at fagbevegelsen ved gjentatte anledninger har kritisert Venstres arbeidslivspolitik i ganske harde orde-

lag for dens gjentatte angrep på arbeidstakernes opparbeidede kollektive rettigheter. Kutt i sykelønn, økt bruk av midlertidige jobber og en minstelønn som undergraver hele lønnsdannelsen i den norske modellen, er bare noen eksempler. Venstres alternative budsjett for 2023 er altså ikke noe unntak i så måte. Venstre foreslår nok en gang at staten ensidig skal bryte sin del av avtalen med partene i arbeidslivet om avtalefestet pensjon ved å fjerne det statlige bidraget til AFP.

Hvorfor ser Venstre det som en prioritert oppgave å ramme pensjonsrettighetene til mer enn 110 000 organiserte arbeidstakere i privat næringsliv?

Sveinung Rotevatn (V) [12:03:08]: For det første er eg ikkje einig i at fagbevegelsen stadig kritiserer Venstre. Blant anna denne veka har vi stått skulder ved skulder med dei i å gå imot ei tvungen lønsnemnd, som denne regjeringa har tvunge igjennom, og som eg meiner er uforsvarleg. Vi har òg vore einige med LO i at den aukinga i arbeidsgjevaravgifta som regjeringa vil gjennomføre, ikkje er sosial og grip inn i lønsdanninga. Det er ikkje slik at Arbeidarpartiet alltid er einig med fagbevegelsen og andre er ueinige. Det er heldigvis ulike syn i fagbevegelsen.

Når det gjeld AFP, meiner vi i Venstre at det er heilt ok at partane i arbeidslivet vert einige om ekstra pensjonsordningar for dei det gjeld, men då synest vi det er prinsipielt tvilsamt at alle andre arbeidstakarar, som ikkje får nytte godt av dei pensjonsordningane, skal vere med og medfinansiere dei. Det er det problematiske med den modellen.

Så er det heldigvis også slik at med det nye pensjonssystemet er det ikkje berre dei med AFP som kan gå av frå 62 år, men det kan alle gjere så sant dei har tent opp til tilsvarende minstepensjon. Det er bra for dei som sliter – og så er det sjølv sagt eit håp, som eg trur eg deler med Arbeidarpartiet, at flest mogleg står lengst mogleg i arbeid.

Lise Christoffersen (A) [12:04:10]: Takk for svaret. Det var for så vidt oppklarende, så jeg kan bare konstatere at Venstre ikke bekymrer seg for de arbeidstakerne som står i fare for å miste sine opparbeidede pensjonsrettigheter hvis Venstre får det som de vil.

Men la meg snu litt på perspektivet, for Venstre liker å se på seg selv som et bedriftsvennlig parti, og det var vel et eller annet som ble sagt fra talerstolen om harde tider for bedriftene. Venstre foreslår i tråd med det i sitt alternative budsjett diverse skatteuttak for bedriftene på rundt 3,2 mrd. kr. Blir det ikke da litt selvmotsigende at Venstre samtidig foreslår at arbeidsgiver over natta må ta en ekstraregning på 3,6 mrd. kr for å dekke opp for det som til nå har vært statens bidrag til AFP? Det blir vel egentlig det samme som å gi med den ene hånda og ta med den andre.

Sveinung Rotevatn (V) [12:05:04]: For det første er det ikkje nødvendigvis slik det må dekkast inn. Det vert opp til partane som ønskjer denne tidlegpensjonsordninga, trass i det nye pensjonssystemet som gjev den moglegheita til alle. Då meiner vi det er prinsipielt riktig at det er dei partane som medfinansierer det, og ikkje alle dei som ikkje får nyte godt av den pensjonsordninga.

Elles er det slik at i vårt budsjett legg vi opp til eit betydeleg betre budsjett for næringslivet, og det er også tilbakemeldingane vi får. Eg høyrer ikkje at bedriftene kritiserer Venstre sitt alternativ. Tvert imot seier dei det er bra at vi ikkje har med denne såkalla midlertidige aukinga i arbeidsgjevaravgifta, som meir og meir tyder på er permanent og forstyrrar lønsdanninga, og i tillegg at vi ikkje går inn i denne auken i utbytteskatt som no skjer for andre år på rad, som bidreg til at det vert mindre attraktivt å investere og eige i norske bedrifter, og som forskjellsbehandlar ulike aktivaklasser. Det er noko Finansdepartementet sjølv har åttvara mot no i to omgangar, men som regjeringa vel å gjere likevel.

Lise Christoffersen (A) [12:06:04]: Takk for svaret. Fortsatt er det i mitt hode sånn at minus 3,2 mrd. kr i reduserte utgifter for næringslivet pluss 3,6 mrd. kr i økte utgifter fortsatt gir et minus for bedriftene. Det spør jo da om arbeidsgiverne i privat sektor ser det som veldig bedriftsvennlig.

Nå er det sånn at AFP er en pensjonsordning som tilhører den organiserte delen av arbeidslivet, og Venstres forslag om å la arbeidsgiverne ta hele regningen og øke bedriftenes utgifter med 3,6 mrd. kr vil med andre ord kun ramme organiserte bedrifter med tariffavtale. Venstre ser kanskje heller ikke det som noe problem?

Sveinung Rotevatn (V) [12:06:52]: For det første er eg framleis ikkje med på premisset om at det nødvendigvis er det som vert alternativet. Det vert jo opp til dei partane som ønskjer den tidlegpensjonsordninga. Det er det ikkje vi i Stortinget som bestemmer, og det bør vi heller ikkje bestemme. Det er jo heile poenget at ikkje alle andre skal gå inn – at ikkje staten skal gå inn og medfinansiere ei ordning som ikkje kjem alle til gode, men som kjem nokre til gode. Det meiner eg er eit fornuftig utgangspunkt.

Eg synest også at Arbeidarpartiet i liten grad no tek inn over seg det som er den overordna utfordringa med pensjon, og som vi har fått tydeleg beskjed om frå pensjonsutvalet. Det er at det ikkje er berekraftig slik systemet ligg per i dag, at utgiftene aukar meir enn det ein har trudd, og at Stortinget har lempa på ytterlegare auka pensjonsutgifter sidan pensjonsforliket. Det gjer regjeringspartia også i dette budsjettforliket. Eg trur det skal verte stadig meir krevjande å einast om eit forhåpent-

legvis nytt forlik etter kvart som utgiftene aukar og aukar, men det, og generasjonsperspektivet, har tydelegvis null interesse for Arbeiderpartiet.

Erling Sande (Sp) [12:08:06]: Senterpartiet ønskjer å sikre levande lokalsamfunn og auka verdiskaping over heile landet, og då treng vi å redusere avstandsulempene. I ei tid med veldig høge drivstoffprisar har difor Senterpartiet og regjeringa i forslaget sitt teke ned drivstoffprisane med halvannen milliard. Vi har auka pendlarfrådraget, halvert ferjeprisar og på mange samband sikra gratis ferjer. Og så går partiet Venstre heilt motsett veg. I ei tid der transportkostnadene i utgangspunktet er veldig høge, aukar ein kostnadene for næringslivet og folk gjennom auka avgifter. Dette ser jo ikkje bra ut, så eg tenkte eg skulle gje representanten Rotevatn ei moglegheit til å rette opp det inntrykket av distriktsfiendskap som profilen på Venstres forslag gjev. Kva tiltak er det i budsjettet til Venstre som skal kompensere for den kostnadsauken ein no påfører folk og næringsliv i distrikta?

Sveinung Rotevatn (V) [12:09:03]: Takk for eit godt spørsmål. Det kan eg gjerne svare på.

For det første er det ein heilt annan skatteprofil i budsjettet vårt, der vi gjev store skattelettar både til næringslivet og til privatpersonar, samanlikna med det budsjettforslaget som representanten Sande og Senterpartiet no skal stemme igjennom, som aukar skattane rund baut.

Når det gjeld transport spesifikt, har vi ei veldig tydeleg prioritering. Vi synest faktisk det er viktigare at det framleis skal vere mogleg å kjøpe seg ein rimeleg elbil, enn at ein no skal redusere prisen på å forureine, som regjeringa gjer. Det vil eg seie er eit viktig distriktsperspektiv fordi elbilandelen er klart høgast i byane. Det er der det har vorte selt flest elbilar dei seinaste åra. No vert det selt mange elbilar i typiske distriktsfylke, men der ligg ein altså etter. Så det er dit ein no sender ei ekstrarekning på 30 000, 50 000, 70 000 kr til dei som har tenkt til å bytte ut fossilbilen sin dei neste åra. Det er altså ein politikk som Senterpartiet står for no, i lag med SV og Arbeidarpartiet. Det meiner eg er ein dårleg sosialpolitikk, ein dårleg distriktspolitikk, og det er i alle fall ein dårleg miljøpolitikk.

Erling Sande (Sp) [12:10:08]: Eg trur representanten Rotevatn må vere einig i at dei som har råd til å kjøpe ny bil, i mange tilfelle òg har råd til å kjøpe ny elbil. Problemet er jo dei som ikkje har råd til å kjøpe seg ny bil, for dei vil denne kostnadsauken ramme, og det vil vere sosialt urettferdig.

Men eg har eit spørsmål til. For dei som prøver å finne eit alternativ til bilen når avgiftene aukar, er kollek-

tivtrafikken ei moglegheit. Desse avgiftene rammar jo òg kostnadene for kollektivtrafikken rundt om i fylka og for folk som bruker han. Eg såg i forslaget til Venstre at ein la inn nokre kompensierende midlar, men med lita skrift står det at det skal kompensere for auka straumutgifter knytte til kollektivtrafikken. Det betrar situasjonen til trikk og bane, men la meg då spørje opent: Er det slik at det er avgrensa til det, eller kompenserer Venstre òg andre typar kollektivtrafikk, som båttrafikk og busstrafikk rundt om i heile landet vårt?

Sveinung Rotevatn (V) [12:11:12]: Det er ei rekkje ulike former for kollektivtrafikk som får eit kraftig løft med alternativet til Venstre. Det eine er delar av kollektivtrafikken – heilt rett – og det er særleg straumutgiftene som er krevjande no, og som har gått mykje meir i taket enn det drivstoffutgiftene har gjort, for fylkeskommunane.

Det er også ei kraftig satsing på jernbane. Der regjeringa no legg opp til at ein skal auke vedlikehaldsetterlepet på jernbane, reduserer vi det med budsjettet vårt, og vi legg også inn meir pengar. Der skal eg for så vidt gje litt skryt til budsjettforliket, for trass alt har SV klart å få inn litt pengar til dette. Der regjeringsspartia vel å kutte i viktige kollektivprosjekt som t.d. ny bane mellom Bergen og Voss, har SV fått det inn igjen. Det er bra, det synest eg er fint.

Men summen av budsjettet vårt – med støtte til kollektiv, med billigare elbilar, med lågare skattar – er mykje betre både for lommeboka og ikkje minst for det grønne skiftet, enn den einsidige fokuseringa til Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV på å svekkje miljøavgiftene og gjere det billigare å forureine, som diverre skal verte vanskelig å reversere i åra framover.

Roy Steffensen (FrP) [12:12:26]: Jeg skal følge opp litt på kollektivsporet, for det er ingen tvil om at Venstre er genuint opptatt av kollektivtransport. De har både i regjering, i Stortinget, i fylker og i kommuner jobbet for å få ned prisene på kollektivtrafikk – hvis det er i sentrale bystrøk og den går på bane eller vei. Men med en gang kollektivtilbudet går på sjø, med ferjer, har Venstre en helt annen tilnærming til spørsmålet. Jeg lurer på hva som er grunnen til at de som bor i distriktene og er avhengig av ferjer, ikke opplever like stort engasjement fra Venstre for å få lavere pris som de som bor i sentrale bystrøk?

Sveinung Rotevatn (V) [12:13:10]: Eg veit at representanten Steffensen har teke mykje ferje i livet sitt. Det har også eg. Det er i alle fall éin ting eg veit, og det er det at det viktigaste for ferjepassasjerar og dei som er avhengige av ferjer, er god frekvens på tilbodet, at det er godt. Det er sjølvsagt også fint at prisen ikkje er for høg,

men det er i alle fall det dei fleste eg snakkar med er mest opptekne av.

Vi har dei seinaste åra vore med på å redusere prisane på ferjebilletter noko. Det gjorde vi bl.a. i regjering. Men det er også ei heilt ærleg prioritering frå vår side i dette alternative budsjettet for neste år at vi meiner at det ikkje er tida no for å prioritere endå lågare prisar på ferjebilletter neste år. Det er ei heilt ærleg prioritering frå vår side. Vi vel å prioritere at det skal vere billigare å kjøpe seg ein miljøvenleg bil, at folk skal få litt meir pengar igjen i lommeboka gjennom skattesystemet, at kollektivtilbodet skal verte betre – og alle dei andre viktige tiltaka i budsjettet vårt.

Marian Hussein (SV) [12:14:14]: Vi ser at Venstre i sitt alternative budsjett kanskje har kopiert noen av våre salderingsmuligheter, noe som også er lurt, f.eks. å bygge nye Oslo universitetssykehus trinnvis og heller bruke investeringsmidlene til å begynne å bygge Aker, uten å rasere hele helsetilbudet til folk i Oslo.

Men det som virkelig bekymrer meg med Venstres alternative budsjett, er kuttet i sykefraværsordningen – de 5 mrd. kr. Det jeg lurer på, er: Ser Venstre at for veldig mange mennesker som blir syke, og særlig innenfor helsesektoren, hadde det faktisk hjulpet å bruke de 5 mrd. kr til å øke bemanningen i helsevesenet og i offentlig velferd istedenfor å kutte i sykefraværsordningen, noe som ikke gir mindre sykefravær?

Sveinung Rotevatn (V) [12:15:20]: For det første er det rett at Venstre og SV i stor grad har same syn når det gjeld utbygginga av nytt sjukehus i Oslo. Men i og med at vi er einige om det, skal eg gå vidare til det som er spørsmålet.

Vi vel å lytte til kunnskap. Vi har no fått tallause offentlege utval som har anbefalt Noreg å gjere endringar i sjukelønnsordninga. Det siste i rekkja er Holden-utvalet, som har føreslått ein ny modell. Den har vi valt å ta inn i det alternative statsbudsjettet vårt. Kvifor vel vi å lytte til den kunnskapen? Jo, det er fordi Noreg har verdas høgaste sjukefråvær, kombinert med sannsynlegvis verdas beste helsevesen og folkehelse elles. Det er ikkje naturgjeve at det skal vere slik, men det forskarane seier til oss, er at grunnen er ordninga – at ein ikkje i stor nok grad legg til rette for bruk av graderte sjukemeldingar. Det er det vi legg opp til i modellen vår, med sterkare initiativ frå både arbeidstakarar og arbeidsgjevarar. Holden-utvalet anslår at det vil redusere det norske sjukefråværet med 6 pst. Det er mykje, og eg synest det er overraskande at det er så lite interesse for å ta det inn over seg.

Presidenten [12:16:24]: Replikskordskiftet er omme.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:16:49]: «Vi lever i en overgangstid. Et gammelt samfunn er i ferd med å skapes om til et nytt.» Dette er et utdrag fra Arbeiderpartiets grunnsyn og retningslinjer, som ble vedtatt i 1949. Det var utvilsomt sant da. Det er enda mer sant i dag.

I 1949 hadde enda en blodig krig kostet millioner av menneskeliv. Europa trengte gjenoppbygging av byer og infrastruktur og av folks grunnleggende trygghets- og rettsfølelse. Det krevde store og modige grep. Vi fikk menneskerettigheter, flyktningkonvensjonen og regler for hvordan vi behandler hverandre – selv i krig. Vi fikk en mer rettferdig verden der alle etter hvert fikk det bedre, og i Norge ble det store samfunnsprosjektet å sikre en trygg velferdsstat og like rettigheter.

I dag står enda mer på spill enn det gjorde da. Valgene vi tar nå, avgjør livsvilkårene for alle kommende generasjoner. Utslippene regjeringen tillater seg i dag, skaper en utrygg verden mange hundre år inn i fremtiden. Det betyr at vi må klare å tenke langsiktig når vi løser utfordringene vi står i akkurat nå. Skal vi skape en verden som er bedre nå og i fremtiden, må vi fordele godene bedre, kutte utslipp raskt og ta vare på naturen. Vi må kvitte oss med fossilavhengigheten, og vi må gi næringslivet gode vilkår for å satse grønt. Regjeringens politikk tar oss dessverre i store trekk i helt feil retning.

Hovedskillet i norsk politikk har lenge vært i klimapolitikken, mellom grønt og grått, enten de andre partiene erkjenner det eller ikke. Også dette budsjettet viser dessverre at det ser umulig ut å få de nødvendige gjennomslagene for klima og natur og for framtidens arbeidsplasser og velferd når de store partiene får bestemme. Det er derfor Miljøpartiet De Grønne trengs.

I en tid preget av klimakrise, ulikhetskrise, krig og en mer spent geopolitisk situasjon enn på mange tiår er det en misforståelse at det er uansvarlig og radikalt å ville endre kursen kraftig. FNs generalsekretær António Guterres uttalte tidligere i år at de virkelig farlige radikalerne i dag er de som vil fortsette å lete etter mer fossil energi.

Målet med grønn politikk er velferd for alle for alltid. Vi i Miljøpartiet De Grønne er bekymret for de mange menneskene i Norge som nå sliter med å få endene til å møtes. Derfor er det veldig bra at de som sliter aller mest, endelig får en dyrtidspakke. Skal vi på sikt bevare den norske modellen og en trygg verden vi kan bo i, trengs det imidlertid mye større endringer enn stortingsflertallet vil stemme for i dag.

Miljøpartiet De Grønne omfordeler mer enn alle de andre partiene på Stortinget. Vi gir 15 mrd. kr i skatteuttak til dem med lav og vanlig inntekt. Vi betaler halve regningen på investeringer i solceller, etterisolering og annen energisparing for vanlige folk, og vi bytter ut regjeringens strømstøtte med en mer rettferdig strømbo-

nus som gir alle med høy strømpris 10 000 kr mer på kontoen, i stedet for å gi mest til dem som bruker mest.

Vi gjør det enklere og billigere å leve miljøvennlig ved å la alle nordmenn reise så mye kollektivt de bare vil i hele landet, til 500 kr i måneden. Vi kutter moms på frukt og grønt og på deling og reparasjon, og vi gjør det billigere å velge elbil i stedet for å gjøre det billigere å pumpe bensin og diesel.

Samtidig gir vi rom til de grønne løsningene og arbeidsplassene ved å slutte å lete etter mer olje og avvikle oljeskattepakken. Vi bytter ut de nye skattene på fornybar energi med nye avgifter på olje og gass. Vi oppretter et fond for raskere utvikling av havvind. Innen 2030 skal vi ha trappet opp CO₂-avgiften til 3 000 kr per tonn, og det vil være et forbud mot store punktutslipp. Vi kutter også regjeringens økning i arbeidsgiveravgiften.

Miljøpartiet De Grønne når bistandsprosenten og oppretter en klimaprosent, og vi foreslår igjen å opprette et solidaritetsfond for all krigsprofitten vi får på grunn av Putins krig. Det er regjeringen og SV absolutt velkomne til å stemme for, slik Kristelig Folkeparti og Venstre alt har gjort. Vi ønsker initiativet om et bredt solidaritetsforlik i Stortinget velkommen.

Det er på høy tid at oljeindustrien begynner å venne seg til at politikerne setter grenser for deres fossilvirksomhet. Jeg er glad for at regjeringen og SV nå slår fast at vi skal slippe å diskutere åpningen av en 26. konsesjonsrunde i denne stortingsperioden. Det stopper i hvert fall midlertidig de fem prosentene av oljeleting som er i nye områder. Det har selvsagt betydning, men regjeringen sier selv at dette ikke påvirker de store linjene i oljepolitikken. 95 pst. av oljeleting skjer i områder som allerede er åpnet. Dette budsjettet stanser ikke den aktiviteten. Miljøpartiet De Grønne mener det er uforsvarlig å lete etter enda mer olje og gass på norsk sokkel.

Regjeringen har i år fått 26 søknader fra oljeselskaper som vil lete i områder der det allerede er oljevirkosomhet. Disse tillatelsene vil deles ut i løpet av de første månedene i 2023. I praksis fortsetter altså oljeleting for fullt. Vi fremmer derfor forslag her i dag om at all letevirkosomhet skal stanses, og at det ikke skal gis nye utvinningstillatelser på norsk sokkel. De tillatelsene som er planlagt nå i vinter, må trekkes.

Mer norsk olje og gass vil ikke bare føre til farligere klimaendringer, men bremser også våre muligheter til å skape framtidens løsninger, arbeidsplasser og velferd her i Norge. Den største utfordringen for norsk næringsliv er at investeringene i oljen de siste årene har vært 6–7 ganger større enn i fastlandsindustrien. Ifølge en rapport fra LO og NHO står oljenæringen i veien for 115 000 arbeidsplasser, mange av dem for fagarbeidere.

Da oljenæringen ble bygd opp, var det gjennom en målrettet satsing på å gi liv til en ny næring. I dag har vi

en målrettet satsing på å holde en gammel og snart utdatert næring i live. Oljesektoren har blitt en gjøkunge i det norske fugleredet. I vårt alternative budsjett kaster vi ut gjøkungen, slik at de grønne næringene – som havvind, grønn skipsfart og bioøkonomi – får plass til å vokse.

Vi kan ikke basere dagens velferd på å gjøre våre barns framtid mer utrygg og fattig. Mange nordmenn er redde for om de vil klare å betale regningene sine, eller for hva som skjer rundt oss i verden akkurat nå. Samtidig vet vi at nordmenn har en dyp bekymring for klimakrisen og naturkrisen. I Aftenposten kunne vi for noen uker siden lese at nordmenn ikke stoler på regjeringen i en av de viktigste sakene i vår tid. Bare 15 pst. tror at vi vil nå Norges klimamål om 55 pst. kutt innen 2030. Det burde få alarmklokkene i denne sal til å ringe. I dag kan stortingsflertallet velge om vi vil forsøke å gjenopprette og gjenoppbygge tilliten til at vi er i stand til å sette en tryggere og grønnere kurs.

Det er bare handling som kan skape håp og en framtid vi kan glede oss til. Med det tar jeg opp samtlige forslag fra Miljøpartiet De Grønne, bortsett fra forslag nr. 29.

Presidenten [12.25.26]: Representanten Lan Marie Nguyen Berg har tatt opp de forslagene hun refererte til. Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:25:40]: Dagen i dag blir historisk. Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har foreslått og kommer til å få gjennomslag for å rydde opp i en av de største forurensningssakene i Norge. Det er den største forurensningen til ferskvann, fra det gamle gruveområdet i Folldal. Når jeg hører på representanten Nguyen Bergs innlegg, virker det som om gjennomslagene for den praktiske miljøpolitikken kommer så fort med denne regjeringen at Miljøpartiet De Grønne ikke klarer å følge med på hva som blir vedtatt. Denne saken har pågått over fire tiår uten å få sin løsning. Med handlekraftige statsråder er det nettopp Arbeiderpartiet og Senterpartiet som får ryddet opp. I fjor vedtok vi at det skulle komme et eget industrielt anlegg for å gjenvinne brukt trevirke, som i dag utgjør den største delen av det norske søppelet som ikke brukes på nytt.

Hvorfor jubler ikke Miljøpartiet De Grønne for den praktiske miljøregjeringen vi har, med handlekraftig statsråder på feltet?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:26:44]: Tusen takk for spørsmålet.

Selv om klimapolitikken fortsatt tar musesteg, og selv om vi går videre på noen felt, er de store linjene i politikken de samme som de har vært de siste 30 årene. Man fortsetter å satse på oljen, til og med når EU forsø-

ker å si at det begynner å bli for sent å starte å slutte. Man fortsetter – også i deres budsjett – å redusere avgiftene på diesel og bensin og å øke dem for elbiler. Man går på mange områder i feil retning. Så selv om det er noen framskritt på noen områder, og det er en god del bra ting som skjer, går de store linjene i feil retning. Jeg tror det er nettopp fordi når man f.eks. sitter og tenker på hvordan man skal klare å få nok oppslutning og beholde de velgerne man har, tror man at man må gjøre så lite som mulig. Men det er ikke sant, for i vår tid trenger vi faktisk å ta kraftige grep for å klare å beholde den verdenen vi har – og det er folk klare for.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:27:45]: Dette understreket dessverre poenget mitt, for nå hoppet jo representanten over nettopp den praktiske miljøsaken og problemet i f.eks. elva Folla. Der har det vært naturkrise over flere tiår. Så sier representanten at det er det samme som skjer nå som har pågått over 30 år. Hvis du reiser til Folldal og sier det, vil de si at dette er en representant som gjerne kan komme på besøk til oss, for denne regjeringen innfører noe helt nytt og får jobben gjort.

Nå ønsker jeg å henlede oppmerksomheten på en sak og et tema som jeg tror vi har likt syn på. Høyre kutter i veivedlikeholdet, og det har overrasket oss. Hvis representanten Nguyen Berg skulle gi et par tips til Høyre – hvorfor er det god økonomisk politikk og smart miljøpolitikk heller å forsøke å ta vare på de veiene vi har?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:28:43]: Tusen takk for det.

Jeg kan godt gi tips til Høyre – akkurat som at jeg gjerne gir tips til Arbeiderpartiet, siden det er de som styrer akkurat nå. Miljøpartiet De Grønne har over veldig mange år gitt mer penger til veivedlikehold, samtidig som vi har kuttet i utbygging av nye motorveier med flere felt i våre alternative statsbudsjetter. Det er også noe som er en utfordring, men jeg vil gi regjeringen honnør for å begynne å gå igjennom Fremskrittspartiets vanvittige motorveiprojekter. Men veivedlikehold er viktig over hele landet, og det kommer vi til å fortsette å satse på i våre budsjetter.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:29:21]: Ettersom det er 1. desember, skal jeg også være litt raus fra denne talerstolen. Jeg kan også gi litt honnør til representanten Sanner, som sitter her i salen. Da han var finansminister, la han fram perspektivmeldingen. Der kom det fram at Norge er et av de landene i Europa som har brukt desidert mest penger på transportinfrastruktur, sammenlignet med alle andre europeiske land de siste årene. I den alvorlige situasjonen som Norge står i i dag, har vi sagt at vi må ha et trygt budsjett som tar vare på det vi har. Vi varsler også at vi kommer til å videreføre

den tenkningen inn mot neste NTP. Her kan vi da forhåpentligvis finne felles grunn for hele Stortinget. Når representanten Nguyen Berg får gitt videre gode råd om veivedlikeholdet, og når vi tar med oss de ideene som Sanner hadde som finansminister, skal vi finne felles grunn.

Er representanten enig i at det kan være en god arbeidsform, som vi nå vedtar sammen den 1. desember? (Munterhet i salen)

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:30:24]: Miljøpartiet De Grønne vil være veldig fornøyd hvis hele Stortinget kan samle seg om vår grønne NTP. Da vil vi få mer penger til jernbane og mer penger til kollektivtransporten. Vi vil ha bedre vilkår for dem som har lyst til å kjøre elbil, f.eks. i distriktene, hvor de kanskje trenger en elbil som koster over 500 000 kr, og det vil være mindre forurensende motorveier. For vi skal erkjenne at selv om man forsøker å si at man gjør bra ting på klima- og miljøfeltet, er transport et av de områdene hvor utslippene har økt mest – i tillegg til utslippene fra oljen – siden 1990. Det er jeg bekymret for at regjeringen ikke tar inn over seg når de kutter avgiftene for bensin og diesel, samtidig som de gjør det dyrere å kjøpe elbil og gir kommunene og fylkene mulighet til å gjøre det dyrere å bruke dem.

Presidenten [12:31:22]: Vi fortsetter replikkordskiftet i samme familie. Neste replikant er Per Martin Sandtrøen (munterhet i salen).

Per Martin Sandtrøen (Sp) [12:31:35]: Når man leser de ulike partienes forslag til statsbudsjett, ser det ut til at Miljøpartiet De Grønne er i en beinhard konkurranse med Høyre om å gjøre det dyrest mulig å bo utenfor de største byene og å drive næring eller jobbe i distriktene i Norge. Miljøpartiet De Grønne foreslår f.eks. å øke pumpeprisen med 5 kr per liter. Miljøpartiet De Grønne vil ta inn 820 mill. kr ved å redusere pendlerfradraget helt ned til det nivået det var på sist Høyre styrte. Miljøpartiet De Grønne vil innføre en flyseteavgift på 500 kr per sete på en rekke flystrekninger innad i Norge. Miljøpartiet De Grønne foreslår også å ta inn 2 mrd. kr ved å øke momsen på kjøtt som ikke er økologisk produsert.

Jeg har et kort spørsmål: Ønsker Miljøpartiet De Grønne at det skal bo folk over hele landet?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:32:33]: Vi ønsker absolutt at det skal bo folk over hele landet, men det som er forskjellen på Miljøpartiet De Grønnes politikk og ganske mange andre partiers politikk, f.eks. Senterpartiets, er at vi skjønner at det er forskjell på god samferdselspolitikk i byene og god samferdselspolitikk

i distriktene. I distriktene trenger vi flere hurtigludere for elbiler. Det legger vi inn. I distriktene trenger vi f.eks. å ha et godt jordbruksoppgjør, for dem som driver med det. Det har vi lagt inn i våre budsjetter, bortsett fra at vi mener at det skal favorisere små og mellomstore bruk på en helt annen måte enn det Senterpartiet gjør.

Ja, vi legger inn en femkroning mer i dieselsavgift, men vi deler det ut igjen til folk slik at det blir bedre for dem som lever miljøvennlig. I tillegg er det moms på kjøtt, men maten blir til sammen billigere, for vi kutter også momsen på frukt og grønt, slik at det blir billig å leve miljøvennlig. Vi legger også inn et nasjonalt månedskort på 500 kr, slik at man kan reise over hele landet. Det synes vi at Senterpartiet bør være med på.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [12:33:33]: Når jeg leser Miljøpartiet De Grønnes budsjett, ser det ut som om den såkalte klimabelønningen deles ut temmelig flatt, mens regningen i langt større grad sendes til dem som er avhengig av bilen, hvorav mange bor i distriktene.

Hvordan tenker Miljøpartiet De Grønne at dette påvirker hverdagen til dem som er avhengig av bilen for å kjøre til jobb, kjøre ungene sine på trening, hente mat og få hverdagen til å gå i hop?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:34:01]: Det vi har sett de siste årene, er en eksplosjon i elbilmarkedet, hvor også de ti prosentene med lavest inntekt har elbil som sitt favoriserte alternativ. Med vår klimabelønning, som vi har utviklet over flere år, men som også har vært foreslått av klimaforskere som James Hansen for lenge siden, viser vi hvordan det kan lønne seg å velge miljøvennlig og ikke lønne seg å kjøre så mye som mulig, som skjer når man reduserer avgiftene med et flatt kutt. Det som også er en del av vår klimabelønning, er at vi har en distriktskomponent, som gjør at det skal vektes bedre for dem som bor utenfor de store byene og er mer avhengig av bilen. Det tar vi hensyn til.

Himanshu Gulati (FrP) [12:34:55]: Da blir det et slektskifte her på talerstolen.

Det er mye det kan være fristende å spørre Miljøpartiet De Grønne om, ikke minst om at man tar bort bærebjelken i det økonomiske grunnlaget for den norske velferdsstaten med angrepet på olje- og gassindustrien. Men jeg har også sett i Miljøpartiet De Grønnes budsjett at man ønsker å ha en flypassasjeravgift på 500 kr per billett. Det vil nok bety at på hver tur-retur reise i Sør-Norge vil billetten bli 1 000 kr dyrere. Det vil mest sannsynlig føre til konkurser i norsk luftfart og til at tusenvis av personer mister arbeidsplassen sin.

Jeg lurer derfor på hva Miljøpartiet De Grønne vil si til de mange som jobber i norsk luftfart, og som gjør en heroisk innsats hver dag, men som allerede nå, med da-

gens økonomiske nedgangstider, frykter for sine arbeidsplasser, og som føler på at hvis Miljøpartiet De Grønne får innflytelse, vil deres arbeidsplasser gå under.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:35:53]: Ja, det er mange som jobber i luftfarten i dag som gjør en stor innsats. Blant annet sier SAS nå at de vil få det første elflyet i luften i Norge om få år, og det er jeg veldig glad for. Samtidig må vi ta inn over oss at vi i Norge har noen av Europas mest trafikkerte flyruter innenlands. Det dreier seg om at vi ikke har klart å satse ordentlig på jernbanen for å gjøre det enkelt å reise med jernbane i Norge. Hvis man prøver å reise med tog istedenfor fly mellom noen av Norges største byer, føler man at man stryker på en IQ-test, fordi det både tar lenger tid og er dyrere. Derfor må vi gjøre det billigere og bedre å reise med toget, og vi har lagt inn et forslag om et nasjonalt månedskort på 500 kr. Med det kan man reise hvor man vil i hele landet. Det kan gjøre at interrail-bølgen, som vi vet at mange nordmenn surfer på i Europa, også kan komme til Norge.

Presidenten [12:36:48]: Replikordskiftet er omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:37:03]: «En rik nasjon som ikke kan bruke en krone av hver 100-lapp den tjener til å dele med mennesker som mangler mat, medisiner og tak over hodet, er fattig på mer enn penger.»

Det var det Gro Harlem Brundtland som sa i 1996, og jeg synes det er godt sagt. Siden den gang har det skjedd fantastisk mye positivt i verden. Antall mennesker i ekstrem fattigdom har gått ned, antall mennesker og barn som får skolegang, har økt veldig, og mange sykdommer som før tok livet av altfor mange, er nå enten blitt utryddet eller blir håndtert på en mye bedre måte.

Dessverre har en sett dramatiske tilbakeslag de siste årene. Det er pandemi, det er dramatiske klimændringer, det er krig – spesielt nå i Ukraina – og nå ser vi prisstigningen vi alle kjenner på kroppen, også prege verdens fattigste. I en sånn situasjon sitter vi altså i dag, i verdens beste land å bo i, og skal vedta budsjettet, og vi vedtar at vi ikke skal bruke en krone av hver hundrelapp vi tjener. Det er ikke lenger 1 pst. av BNI som skal gå til bistand, det er 0,75 pst.

Jeg vil gi honnør til SV, som har gjort mye for å få en formulering om at Stortinget skal jobbe med et forlik som kanskje skal komme før sommeren neste år. Der skal Kristelig Folkeparti bidra positivt; vi skal bidra konstruktivt og gjøre det vi kan. Likevel er jeg ekstremt skuffet over det resultatet, for det betyr at verdens rikeste land sender et signal til resten av Europa om at prosentmålet ikke gjelder, fordi vi altså er blitt så rike at vi ikke lenger har råd til å gi én krone av hver hundrelapp vi tjener.

Har det noe å si? Ja, det har noe å si. Det betyr at det er et stort kutt i utdanningsbistand, det betyr at det er mange klasserom som kommer til å stå tomme fordi en ikke lenger kan tilby skolegang, det betyr noe for helsebistanden, osv., osv. Derfor har Kristelig Folkeparti tatt et kanskje litt uvanlig grep. Vi har sagt helt ærlig: Vi mener vi skal gi 1 pst., og vi bruker oljepenger til det. Det har null og niks å si for norsk inflasjon og prisvekst, men det har stor betydning for den internasjonale situasjonen.

Det andre store grepet vi velger å ta i Kristelig Folkepartis alternative budsjett, er en målrettet pakke for å møte de store kostnadene vi opplever her i landet. Vi vet det er mange mennesker som har hatt det vanskelig, og som har fått det enda vanskeligere, men vi ser også at det er veldig mange mennesker med helt vanlige jobber som nå oppsøker matkøer, og som har store økonomiske problemer. Derfor bruker vi 12,5 mrd. kr på en bedre strømstøtteordning. Vi finansierer den delvis med en midlertidig økt skatt for dem med de aller høyeste inntektene, noe som også gjør at den sosiale profilen blir bedre, og det betyr mye for dem som har lite penger.

Vi fortsetter også opptrappingen av barnetrygden. Vi er stolte av at vi begynte økningen i barnetrygden, for første gang på veldig lenge, med 8 200 kr for de yngste ungene. I Kristelig Folkepartis alternative budsjett øker vi med 4 000 kr. Igjen vil jeg gi honnør til SV for å fortsette kampen for økt barnetrygd. Jeg ser at de prisjusterer den, men det er en såkalt prisjustering, for vi vet at prisveksten er høyere, så barnetrygden vil bli mindre verdt i 2023 enn det den er i 2022 med det flertallet vedtar i dag.

En annen hjertesak for Kristelig Folkeparti har vært fritidskortet, for vi vet at barn og unges deltakelse i aktiviteter er ekstremt viktig for mestring, for å få venner og for å lykkes på mange andre arenaer. Vi ønsket 2 000 kr i året til hvert barn, som de kunne bruke på fritidsaktiviteter. Det fjernet regjeringa. Vi legger det inn for alle barn i hele Norge fra 1. august, sånn at en har tid til å planlegge det.

Et tredje område jeg har lyst til å nevne, er næringspolitikk. Vi har valgt å bruke mye ressurser i vårt budsjett på å reversere økningen i arbeidsgiveravgift. Det er et grep som koster 6,5 mrd. kr, men det er et målrettet grep for å hjelpe næringslivet, for vi vet at arbeidsplasser er helt avgjørende, enten det er snakk om levekostnads-krisen eller å sikre bosetting i hele landet.

Vi gjør også grep når det gjelder grunnrentebeskatningen. Vi støtter at kraftselskapene skal betale mer penger i den situasjonen vi er i, bl.a. for å finansiere strømstøtteordningen, men vi vil gjøre grepene midlertidige. Vi mener det er feil å tappe kraftselskap eller Kommune-Norge for ressurser på lang sikt bare fordi vi trenger penger på kort sikt.

Til slutt: Ved en inkurie leverte vi forslag for seint når det gjelder endring i Kristelig Folkepartis forslag i innstillinga, men hvis det er mulig, ønsker vi å fremme det istedenfor det som ligger i innstillinga.

Presidenten [12:42:15]: Representanten har i hvert fall tatt opp forslaget, så får vi komme tilbake til formalitetene.

Det blir replikkordskifte.

Tellef Inge Mørland (A) [12:42:30]: Det jeg sannsynligvis liker best med Kristelig Folkeparti, er at de i veldig mange sammenhenger jobber for en sosialpolitikk der vi som samfunn skal stille opp mer for dem som trenger det mest. Ropstad er også inne på feltet i sitt innlegg. Dessverre ser vi i Kristelig Folkepartis alternative budsjett også noen eksempler på det motsatte. Kristelig Folkeparti vil kutte i LAR-behandlingen til rusavhengige og i tillegg avvikle forsøket med heroinassistert behandling for noen av dem som har slitt lengst og tyngst med rusproblemer. Tidligere i år sa lederen i Foreningen for human narkotikapolitikk til Vårt Oslo:

«Det er mange som bruker ordet magisk. De fleste som er i heroinassistert behandling på Ullevål har endelig tatt tak i ting. De har fått tannbehandling og ordnede boforhold. Tre stykker har allerede søkt seg til arbeidstiltak for å ha noe å gjøre på dagtid. Folk blir helt på gråten av å se de fantastiske resultatene.»

I regjering var Kristelig Folkeparti med på å sette i gang dette arbeidet, og dagens regjering har fulgt det opp, men midt under forsøksperioden ønsker Kristelig Folkeparti nå å rive teppet vekk under beina på noen av dem som endelig ser ut til å ha fått hjelp som virker, og en bedre livskvalitet. Er det for å spare 57 mill. kr i budsjettet at en gjør dette, eller er det ideologi som trumfer livskvaliteten til disse personene?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:43:34]: Takk for et viktig spørsmål.

Jeg tror ikke det er noen hemmelighet for representanten at Kristelig Folkeparti har vært mot dette hele veien. Det handler ikke om at vi ikke ønsker folk bedre livskvalitet eller noe, men jeg har fulgt særlig LAR-behandling over lang tid, og jeg vil ikke akkurat si at pasienter som går på LAR, nødvendigvis får et mye bedre liv. En ser at veldig mange av dem fortsatt sliter. Det vi gjør i vårt budsjett, er å omprioritere til styrket rusbehandling. Jeg er veldig bekymret over f.eks. kuttet eller fjerningen av øremerking til viktige rusinstitusjoner som regjeringen har gjort, og som jeg frykter kommer til å medføre at færre pasienter vil kunne få hjelp.

Jeg er også bekymret for, når det gjelder ruspolitikken, at en har gitt opp målsettingen om full rusfrihet, for det er faktisk mulig. Når en stadig vekk velger å gi rusmisbrukere tyngre stoffer, tror jeg det fører til at en lettere gir dem opp. Ja, de får en mer stabil hverdag, men de får ikke rusfrihet.

Tellef Inge Mørland (A) [12:44:39]: Rusfeltet er nok et felt der «one size fits all» sjelden passer. Derfor må vi i stedet for å gi opp LAR og de tyngste rusavhengige sørge for en bedre fleksibilitet, som treffer enda bedre.

Et annet usosialt kutt fra Kristelig Folkeparti som først og fremst rammer barn av foreldre med dårlig økonomi, er noe som i budsjettforliket mellom regjeringen og SV har blitt utviklet og forbedret, nemlig spørsmålet om gratis SFO. Der har en klart å få til både gratis SFO for andreklassingene og en regulering av barnetrygden og også en styrking av den for enslige forsørgere. Ropstad glemte imidlertid i sitt innlegg å nevne at Kristelig Folkeparti har saldert sitt budsjett med kutt i gratis SFO.

Det sies ofte at en god barndom varer hele livet. SFO, eller aktivitetsskole, som det også kalles, er et viktig bidrag til inkludering, læring og fellesskap. Denne regjeringen har et mål om at alle barn i målgruppen skal kunne ha muligheten for å delta på SFO, uavhengig av foreldrenes økonomi. Hva vil Ropstad si til de ungene som ikke ville fått deltatt på denne arenaen, i leken og i fellesskapet, med Kristelig Folkepartis budsjett, fordi partiet kutter gratis SFO?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:45:43]: Det er en veldig tydelig prioritering fra Kristelig Folkepartis side. Vi mener at økt barnetrygd er bedre. Det gir familiene valgfrihet. Det betyr at de får mer penger mellom hendene og kan bruke dem på akkurat det de ønsker. Det er ikke alle som ønsker å bruke SFO, og de kan bruke pengene på noe annet.

Jeg har ikke noe imot forslaget til regjeringen og SV, og hadde jeg hatt penger til alt, hadde jeg støttet det, for jeg synes SFO er fantastisk. Men det har vi ikke, vi må gjøre prioriteringer, og jeg mener at det å øke barnetrygden er et mye bedre tiltak, som gir familiene bedre økonomi.

Det er klart at førsteklassinger og andreklassinger får det bedre økonomisk når barnetrygden økes for alle, noe jeg mener treffer mye bedre. Jeg er opptatt av at de som har dårlig økonomi, skal kunne bruke SFO. Derfor har vi også lagt inn inntektsgradering, som betyr at hvis en har lav inntekt, vil en kunne få gratis SFO og gratis barnehage. Det er en politikk som Kristelig Folkeparti har vært opptatt av lenge, og som vi også var pådrivere for da vi satt i regjering.

Maren Grøthe (Sp) [12:46:55]: Det er vanskelige tider for mange – med prisvekst og fare for renteoppgang. Økte renter vil ramme dem som har en sårbar økonomi aller mest, unge og familier i etableringsfasen og unge bønder som akkurat har turt å satse. For dem som har et lån på 3 mill. kr, vil en renteoppgang på 1 prosentpoeng bety flere titusener i økte utgifter neste år.

Det viktigste vi gjør for å bidra til å trygge folks økonomi, er derfor å bruke mindre oljepenger. Dette handler om å sikre det den neste generasjonen skal leve av. Våre ungdomsparti, Senterungdommen og særlig Kristelig Folkepartis Ungdom, har vært opptatt av at vi må ta ned oljepengebruken for å trygge framtidens velferdsstat. Til tross for det øker Kristelig Folkeparti oljepengebruken med 21,5 mrd. kr i sitt alternative budsjett.

Mitt spørsmål er derfor: Er representanten Ropstad uenig med Kristelig Folkepartis Ungdom i at det er viktig å ta ned oljepengebruken?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:47:54]: Nei, absolutt ikke. Jeg mener vi som politikere har en stor jobb med å få ned offentlige utgifter. Der har ingen av oss vært gode nok. Men jeg er utrolig stolt over den prioriteringen vi gjør i budsjettet vårt. Vi bruker ca. 22 mrd. kr mer, men alt brukes på Ukraina, på Afrika sør for Sahara, på internasjonal bistand, som ikke har noe å si for norsk økonomi. Man tapper oljefondet noe, men det mener jeg er helt riktig, og jeg er helt sikker på at Kristelig Folkepartis Ungdom og framtidens generasjoner er helt enig i at det er en riktig prioritering.

I Kristelig Folkepartis opplegg har vi en strømstøtte som er midlertidig, på 12,5 mrd. kr. Det er altså midlertidige økninger. Vi reduserer oljepengebruken ganske mye. I tillegg, etter forliket da man fant 4 mrd. kr i ekstra utbytte fra Statkraft, er totalen også 4 mrd. kr mindre i det opplegget vi har. Jeg er enig i premisset om at vi må bruke mindre, men jeg er veldig skuffet over Senterpartiet, som ikke vil bruke mer for å hjelpe verdens fattigste.

Maren Grøthe (Sp) [12:48:58]: Det er interessant å høre argumentasjonen fra Ropstad, for da Kristelig Folkeparti selv satt i regjering, regnet man bistand inn under handlingsregelen. Jeg undres på hva som har endret seg det siste året.

Jeg vil gå litt videre. Vi hører mange lovnader fra Ropstad her nå, men hvis vi sammenligner Kristelig Folkepartis budsjett med Fremskrittspartiets, kutter Fremskrittspartiet 10,6 mrd. kr i bistanden, men henter inn 27 mrd. kr fra Folketrygdfondet. Ut over det er det et sprikende kaos i budsjettene på borgerlig side. Jeg lurer på hvordan Ropstad tenker at et budsjett skulle gått gjennom i Stortinget hvis man sammenligner med den borgerlige siden, og uten at Kristelig Folkeparti ville gitt opp helt sentrale løfter?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:49:37]: Da vi satt i regjering, var det slik at vi oppfylte bistandsprosenten hvert eneste år. Og for å ta paradokset i det: Vi samarbeidet med Fremskrittspartiet og Høyre, som var imot bistandsmålet, likevel oppfylte vi det. Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV er for bistandsmålet, likevel klarer de ikke å nå det. Forstå det den som kan!

Ja, det er stort sprik mellom Kristelig Folkepartis, Venstres, Høyres og Fremskrittspartiets alternative budsjetter – det var det også i forrige periode. Jeg skal love representanten Grøthe at det var tøffe oppgjør, spesielt det siste året da Fremskrittspartiet var utenfor regjering. Det er klart at vi også måtte kompromisse om noen ting, men f.eks. i det siste budsjettet var vi krystallklare: Vi skulle ikke kutte i antall kvoteflyktninger, vi skulle ikke kutte i bistanden. Det klarte vi. I dette budsjettforliket kutter en fra nivået på 3 000, som Fremskrittspartiet var med på, til 2 000. Det overrasker meg kanskje ikke at Senterpartiet er med på det, men at SV er med på det, overrasker meg.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:50:45]: Det er veldig kjekt for SV å ha Kristeleg Folkeparti som ein pådrivar i lag med oss i bistandspolitikken. Vårt opplegg vil åpne for nye muligheter for å auke norsk bistand.

Et er litt mer interessant i det Ropstad ikke snakka om i sitt innlegg her, og det gjeld norsk oljepolitikk. Klimaendringane er ei bakanforliggjande årsak til mykje av nanda i utviklingsland, med matmangel og politisk uro. Det er vanskeleg å takle desse endringane.

Korleis stiller Kristeleg Folkeparti seg til norsk oljepolitikk i Arktis? Vil dei stå like last og brast med oss og presse på regjeringa der?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:51:30]: Takk for et viktig spørsmål. Som jeg vel òg sa tidligere i dag, er det litt rart, for jeg husker at i forrige periode var SV litt positive fordi de var takknemlige for noen av gjennomslagene Kristelig Folkeparti fikk, og samtidig var de skuffet over det vi ikke nådde fullt ut. Slik er jeg også i dag. Jeg er skuffet over at SV ikke har kommet lenger på en del ting. Men jeg vil også gi honnør til det en gjør med 26. konsesjonsrunde – et forslag som vi kommer til å støtte, for Kristelig Folkepartis olje- og gasspolitikk handler om å fortsette leting, i motsetning til SVs, men i modne områder. Det gjør en når en ønsker kun TFO-ordningene.

Når det gjelder Arktis, har vi vært svært skeptiske til å gå lenger. Derfor har kampen for å få definert iskanten skikkelig vært viktig for oss, men også å gå imot en del av åpningene av de nordligste områdene.

Vi må vel også erkjenne – og derfor har Kristelig Folkeparti et litt mer nyansert syn – at særlig gass har vært ekstremt viktig i den situasjonen vi er i nå, og vil også

være det i lengre tid. Da må vi lykkes med CO₂-fangst og -lagring. Der er jeg glad for at Langskip-prosjektet videreføres og forhåpentligvis vil bidra til at vi klarer å rense og lagre CO₂i framtiden.

Presidenten [12:52:35]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:52:50]: Den 9. november 1989 er en dato de fleste av oss husker godt for hva som skjedde da, med Berlinmurens fall. Den har egentlig definert både europeisk og norsk politikk etter den tid og fram til i dag, med alle de mulighetene det ga.

Den 24. februar 2022 kommer også til å være en dato vi kommer til å huske for hva som skjedde. Det var da et naboland av oss, Russland, gikk til angrep på et annet naboland, Ukraina – med de ekstreme konsekvensene det har for det landet som ble angrepet, og alle de andre konsekvensene det har fått og kommer til å få framover.

Jeg tror kanskje at når man sitter i komiteene og diskuterer, tenker man ikke nok gjennom hvor definerende dette kommer til å være, også for de neste 3–4–5–6–7–8–9–10 årene, kanskje 20–30 årene, akkurat som 1989 var helt definerende for de tiårene vi har hatt fra da til nå. Vi kommer til å måtte gjøre helt andre politiske prioriteringer i de tiårene som kommer, enn i de tiårene vi har bak oss.

Det har også preget budsjettarbeidet. Det er helt andre tall i dette budsjettet enn dem vi har vært vant med på et par generasjoner i norsk politikk. Bare fra februar–mars og til man skulle legge fram budsjettet, ble virkeligheten og tallstørrelsene helt annerledes. Det var regjeringens tunge prioritering. Vi ser at kostnadene til forsvar naturlig nok må gå opp, vi ser at det kommer mange flere ukrainske flyktninger til Norge som vi naturlig nok må sørge for at får et sted å bo, og ta vare på, og vi ser at Norge må bidra mer også i Ukraina og nærområdene. Så ser vi at pensjonskostnadene øker mye, vi ser at prisveksten er så stor som den er, noe som spesielt rammer dem som har lave inntekter, veldig hardt, men som også øker kostnadene i offentlig sektor, som igjen gjør at pensjonskostnadene øker mye mer enn vi har vært vant til.

Vi fikk derfor et veldig stort finansieringsbehov da vi skulle legge fram dette budsjettet. Det har vi jobbet med gjennom året, for vi så at dette var i ferd med å skje. Da vi la fram budsjettet i starten av oktober, var f.eks. Høyre veldig høyt ute og brukte ord som skattesjokk, uansvarlig, ikke gjennomtenkt, ikke mulig – det var veldig mange sterke beskrivelser av det. Men når vi ser virkeligheten i dag, har Høyre lagt seg inn på de hovedgrepene, og så har de gjort det litt lett for seg selv ved å ta noen enkle kutt som de selv vet ikke er reelle.

Poenget er at vi har hatt vanskelige valg i høst. Da kunne vi ha valgt Peer Gynts metode og bare gått utenom – gå utenom, gå utenom, gå utenom – og Peer Gynts metode i Norge er bare å bruke oljepenger. Men vi kunne ikke gå utenom, for hvis vi gikk utenom, ville vi gjøre det enda vanskeligere for dem som har det vanskeligst nå, dem som blir rammet av høy prisvekst. Hovedjobben for oss som sitter på Stortinget, og for regjeringen, er at vi må få kontroll over prisveksten, for veldig høy prisvekst er en nøkkel til større forskjeller. Høy prisvekst over tid er også nøkkelen til økt arbeidsledighet.

Nå diskuterer vi mange ulike tilskuddsordninger, og vi har forbedret mange av ordningene for å hjelpe dem som har det tøffest. Men det aller viktigste hjelpemiddelet er arbeid, arbeid og arbeid. Vi må få folk i jobb. Den største trusselen mot et Norge med små forskjeller er hvis ledigheten går opp, og særlig hvis den går opp kraftfullt. Derfor er det så viktig å ha økonomisk kontroll, og trygghet for økonomien er det viktigste i dette budsjettet. Det var derfor vi også – selv om utgiftene har skutt i været – ikke kunne la være å ta ned oljepengebruken. I et år da kostnadene øker veldig, veldig mye, ville selvfølgelig det letteste ha vært bare å videreføre oljepengebruken, og det mest naturlige for de fleste ville ha vært å tenke at det bare er å øke den. Men nettopp fordi vi er så opptatt av å få kontroll over prisveksten, måtte vi redusere den med over 18 mrd. kr.

Det er denne prioriteringen vi nå gjør, fordi vi må ha trygghet for folk som vår viktigste oppgave. Vi må ha trygghet for folks økonomi, men også trygghet for beredskap, nasjonal kontroll og sikkerhet.

I denne tiden har vi i tillegg klart, sammen med Arbeiderpartiet og SV, å gjøre nye, tunge satsinger. Det er tunge satsinger for å utvikle hele Norge, tunge satsinger for å få folk i arbeid, tunge satsinger for klimaomstilling, tunge satsinger på politi, tunge satsinger på forsvar – og det er vår felles jobb.

Når vi om 10–15 år ser tilbake på denne budsjett-høsten, kommer vi til å se at 2022 var et nytt skifteår, nettopp på grunn av verdenssituasjonen rundt oss. Men sammen med Stortinget kommer vi til å klare å få Norge trygt gjennom dette – det er vår jobb, det er vår plikt – slik at vi kan se tilbake på dette som en periode da folk kom i arbeid, da forskjellene over tid gikk ned, og da vi utviklet alle deler av landet.

Presidenten [12:57:46]: Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [12:57:56]: La meg begynne med å gratulere finansministeren med dagen – 44 år er ikke så verst!

Et av de viktigste rammevilkårene Norge har for næringslivet, er politisk stabilitet. Vi kan diskutere nivået på ulike skatter, men fundamentale endringer i innret-

ning på skattene eller innføring av helt nye skatter skjer gjennom brede prosesser. Dette bryter regjeringen nå med. Noen skatteendringer har tilbakevirkende kraft, andre trer i kraft idet de annonseres på en pressekonferanse, men er fortsatt ikke engang blitt sendt på høring. Investorer vurderer nå å vekte seg ned i Norge, og hvis de skal stille med prosjektfinansiering for selskaper som ikke er på børsen, krever de nå høyere avkastning fordi risikoen for å investere i Norge øker. Konsekvensene kan altså bli at det blir vanskeligere å skaffe finansiering for å ansette flere og skape større verdier for fellesskapet.

Ser finansministeren at store og raske endringer i skattepolitikken øker den politiske risikoen og gjør det dyrere for arbeidsplasser landet rundt å skaffe finansieringen de trenger?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:58:57]: Jeg er veldig uenig i premisset til spørsmålet fra Asheim. For det første framstiller han Norge som at det er et usikkert land å investere i. Det er særdeles sikkert å investere i Norge. Det er helt trygt når det gjelder eiendomsrett. Det er politisk stabile rammevilkår. Det er bare å se på nesten alle andre land, så ser man hvor stabilt det er i Norge. Så har man bedriftsbeskatningen. Der har vi en videreføring på 22 pst. Det var et skatteforlik som både Høyre, Senterpartiet og Arbeiderpartiet var en del av, og da sa vi 23 pst. Men vi har valgt å ha en lavere bedriftsbeskatning enn det som lå til grunn i skatteforliket.

Regjeringen mente imidlertid, med det finansieringsbehovet vi har nå, at det var riktig at kraftsektoren skulle bidra mer til fellesskapet. Det er der den store skatteregningen kom – hvis ikke måtte vi enten ha økt oljepenget, økt skattene for folk flest eller hatt store velferdskutt. Dette har Høyre kritisert i hele høst, men når jeg leser budsjettet til Høyre, har de gjort akkurat det samme skattegrepet selv. Derfor virker kritikken som kommer fra Høyre nå, ganske hul.

Henrik Asheim (H) [12:59:59]: Det er ikke det å ta inn mer skatt fra offentlig eide kraftselskaper Høyre har kritisert. Det vi har kritisert, er måten denne regjeringen gjør ting på. Det er ikke bare Høyre som gjør dette. I oktober fortalte sjefen for DnB Markets til Dagens Næringsliv at det eneste investorer liker dårligere enn dårlige nyheter, er økt usikkerhet. I går skrev direktøren for Oslo Børs en kronikk i den samme avisen. Han tok ikke stilling til f.eks. om grunnrenteskatt på oppdrettsnæringen er bra eller dårlig, men skrev at de likevel ser seg forpliktet til å reagere på forhold som kan ha negativ betydning for et velfungerende kapitalmarked i Norge.

Oslo Børs mener at mye kunne vært unngått med en tydeligere prosess etter samme form som de har sett ved tidligere endringer i rammevilkårene. Ser finansmi-

nisteren at prosessen med store endringer i skattesystemet i det minste burde blitt gjort på en smidigere måte?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:00:52]: Når det gjelder innføring av grunnrente på havbruk, er det en stor reform. Det er det ingen tvil om. Det har også vært grundig utredet i en egen NOU. Senterpartiet og Arbeiderpartiet mente at en del av forslagene i utredningen måtte innrettes på en annen måte, for det hadde vært en høringsrunde, og man så en del av de negative tingene som slo ut. Blant annet ville vi ha et større bunnfradrag, og at lokalsamfunn skulle sitte igjen med mer av inntektene. Vi visste jo – jeg som finansminister visste – at når vi la det fram, ville det bli bråk, uansett på hvilket tidspunkt vi la det fram, men vi kunne ikke ha et stort seminar i forkant, for man måtte gjøre det ryddig og ordentlig og ha en grundig saksbehandling i regjeringen.

Jeg ønsket å komme med det til offentligheten en uke før budsjettet, nettopp fordi man var redd for lekkasjer. Lekkasjer hadde her også mye å si for børsverdien. Derfor hadde vi en egen pressekonferanse, så det ikke skulle være noen ekstra fare for lekkasjer, og for å skape ryddighet. At det er motstand mot grunnrenteskatten, er forståelig, for det er høyere beskatning for noen av dem som har hatt aller høyest inntekter, men at det er rett, er det ingen tvil om.

Henrik Asheim (H) [13:01:57]: Det var vel 200 mennesker som fikk vite om det likevel.

Om to uker legger skatteutvalget frem sine anbefalinger. De har fått i oppgave å gi anbefalinger om hvordan skattene bør innrettes, vise hvordan ulike endringer kan virke inn på verdiskaping og sysselsetting, og hvilke virkemidler som kan sørge for at fellesskapet får en andel av gevinster som skriver seg fra statlige markedsinnegrep. Nå har altså regjeringen innført grunnrenteskatt på havbruk, grunnrenteskatt på vindkraft, høyprisbidrag på vind- og vannkraft, exit-skatt, økt arbeidsgiveravgift, økt formuesskatt, økt utbytteskatt og økt inntektsskatt.

Norge har med skiftende regjeringer ført en forutsigbar skatte- og næringspolitikk. Skattene våre har aldri vært lavest, men de har vært relativt sett stabile for næringslivet. Dette har regjeringen endret på, med sine mange nye og brå skattegrep. Hva er da finansministerens begrunnelse for denne måten å gjøre endringer i skattesystemet på, særlig når han vet at skatteutvalget skal legge frem sin helhetlige anbefaling basert på faglige vurderinger før jul?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:02:59]: Det kan være et virkningsfullt retorisk grep å komme med

en lang oppramsing, men da er det også viktig at det er riktig, det man sier. For eksempel øker ikke regjeringen inntektsskatten. Vi senker inntektsskatten. Det brede flertall i Norge får lavere skatt neste år enn man har i år, nettopp fordi vi mener at det er riktig.

Når det gjelder grunnrenteskatt, er det kanskje den mest omfattende diskusjonen vi har hatt i Norge. Man har diskutert grunnrenteskatt siden midten av 1800-tallet. Siden Henry George har man hatt diskusjon på diskusjon, og så hadde man den brede høringen etter havbruksskatteutvalget. Så det er ikke overraskende for noen at det er diskusjon om grunnrentebeskatning i Norge – ikke minst etter den prosessen man hadde, som Høyre satte i gang. Jeg så også at høyresidens tidligere finansminister, fra Fremskrittspartiet, var ute og støttet den store omleggingen vi nå gjør. Det er mitt inntrykk at Høyre sier at de er imot, men når det kommer til innstilling og andre ting, er det litt sånn at man egentlig er litt for allikevel.

Dette er et riktig grep, og det er viktig at vi gjennomfører den skattereformen nå – at de aller største oppdrettsselskapene skal bidra mer tilbake til fellesskapet.

Ma sud G h a r a h k h a n i hadde her overtatt presidentplassen.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:04:12]: Gratulerer med dagen til finansministeren!

Så langt i år har familienes utgifter økt med 27 000 kr. Inntektene har økt med 9 000 kr. Det betyr at kjøpekraften er svekket med i snitt 18 000 kr, og enda mer i vår region på grunn av høyere strømpriser. Denne utviklingen er veldig forskjellig fra finansministerens løfte før sommerferien om at familiene ville få økt kjøpekraft med nesten 15 000 kr i år. Det var riktignok et regnestykke som jeg tror veldig få kjente seg igjen i eller kunne gå god for, men allikevel: Det var finansministerens tall. Hvordan vil finansministeren nå forklare at pluss 15 000 kr har blitt til minus 20 000 kr i løpet av noen få måneder?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:05:00]: Når vi lager ulike prognoser som ligger i statsbudsjettet for i år, og som også lå i revidert nasjonalbudsjett i vår, legger man til grunn hva som er SSBs vurderinger. Når man har en offentlig diskusjon om renten, legger man til grunn Norges Banks vurderinger, og man legger til grunn de vurderingene som ble gjort av fagfolkene i Finansdepartementet. Slik var det også i vår.

Det som har skjedd i år, med den enorme prisveksten, viser hvor viktig det er å ha kontroll i den økonomiske politikken. For det som virkelig har rammet folk med lave og middels inntekter nå, er høy prisvekst. Det er derfor jeg er så kritisk til Fremskrittspartiets bud-

snett. Det Fremskrittspartiet gjør f.eks. med Folketrygd-fondet – bare å ta ut 27 mrd. kr og kjøre det inn i norsk økonomi – vil forsterke problemene til dem vi er mest bekymret for: folk som tjener 400 000–600 000 kr, en familie som har utfordringer med å få hverdagen til å gå i hop. Det er derfor vi må klare å holde igjen, for å dempe prisene og sikre jobbene. Så må vi gjøre målrettede grep for å få ned kostnadene, som f.eks. gratis SFO, billigere barnehage, mer støtte til dem som er utenfor arbeidsmarkedet.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:06:03]: Finansministeren sa at det er derfor det er så viktig å ha kontroll på økonomien. Men når kjøpekraften nå er svekket med 20 000 kr så langt i år, er det fordi regjeringen ikke har kontroll på økonomien?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:06:22]: Jeg hadde et møte med finansministrene i nesten hele Europa for noen uker siden, og man gikk gjennom kjøpekraftsutviklingen i veldig mange land. Det man så, var at Norge heldigvis var et av de landene der kjøpekraftsutviklingen har vært minst negativ, men den har vært negativ også i Norge. Da jeg snakket med han som ledet arbeidet, hadde landet hans hatt en negativ kjøpekraftsutvikling på 12 pst., så vi har hatt en mindre negativ utvikling enn mange andre land. Hovedjobben vår nå er nettopp derfor å få kontroll på prisveksten, for det som har rammet folks kjøpekraft, er den store prisveksten.

En bekymring som jeg løftet i vår, som jeg synes det er rart ikke Fremskrittspartiet har vært mer bekymret for, er økende renter. Det var hovedpoenget mitt i vår at hvis man fører en dårlig økonomisk politikk, vil rentene gå ytterligere opp. Det rammer spesielt småbarnsfamilier og folk som har mye gjeld.

Marie Sneve Martinussen (R) [13:07:31]: Kriser har en tendens til å utvikle seg ganske raskt, og noen ganger må man erkjenne at det kan bli verre før det blir bedre. Priskrisen er en sånn krise. Siden statsråden la fram sitt budsjett i oktober, har prisene økt mye mer enn man fryktet, og veksten utenfor Fattighuset har vært eksplosiv. Derfor mener Rødt at det trengs noen raske grep for dem som sliter aller mest. Vi har foreslått 1 000 kr ekstra til sosialhjelpsmottakere nå i desember. Det er et forslag som har ligget på Stortingets bord i tidligere kriser, nærmere bestemt i koronakrisen for to år siden. Da støttet Senterpartiet, og spesielt dagens kommunalminister, forslaget med stor tyngde fordi det var både rettferdig og viktig å sikre at ingen havner helt utenfor i kriser. Mitt spørsmål er om finansministeren er villig til å vurdere om det forslaget kan støttes også i år i den krisen vi står i nå.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:08:32]: Vi setter i verk en hel rekke tiltak for folk som har det spesielt krevende, både når det gjelder sosialhjelpssatser, bostøtte og andre tiltak. Så er det noe av det vi gjør som er veldig allment, som f.eks. redusert barnehagepris, som vi er opptatt av å få ned. Barnehageprisene går ned andre året på rad. Vi reduserer SFO-prisen sammen med SV. Det at man legger inn et årstrinn til, gjør at familier som har barn i SFO, sparer 20 000 kr på det.

Vi har økt og utvidet barnetrygden, spesielt rettet mot enslige forsørgere, for de har den absolutt største kostnaden. Vi reduserer inntektsskatten for folk med vanlige og middels inntekter. Er en pendler, øker vi pendlerfradraget. Vi setter i verk en rekke tiltak som i sum skal sørge for at det lønner seg å være i arbeid, lønner seg å være i aktivitet. Men de som ikke klarer det, skal man stille opp for med ulike tiltak for å hjelpe dem gjennom den tunge krisen man nå er inne i.

Sveinung Rotevatn (V) [13:09:44]: Eg vil også starte med å gratulere finansministeren med dei 44 år. Der som det norske skatte- og avgiftstrykket vart heva med 1 mrd. kr i året i den perioden, hadde vi nesten vore oppe i det nivået som finansministeren meiner det er riktig å auke det med for neste år.

Så snakka finansministeren i innlegget sitt om det han kalla Peer Gynts metode – altså at ein skal løyse alt ved å bruke meir oljepengar. Til det er det å seie at ein del av oss klarer å bruke mindre oljepengar og likevel få budsjettet til å gå opp. Men det er også ein annan metode, og det er å bruke mykje mellombelse inntekter til å finansiere varige utgiftsaukar, og det er det ein del spor av i dette budsjettet. Blant anna denne auken i arbeidsgjevaravgift, som treffer mange, vert det påstått at er mellombels og skal finansiere varige utgifter. No aukar ein også utbyta i statlege selskap meir for å finansiere varige utgifter. Samtidig svekkjer ein det varige inntektsgrunnlaget ved å senke miljøavgiftene med 1,7 mrd. kr, som finansministeren skryter av. Då er spørsmålet: Er ikkje det eigentleg ein fordekt oljepengebruk som vil presse opp den pengesluka i åra framover?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:10:47]: Svarer på det er nei, for en har heldigvis sørget for at Statkraft er på statens hender, på fellesskapets hender. Det gjør at man får økte inntekter når det selskapet har store overskudd.

Regjeringen har vært opptatt av at man skal hjelpe dem som blir rammet av strømkrisen, og hvis en ser i budsjettforslaget, ligger det ulike strømtiltak på rett i underkant av 50 mrd. kr, nettopp for å hjelpe folk gjennom den høyprisperioden vi er i nå. Det er ikke en høyprisperiode som vil stå seg over tid. Det er ekstra inntekter nå, vi tar inn ekstra skatt med det høyprisbidraget,

nettopp fordi det er høye strømpriser, og vi bruker pengene rett ut igjen for å hjelpe folk gjennom den krevende tiden.

Så merker jeg meg at Venstre og Høyre er veldig kritiske til at vi ser anleggsbransjen, ser at folk er avhengig av drivstoff, og at de mener det er feil. Vi mener det er riktig, og så øker vi innblandingskravet for biodiesel, slik at vi samtidig får ned CO₂-utslippene uten at prisene øker for folk.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:12:03]: Jeg vil også starte med å gratulere finansministeren med dagen.

Så må jeg innrømme at det er veldig fristende å stille spørsmål, når jeg hører innlegg og replikkvekslinger, om hvordan det er mulig å drive så god politikk og få så dårlige målinger. Det har jeg nemlig veldig god erfaring med, men jeg skal la den passere i fred. (Munterhet i salen).

Jeg er enig med finansministeren i en del av skatteendringene for kraft, for vi har store behov for å finansiere spesielt strømtøtten, og den forsterker vi i vårt budsjett. Høyprisbidraget skal være midlertidig, men jeg får ikke svar på hvorfor ikke grunnrenteendringene for kraft skal være midlertidige. Det er på en måte en ærlig sak at nivået kan variere. Agder Energi – og nå skal en jo ikke alltid stole fullt på alle tall som kommer fra bransjen når en diskuterer endringer – anslår et verdifall på 40 pst. For Kristiansand kommune betyr det 900 mill. kr, for Hægebostad 150 mill. kr. Utbyttet anslås redusert fra 1,7 mrd. kr til 1,1 mrd. kr årlig. Det er iallfall en massiv forflytting fra kommunene til stat. Hvorfor vil ikke finansministeren ha det som en midlertidig endring?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:13:09]: Det er flere skattegrep vi tar når det gjelder grunnrente, i dette budsjettopplegget. Det er egentlig tre hovedting. Det ene er at vi innfører en grunnrenteskatt på havbruk, der regjeringen har sagt, og sendt på høring, at vi mener at minst 50 pst. skal komme tilbake til kommunal sektor, og at vertskommunene skal sitte igjen med mer. Det kommer de til å gjøre.

Til vindkraft: Vi mener det er riktig at de skal betale mer skatt tilbake til fellesskapet når de få lov til å bruke våre felles ressurser, og at også der skal minst 50 pst. tilbake igjen til kommunal sektor.

Så til den endringen som representanten Ropstad nevner, for vannkraft: Når vi ser det inntektsnivået som er der, mener vi det er riktig å gjøre en ny vurdering av grunnrenteskattesatsen, og vi har satt den til 45 pst. For delen med det er at når man skal investere i store, nye vannkraftprosjekt, vil staten ta en mye større del av risikoen fordi man får bedre fradrag.

Presidenten [13:14:07]: Replikordskiftet er avsluttet.

Rigmor Aasrud (A) [13:14:30]: Arbeiderparti–Senterparti-regjeringens budsjettforslag i høst ble med rette omtalt som det mest omfordelende budsjettet på flere tiår. Det var både viktig og riktig. Krig og energikrise gir prisstigning og tøffe tider, og klimakrisen gjør at behovet for omstilling i næringslivet er stort. I forhandlingene med SV forsterkes klimasatsingene, og vi tar et enda kraftigere grep for omfordeling, i tråd med den økonomiske utviklingen vi har sett de siste månedene.

Mange har fått det tøffere, og derfor gir vårt budsjett nå hjelp til dem som strever. Karensåret for dem som går på arbeidsavklaringspenger, forblir borte. Vi gjeninnfører feriepengetillegget på dagpenger. Vi øker pensjonen for enslige minstepensjonister med 4 000 kr. Bostøtten økes, og barnetrygden prisjusteres for alle. For enslige forsørgere økes den med 5 000 kr. Barnetillegget økes for foreldre som mottar arbeidsavklaringspenger og dagpenger. Uføre på minstesats får 3 000 kr i en engangsutbetaling, og vi fortsetter å hjelpe folk med høye strømregninger så lenge strømkrisen varer.

Vi bygger ut velferden. Vi setter inn kraftfulle tiltak for å redde fastlegeordningen etter en situasjon som har utviklet seg dramatisk de siste årene. I år får alle førsteklassinger gratis SFO i tolv timer i uken. Neste år utvides dette til å gjelde alle andreklassinger. Det er en historisk utvidelse. Vi senker maksprisen i barnehager til 3 000 kr. Barnehageplassene blir derfor 3 000 kr billigere per år enn under Erna Solbergs regjering.

Nå tar vi viktige steg for å utvide den offentlige tannhelsetjenesten. Allerede i 2022 ble det innført halv pris for 21- og 22-åringer. Nå gjør vi det samme for dem mellom 23 og 26 år. Fulltidsstudenten får 5 400 kr mer i studiestøtte.

Vi tar kraftfulle grep for bedre omfordeling. Med Arbeiderpartiet i regjering skal vi sørge for at de som har mest, bidrar mer til fellesskapet. Samtidig får de som tjener under 750 000 kr, lavere skatt. Det er rettferdig.

Det innføres en ungdomsgaranti som bidrar til at unge som står utenfor arbeidslivet, får hjelp til å komme i jobb. Det er viktig for den enkelte, men også for samfunnet.

Norge har det beste utgangspunktet for å kunne få til mer grønn industri. Årets statsbudsjett viser et linjeskifte i den grønne omstillingen og industriutviklingen.

Etter forliket med SV er budsjettet fortsatt stramt. Oljepengebruken går ikke opp. Å bruke mer oljepenger nå ville skapt flere problemer enn det ville løst, og det ville drevet prisveksten og renten ytterligere opp. Det ville både norske familier og næringslivet kommet dårligere ut av.

I et stramt budsjett er prioriteringene desto tydeligere. Vi hegner om velferden og trygger hverdagsøkonomien til vanlige folk. Det viktigste vi gjør nå, er å føre en ansvarlig økonomisk politikk som demper presset i økonomien, og som beskytter folk og næringsliv mot for høye renteøkninger.

De alternative budsjettene viser forskjeller på hva partiene prioriterer. Høyres forslag gjør vondt verre for dem som sliter mest. Folk som tjener over 3 mill. kr, sparer 30 000 kr i skatt sammenlignet med budsjettet vi vedtar i dag. Regningen sendes til de arbeidsledige som ikke får feriepenger. Igjen vil Høyre gjeninnføre karensåret, som på ny vil kaste folk ut i usikkerhet. I tillegg gjør de barnehagene dyrere, og de flate kuttene i velferdstilbudet vil gjøre det vanskeligere for folk som trenger hjelp fra Nav.

Dette er en urettferdig høyrepolitikk som folk sa nei til. Etter åtte år, hvor flertallet har prioritert økt rikdom til dem som har mest, styrker vi nå vår felles velferd og øker støtten til dem som sliter mest. Vi tar grep for at de som kommer etter oss, skal få ta del i den verdiskapingen som vi får fra våre felles naturressurser.

Presidenten [13:19:32]: Det blir replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [13:19:48]: Høyre og Arbeiderpartiet har alltid vært uenige om skattenivå når det gjelder både inntekt og næring, men vi har forsøkt å stå sammen når det gjelder skattesystem, og begge har vært opptatt av at endringer i skattesystem må være basert på grundige utredninger og en ryddig prosess. Dette viktige fundamentet har Arbeiderpartiet brutt med dette budsjettet. Det er skapt uforutsigbarhet. Det er etablert en politisk risiko både for norske verdiskapere og for dem som skal investere i Norge. Dette er ikke først og fremst Høyres ord, dette er ikke bare næringslivets ord, dette er også ord som kommer fra LO og fra dem som vurderer den norske næringspolitikken. Uroer det representanten Aasrud at man nå har etablert en politisk risiko for å investere i Norge?

Rigmor Aasrud (A) [13:20:54]: Jeg mener de skattegrepene som er gjort av vår regjering, er riktige. Vi er i en svært spesiell situasjon, og derfor har det vært riktig at de som tjener mest i næringslivet, de som har hatt høye inntekter på grunn av den situasjonen vi er i, som f.eks. energiverkene, betaler et bidrag for at vi skal kunne ha den velferden vi trenger i Norge.

Når det gjelder grunnrenteskatten, har den – og det har vært tema før her i dag – vært grundig utredet når det gjelder havbruksnæringen. Det var Høyres regjering, så vidt jeg husker, som nedsatte et utvalg som skulle se på det. Det kom en NOU som var ganske omfattende, og det ligger et veldig godt grunnlag for de grepene vi gjør

der. Det burde ikke overraske noen. At vi øker grunnrenteskatten for den næringen som har tjent aller mest på den situasjonen vi er i nå, mener jeg er riktig.

Jan Tore Sanner (H) [13:21:47]: Jeg tror nok at forslaget om økt grunnrenteskatt på oppdrett kom ganske overraskende på dem som trodde på særlig Senterpartiets løfter i valgkampen. Mitt poeng handlet ikke om at Arbeiderpartiet vil ha et høyere skattenivå, men det handler om skattesystem, og der har forutsigbarhet vært viktig. Før snakket jo Arbeiderpartiet om at vi må skape for å dele, men i representantens innlegg var det primært snakk om hvordan man skal dele verdiene. Bekymrer den uforutsigbarhet som nå er etablert for dem som skal investere i Norge, overhodet ikke representanten Aasrud? Det at vi står i en krisetid, er ikke noen god grunn til å gjøre raske endringer i skattesystemer og skape uforutsigbarhet. Dette bør uroe Arbeiderpartiet, et parti som er opptatt av at folk skal ha en jobb å gå til.

Rigmor Aasrud (A) [13:22:48]: De store endringene som skjer i skattesystemet nå, dreier seg om det høyprisbidraget som jeg mener er godt begrunnet ut fra den situasjonen vi er i, og det gjelder grunnrenten.

Så vil jeg minne representanten Sanner om at det som er aller viktigst for næringslivet, er at skatten for bedrifter holdes på 22 pst. Det er ingen endringer i det som vanlige bedrifter må betale. Det jeg synes er viktig, og som representanten Sanner også pleier å være opptatt av, er at vi har en velferdsstat som sørger for at vi kan utdanne folk, som sørger for at vi har et arbeidsliv som gjør at vi har en arbeidsdyktig befolkning som har den kompetansen vi trenger. Det er det som har vært det grunnleggende for at vi har klart å utvikle den velferdsstaten vi har. Det er vi nødt til å hegne om videre, og da er de som har mest, også nødt til å bidra gjennom de krevende tidene vi nå står i. Det synes jeg dette budsjettet legger et veldig godt grunnlag for at vi skal kunne fortsette med.

Jan Tore Sanner (H) [13:23:47]: Nå har YS-lederen sagt at den norske modellen skjelver, at vi har en regjering som ikke har en god hånd med trepartssamarbeidet. Det ser vi også i det budsjettet som er lagt frem, hvor man bl.a. kutter kraftig i bransjeprogrammene, som er et trepartssamarbeid, som er viktig for dem som er sårbare i arbeidslivet, og som har blitt godt evaluert av bl.a. Fafo.

Tilbake til skatt: Dette handler ikke bare om grunnrenteskatt på oppdrett. Dette handler også om arbeidsgiveravgiften, som regjeringen nå økte med 5 pst. på inntekter over 750 000 kr. Det kunne vært interessant å høre hva som var den faglige begrunnelsen for å øke arbeidsgiveravgiften med mange milliarder kroner, noe

som særlig rammer kompetansearbeidsplasser, arbeidsplasser som vi trenger mer av, ikke mindre av.

Rigmor Aasrud (A) [13:24:47]: Som jeg har sagt: Det er grep i statsbudsjettet som er gjort fordi vi var i en særlig krevende situasjon, og da er det de bedriftene som går godt – og de fleste bedriftene som har mange høytlønte, har jo et godt grunnlag, jeg har sett litt på tallene over hvilke bransjer som har mange med over 750 000 kr som inntektsgrunnlag, så jeg mener at det er et midlertidig tiltak som passer inn i den situasjonen vi er i – som må bidra mer, bedrifter og de ansatte som har de høyeste lønningene. Det er et midlertidig tiltak som er gjort før, og det passer inn i den økonomiske situasjonen som landet står i.

Terje Halleland (FrP) [13:25:40]: Om man spør næringslivet hva det viktigste kriteriet for å drive næring i Norge er, får man ofte til svar at det er stabile, forutsigbare rammebetingelser. Jeg er usikker på hva regjeringen mener ligger bak et sånt utsagn. Da tenker jeg ikke primært på at man over natten innfører grunnrenteskatt, økt skatt med tilbakevirkende kraft eller kreative innføringer som et høyprisbidrag, men jeg tenker mer på betingelsene for Norges viktigste næring. Det begynte med en utsettelse av 26. konsesjonsrunde, til etter 2022, der det var flere runder i TFO-en, tildeling i forhåndsdefinerte områder, som ble fjernet, friinntekten i den midlertidige skattepakken som ble endret, og nå til slutt en kansellering av 26. konsesjonsrunde i hele denne stortingsperioden.

Hva betyr stabile, forutsigbare rammebetingelser for regjeringen?

Rigmor Aasrud (A) [13:26:35]: Når det gjelder 26. konsesjonsrunde og muligheten for at vi skal ha en oljenæring i Norge, mener jeg at det ligger fast. Det er mange områder som det er aktivitet i nå. Det er mange modne områder man kan drive aktivitet i, og det er jeg helt sikker på at olje- og gassnæringen kommer til å bidra til. Jeg er også helt sikker og trygg på at vi har en olje- og gassnæring som kommer til å være en aktiv bidragsyter i den omstillingen vi skal gjennom i Norge for å få mer grønn industri og få på plass havvind. Det er fortsatt store muligheter for at vi skal drive med olje og gass, og vi skal kombinere det med den overgangen vi skal ha til fornybarsamfunnet.

Terje Halleland (FrP) [13:27:18]: Jeg forstår på representanten Aasrud at hun tror det fortsatt kommer til å bli aktivitet på norsk sokkel. Det er jeg for så vidt enig i. Men mitt spørsmål er hva det betyr når man, som denne regjeringen har gjort minst to ganger årlig, endrer rammebetingelsene så fullstendig for næringslivet.

Hva betyr stabile, forutsigbare rammebetingelser for regjeringen?

Rigmor Aasrud (A) [13:27:46]: Jeg mener at det vi gjør, og de endringene som ble gjort nå ved at vi utsetter 26. konsesjonsrunde ut denne perioden, ikke betyr at vi ikke skal ha aktivitet i olje- og gassindustrien. Jeg er helt sikker på at det kommer til å være en olje- og gassnæring videre. Jeg registrerer også at mange av de bedriftene og virksomhetene som har uttalt seg, er ganske avslappet når det gjelder dette, og man vet at det fortsatt er store områder det går an å lete i. Det tror jeg er det aller viktigste for den olje- og gassnæringen vi har.

Som jeg sa i mitt svar til representanten Sanner, tror jeg at et godt utdanningssystem, at vi har ordninger som gjør at vi kan utvikle olje- og gassnæringen og også andre næringer, er viktig for næringene i Norge. I tillegg har vi velferdsordninger som gjør at den som er ansatt, føler trygghet for arbeidsplassen sin.

Kathy Lie (SV) [13:28:48]: I budsjettforliket som vi nå er enige om, ber vi regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan vi kan få et barnevern uten kommersielle aktører og uten mulighet til å ta ut profitt. Jeg regner med at våre partier er enige om at velferden vår skal være profittfri, og at alle pengene skal gå til gode tjenester til folket. Dette er ikke bare viktig for barnevernet, men for alle våre viktige tjenester.

Spørsmålet mitt er om representanten Aasrud ser viktigheten av å lage konkrete planer for avkommersialisering på flere felt? Og har hun noen synspunkter på hvordan vi kan sette våre offentlige tjenester i stand til å ta hele ansvaret og levere gode og forsvarlige tjenester til folk i hele landet uten bruk av store velferdsprofittører?

Rigmor Aasrud (A) [13:29:30]: Jeg er enig i at det er viktig at vi bruker de offentlige kronene på en best mulig måte, og det tror jeg vi gjør ved å ha ordentlig kontroll gjennom det offentlige, særlig på et område som barnevern, der det er mange sårbare personer som er avhengig av å ha et stabilt og kvalitetsmessig godt tilbud. Jeg tror det riktige da er å bruke det offentlige til å gi disse tilbudene.

Vi har satt ned et utvalg som skal se på kommersielle aktører i barnevernet og i resten av offentlig sektor. Det tror jeg blir et viktig arbeid for å finne den rette balansen – for det er aktører i frivillig sektor som vi også ønsker å ta vare på i det arbeidet som gjøres, både i barnevernet og i andre deler av sektoren. Så må vi aldri glemme at vi har et stort innslag av private aktører i barnehagene som gjør et godt arbeid. Men vi er enige om at man ikke skal hente ut store gevinster som enkeltpersoner skal nyte godt av. Det må gå til dem som skal ha tjenestene.

Presidenten [13:30:38]: Replikordskiftet er avsluttet.

Erna Solberg (H) [13:31:00]: Vi lever i usikre tider. Det er usikkert for oss rundt i verden. Det er usikkerhet i Norge. Mange opplever stor usikkerhet, både i familien og i bedrifter som skal planlegge fremover. Familier i Norge opplever nå utrygghet som følge av høyere rente, økte priser og dyrere strøm. Næringslivet i Norge, både små og store bedrifter, opplever det samme, at høyere rente, økte priser på innsatsvarer og dyrere strøm bidrar til at forutsigbarheten er blitt veldig mye mindre. Det er først og fremst krigen i Ukraina og ettervirkningene av pandemien som står for dette, men i en tid hvor det er mye usikkerhet, og vanskeligere tider, bør politikens bidrag i vårt land være å redusere usikkerheten, gi mer forutsigbarhet og gi gode ordninger så langt det er mulig.

Vi vet at utfordringer kan løses. Norge kom ut av koronapandemien med lav arbeidsledighet, lav dødelighet og det største handelsoverskuddet i historien. En av grunnene til at vi kom ut av koronapandemien med et sterkt næringsliv, var at vi klarte å holde to tanker i hodet på en gang: håndtere smitten og konsekvensene av koronapandemien og nedstengningene på kort sikt, og også i det ta vare på Norges langsiktige utfordringer. Vi må se ting i sammenheng. Jeg mener det bør være rettesnoren vår også i den typen vanskelig tid som vi er inne i nå.

Når prisene øker og renten stiger, rammer det særlig dem som har minst, også folk som frem til nå har hatt en økonomi som har fungert – det har gått, men de merker nå at det kniper. Vi i Høyre har derfor i vårt alternative statsbudsjett prioritert tiltak som sikrer familiene bedre økonomi. Vi har foreslått å øke personfradraget med 5 000 kr, å øke minstefradraget med 10 pst. og å øke barnevernstrygden med 3 000 kr per barn. Høyres skatt og barneverntrygd ville ha gitt en vanlig familie med middels inntekt og to barn mer enn 8 000 kr mer i året enn det regjeringens opplegg gjør. I tillegg har vi en kraftfull satsing på å få flere tilbake i jobb, for det er mange som fortsatt står utenfor arbeidslivet. Jeg er ikke fornøyd med en sysselsettingsgrad på 70 pst. blant dem som er mellom 20 år og 67 år. Jeg mener den må opp. Vi kommer til å trenge arbeidskraften, og vi mener det er bra for folk å jobbe. Derfor har vi en kraftfull satsing på å få folk i jobb. I tillegg har vi satsing på de langsiktige utfordringene, som forskning, utdanning og realfag, for å bidra til at Norge også kommer ut av dette.

Det som er en hovedutfordring med regjeringens budsjett, er at istedenfor å gi mer trygghet og forutsigbarhet, gir de mer usikkerhet og risiko, særlig for norsk næringsliv. For andre året på rad sender regjeringen en

ekstraregning til landets jobbskapere. Det skjer uten gode prosesser med næringslivets parter. Treparsam- arbeidet har forsvunnet helt. Bedriftene melder nå om det som har inntruffet, som noe nytt i norsk politikk. Usikkerhet og uforutsigbarhet er blitt en del av risikobil- det når nye investeringer skal vurderes. Børsdirektør Øi- vind Amundsen skriver det presist i Dagens næringsliv – når man har sånne brå skiftninger:

«Utenlandske investorer vil tenke seg om lenge og nøye før de returnerer til det norske kapitalmar- kedet.»

I utrygge tider velger altså Arbeiderpartiet å øke den politiske risikoen for dem som skaper jobbene, og mor- gendagens bedrifter – og det i en tid hvor de langsiktige utfordringene for Norge er å omstille seg til å være min- dre avhengig av olje og gass, til å sørge for at vi har en bredde av bedrifter, ikke minst bedrifter som har jobber med høy lønnsomhet, altså kunnskapsbaserte bedrifter. Det er nettopp de som nå får en særskatt gjennom den økte arbeidsgiveravgiften.

Vi har lyttet til jobbskaperne, vi har prioritert å fjer- ne det som er viktigst, nemlig den økte arbeidsgiverav- giften og den økte formuesskatten, og vi har gått videre med å redusere på andre områder. Samtidig har vi klart å lage et budsjett som gir mindre press på renten, og der- med mindre press på at familienes økonomi og bedrifte- ne skal ha den usikkerheten, ved å ha – med de nye an- slagene fra Statkraft – mer enn 5 mrd. kr mindre i olje- pengebruk.

Presidenten [13:36:03]: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [13:36:14]: Representanten Sol- berg brukte i sitt innlegg tid på å snakke om å redusere usikkerhet. Hvordan tror representanten Solberg det føles for en mottaker av arbeidsavklaringspenger, som nå mister inntektene sine et helt år?

Erna Solberg (H) [13:36:33]: Jeg er helt sikker på at det oppleves som krevende og vanskelig. Men arbeids- avklaringspenger er en midlertidig ytelse. Det har den vært siden den kom. Det har den vært siden også Aas- rud satt i regjering og parkerte mange på arbeidsavkla- ringspenger, istedenfor å avklare mange til uføretrygd, slik som vår regjering måtte gjøre, fordi den forrige re- gjeringen hadde unnlatt å gjøre det som faktisk var grunnlaget. Mange hadde da vært på arbeidsavklarings- penger over tiår. Vi avklarte folk til den tryggheten det er å vite f.eks. at man er kvalifisert for å få uføretrygd, istedenfor å være parkert på en midlertidig ytelse.

Vi har fulgt opp det forskerne har sagt, at vi må gjøre brudd i disse kjedene, for det er på slutten av hver bit vi får stor endring – flere som kommer i jobb, flere som fak- tisk klarer å motivere seg til å se en annen vei. Det opp-

leves sikkert krevende og vanskelig, men for samfunnet vårt er det så viktig å få flest mulig tilbake i jobb.

Rigmor Aasrud (A) [13:37:42]: Jeg opplever ikke at representanten Solberg svarer på den usikkerheten som den enkelte føler, for dette dreier seg om enkelt- mennesker – enkeltmennesker som står der ett år uten inntekt. Hva mener representanten Solberg og Høyre disse menneskene skal leve av i den perioden, med den usikkerheten som vi har her i Norge og i resten av ver- den nå? Er det familieforsørgelse som er svaret?

Erna Solberg (H) [13:38:05]: Representanten gir nå et inntrykk av at vi har borgerlønn i Norge, at det ikke er slik at arbeidsavklaringspenger på et tidspunkt slut- ter. Det gjør det jo med Arbeiderpartiets opplegg også. Da får man beskjed om at man er avklart for arbeid, selv om man ikke har fått arbeid. Så må man da gå på sosial- kontoret for å få hjelp hvis man ikke har fått jobb, og så kan man komme tilbake igjen på arbeidsavklarings- penger. Men det er jo ikke slik at dere har innført – unn- skyld president – presidenten kan kanskje si til repre- sentanten at man ikke har innført borgerlønn i Norge. Det er ingen garanti for at man alltid har en grunnbit. Den usikkerheten vil enhver som også er ferdig med ar- beidsavklaringspengene, komme til å møte.

Rigmor Aasrud (A) [13:38:53]: Det er jo ikke slik at de som nå får et karenssår, er avklart til enten arbeid el- ler trygd. Det er jo det som er hele problemet.

Jeg har lyst til å fortsette litt på det samme og stille spørsmål ved Høyres prioriteringer. Det er jo slik nå at hvis man har 3 mill. kr i inntekt, vil man med Høyres skatteopplegg få 30 000 kr mindre i skatt enn det man gjør med regjeringens og SVs opplegg, som vedtas her i dag. Samtidig foreslår man at man skal kutte i tannhelse for dem som nå får det. Er det også en prioritering som Høyre mener er riktig?

Erna Solberg (H) [13:39:32]: De eneste som får 30 000 kr i skattelettelse, er de som har formue plassert i hovedsak i bedrifter, hvis man skal få det som de regne- stykkene går ut på. Representanten vet at det for de al- ler fleste er penger som man må ta ut av bedriften for å betale. Til sammenligningen: Dette er ikke lønnsbe- skatning, det er en formuesbeskatning. Dette er de små og mellomstore bedriftene rundt omkring i Distrikts- Norge, de som nå også må betale kanskje store summer i økt arbeidsgiveravgift. Og for å si dette til representan- ten – jeg kunne godt tenke meg å høre svaret hennes på spørsmålet: Hva synes man om at enhver bedrift som har ansatte som tjener over 680 000 kr, skal måtte beta- le mer i skatt som et resultat av det opplegget man nå legger frem? Dette kommer til å medføre at alle kunn-

skapsbedriftene i Norge får en betydelig høyere regning.

Presidenten [13:40:25]: Spørretimen er jo at representantene ...

Erna Solberg (H) [13:40:28]: President, dette er et replikkordskifte. Det betyr at jeg selvfølgelig kan replisere med andre ting til en annen representant. Dette er ikke en spørretime. Det synes jeg det er på tide at vi etter hvert avklarer, at i replikkrunder kan også den som står her, få lov til å svare i replikk til den som har tatt replikk.

Presidenten [13:40:46]: Presidenten er ganske sikker på at det blir rikelig tid til å få fram alle sider av debatten.

Neste replikk stilles av representanten Geir Pollestad.

Geir Pollestad (Sp) [13:41:04]: Det er jo ein viss fare for at denne replikken endar opp i eit spørsmål, men eg skal ikkje leggja meg bort i korleis det vert replisert på det.

Me har med stor interesse lese Høgres alternative budsjett. Ein ting er kva ein skal bruka pengar på, noko anna er korleis ein dekkjer inn pengane. Eg meiner det er rundt 6 mrd. kr i Høgres alternative budsjett som det kan stillast spørsmål ved.

Ein av dei tinga er sal av eiendomen Bankplassen 4. Høgre spør Finansdepartementet og får svar om marknadsværdien: 100 mill. kr. Kva tenkjer Høgre når dei lager alternative budsjett? Dei syntest det var litt rimeleg. Det er jo gode tider for mursteinsbygg i Oslo sentrum, så ein legg inn 450 mill. kr – altså ein vekst på 450 pst. Korleis kan dette skje?

Erna Solberg (H) [13:42:10]: Vi har lagt inn at man skal kunne selge unna en del av de eiendommene som Bane NOR Eiendom har, bl.a. Bankplassen 4. Det er ingen tvil om at eiendomsprisene i Oslo er langt høyere enn de 100 mill. kr. Det så vi bl.a. da vi solgte bygget like her oppe. Vi fikk en helt annen sum for det enn det Finansdepartementet også den gangen hadde lagt til grunn at man kunne få. Det syntes vi var fint, for det er bra når vi realiserer eiendom som staten har, til å kunne gå inn i andre tiltak.

Bankplassen 4 står tom. Den bør brukes til noe fornuftig, til glede for folk og bedrifter, og vi kan få store inntekter.

Fortsatt er det sånn at vi har 5,4 mrd. kr mindre i oljepengebruk enn det regjeringen har, så vårt budsjett vil uansett virke bedre med tanke på renten og usikkerheten, selv om det skulle vise seg at Senterpartiets politikk har blitt så vellykket at eiendomsverdiene i Oslo blir

mye mindre enn det vi i Høyre tror at de kommer til være.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:43:19]: I løpet av to budsjettår gjennomfører Arbeiderpartiet og Senterpartiet skatteøkninger på 55 mrd. kr. Det er en historisk rekord. Men vi må innrømme at vi ble en smule overrasket da Høyre i sitt alternative budsjett aksepterte mesteparten av regjeringens foreslåtte skatteøkninger. 36 mrd. kr i økt skatt for næringslivet var drøy kost fra et parti som tidligere har ment at skattenivået i Norge skal ned og ikke opp.

Skal vi tolke dette som en ny politisk retning fra Høyre, eller er det bare et resultat av at tiden til å utarbeide alternativt budsjett med et tilstrekkelig kutt på utgiftssiden ble for knapp?

Erna Solberg (H) [13:44:00]: Jeg er glad for replikken, for det kan oppklare noe som ser ut til å være litt vanskelig for en del andre å få med seg, nemlig at 90 pst. av det vi har foreslått av skatteøkninger, eller som vi har gått med på fra regjeringen, er knyttet til kraftverksbeskatningen, primært for vannkraft. Vi sa i vår at vi var nødt til å hente inn penger fra disse selskapene. Den kvelden vi hadde debatt på tv og sto og diskuterte budsjettet, da det kom, var vi enig i at vi skulle hente penger fra kraftselskapene. Det er helt naturlig, for de henter inn de pengene vi betaler ut i strømstøtte, og det er altså ca. 34 av de 37 mrd. kr. Så så sjokkerende kan ikke det være.

Det synes jeg er riktig. Vi skal sørge for at ikke kraftselskapene sitter igjen med disse pengene når utgiftene kommer på statsbudsjettet.

Vi har vært opptatt av at det er vanskelige tider. Da må vi også se på noen områder, f.eks. på grønne avgifter, og så skal vi fortsette med klimapolitikken vår og opprettholde og forsterke den.

Grete Wold (SV) [13:45:13]: Vi er knapt nok ute av en pandemi, og landene står i en stadig mer krevende situasjon, i en verden som utfordrer oss på mange områder. Ikke minst utfordres en offentlig sektor som virkelig har stått på. Det er ingen tvil om at stabile og sterke etater har vært en viktig støtte for oss i denne tiden.

Det er ikke uventet, men selv etter åtte år i regjering har visst Høyre fortsatt den tro at offentlig sektor sløser med penger, og at det er en god idé med osthøvelkutt – også i en situasjon med historisk høy prisstigning, som også rammer offentlig sektor.

Kan representanten forklare på hvilken måte man tenker at offentlig sektor skal bli bedre av nå å kutte en halv prosent også neste år?

Erna Solberg (H) [13:45:58]: ABE-kuttet er et systematisk kutt for å fremme innovasjon i offentlig sektor. Det tilsvarer veldig mange andre lands kutt, og det er mye mindre enn det de fleste andre land har av den typen. Det betyr at man jobber nedenfra og opp med å finne ut hvordan man kan drive sin sektor mer effektivt, løsrive arbeidskraft og bidra til at man kommer bedre frem, og det er systematisk fordi det ligger foran en hvert eneste år.

Det er en veldig viktig måte å sørge for at vi hele tiden har et kritisk blikk på om vi gjør tingene på en god måte, og f.eks. investerer nok i digitalisering og på andre områder.

Jeg har lyst til å si at venner av SV i andre land har stemt for budsjetter med sterkere innstramminger enn det vi har, nettopp ut fra den samme tankegangen, at offentlig sektor hele tiden må bli bedre, effektivisere og jobbe på nye måter. Ledelsen nedover i organisasjonen vil da vite at det blir litt strammere neste år, så en må finne bedre måter og får et motiv til langsiktige investeringer.

Hege Bae Nyholt (R) [13:47:15]: I en tid da stadig flere i Norge får det tøft økonomisk, er det nesten så man ikke tror sine egne øyne når man leser Høyres forslag til budsjett. Høyres budsjett ville være en katastrofe for syke, for fattige og for arbeidsløse. Partiet kommer tilbake med gamle forslag fra forrige periode, om kutt i barnetillegget for uføre, avvikling av feriepenge på dagpenger og ikke minst gjeninnføring av karensåret på AAP. Begrunnelsen er at det vil bidra til at folk blir raskere avklart for arbeid eller uføretrygd. At man konkluderer med det, er noe som avvises av bl.a. Nav. En som er enda tydeligere, er lederen for AAP-aksjonen, Elisabeth Thoresen. Hun sier til FriFagbevegelse:

«Ingen blir fortere avklart av å tvinges ut i karensåret. Ingen blir friskere av å være fattig.»

Ikke bare vil Høyre kutte i en rekke sosiale ytelser, de foreslår også å kutte i Matsentralen. Først mister folk trygda, og så er det ikke noe mat å få i matkø heller.

Tror virkelig representanten Solberg at folk blir fortære friske av å bli både fattigere og sultne?

Erna Solberg (H) [13:48:17]: Nei, men jeg tror at når folk får mer barnetrygd, når vi senker prisene i barnehagene for dem med lavest inntekt, og når man får et høyere minstefradrag – som er summen av det som ligger i vårt budsjett – får man det faktisk bedre.

Vi har et budsjett som gir mange med lav inntekt bedre økonomi enn det regjeringens opplegg gjør. En familie med to middels inntekter og to barn får ca. 8 000 kr mer, og det er en tydelig profil på at det gjelder dem med lavest inntekter. I tillegg gjør vi tiltak, bl.a. ved å senke taket på den andelen av inntekten man bruker

på en barnehageplass. Det går fra 6 til 5 pst. Det betyr at 51 000 flere med lav inntekt får lavere barnehagepris gjennom det tiltaket fra oss. Vi har altså en rekke andre tiltak, direkte i tjenester, som bidrar til dette.

Presidenten [13:49:18]: Replikordskiftet er avsluttet.

Marit Arnstad (Sp) [13:49:37]: Krig i Ukraina, store forstyrrelser i internasjonale verdikjeder – særlig for energi og mat – økt prisstigning og renta er bakteppet for dagens finansdebatt. Regjeringens budsjettprioriteringer forholder seg til denne vanskelige situasjonen. Trygg økonomisk styring med mindre bruk av oljepenger er et viktig bidrag for å bekjempe både prisstigning og renteøkninger. Sterk støtte til Ukraina, mottak av flyktninger og økt fokusering på også nasjonal beredskap er helt nødvendig. Reduserte levekostnader for folk i Norge gjennom en bred strømstøtteordning, reduserte avgifter på drivstoff og elektrisitet og skattelette til dem som har lave inntekter, er også helt nødvendig.

Gjennom statsbudsjettet må vi prioritere, men vi må også utnytte de ressursene vi har, på best mulig måte. Vi er i den situasjonen at tiltak for å redusere levekostnadene til folk også må dekkes inn. For første gang på en generasjon er vi i den situasjonen at vi ikke kan løse det med økt oljepengebruk, slik vi gjorde det under koronapandemien. Derfor er det store omfordelende grep i dette budsjettet. De som har hatt store merinntekter, har vært nødt til å bidra mer til fellesskapet. Derfor kommer høyprisbidraget på kraftnæringen. Derfor må vi også utvide inntektsgrunnlaget for årene framover, slik at vi kan holde igjen på pengebruken også i årene framover. Derfor har vi sendt forslag om grunnrenteskatt på lakseoppdrett og vindkraft ut på høring. Alt knyttet til denne beskatningen er ikke skrevet i stein, men prinsippet blir stående. Så vil regjeringen, gjennom høringer, være åpen for å justere innretningen slik at skatten treffer riktig og ikke får uheldige utslag.

Samtidig som at de som har mest, må bidra mest, trengs det skattelettelser til dem som tjener minst. 76 pst. av befolkningen får uendret skatt eller skattelette med det budsjettforslaget som behandles her i dag. I tillegg velger vi å vedta en rekke tiltak for å lette på levekostnadene for utsatte grupper. Strømstøtten er sjølsagt sentral, og det samme er de avgiftslettelsene vi foretar på drivstoff og elektrisitet, og fjerning av grunnavgiften på mineralolje. Det siste vil ha særlig effekt for en hardt prøvet anleggsbransje. Vi foreslår også en rekke tiltak for grupper som er utsatt, gjennom økt bostøtte, økning av minstepensjon og betydelig økt barnetrygd.

Etter å ha hørt på debatten her i dag har jeg lyst til å si at ikke alt kan løses gjennom statsbudsjettet i de vanskelige tidene vi er i. Det mener jeg vi må erkjenne. Folk

kommer til å merke på kroppen at prisene stiger, og at renta er på veg opp. Det er nemlig vanskelige tider, og de vil vare en stund. I den perioden som ligger foran oss, mener Senterpartiet at det er tre ting som det er svært viktig å holde fast på. Vår oppgave er å øke tryggheten for folk i ulike livssituasjoner. Vi kan ikke avhjelpe alle konsekvenser av situasjonen rundt oss, men vi kan på ulike måter bidra til økt trygghet, og det er budsjettet også lagt opp til å gjøre. En annen viktig oppgave i året som ligger foran oss, er å bidra til mer nasjonal kontroll – ikke minst gjennom å beskytte bl.a. installasjoner på norsk sokkel bedre enn det vi har klart så langt. Vi må også styrke forsvarspolitikken og bygge et forsvar og en sivil beredskap som er slagkraftig både nasjonalt og i samarbeid med våre allierte.

Det tredje området som blir viktig for Senterpartiet, er sjølsagt å bygge hele landet. Derfor skal vi fortsette satsingen på et bedre transporttilbud i hele landet, med bl.a. gratis ferge og bedre vegvedlikehold. Vi skal bygge videre på en stor satsing på bredbånd, og vi skal bygge videre på nye virkemidler som bygdevestavtaler for mer konkurransekraft i de kommunene som trenger det mest.

Dette har ikke vært en lett budsjettthøst. Ting endrer seg fort i både nasjonal og internasjonal økonomi. Det er også stor usikkerhet framover. Norge preges fortsatt av både press i økonomien og lav arbeidsledighet, og samtidig øker levekostnadene. Å klare å holde en balanse der presset i økonomien reduseres, samtidig som man hele tida veier det opp mot risikoen for økt arbeidsledighet, er kanskje den viktigste og vanskeligste balansegangen i løpet av neste år. Her må finanspolitikken spille på lag med rentepolitikken, men også ha en evne til justering slik at ledigheten ikke skyter i været.

Senterpartiet mener at vi sammen med SV og Arbeiderpartiet har funnet et godt balansepunkt. Andre partier har gjort andre valg – det er naturlig, vi tilhører ulike retninger. Men det mest slående med dette er at det ikke finnes et eneste snev av blå tråd i opposisjonens ulike alternative budsjetter.

Presidenten [13:54:38]: Det blir replikkordskifte.

Linda Hofstad Helleland (H) [13:54:55]: Sist uke viste en medlemsundersøkelse fra de store næringsorganisasjonene at åtte av ti bedrifter er misfornøyd med regjeringens næringspolitikk. Bedriftene har altså ikke tillit til Senterpartiets politikk for å sikre arbeidsplasser. Og det er ikke bare bedrifter, vi ser også at lokalbefolkningen mange steder langs kysten går i fakkeltog mot Senterpartiets politikk. Det er radikale endringer i rammevilkårene, som skattesystemet og økt arbeidsgiveravgift, men også uforutsigbarhet som er skapt for viktige distriktsnæringer som havbruksnæringen eller olje-

og gassnæringen. Det rammer distriktene, fordi det er skapt så stor usikkerhet for mange av jobbene i små og mellomstore bedrifter i Distrikts-Norge, som lever av oppdrag fra industrien og ressurser i havet, f.eks. leverandørindustrien, der elektrikere, rørleggere og ingeniører jobber. Er ikke representanten Arnstad bekymret for konsekvensene av at regjeringen nå taper distriktene for vekstnæringer og dermed truer arbeidsplassene til folk?

Marit Arnstad (Sp) [13:55:59]: Vi kan jo alle vise til ulike avisutklipp. Jeg kan vise til en tidligere rådgiver i Høyre som er sterkt fortørnet over at Høyre ikke stiller opp og gjør noe for anleggsbransjen, som har 40 000 årsverk rundt omkring i landet, og som nå får høyere avgifter med Høyre enn de får med dagens regjering. Det er også et viktig distriktpolitisk tiltak. Men det som har slått meg med Høyres replikker i denne runden, er at Høyre uttaler seg om skatt og næringsliv som om de ikke skjønner at verden er i forandring. Det er nettopp den store endringen i verden som gjør at man blir nødt til å dekke inn store utgifter knyttet til strømstøtte, krigen i Ukraina og forsvarspolitikken, og som gjør at regjeringen har vært nødt til å foreta store, omfordelende grep i budsjettet. Det gjør vi ikke fordi vi har lyst til å ramme noen, men vi gjør det med tanke på at de som har mest, må bidra litt mer, slik at de som har minst, får bedre støtte for sine levekostnader, og at det også dekker økte utgifter, til bl.a. krigen i Ukraina.

Linda Hofstad Helleland (H) [13:57:02]: Tilliten og forutsigbarheten som bedrifter har kunnet ha med tanke på rammevilkårene, uavhengig av om det har vært et rødt eller blått styre i Norge, har vært ett av våre konkurransefortrinn. Politisk stabilitet og fravær av politisk risiko har gjort oss til et attraktivt land å investere i, selv i høykostlandet Norge. Men på noen uker høsten 2022 har omdømmet til Norge raknet. Finansministeren sa tidligere i dag at det er særdeles forutsigbart å investere i Norge. Den uttalelsen bekymrer meg, for det er ikke det vi hører fra industrimiljøet, fra dem som ønsker å investere i teknologi og grønn omstilling, og fra dem som vil skape arbeidsplasser i Distrikts-Norge. Kapital til å realisere de store industriprosjektene våre kan nå gå til andre land. Det kan svekke verdiskapingen vår, og det svekker velferden vår på sikt. Hvordan skal Senterpartiet bidra til å gjenopprette tilliten til norske myndigheter, for at de som vil investere i arbeidsplasser i Norge, skal oppleve forutsigbarhet?

Marit Arnstad (Sp) [13:58:07]: Jeg la merke til at representanten Asheim i en tidligere replikk påsto at vi måtte vente til skatteutvalget kom. Men verden venter ikke på skatteutvalget. Verden forandrer seg. Inflasjo-

nen stiger, prisene stiger, renten stiger, folk har det tragisk. Vi har vært nødt til å legge fram et veldig omfordelende budsjett, slik at vi kan hjelpe dem som har minst, til å komme seg gjennom de kriselignende tilstander de er i, og det har vi gjort. Da må vi ta fra noen av dem som har de store overskuddene. Det merkeligste er at Høyre ikke reverserer det. Høyre tar inn hele kraftskatten og høyprisbidraget i sitt budsjettalternativ. Høyre tar ikke engang avstand fra prinsippet om grunnrenteskatt på oppdrett. De har også sagt at de skal avvente hva som kommer der, og det kommer en egen sak når høringen er ferdig og vi har hatt en dialog om innspillene som kommer i høringen.

Terje Halleland (FrP) [13:59:14]: Representanten Arnstad er blant dem som har bagatellisert vedtaket som gir letestans på norsk sokkel i mange år framover, gjennom å avlyse 26. konsesjonsrunde i denne perioden: Det betyr ikke så mye. Både statsråd Aasland og leder av energi- og miljøkomiteen har vært ute og påpekt at leting i umodne områder spesielt vil føre til økt aktivitet i Barentshavet. Kan representanten garantere innbyggerne i Nord-Norge, og Finnmark spesielt, at vedtaket om 26. konsesjonsrunde ikke vil få konsekvenser for aktiviteten i området, og at statsråd Aasland og komitéleder Sivertsen tar feil?

Marit Arnstad (Sp) [14:00:01]: Jeg har litt vanskelig for å se den store dramatikken i det vedtaket, det må jeg bare si. Fra Ola Borten Moe tildelte 22. konsesjonsrunde i 2013, gikk det seks år før det ble tildelt konsesjoner i nummererte konsesjonsrunder. Det var altså seks års letestans under Fremskrittspartiets olje- og energiministre. Det har ikke skapt noen store problemer, og grunnen til det er at vi har hatt stabile vilkår når det gjelder både oljeskatten og TFO. TFO er de forhåndsdefinerte områdene, og de har blitt større enn de har vært tidligere. Denne regjeringa har også utvidet TFO til å omfatte Barentshavet. Det betyr at mange av selskapene vil finne veldig mange og store letemuligheter gjennom TFO-rundene. Det tror jeg også de ser sjøl, fordi det i den siste runden, som ble tildelt i 2021, ble gitt bare fire tillatelser.

Mona Fagerås (SV) [14:01:07]: Representanten Arnstad og jeg sto sammen i forrige periode i kampen om å bevare lærerutdanningen på Nesna. Det å legge ned en utdanning som har føret nordnorske kommuner med kvalifiserte lærere i en tid med lærermangel, ja, det var vi enige om at var galimatias.

Vi i SV er fornøyde med jobben regjeringen så langt har gjort for å få studiestedet Nesna på føttene igjen, men i Hurdalsplattformen står det noe mer. Det står at Nesna skal bli et nasjonalt senter for distriktsskoler. Det

er mange utfordringer en fådelt skole har, kontra en byskole. Jeg vil f.eks. gå så langt som å si at dagens mastergradsstudenter, som bare kan undervise i to eller maks tre fag, er nesten ubrukelige på en fådelt skole. Hvordan ligger arbeidet med å få et nasjonalt senter for distriktsskolene på Nesna an?

Marit Arnstad (Sp) [14:02:06]: Jeg er også veldig glad for at representanten Fagerås, Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV klarte å få i gang virksomhet på Nesna igjen. Det er utrolig viktig fordi det først og fremst er ute i distriktene man mangler kvalifiserte lærere, og vi vet at veldig mange av dem som utdanner seg i distriktene, også blir igjen i distriktene og jobber der. Det var en utrolig viktig og god beslutning. Det var også godt å se at det var god søkning på Nesna nå i høst, og at det er god aktivitet.

Så skal vi gå videre for å se på hvordan man kan utvikle også andre og nye tilbud knyttet til Nesna. Jeg har ikke oppdatert meg helt på akkurat det som står i Hurdalsplattformen, men vi hadde et veldig godt møte med rektoren på Nord universitet for bare 2–3 uker siden, og de har veldig mange spennende planer for hva man kan gjøre for å utvikle Nesna-samarbeidet og studietilbudet på Nesna videre.

Guri Melby (V) [14:03:21]: Representanten Arnstad var i sitt innlegg inne på at vi lever i en mer usikker tid, og det er også grunnen til at både regjeringspartiene og de fleste andre partier har lagt inn ganske store økninger i forsvarsbudsjettet denne gangen. Det er veldig viktig, men så vet vi at i budsjettet er det viktig at vi ikke bare ser på de store tallene, men også på de små.

Et av kuttene som overrasket meg aller mest i dette budsjettet, var et kutt i Forsvarets FoU-midler. Dette er penger som har bidratt til å stimulere utvikling av høyteknologiske løsninger som er viktige for den norske forsvarsindustrien, og det er ikke minst midler som har vært viktige for små og mellomstore bedrifter over hele landet. Jeg har bl.a. fått en henvendelse fra 15 bedrifter i Trøndelag som nå ser at dette begrenser deres mulighet til å få utviklet ny teknologi, som Forsvaret sårt trenger, basert på lokale arbeidsplasser. Det hadde vært interessant å høre representanten Arnstads forklaring på hvorfor regjeringen har valgt å nedprioritere dette.

Marit Arnstad (Sp) [14:04:25]: Vi var nødt til å gjøre en samlet prioritering, også på forsvarsbudsjettet. Sjøl om vi bevilger mer til forsvar – det blir vi også nødt til å gjøre i årene framover – må vi prioritere innenfor forsvarsbudsjettet, og dermed har vi gjort noen omprioriteringer og noen nedprioriteringer.

Så er jeg enig med representanten i at det å få opp leveranser og utvikling i Forsvaret, også basert på mellom-

store og små bedrifter, er viktig. Det må vi bidra til i årene framover, men som et ledd i den helhetlige prioriteringen vår var vi nødt til å gå både litt opp og litt ned på enkelte av postene.

Presidenten [14:04:58]: Replikordskiftet er omme.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:05:19]: Vanlige folk sin tur, sa Støre og Vedum da regjeringen tiltrådte for litt over et år siden. Folk i hele landet skulle merke en forskjell, og det har de absolutt gjort. Mens vanlige folk og bedrifter har blitt fattigere det siste året, håver staten inn penger som aldri før. Pengene er ventet å flomme inn i statskassen også neste år, og i løpet av to år vil altså finansminister Vedum tyne folk og bedrifter for tidenes skatte- og avgiftsøkning på ca. 55 mrd. kr.

Hvordan har vanlige folk merket en forskjell under denne regjeringen? Ifølge en rapport fra SSB 9. november har norske husholdninger fått i snitt 18 000 kr mindre å rutte med i år. Det skjer på tross av at finansministeren hardnakket påsto at vanlige folk skulle få bedre råd. Det som skjer på denne regjeringens vakt, er at fattigdommen rammer stadig flere enslige og familier i Norge. Mange må velge mellom å betale strømregningen eller å kjøpe mat. Når kulden virkelig setter inn, kommer mange til å måtte fryse i vinter fordi strømmen er dyr.

Norske politikere har en moralsk plikt til å hjelpe egen befolkning først. Derfor er jeg skuffet over at det kun er Fremskrittspartiet som vil ta kraftfulle grep for å få folk gjennom krisen. Det er særlig prisøkningen på strøm, drivstoff og mat som gjør at mange husholdninger har det vanskelig. Da er det uforståelig at ikke andre parti støtter våre forslag om å fjerne drivstoffavgiftene, halvere matmomsen og ha en makspris på strøm der staten dekker 100 pst. over 50 øre. Det ville hjulpet dem som sliter mest, også vanlige folk som nå for første gang opplever at de har problemer med å betale regningene sine. Vi mener det er bedre å la folk få beholde egne penger og gjennom dette gi økt økonomisk trygghet.

Jeg er glad for at vi bor i et land der stadig flere lever lenger. De fleste eldre har gode liv og klarer seg bra på egenhånd, men for hvert år blir behovene innen eldreomsorgen større. Til tross for det er eldre av de største taperne i statsbudsjettet. Fremskrittspartiet mener eldre skal ha trygghet i alderdommen.

Siden Kjerkol ble helseminister, har egenandelstaket på helsetjenester økt kraftig. Vi foreslår å kutte egenandelene på sykdom. Egenandelen på medisin øker fra 39 til 50 pst. Vi foreslår å kutte det. Eldreombudet utvikles neste år. Vi mener faktisk at eldre fortjener en vaktbikkje, og det er spesielt viktig med denne regjeringen ved roret. Investeringsstilskuddet fra staten til bygging av sykehjemsplasser raseres. Vi vil ikke være med på dette.

Tvert imot ønsker vi en eldremilliard for å bedre kvaliteten i eldreomsorgen.

Eldre og pleietrengende har absolutt merket en forskjell med dagens regjering. De blir konsekvent sett på som en salderingspost når penger skal fordeles, og de fagre løftene i valgkampen er helt glemt. Det var heller ikke eldre sin tur.

Vi støtter helhertat at Norge skal hjelpe det ukrainske folk med våpen og penger, og at vi skal ta imot dem som flykter, med åpne armer. Dette er en frihetskamp som Ukraina må vinne. Vi vet ikke hvor lenge krigen kommer til å vare, men mye tyder på at den vil vare lenge.

I slutten av mars bønnfalt president Zelenskyj oss om å øke norsk produksjon av olje og gass for å gjøre Europa mindre avhengig av energi fra Russland. Arbeiderpartiet og Senterpartiet kan åpenbart ikke ha lyttet til denne klare oppfordringen når de nok en gang vedtar å utsette 26. konsesjonsrunde ut denne stortingsperioden.

Med dette viser Arbeiderpartiet og Senterpartiet at de i praksis står for en politikk som betyr gradvis avvikling av olje- og gassnæringen. Tusenvis av norske LO-medlemmer som er ansatt i olje- og gassnæringen eller hos underleverandører, ser nå at deres medlemspenger har gått til å sponse parti som kan komme til å gi store negative konsekvenser for deres arbeidsplass om få år. Mindre leteareal betyr mindre leting, mindre funn, mindre utbygginger.

Fremskrittspartiet vil ha trygghet for at norsk olje- og gassnæring skal utvikles, ikke avvikes, som i praksis er retningen Støre og Vedum tar dette i. Jeg kan ikke fatte og begripe at regjeringen mener det er viktigere å komme til budsjettenighet med oljefiendtlige SV enn å gi Europa gass og olje for å kunne stå i en energikrig med Russland som kan vare i lang tid. Det er et svik mot den europeiske befolkningen, det er et svik mot den ukrainske befolkningen, det er et svik mot norsk olje- og gassindustri, og det er et skritt i helt feil retning for europeisk sikkerhetspolitikk. De som tjener på dette, er Putin og andre udemokratiske regimer som Vesten blir mer avhengig av. Flertallet her har tydeligvis ingenting lært av krigen i Ukraina og energikrisen i Europa.

Presidenten [14:10:09]: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [14:10:23]: I innlegget til Listhaug var det mykje god retorikk, men det er mange som i disse dagar spør meg om budsjettet til Framstegspartiet egentleg er gjennomførleg. Eg skjønar kvifor det spørsmålet blir stilt, for viss me ser på noko av det Listhaug var inne på i innlegget sitt – makspris på straum og lågare avgifter på drivstoff – legg Framstegspartiet opp til å gjere det berre for det fyrste halvåret i 2023, til

ein prislapp på om lag 18 mrd. kr, truleg meir. Framstegspartiet likar å snakke om folk flest. Trur representanten Listhaug og Framstegspartiet at folk ikkje får med seg at dei løfta ein no kjem med, om makspris på straum og drivstoff, ikkje har dekning i budsjettet?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:11:11]: Jeg tror de fleste vet at dette budsjettet behandles i Stortinget to ganger i året. Det ene er hovedbehandlingen, og så har man behandlingen av et revidert budsjett. Jeg har vært med og forhandlet om mange krisepakker i dette huset, ikke minst under koronaen, der vi gang på gang på gang måtte forlenge ordninger for en periode for å se hvordan utviklingen gikk. Vi ser at regjeringen selv gjør grep i dette budsjettet som bare gjelder for noen måneder. Ta elavgiften, som man foreslår å halvere i tre måneder, mens man for resten av året tydeligvis skal øke det, til tross for at vi ser at prisene – i hvert fall i fjor – var lave.

Så det er helt vanlig å gjøre det på denne måten, og jeg kan forsikre forsamlingen om at dersom utsiktene ser ut som de gjør i dag, når vi kommer til revidert nasjonalbudsjett, kommer vi definitivt til å prioritere å fjerne drivstoffavgiftene – vi foreslo å halvere matmomsen for hele året – og videreføre strømstøtten.

Lene Vågslid (A) [14:12:15]: Som ein høyrer i debatten i dag, er det viktig for regjeringspartia at me får vedteke eit budsjett som beskyttar folk mot både auka renter og prisvekst. Me er heldige i Noreg som har hatt kloke politikarar, noko som gjer at me har mykje sparepengar. Difor vart mange overraska over at Framstegspartiet ville bruke framtidens sparepengar på sine skattekutt og valløfte til neste år. «Sparegrisknusing» kalla NRK det. I leiaren i Dagens Næringsliv sto det at dette var eit «Frp-triks i særklasse», og på leiarplass omtalar VG det som «tryllemilliardar». Spørsmålet mitt er:

Kor ansvarleg er det å svi av framtidens pengar, som er sette av bl.a. til pensjon, for å få overskrifter i avisa, noko som ein samtidig veit kan bidra til fosskok i økonomien?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:13:07]: Det som er uansvarlig, er å se på at mange og stadig flere i den norske befolkningen sulter, fryser og har problemer med å få betalt regningene sine. Derfor mener vi det er fornuftig at vi nå selger oss noe ned på Oslo Børs. Den norske staten har store eierandeler. Vi mener at de kan bli noe mindre.

Det er ikke Fremskrittspartiet som i sitt budsjett foreslår å bruke mer oljepenger. Det er det regjeringen som gjør, gjennom å kjøpe en gård i Trøndelag til over 2 mrd. kr, som ingen hittil har vist vil gi den avkastningen – i hvert fall ikke på noen hundre år – som pengene ville gitt i oljefondet.

Geir Pollestad (Sp) [14:14:02]: Det er spesielt å høyra Framstegspartiet snakka om olje- og gassnæringa. Det er som om det er om å gjera å skapa mest mogleg konflikt rundt den næringa, når målet er å skapa størst mogleg støtte rundt næringa. Då me behandla kontantstraumskatt for oljenæringa, valde Miljøpartiet Dei Grøne og Framstegspartiet å stå utanfor. Oljeskattepakken var Framstegspartiet med på. Han ligg fast. Me skal gjennomføre TFO-rundar, som er tradisjonen, og det er bra. I 2021 var den 25. ordinære konsesjonsrunden. Då vart det gjeve fire utviklingsløyver. Så høyrer ein no at ein verkeleg brukar dei store orda fordi det vert fire år utan ein ordinær konsesjonsrunde. Då er spørsmålet mitt:

Var det grunn til å bruka like store ord under dei seks åra Framstegspartiet sat i regjering og det var ingen ordinære konsesjonsrundar?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:15:02]: Fremskrittsparti-statsråder utlyste konsesjonsrunder i både 2015 og 2017. Jeg skjønner veldig godt at Senterpartiet nå har behov for å beskytte seg overfor alle de oljearbeiderne de førte bak lyset da de i valgkampen hevdet at de ønsket en utvikling av denne næringen. Det Senterpartiet gjør gang på gang, er å gi makten over den viktigste næringen i dette landet til et parti som i praksis ønsker å legge den ned. De gir dem gang på gang seire i forhandlinger, enten det er konsesjonsrunder eller oljeskattepakken, som vi var med på. Men den ligger jo ikke fast. Den har også representanten Pollestad og hans parti endret på.

Jeg skjønner behovet deres for å prøve å beskytte seg, for de ser at de har en svært dårlig sak overfor alle de velgerne som eventuelt stemte på dem, og som jobber i denne næringen. Men de setter denne næringen på spill hvis de fortsetter på dette viset. Nå har de utsatt konsesjonsrundene, og det får konsekvenser.

Grete Wold (SV) [14:16:20]: Mange i Norge har det tøft nå: minstepensjonister, uføre, studenter, arbeidsledige og enslige forsørgere, for å nevne noen. Vi berøres alle av de historiene vi hører, og jeg tror det gjør både SV og Fremskrittspartiet bekymret. Det er én gruppe som har hatt det spesielt vanskelig – de hadde det vanskelig også før den krisen vi nå opplever – og det er de som bor i flyktningmottakene våre. Det er sårbare familier, det er kvinner og barn, som har det vanskelig der, og som har hatt det lenge. Så fikk vi mange flyktninger fra Ukraina, og de har vist oss at vi har hatt et veldig lavt stønadsnivå i mottakene våre. Nå får vi med dette budsjettet i dag endelig økt de stønadene.

Er representanten Listhaug – i likhet med SV – glad for at også disse sårbare menneskene får det bedre, og

synes hun at denne økningen er riktig, slik at mennesker i Norge ikke skal legge seg sultne?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:17:13]: Det viktigste vi kan gjøre, er å halvere matmomsen, slik Fremskrittspartiet foreslår. Det ville være til glede for både flyktninger, som kjøper sin egen mat, og alle andre som sliter Norge. Det vi er bekymret for, er at vi nå ser at Norge framstår som et mer attraktivt land å komme til for flyktninger. Da snakker jeg ikke om ukrainere, for vi er helt enig i at vi har et særskilt ansvar overfor dem. Det kommer nå foruroligende meldinger om at antallet personer som søker asyl til Norge – bl.a. syriske flyktninger – øker kraftig, langt mer enn i Sverige og Danmark. Det bekymrer meg, for det kan tyde på at signalene om at Norge framstår som et land det er mer attraktivt å reise til for personer som ønsker å søke om asyl, nå går ut i verden. Nå mener Fremskrittspartiet at det viktigste vi skal gjøre, er å sørge for å hjelpe i våre nærområder. De ukrainerne som kommer til vårt land, skal vi fullt ut stille opp for. Mat skal de få, ikke minst gjennom lavere matmoms.

Hege Bae Nyholt (R) [14:18:34]: Fremskrittspartiet smykker seg ofte med å være for vanlige folk, men partiets forslag til budsjett viser noe ganske annet. Det er nemlig kutt i ytelser til en rekke grupper – vanlige folk som har det til felles at de mottar ytelser, og at de ikke er blant dem i samfunnet med høyest inntekt eller tykkeste lommebok. Fremskrittspartiet foreslår kutt i ytelser for enslige forsørgere, kutt for alle som mottar AAP, arbeidsavklaringspenger, og kutt i engangsstønden til nybakte mødre. Med Fremskrittspartiets budsjett ville altså de i samfunnet som allerede har lite, fått enda mindre. Men landets rikeste ivaretas i budsjettet og får mangfoldige millioner kroner i en slags skattegave. Et av Fremskrittspartiets slagord er «For folk flest», og i lys av dette budsjettforslaget er det helt nødvendig å spørre:

Hvem er folk flest i Fremskrittspartiets verden?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:19:24]: Vårt budsjett kommer alle til gode, rett og slett fordi vi foreslår å halvere matmomsen, fjerne drivstoffavgiftene, sørge for en makspris på strøm som tilbakebetaler alt over 50 øre. Så vi har god samvittighet der. De som imidlertid har en politikk som er til fare for vanlige folk, eller i hvert fall for vanlige arbeidsfolk, er Rødt, som har en politikk som ville sette tusenvis av arbeidsplasser i fare. Ikke bare ønsker de å legge ned olje- og gassnæringen nærmest over natten, de ønsker også å beskatte dem som driver disse bedriftene, hardt. En del har allerede flyttet til Sveits, men med politikken deres ville nok flyene ha blitt fylt opp ganske fort, med det som konsekvens at

vanlige arbeidsfolk mistet jobben. Så Fremskrittspartiet har meget god samvittighet overfor vanlige folk, mens Rødt ikke bør ha det overfor vanlige arbeidsfolk i hvert fall.

Presidenten [14:20:18]: Replikkordskiftet er omme.

Guri Melby (V) [14.20.39]: Både verden og Norge står nå i flere kriser samtidig. I en slik tid trenger vi trygg ledelse som prioriterer og tar tak i de største utfordringene vi står overfor. Dessverre velger regjeringen og SV å ta Norge i feil retning. Budsjettet deres prioriterer å øke skattene, gjøre diesel billigere og sende regningen for økt pengebruk til det private næringslivet. Det er ikke måten å sette opp farten for klimaet på, og det bidrar ikke til å hjelpe dem som skaper nye jobber for fremtiden.

For Venstre er det helt sentralt å prioritere klima- og miljøopsattinger som kutter utslipp i tråd med forpliktelsene Norge har i Parisavtalen. Klimaprofilen i regjeringens budsjett er høyst uklar, og det eneste som vil gi økt klimakutt neste år i budsjettavtalen med SV, er økt bruk av biodrivstoff. Det kan være et ok supplement, men det kan ikke være et bærende element i klimapolitikken.

Venstre vil senke skattene for folk og næringsliv og prioritere nødvendige investeringer i kunnskap og det grønne skiftet. I tillegg styrker vi vår internasjonale solidaritet og legger vekt på ansvarlig økonomisk styring i krevende tider.

Det er krig i Europa, og det krever mye av Norge og resten av Europa i form av militær støtte og humanitær bistand. Samtidig har krigen ført til økte energikostnader, økt inflasjon og økte kostnader her hjemme, noe alle føler på kroppen, særlig de som har minst fra før.

Krigen gjør også at vi må investere mer i egen trygghet og eget forsvar. Til slutt må vi ikke glemme at krigen forårsaker en sult- og energikrise og økende fattigdom i verden. Alt dette krever at vi står i solidaritet med dem som trenger det, at vi tar ansvar for dem som har det tøft her hjemme, at vi står sammen med Ukraina i deres kamp mot et aggressivt og autoritært Russland, og at vi tar ansvar for verden rundt oss. Derfor er økt satsing på forsvar, gode, målrettede ordninger rettet mot dem som sliter mest her hjemme, en kraftig satsing på støtte til Ukraina og ikke minst mer til bistand blant Venstres hovedprioriteringer i vårt alternative budsjett.

Alt tyder på at krigen i Ukraina vil trekke ut i tid. Putins eneste sjanse til å vinne denne krigen er at støtten i Europa og resten av den vestlige verdenen forvitrer. Vi skjønner alle at det kan være tøft å opprettholde en like massiv støtte i alle land gjennom en lang og kald vinter. Derfor er det ekstra viktig at land som Norge, som har finansielle muskler til det, er tydelige på hvor vi står. Gjennom høsten har vi flere ganger forsøkt å utfordre regjeringen på hvorfor de i budsjettet har satt av en relativt be-

skjeden sum til våpenstøtte til Ukraina, på tross av at både statsministeren, utenriksministeren og forsvarsministeren har vært tydelige på at vi også neste år skal gi betydelig militær og humanitær støtte til Ukraina. Vi mener det ikke skal være noen tvil om hvor Norge står. Derfor har vi i vårt alternative budsjett økt den militære støtten til Ukraina med 2,8 mrd. kr, noe som vil gjøre Ukraina bedre i stand til å beskytte sine byer, broer og skoler mot Russlands terroriserende missiler.

De høye energiprisene, som er et direkte resultat av krigen, gir oss usedvanlig store inntekter og et større handlingsrom enn mange av våre europeiske naboer. Det forplikter oss til å ta en lederrolle i gjenoppbyggingen av Ukraina. Jeg er glad for at regjeringen i sin budsjettenighet med SV nå går inn for et større flerårig bidrag til gjenoppbygging av og støtte til Ukraina og et forslag til å øke bistand og humanitær hjelp for å avbøte situasjonen for områder som er rammet av konsekvensene av krigen i svartehavsregionen. Jeg kan her og nå slå fast at vi i Venstre vil stille oss positive til å være med på et bredt forlik om dette.

Det er selvsagt også forståelig at det er behov for å bruke tid på å fastslå både innretningen og størrelsen på en slik støtte. Samtidig må vi ikke glemme at det er enorme akutte behov her og nå. Verdens matvareprogram sier at vi nå står i den største matkrisen i moderne historie, og det trengs hjelp her og nå.

I VG i dag er det en kronikk underskrevet av tolv av Norges klokeste utenrikspolitiske stemmer – fra Civita til Agenda, forskere og forfattere. De peker nettopp på behovet for mer støtte nå, for til våren kan katastrofen allerede ha skjedd, og det kan være for sent. Jeg støtter deres appell helhjertet, og derfor vil Venstre at vi skal gi støtte til Ukraina og verdens fattige allerede nå før jul, både gjennom dette budsjettet og også i forbindelse med nysalderingen, der vi gjennomfører de siste endringene til inneværende års statsbudsjett, og der det etter planen skal overføres store summer til oljefondet. I år må det bety flere titalls milliarder kroner til bistand for Ukraina og verdens fattige.

Presidenten [14.25.38]: Det blir replikkordskifte.

Trine Lise Sundnes (A) [14:25:55]: Funn fra det såkalte HUNT-materialet viser at sykmeldte i grupper med tungt fysisk arbeid har hyppigere og lengre sykefravær – etter 14 dager – enn folk i mer administrativt arbeid. I Venstres alternative sykelønnsordning skal arbeidstakere ha en sterkere økonomisk egeninteresse i å bli frisk fortere.

Mitt spørsmål er: Hvorfor skal folk med tungt fysisk arbeid og som har en høyere ulykkesrisiko på jobb enn deg og meg, ha en dårligere sykelønnsordning?

Guri Melby (V) [14:26:34]: I Venstre er vi opptatt av å ha gode sykelønnsordninger som treffer dem som trenger det. Og så er vi opptatt av å sikre en bærekraftig velferdsstat. Sann som det er nå, er ikke sykefraværet i Norge bærekraftig. Det er skyhøyt, det er mye høyere enn i land vi vanligvis sammenligner oss med, og det til tross for at nordmenn jevnt over har bedre helse enn det vi vet at folk har i andre land. Det er altså ingen grunn til at det skal være et mye høyere sykefravær i Norge enn i mange andre land. Derfor har vi sett på de mange faglige anbefalingene som har kommet, som gjelder innretningen på sykelønnsordningen. Det viktigste for oss er at vi blir mye flinkere til å ta i bruk folks arbeidsevne, å ta mye mer i bruk gradert sykmelding som en løsning og å bidra til å ansvarliggjøre arbeidsgiveren. Dette er ikke noe som ligger på arbeidstakerens skuldre, dette må være et samarbeid mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Jeg tror det er et gode for både samfunnet og den enkelte at flere får muligheten til å jobbe mer.

Trine Lise Sundnes (A) [14:27:37]: Sist endringer i omleggingen ble foreslått til noe som gir et mer komplisert utregnings- og betalingsbilde, ga en samlet arbeidsgiverside klar beskjed om at da kunne Nav selv sørge for betalingen direkte ut til den syke. De ville avslutte forskutteringen de i dag gjør for det offentlige. Hvor mange årsverk ekstra er lagt til Nav for å kunne håndtere merarbeidet som Venstres alternative sykelønnsordning medfører?

Guri Melby (V) [14:28:06]: Det er klart at det å gjennomføre en omlegging av sykelønnsordningen vil kreve en omfattende omstilling blant arbeidsgivere, blant arbeidstakere og av det systemet som skal bidra til denne utbetalingen. Det vi ser, er at vi med vår modell vil spare betydelige midler. Vår modell er ca. 5 mrd. kr billigere enn den ordningen som flertallet legger til grunn. Jeg synes alle de partiene som ikke er villig til å se på justeringer og endringer i dagens ordning – en ordning som er veldig dyr, og en regning som vi sender videre til kommende generasjoner hvis vi ikke tør å ta grep – bør forklare hvorfor man ikke er åpen for å se på endringer.

Willfred Nordlund (Sp) [14:29:01]: Jeg merker meg at representanten var inne på at skatter og avgifter for næringslivet var noe som opptok Venstre, og at man var bekymret for det. Det kan kun gjelde for de delene av næringslivet som ligger representantens hjerte nær i eget valgdistrikt og i eget område, for i Venstres alternative budsjettforslag kutter man i gratis ferje, man kutter ved å øke takstene, man kutter i vei- og vedlikeholdsprosjekter, som er viktig for næringslivet, man kutter investeringstilskuddet i en allerede inngått jord-

bruksavtale, man kutter i etablering av skogsbilveier, som ville tatt oss inn i det grønne skiftet og mer industribasert næringsliv knyttet til skog, og ikke minst kutter man og gjør det vanskeligere for norsk anleggsgjøring i hele landet ved å ta vekk senkingen av en milliard innen drivstoff.

Og så, bare for liksom å sette kronen på verket, foreslår Venstre at generell kollektivtransport skal øke takstene, bortsett fra akkurat trikk og tog, for de skal altså få kompensert for økte strømavgifter, men ikke resten av kollektivtransporten i hele Norge. Det tyder på at det er Melbys nærmeste område som er viktig.

Guri Melby (V) [14:30:09]: Nå er det lite av både kraftindustri og oppdrettsnæring i mitt eget valgdistrikt her i Oslo, og i budsjettet vårt går vi også ganske langt i å legge opp til store endringer i forhold til regjeringens forslag. Regjeringen har foreslått et budsjett som nå har bidratt til å sette veldig mange investeringer i fornybar kraft på vent, både innenfor vannkraft og innenfor vindkraft. Det er ikke det som er aller, aller viktigst her i Oslo. Det er mye viktigere rundt omkring i hele landet. Det samme gjelder innføring av den såkalte lakseskatten, som vi vet at mange lokalsamfunn rundt omkring på kysten har opplevd at de blir ganske sterkt rammet av. Det er færre Oslo-folk som har gått i demonstrasjonstog mot akkurat den skatten.

Det klart at regjeringen har mange skatteøkninger som rammer bredt over hele landet, f.eks. økning av arbeidsgiveravgift og økt utbytteskatt. Det vil være like viktig for små og mellomstore bedrifter over hele landet at vi fjerner nettopp disse skatteøkningene.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Willfred Nordlund (Sp) [14:31:08]: Venstre har også en rekke kutt knyttet til næringsliv i hele landet, og jeg var inne på noen av dem i mitt forrige innlegg. Videre reduserer Venstre f.eks. satsingen på politi i en tid der vi trenger mer trygghet ute i hele Norge. Man kutter i tryggheten for skole og for at våre barn og unge skal ha en trygg skolehverdag, med 1,25 mrd. kr, og ikke minst gjør man det dyrere å reise på jobb for alle dem som har behov for økt pendlerfradrag nå når vi ser at man har en vanskeligere økonomisk situasjon. Og de som sitter nederst ved bordet, er de som får det mest krevende.

Når det gjelder kraftskatten, har tidligere representanter vært inne på at det både er midlertidig og er gjort endringer, f.eks. knyttet til hvordan vi skal avregne skatten, noe som vil medføre bedringer i skattnivået, f.eks. for kraftbransjen i Nord-Norge. Men hovedpoenget står: Venstre kutter altså for dem som har minst, for dem som har det vanskelig, og gjør det mer krevende for nærings-

livet å omstille seg ute i hele Norge, med unntak av i representantens eget område, nemlig Oslo, som for øvrig er en av Norges største kraftkommuner.

Guri Melby (V) [14:32:16]: Den store forskjellen på regjeringens budsjett og Venstres budsjett på dette området er at vi har et budsjett som legger til rette for grønn omstilling. Det er helt riktig at vi har et høyere avgiftsnivå, f.eks. på diesel og fossil energi. Men i tillegg bidrar vi til å senke avgiftsnivået på alt som er miljøvennlig, og alt som bidrar til de grønne løsningene. Det å øke skattene generelt for næringslivet, f.eks. det å øke arbeidsgiveravgiften, er et veldig effektivt tiltak for å hindre investeringer i ny grønn teknologi, som vi vet at veldig mange bedrifter ønsker. Vi legger til rette for mer penger til kollektivtrafikk og legger til rette for at det skal være enklere for folk å ta grønne valg i hverdagen, uansett om de bor i byen eller på bygda. Det som forundrer meg, er at Senterpartiet vil stoppe elbilbølgen rett før den er i ferd med å nå distriktene. Akkurat de bilene som det er relevant for folk i distriktene å kjøpe, er akkurat de bilene som Senterpartiet gjør det dyrere for folk å kjøpe.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:33:29]: Matkøene i Norge vokser, folk fryser i hjemmene sine, og jeg tror ingen vil påstå at sykehusene, eldreomsorgen eller Nav har for mye penger. Ser man på Venstres alternative statsbudsjett, kan det virke slik, for her kommer det flere usympatiske julegaver. Et flatt ostehøvelkutt er ABE-reformen på 2,8 mrd. kr – det kuttes fellesskapet med. Og ikke bare det: Man kutter pensjonen med 6 mrd. kr, og det kuttes i sykelønnsordningen med 5 mrd. kr – altså, er du syk, ja da skal du få mindre penger. Og dette er bare noen av kuttene som Venstre velger å foreslå i denne dyrtiden. Jeg vil spørre representanten om det er noen av kuttene Venstre legger på bordet i Stortinget, som gjør vondt å foreslå.

Guri Melby (V) [14:34:20]: Venstre har lagt fram et alternativt budsjett som er både grønt og sosialt. Så har de ulike partiene i denne sal ulike syn på hva som bidrar til mest rettferdig fordeling, hva som bidrar best til å redusere sosiale forskjeller.

Når vi f.eks. reduserer det offentlige utgifter til sykelønn kraftig, med 5 mrd. kr, betyr det også at vi har ganske store midler å bruke på økt barnetrygd. Jeg tror ingen har lagt fram budsjetter som gir så mye i økning i barnetrygd for familiene med lavest inntekt som det Venstres budsjett gjør. Vi viderefører den positive satsingen fra regjeringen med gratis halvdagsplass på SFO. Vi sørger for at flere får mulighet til barnehageplass. Vi har flere VTA-plasser. Vi fortsetter å gjøre det gratis for internasjonale studenter å komme til Norge osv., osv. Dette er et

sosialt budsjett med andre prioriteringer enn det SV har lagt opp til i sitt budsjett.

Presidenten [14:35:21]: Replikordskiftet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [14:35:40]: Krisetider setter motsetningene i samfunnet vårt på spissen: Hva er viktigst? Hvem er viktigst? Når prisene stiger og rentene stiger, ser vi også den brutale sannheten om Forskjells-Norge – et samfunn hvor det har gått så det griner på toppen i mange år, hvor formuesveksten har vært stor for mange av de rikeste, og hvor utsiktene til å måtte betale noe mer rimelig skatt på de formuene har utløst en helt ny fascinasjon for landet Sveits blant enkelte i den økonomiske eliten. Det gir denne budsjettavtalen et effektivt svar på.

På den andre siden av det norske samfunnet ser vi nå at matkøene vokser, og at vi har økende matfattigdom i et av verdens rikeste land, og vi ser at flere mennesker enn før i fullt arbeid likevel sliter med å få endene til å møtes.

I budsjettavtalen mellom SV og regjeringspartiene er derfor det å møte de usosiale effektene av dyrtiden det aller viktigste. Vi bruker 3 mrd. kr på økte ytelser – minstepensjon, minstesats for uføre, økt barnetrygd, økt bostøtte. Vi reverserer regjeringens kutt i dagpenger. Vi kommer folk på arbeidsavklaringspenger og studenter i møte. Dyrtidspakken er også større enn det, for 1 mrd. kr går til bedre velferd, til det å fortsette tannhelser reformen, til det å fortsette utbyggingen av gratis SFO, som fra neste høst også vil innbefatte andreklassingene. Det betyr at alle barn får være med. Det betyr også store besparelser for mange familier, og at SV prøver å gjøre noe som vil være historisk, nemlig å være drivkraft for to store velferdsreformer fra opposisjonen.

Enigheten – både den i fjor, i budsjettavtalen, som satte en stopper for veldig mange av den borgerlige regjeringens usosiale kutt, og den i år, som begynner arbeidet med å øke ytelser – betyr et brudd med den fattigdomslinjen som arbeidslinjen i Norge har blitt, et brudd med troen på at hvis bare ytelsene er lave nok, vil det inspirere fattige mennesker til å jobbe, gjøre syke mennesker friske. Vi vet jo at det ikke er sånn, for fattigdom fornedrer og holder folk nede og gjør heller friske mennesker syke. Hver krone teller for folk med dårlig råd, og derfor gjør det som ligger i budsjettavtalen, en forskjell, men vi forventer ikke at minstepensjonister og uføre er fornøyd med dette. Nei, det er bare et stykke på vei, men det kan gi inspirasjon fordi det viser at det går an å endelig bevege seg i riktig retning.

Det beste budsjettet for en mer rettferdig fordeling blir jo ikke vedtatt. SVs alternative budsjett, som vi primært stemmer for i dag, vil gi langt kraftigere omfordeling. Men det er ingen som får mat på bordet av at vi

fremmer fine forslag som blir nedstemt, og derfor er det riktig å forhandle med andre partier om kompromisser som tar oss et stykke på vei.

Det samme gjelder i klimapolitikken. SVs alternative budsjett vil sette Norge på kurs til å nå ikke bare regjeringens klimamål, men SVs mål om 70 pst. kutt i 2030. I budsjettavtalen har vi viktige gjennombrudd for kutt, både på kort sikt og på lang sikt. Og igjen: Det blir ingen klimakutt av gode forslag som ikke blir vedtatt, og derfor forhandler vi.

Et av gjennomslagene for SV i forhandlingene er utsettelsen av den 26. konsesjonsrunden i resten av denne perioden, og det har vært en diskusjon om det betyr noe eller ikke. Det betyr selvfølgelig noe, for i det ligger en erkjennelse av at det er feil å lete etter mer fossil energi, som man skal ta opp med det perspektiv å brenne den langt inn i en framtid hvor verden er nødt til å være ferdig med energiomstillingen for å møte klimakrisen.

Til slutt vil jeg nevne noe annet som er historisk, og det er den bistandsavtalen som ligger i enigheten. Den åpner altså for at Norge nå kan bruke av våre høye olje- og gassinntekter i denne prekære situasjonen til å støtte Ukraina og bidra til gjenoppbygging av Ukraina, men også til å se de landene som rammes hardest av krigens ringvirkninger – sult og energikrise rundt om i det globale sør. Jeg vil oppfordre Stortinget til å ta imot den invitasjonen til et bredt forlik som virkelig kan gjøre en forskjell for den norske bistandspolitikken.

Presidenten [14:40:47]: Det vert replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [14:40:59]: Norge mangler 70 000 arbeidstakere, og samtidig står 250 000 i arbeidsløst utenfor arbeidslivet. Nå roper bedriftene etter arbeidskraft, og derfor er det overraskende at det er veldig lite i budsjettenigheten som vil føre til at de som står utenfor, kommer inn igjen. Velferdsstaten skal selvsagt fungere som et sikkerhetsnett for dem som ikke kan jobbe, men velferdsstaten skal også hjelpe mennesker fra lediggang og inn i arbeid. Regjeringspartiene og SV er enige om et budsjett som først og fremst øker utgiftene, samtidig som man svekker næringslivet som skal gi oss verdiskaping, arbeidsplasser og ikke minst inntekter. Det minste man da kunne forvente, var at budsjettet gjør noe med utenforskapet. Høyre foreslår 1 000 nye plasser i Varig tilrettelagt arbeid og 1 000 nye tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Det er bra at SV fikk gjennomslag for å gi bedre hjelp til dem som har minst, men hvor er tiltakene for å hjelpe dem som står utenfor og har hull i cv-en?

Audun Lysbakken (SV) [14:42:00]: Hjelp inn i arbeid, ble det sagt av representanten, og det er nøkkelen her. Men det er også noe av det som viser den store for-

skjellen i synet på hva det er som kan hjelpe, mellom oss og dem som styrte landet de åtte årene før forrige høst, da det ene usosiale kuttet etter det andre ble rullet ut med det som formål at det skulle bidra til mer arbeid. Men det er jo ikke det som skjer. Tvert imot er den typen kutt noe som bidrar til å holde folk ute av arbeid, ta fra folk motivasjon, ta fra folk helse. Det er på tide å tenke helt nytt om dette. Arbeidslinjen har blitt til en fatigdomsline, og det må vi bort fra. Det er også sånn at høyresiden brukte store penger på formuesskatteskutt som ikke har hatt noen positiv effekt for det norske arbeidsliv.

Anna Molberg (H) [14:43:02]: Problemet er at de rød-grønne partiene baserer budsjettene sine på skatteinntekter og verdiskaping som det kommer til å bli mindre av som følge av denne budsjettenigheten. Det er mulig SV ser det som en seier at rikingene nå flagger ut til Sveits, men realiteten er at det blir færre inntekter og arbeidsplasser å fordele.

Arbeidsmarkedstiltak, særlig lønnsstøtte, vet vi fungerer, og det er derfor Høyre nå trapper opp inkluderingen med til sammen 2 000 nye tiltaksplasser. Hva mener SV fungerer best for å gi folk en jobb å gå til?

Audun Lysbakken (SV) [14:43:43]: Tiltaksplasser er viktig, men et inkluderende arbeidsliv er det aller viktigste, et arbeidsliv som faktisk sørger for at det er muligheter for flere, et arbeidsliv som ikke tillater at store bransjer blir ødelagt og utsatt for sosial dumping og stadig press på lønnsvilkår. Vi ser at det i Norge er stadig flere i matkøene som faktisk er i jobb – i den typen arbeidsliv som Høyre har tillatt å vokse fram.

I diskusjonen om skatt synes jeg argumentasjonen fra Høyre og en del av dem som flytter til Sveits, er påfallende lik – man kan gjøre det fordi det er en selv som har skapt disse verdiene. Ja, er det egentlig det? Er det ikke norske arbeidsfolk, fellesskapet, vår infrastruktur, vår velferdsstat, våre naturressurser som har bidratt til verdiene? Da betyr ikke det at vi tar inn mer skatt, mindre verdiskaping, hvis vi bruker det på en mer aktiv næringspolitikk og et sterkere fellesskap.

Anna Molberg (H) [14:44:47]: Jeg tror ikke det er noen tvil om at alle politiske partier i denne salen ønsker å gjøre noe for å hjelpe flere i en tid med økende priser, men vi må også snakke om dem som skaper arbeidsplassene, og om hvilke tiltak vi kan innføre for å få flere i jobb. De største ulikhetene mellom folk i dag handler om hvorvidt man har en jobb å gå til eller ikke. Som sagt står 250 000 nordmenn som verken er på helserelaterte ytelser eller i utdanning, utenfor arbeidslivet, og vi hører ikke SV snakke om hvordan det skal skapes jobber i dette landet, og om man vil prioritere

arbeidsmarkedstiltak. Jeg ser ikke veldig lyst på jobbskapingen i tiden framover, og det skal bli veldig interessant å se hvor dyp Sareptas krukke er for SV med tanke på å skattlegge norske arbeidsplasser.

Audun Lysbakken (SV) [14:45:40]: Det er vel få ting vi snakker så mye om som hvordan vi skal sørge for å legge til rette for framtidens arbeidsplasser i Norge, f.eks. med ikke å føre en bakvendt næringspolitikk hvor en legger opp til at oljealderen skal vare så lenge at vi fortsatt skal produsere fossil energi etter at andre land har sluttet å kjøpe den. Det er de partiene som ser dette, som har den klokeste næringspolitikken og den sikreste politikken for jobber i framtiden.

Det er ikke sånn at den største forskjellen i Norge er mellom de som har jobb, og de som ikke har det. Den viktigste grunnen til at ulikheten i Norge øker, er at de rikeste drar ifra, og en viktig grunn til at de har fått lov til å dra ifra, er den skattepolitikken Høyre har ført gjennom mange år. Jeg registrerer at Høyre nå har snakket i en måned om skattesjokk, for så selv å øke skattene med 38 mrd. kr. De bruker litt av pengene på mer barnetrygd – et slags lys av sosialisme i det alternative budsjettet til Høyre til slutt, og det er jeg i hvert fall glad for.

Bård Hoksrud (FrP) [14:46:50]: Litt tidligere i debatten spurte jeg en SV-representant om han var fornøyd og stolt av å være den som øker egenandeler for syke og for personer som trenger helsehjelp. Det ville han ikke svare på, så det er interessant om representanten Lysbakken er stolt.

Så har jeg lyst å utfordre om fastlegekrisen. Vi står nå med over 200 000 som ikke har fastlege. LIS er en utdanning som gjør at man kan få flere fastleger. Det har blitt en flaskehals at man ikke utdanner nok folk. Da regjeringen la fram at de valgte å trekke tilbake 31 sårt tiltrengte LIS-stillinger, ba SVs helsepolitiker Marian Hussein Senterpartiet om å ta ansvar. Nå har derimot SV vært i forhandlinger, og resultatet er at de rød-grønne styringspartiene har blitt enige om å fjerne de 31 LIS-stillingene. Mener representanten at SV da tar ansvar for å utdanne nok leger, når de nå vedtar å fjerne 31 LIS-stillinger, som er sårt tiltrengt der ute rundt omkring i Kommune-Norge?

Audun Lysbakken (SV) [14:47:48]: SV er mot økte egenandeler i Helse-Norge, og vi er for å utdanne flere leger. Så er det sånn at når vi forhandler med regjeringspartiene, kan vi ikke bare reversere kutt vi er uenig i. Sånn er det. Det er gi og ta. Dette har representanten Hoksrud lang erfaring med. Med de midlene og den makten vi har, har vi prioritert det aller viktigste, og det aller viktigste i år var å sørge for litt økte inntekter for

folk som har lite, og velferdsreformer som gjør at familiene kan få litt bedre råd. Det var det viktigste nå.

Så er det en rekke kutt regjeringen har gjort som vi er helt uenig i, som ikke er med i SVs alternative budsjett som er det vi primært stemmer for. Men forhandlinger er kompromisser, og sånn er det. Det vet Fremskrittspartiet, og det vet vi. Sånn er jo demokratiet også, det vil være veldig rart om jeg som leder for et parti med en oppslutning på 7,6 pst. fikk bestemme alt.

Bård Hoksrud (FrP) [14:48:51]: Ja, det er sånn det er, men dette er det andre året som SV sørger for. Nå har jeg hørt Lysbakken, og jeg har hørt representanten fra SV prate om hvor viktig det er faktisk å ta ansvar for dem som sliter, og dem som er syke. Dette er en utgift som de blir påført, og som nå er økt to år på rad og ganske kraftig. For mange handler det om at de må ta den regningen i januar eller februar måned, etter at man har de høye kostnadene som mange opplever nå på slutten av dette året. Jeg opplever at han sa at det viktigste er det SV har prioritert nå, og det betyr at dette da ikke er viktig for SV.

Audun Lysbakken (SV) [14:49:29]: Jo, det er viktig, og det vi har prioritert, er i vårt alternative statsbudsjett, og så har vi forhandlet og fått til en del av de tingene som er viktige for oss. Andre ting har vi ikke fått til. Men det er ingen tvil om at den budsjettavtalen som nå ligger der, bidrar til å gjøre budsjettet mer rettferdig og overfører langt mer penger til folk som har dårlig råd. Hvis jeg skulle begynt å sammenligne den med Fremskrittspartiets alternative budsjett og alle de usosiale kuttene som ligger der, er det ingen tvil om at de menneskene som representanten Hoksrud nå er bekymret for, ville kommet svært dårlig økonomisk ut av Fremskrittspartiets skattefest for de rike, finansiert av kutt mot folk som har lite.

Sveinung Rotevatn (V) [14:50:23]: Venstre og SV deler eit engasjement for klima og miljø, så eg vil starte med å gratulere representanten Lysbakken med ein del viktige gjennomslag. Eg synest det er bra at ein stoppar regjeringas kutt i Klimasats-ordninga. Eg synest det er bra at ein har reversert nokre av kuttane når det gjeld natur, og det er bra at ein utset den 26. konsesjonsrunden.

Når det gjeld klimapolitikk for neste år, seier representanten at det vert klimakutt neste år. Men eg klarer ikkje å finne noko anna i budsjettforliket som vil gje det, enn bruk av biodrivstoff. Det er jo eit verkemiddel som SV i åtte år har kalla å putte ein orangutang på tanken. Eg er ikkje like kritisk til biodrivstoff som det SV har vore, det er eit fint supplement i klimapolitikken. Men det kan ikkje vere det berande, for biodrivstoffbyter ikkje ut teknologi. Det er dei same forbrenningsmotorane. Skal

ein byte ut teknologi, må det fossile koste meir. Men no skal altså det fossile koste mindre, med dette budsjettforliket, og faktisk endå mindre enn det som opphavleg var forslaget frå Trygve Slagsvold Vedum. Så spørsmålet er: Er ikkje SV bekymra for den langsiktige klimaomstillinga med denne kortsiktige klimapolitikken?

Audun Lysbakken (SV) [14:51:27]: Svaret på om SV er bekymret for den langsiktige klimaomstillingen, er ja, for den går altfor sakte i Norge. Det tror jeg både spøreren og jeg er enige om.

Så vil budsjettavtalen bidra til økte utslippskutt neste år. Det er dessverre ikke alle tiltak det er mulig å regne på, men de det er mulig å regne på, viser et kutt på mer enn 220 000 tonn. Det trengs mer. Det er feks. nesten 1 mrd. kr til Enova, som vil ha en betydelig klimaeffekt, og det ligger en rekke punkter i avtalen som vil kutte utslipp fram mot 2030.

Mener vi at det burde gått fortare? Ja. Men mener vi med det at det ville vært tilfredsstillende bare å sitte på tribunen og stemme for vårt svært gode alternative budsjett? Nei, for nedstemte, gode forslag kutter ikke utslipp.

Så er jeg enig: Når det gjelder avgifter, skulle vi gjerne kommet lenger. Men en av nøklene til det, som vi må diskutere, er hvordan vi gjør det på en rettferdig måte.

Presidenten [14:52:29]: Replikordskiftet er avsluttet.

Bjørnar Moxnes (R) [14:52:54]: For første gang i manns minne opplever ikke flertallet i Norge økonomisk trygghet. Klasseskillene øker, og stadig mer makt og rikdom samles hos stadig færre. Kapitaleiere blir rikere også når prisene øker. Samtidig får de aller fleste nordmenn det trangere. Nå sliter flere hundre tusen familier økonomisk, og mange må velge mellom å betale for mat, strøm eller tannlegeregningen.

Vi står nå midt i flere kriser: en alvorlig priskrise som gir de aller fleste dårligere råd, en klimakrise som truer hele kloden, og også Russlands ulovlige angrepskrig mot Ukraina. Som i tidligere kriser kan vi velge å løse krisene i fellesskap ved å bygge ut samfunnets infrastruktur, styrke velferden og tette hull i sikkerhetsnettet. Det handler om prioriteringer. Rødt vil sette rettferdighet og trygghet først.

Vi må ta kontrollen tilbake. Det er et politisk ansvar å sørge for at regningsbunken for eksistensielle velferdsgoder som strøm, mat og bolig blir overkommelig. Velferdsstaten må stille opp når folk trenger den. Nav må bli mer tilgjengelig, ytelsene må opp, og tannlegeregningene og egenandelene i helsevesenet må ned. Rødts alternative budsjett gjør dette, gjennom en kraftig priskrisepakke på hele 17 mrd. kr. Vi trenger også ytterlige-

re grep, som makspris på strøm og å begrense husleieøkningene m.m.

I dag blir regningsbunken høyere for vanlige folk, mens de rikeste fortsetter festen. Det er bra at de rikeste – laksebaroner og andre – ikke lenger får alt de peker på. Vi mener likevel at regjeringens opplegg på skatteendringer i for stor grad skjærer de rikeste. Det har aldri før vært så mange milliardærer i Norge, og aldri før har de hatt så store formuer som de har nå.

Regjeringen øker totalt sett skattene, men meste parten av de nye skatteinntektene er pengeflytting. Det er altså økt skatt for kraftprodusenter – som vi er for – på grunn av de svært høye strømprisene, men når man freder skatteforliket med høyresiden og Solberg-regjeringens nivå for selskapsskatten, altså skatten på selskapene som går med overskudd, blir det nesten umulig virkelig å få ned forskjellene i Norge.

Rødt vil øke skatten på store formuer og utbytter langt mer. Det trengs for å få dempet ulikhetene i Forskjells-Norge, og det gjør det mulig å finansiere kraftfulle tiltak mot priskrisen uten at vi øker oljepengebruken i Norge.

Utslippene må ned for å avverge katastrofale klimændringer. Regjeringens budsjett når ikke klimamålene. Økonomien blir mer oljeavhengig. Samtidig sliter industrien på fastlandet med høye strømpriser. Rødt vil ha kraftfulle utslippskutt gjennom rettfærdige fellesskapsløsninger. Nylig la vi fram vår klimaplan, som viser hvordan vi kan kutte utslippene med over 70 pst. innen 2030. Den planen følges opp konkret i budsjettforslaget.

Forliket inneholder tiltak mot priskrisen. Det er dessverre ikke nok, men høyresidens alternative budsjetter ville forsterket krisen. Det er hjerterått at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre kutter til både syke og arbeidsløse. Høyre tar fra arbeidsledige feriepengene, Fremskrittspartiet kutter til alle som er på AAP, og Venstre kutter i sykelønnen. Det finnes knapt et dårligere tidspunkt å ta fra dem som har minst, enn akkurat nå.

For mange blir det en tung jul og et tøft nytt år. Det trengs akutte grep og et sterkere sikkerhetsnett for alle. De som sliter med regningene, skal ikke være prisgitt hjelp fra ideelle. Velferdsstaten må stille opp når vi virkelig trenger den. Det er på tide å ta tilbake kontrollen over utviklingen, og det er på tide å ta tilbake kontrollen fra kapitalkraftene.

Presidenten [14:57:46]: Det vert replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [14:58:00]: Tiden vi er inne i, krever at vi også i denne debatten sier noe om sikkerhetspolitikk.

Det har vært ganske mye dobbeltkommunikasjon fra Rødt i sikkerhetspolitikken det siste året. På den ene siden er man tydelig på at man er imot NATO, men par-

tiledelsen har også siden i vår framhevet at man ikke vil melde Norge ut av NATO nå. Svaret har vi jo fått i partiets alternative budsjett. Vi må ta på alvor at når et parti legger fram et forslag i landets nasjonalforsamling, så mener man det. Rødt foreslår altså å kutte Norges pliktige bidrag til NATO. Det er i praksis det samme som å melde Norge ut av forsvarsalliansen, og det er fullstendig ansvareløst i den situasjonen vi står i i dag.

Hva tenker egentlig representanten Moxnes om konsekvensene for Norge dersom denne forsamlingen hadde vedtatt hans eget budsjett?

Bjørnar Moxnes (R) [14:59:01]: Rødts budsjett ville medført en styrking av det nasjonale forsvaret. Vi mener at det har vært feil at skiftende regjeringer og stortingsflertall i 20 år har bygd ned det nasjonale forsvaret, kuttet Hæren dramatisk, fra 160 000 til 10 000 kvinner og menn, halvert Heimevernet, lagt ned Sjøheimevernet og prioritert midler til utenlandsk krigføring, noe som har destabilisert hele regioner og ført til millioner av flyktninger i en rekke regioner verden rundt.

Vi prioriterer i vårt budsjett å styrke den nasjonale forsvarsevnen. Vi styrker Heimevernet med 5 000 soldater, vi øker øvingsmengden, vi reetablerer Sjøheimevernet, vi reetablerer Heimevernets avdeling HV-016, og vi styrker også Hæren og landmakten. Vi må være i stand til å styrke forsvaret av landet og prioritere midler til det, og det gjør vi altså i Rødts alternative budsjett.

Cecilie Myrseth (A) [15:00:03]: Med all respekt å melde: Dette var ingenting i nærheten av et svar på det jeg spurte representanten om. Det handlet om NATO og det pliktige bidraget man har valgt å kutte i sitt eget alternative budsjett. Jeg tenker at man må kunne svare på konsekvensene av sin egen politikk når man legger det fram i en så alvorlig sak og i en så alvorlig tid som vi er inne i.

Jeg kan minne representanten, som også er partileder, på hva som ble vedtatt av Rødt i mai. Der står det:

«(...) ville det vært sikkerhetspolitisk uansvarlig å gå inn for at Norge, med et nedbygd nasjonalt forsvar, skulle stå alene i morgen. Vi kan ikke legge landet forsvarsløst for den første og beste stormakt som ønsker å ta kontroll over våre ressurser med makt.»

Er det ikke akkurat det representanten og hans parti ville gjort dersom hans forslag hadde blitt vedtatt i denne salen i dag?

Bjørnar Moxnes (R) [15:00:58]: Rødts forslag til statsbudsjett ville altså, som nevnt og for så vidt forklart – jeg kan godt ta post for post om det ønskes – styrket den nasjonale forsvarsevnen.

Det er fullt mulig å legge alle eggene i én kurv og tenke at vi ikke trenger å styrke forsvaret vårt fordi vi stoler

på at USA til enhver tid vil stille opp for Norge, i enhver situasjon, men ethvert land må også ha evnen til et visst forsvar av eget territorium. Dette har blitt bygd dramatisk ned gjennom 20 år av skiftende stortingsflertall. Det er nå så sin sak, men da er det på tide, mener vi, at man snur dette og heller styrker Forsvaret, så de kan stå på egne bein.

Så stemmer det at vi kutter kapitalinnskuddet i NATOs innovasjonsfond og tilskuddet til NATOs internasjonale driftsbudsjetter, minus pensjonsutgifter. Det mener vi er riktig, all den tid vi er imot å styrke NATO.

Cecilie Myrseth (A) [15:02:01]: Det er mer av det samme. Man vil ikke svare på konsekvensene av sine egne handlinger gjennom eget budsjett.

Så kan man jo gjerne ta en forsvarsdebatt nå om prioritering. Jeg er ganske sikker på at også mitt parti ville hatt ganske mange gode svar å komme med der mot representanten fra Rødt, men det kan vi godt ta når vi kommer til debatten om forsvarsbudsjettet her i salen.

Men et konkret spørsmål: Mener representanten Moxnes at et medlemsland kan la være å betale sin andel av driftsbudsjettet og fremdeles være NATO-medlem?

Bjørnar Moxnes (R) [15:02:43]: Jeg tror kanskje representanten burde gå gjennom budsjettforslaget en gang til, og så kanskje revurdere og rekalkulere spørsmålet ut fra hva som faktisk står i Rødts alternative budsjett når det gjelder de pliktige bidragene til NATO.

Det jeg vil legge vekt på, utover å anbefale det, er at vi godt kan ha en diskusjon om hvordan vi kan styrke den nasjonale forsvarsevnen, for vi kan ikke utelukke basere oss på en supermakt som om bare to år kanskje får en helt annen president, en som kanskje er betydelig mindre stabil enn den nåværende, og som attpåtil kan stille spørsmålstejn ved nettopp NATOs såkalte sikkerhetsgaranti.

Det å ha en viss forsvarsevne, styrke landmakten, styrke Heimevernet og få på plass igjen Sjøheimevernet, er tiltak som jeg mener er fornuftige for alle partier som ønsker å ha et styrket nasjonalt forsvar, og som i større grad ville kunne stå på egne bein.

Bengt Fasteraune (Sp) [15:04:02]: Jeg vil starte der representanten Myrseth sluttet. Det kan være greit å støtte Rødts forslag om å styrke bl.a. Heimevernet, men når de i sum kutter i tilskuddet til NATO med 751 mill. kr, når de kutter ut støtte til militæroperasjoner i utlandet med 650 mill. kr, og når de stanser gjenværende kjøp av F-35-kampfly med 2,54 mrd. kr, da er Rødts kuttforslag og partiets motstand mot NATO så alvorlig som det kan få blitt i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi befinner oss i nå. Det betyr i praksis at nors-

ke soldater må forlate alliansens kollektive forsvar i Litauen, der vi bidrar til trygghet sammen med tyskere, nederlendere, belgiere, tsjekkere og vertskapet Litauen. Hvem skal støtte Norge dersom alvoret rammer oss direkte?

Bjørnar Moxnes (R) [15:05:11]: Rødt bevilger 700 mill. kr mer til Forsvaret enn det som ligger i regjeringens budsjettforslag – ikke mindre, men altså 700 mill. kr mer enn det som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har foreslått. Det er ingen hemmelighet at vi synes det er underlig at Norge skal bruke penger på å delta i USA-ledede kriger, skal risikere livet sitt i Irak og øve på ørkenkrig i Jordan, framfor å styrke den nasjonale forsvarsevnen. Dette er ingen hemmelighet. Det har vært en uenighet i mange år mellom Rødt, som ønsker å styrke Forsvaret, og andre partier, som deltar i USAs ulike krigsventyr utenfor NATOs område, som har ført til enorme lidelser for sivile og uskyldige verden rundt. Der er vi uenige. Vi styrker Forsvaret. Det burde vi kunne være enige om. Det håper jeg også Senterpartiet kan se.

Bengt Fasteraune (Sp) [15:06:14]: 700 mill. kr mer til Forsvaret – det har vi fått med oss. Rødts nei til NATO har vi også fått med oss. Rødts nei til andre land som ønsker å gå inn i NATO, har vi også fått med oss, selv når det gjelder våre naboer Finland og Sverige. Rødts tidligere svar på forsvarssamarbeid var et nordisk samarbeid med dem som nå har blitt medlem av NATO. Er det så vanskelig å forstå at det stilles kritiske spørsmål til om man skal stå alene, eller om man skal samarbeide med andre? Det er jo det spørsmålet egentlig dreier seg om. Man må gjerne gi penger til Sjøheimevernet – det er positivt – men det er ikke noe å sette opp mot en allianse med NATO. Har Rødt overhodet ikke forstått hva som har skjedd det siste året?

Bjørnar Moxnes (R) [15:07:11]: Det er veldig bra med ulike spørsmål fra ulike partier, også kritisk debatt om det som for mange er etablerte sannheter. Det er bra at vi har partier som kan være uenige, og som ikke bare blindt, lojalt og lydlig følger USA i ett og alt, som de fleste partier har en tendens til å gjøre i Norge. Det er tidvis større rom for debatt om NATO i USA enn det er i Norge.

Vi har sagt at det kan være en fordel at Norge går sammen med nordiske land om en gjensidig sikkerhetsgaranti, helt uavhengig av at vi skal få et ja fra Erdogans Tyrkia, eller et ja fra Orbáns Ungarn. I NATO er en utløsning av artikkel 5 prisgitt at ganske autoritære regimer vender tommelen opp for å kunne bidra enstemmig til å hjelpe, men at Norge burde gi den typen garantier til Sverige, til Finland, til Danmark, og gjerne også til Is-

land, og be om gjensidige garantier, er vi for. Det er spennende om Senterpartiet er av samme oppfatning, eller om de kun stoler på Erdogan og Orbáns NATO.

Presidenten [15:08:17]: Replikordskiftet er avsluttet.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:08:32]: Bakteppet for denne budsjettdebatten er alvorlig. Russland driver en grufull angrepskrig i Ukraina, økonomisk uro og energikrise preger Europa, og en økende sultkrise rammer verdens fattigste land. Over hundre millioner mennesker er på flukt i verden, og klimakrisen river vekk livsgrunnlaget for millioner av mennesker. Samtidig opplever folk og familier her hjemme en kraftig vekst i levkostnadene. Økte priser på strøm, mat, drivstoff og stigende rente gjør det vanskelig å få endene til å møtes. Over 400 000 husholdninger sliter økonomisk, og de trenger stadig hjelp fra ideelle organisasjoner som leverer ut mat gratis. Disse organisasjonene har blitt sikkerhetsnettet for dem som har minst.

For å møte denne situasjonen må det tas kraftige politiske grep. Dessverre reiser både regjeringens budsjettforslag og budsjettforliket spørsmål om vi har tatt alt dette alvor et inn over oss. De viktigste prioriteringene i Kristelig Folkepartis alternative budsjett er å stille opp for folk og familier som nå sliter med økte levkostnader. Det betyr en bedre, mer effektiv og rettferdig strømstøtte, og Kristelig Folkeparti har prioritert det i sitt budsjett. Det må til for å sikre de ideelle, kirkene, bøndene, nærbutikkene og annet næringsliv som sikrer hverdagen til folk. Det vil være en reell og viktig hjelp for folk som sliter økonomisk.

Det betyr også å styrke barnetrygden. Vi øker barnetrygden med ca. 4 000 kr per barn. Det gjør vi fordi det virker. Det motvirker barnefattigdom og bedrer familienes økonomi. I forrige periode økte Kristelig Folkeparti barnetrygden med 8 200 kr for de minste ungene. Tall fra SSB viser at det hadde en umiddelbar virkning på antall lavinntektsfamilier. Det er derfor helt utrolig at regjeringen foreslo et reelt kutt i barnetrygden på en halv milliard kroner. Det er kjempebra at budsjettforliket reverserer dette kuttet, men det er jo ingen satsing.

I tillegg prioriterer Kristelig Folkeparti å rulle ut fritidskortet over hele landet. Det sikrer alle unger mellom 6 og 18 år deltakelse i fritidsaktiviteter. For det betyr noe å høre til i fellesskapet, det betyr noe å oppleve likhet, og det betyr noe å ha en samhörighet. Kristelig Folkeparti legger også om engangsstøtten for dem som ikke har oppjent rettigheter til foreldrepenger. Vi legger opp til månedlige utbetalinger og dobler dette støttebeløpet. Samtidig fjerner Kristelig Folkeparti den rigide tredelingen i foreldrepermisjonsordningen.

Ikke minst mener vi at Norge nå må bruke alle de økte olje- og gassinntektene vi har fått, til å møte de store internasjonale krisene. Vi foreslår bl.a. en solidaritetspakke på 10 mrd. kr til gjenoppbygging og humanitær hjelp til Ukraina. Regjeringen og SV skyver på dette. Det betyr nye runder over jul. La meg være helt klar: Kristelig Folkeparti skal bidra, og vi forventer at regjeringen oppfyller tidligere stortingsvedtak og regjeringsplattformens mål om 1 pst. til bistand. Midt i en global krisetid reduserer regjeringen andelen av budsjettet som går til internasjonal solidaritet, til det laveste på over 45 år. Det er historisk dårlig.

Kristelig Folkeparti satt og forhandlet med regjeringen Solberg, der både Fremskrittspartiet og Høyre var imot denne prosenten. Men vi klarte det. Her sitter SV og forhandler med Arbeiderpartiet og Senterpartiet – som er for 1-prosenten – og klarer det ikke. Det er ganske selvmotsigende at budsjettforliket ikke gjør noe med de drastiske kuttene i utdanning for jenter og ikke minst sikrer at en får utdanning for unger, som er den sikre måten å bygge et samfunn på, og som sikrer barn vekst, trygghet og muligheter. I sum er det overraskende små endringer i budsjettforliket både her hjemme og internasjonalt med tanke på den spesielle situasjonen som vi nå er i.

Presidenten [15:13:39]: Det vert replikkordskifte.

Elise Waagen (A) [15:13:46]: Med Arbeiderpartiet i regjering har vi tatt viktige grep for å gi barnefamilie mer å rutte med. Representanten brukte mye tid i innlegget sitt på å snakke om å stille opp for familiene, det å gi familier som nå har det trangt økonomisk, litt mer å rutte med. Nå i år, for første gang, har vi fått på plass gratis SFO, tolv timer for førsteklasingene. Det gir barnefamilie i snitt 20 000 kr mer å rutte med i året. Nå kom den gledelige nyheten i budsjettforliket at fra neste skoleår får en det også for andreklasingene.

Når vi leser Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, kan vi se at Kristelig Folkeparti ikke er for gratis SFO for førsteklasingene. Kristelig Folkeparti foreslår heller å kutte nettopp her hos barnefamilie. I stedet foreslås det en liten økning i barnetrygden, og hvis jeg har regnet riktig, tilsvarer dette, som representanten sa selv, under 4 000 kr i året – kontra 20 000 kr, som vi har fått til. Hvordan forklarer representanten at det skal lønne seg å stemme Kristelig Folkeparti?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:14:52]: Kristelig Folkeparti synes det er veldig flott med SFO, men vi har et annet samfunnssyn enn det representanten legger til grunn. Vi tror at familier er i stand til å velge selv. Vi tror at de tar de beste beslutningene. Derfor har vi valgt å prioritere barnetrygden foran gratis SFO, mens regjer-

ingen valgte å si at de som velger det de mener er best, nemlig SFO, skal få penger, ingen andre får penger. Dem skal en heller redusere barnetrygden for. Derfor er det helt annet syn som ligger til grunn for vår prioritering.

Elise Waagen (A) [15:15:40]: Her skurrer det litt, for regnskapet til representanten går ikke opp. Der Kristelig Folkeparti i regjering pekte på moderasjonsordninger for de få, har vi pekt på gode velferdstjenester for alle. Med endringene som vi nå har gjort i regjering, sammen med SV, betyr det 20 000 kr mindre i utgifter til SFO for barnefamiliene, og fra neste skoleår også for andreklassingene. Hvordan skal 4 000 kr mer i barnetrygd kunne kompensere for det? Det å ha muligheten for alle til faktisk å ha en reell deltakelse i SFO, mener vi er viktig for å inkludere flere barn i fellesskapene, både i barnehage og i SFO. Men det Kristelig Folkeparti derimot fant plass til i sitt alternative statsbudsjett, var å legge tilbake bonusordninger til privatskoler. Jeg skjønner ikke hvordan Kristelig Folkeparti mener at dette skal gjøre det bedre for barnefamiliene.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:16:36]: Igjen legger en til grunn at en får kun for SFO, hvis en tar kun de to årene med 20 000 kr. Har en unger i alle aldre, fra null til seks år og fra seks til 18 år, får en altså barnetrygd hvert eneste år, og en får en økning for hvert barn i alle de årene. Vi legger til grunn at foreldrene er i stand til å velge selv, og når vi, i tillegg, valgte å legge tilbake igjen til friskolene, var det nettopp ut fra det samme samfunnssynet. Vi tror at familier, og at enkeltpersoner, er i stand til å velge det som er best for dem og deres familier, mens Arbeiderpartiet og representanten mener at hvis en velger det som de mener er rett, skal en få den støtten som en legger til grunn i dette budsjettet.

Elise Waagen (A) [15:17:26]: Representanten har helt rett i at det er en grunnleggende forskjell i synet til Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti. For der Kristelig Folkeparti har pekt på moderasjonsordninger for de få, og der man skal stå med lua i hånden, har vi heller valgt å bygge ut velferden for de mange. Der Kristelig Folkeparti i regjering valgte å gi skattelette til dem som har mest fra før, og kutte i brillestøtte til barn, har vi prioritert annerledes.

Jeg mener fortsatt: Hvordan er det sånn at Kristelig Folkeparti kan mene at regnestykket går opp når man ikke er med på å redusere maksprisen i barnehage, når man ikke villig til å satse på SFO for barnefamiliene, men i stedet gir en liten økning i barnetrygd, som man for øvrig også nå gir til enslige forsørgere i budsjettforliket?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:18:12]: Igjen viser dette at vi tenker ulikt. Vi tenker at velferden ikke ligger

bare hos staten. Velferden ligger hos de frivillige organisasjonene. Velferden ligger i å få delta i frivillige organisasjoner. Derfor ligger fritidskortet der. Velferden ligger i at er en alene og får et barn uten å ha opptjening, så ligger velferden der. Nå er det faktisk de ideelle som hjelper de mest sårbare familiene med å få mat og klær og gaver til jul. Det er ikke velferdsstaten. Det er faktisk de ideelle. Det er en grunnleggende uenighet i synet på samfunnsbygging, og derfor prioriterer Kristelig Folkeparti på den måten vi gjør. Vi bygger samfunnet nedentil og opp, og vi tror ikke at den sterke staten alltid vet best.

Ingrid Fiskaa (SV) [15:19:12]: Kristeleg Folkeparti er oppteke av bistand til dei fattige i verda – eller internasjonal solidaritet, som SV og eg vil kalla det. SV og Kristeleg Folkeparti er heilt einige om at me skal halda fast på målet om at 1 pst. av Noregs nasjonalinntekter skal gå nettopp til dette føremålet. Budsjettforliket som SV og regjeringa har forhandla fram, opnar nettopp for at dette målet skal bli nådd – sjølv om det krevst rekordstore beløp – med ei storsatsing på støtte til Ukraina og fattige land som vert ramma av ringverknadene av krigen. Dette skal skje gjennom eit breitt forlik i Stortinget, der Kristeleg Folkeparti vil ha ein fin sjanse til å påverke den endelege utforminga.

Vil Kristeleg Folkeparti bidra til ei god løysing for dei fattige i verda?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:20:06]: Ja, og det sa jeg også i innlegget mitt. Vi står helt klare til å være med og bidra. Men vi skulle ønske at vi, når vi tar finansdebatten, er i stand til å prioritere her og nå og si at det ikke bare handler om forhandlinger til neste år i dette hus, men at vi skal bruke minst 1 pst. av BNI. Det har vi faktisk sagt, og det handler om en situasjon hvor verden står i en så stor krise at Kristelig Folkeparti mener at vi skulle ha vært i stand til å gjøre det allerede nå. Men vi skal være med og bidra.

Presidenten [15:20:39]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:20:52]: 2022 kommer til å bli skrevet inn i historiebøkene som et turbulent og urolig år. Vi ser daglig bilder som er sjokkerende, fra et Europa i krig, med millioner av mennesker som får livene sine ødelagt og drives på flukt. Uansett hva man har av inntekt, og uansett hvor man bor i landet vårt, så er 2022 det året der vi begynner å bekymre oss for matvarepriser, renter, boliglån og enorme svingninger i strøm- og drivstoffpriser. Samtidig som prisene stiger og Russland fører en angrepskrig og en energikrig, er tempoet i vår egen økonomi og presset

på priser nå så høyt at det kommer til å bli et problem om vi ikke strammer inn pengebruken og fører en politikk for trygg økonomisk styring.

Mindre oljepengebruk er nødvendig, ikke bare av hensyn til framtidige generasjoner, men også for å få prisveksten ned, for å unngå at renten blir høyere enn nødvendig, og for å unngå en økonomisk bråstopp som vil ramme arbeidsfolk og bedrifter over hele landet.

Vi kan alle kjenne hvordan bølger av usikkerhet nå slår inn i livene våre. Noen rammes hardere. Og spørsmålet er: Er det mulig å gi folk trygghet i en tid som er slik? Mitt klare svar på det er ja. Regjeringen har mange oppgaver, men her hjemme er ingenting viktigere enn å gi folk trygghet for at de kan beholde jobben og boligen og legge planer for fremtiden, og tryggheten og sikkerheten til landet. Men da kan vi ikke ta sjanser. Vi har ikke råd til den typen økonomisk kreativitet som vi har sett i flere partiers budsjetter. Vi kan ikke fortsette med pengebruken vi så under forrige regjering, med byggeprosjekt på byggeprosjekt uten kostnadskontroll. Vi må gjøre det vi vet virker.

Regjeringen har en plan, og den planen følger vi. Jeg har tro på at vi kommer styrket ut av dette. Ikke bare skal vi bruke krisen til å ta kraftfulle grep som får ned forskjellene i Norge – ambisjonen er at Norge skal være landet i Europa med lavest arbeidsledighet.

Budsjettet for neste år er det mest omfordelende budsjettet på flere tiår, og etter en runde med godt samarbeid med SV er det et enda mer omfordelende budsjett. De som har mye, og tjener mye, må bidra mer over skatteseddelen. Selskaper som tjener store penger på våre felles naturressurser, må gi mer tilbake til fellesskapet, og næringer som har ekstraordinært høye inntekter på grunn av de høye energiprisene, må i en avgrenset periode bidra mer.

Pengene vi får inn, bruker vi på å investere langsiktig i det som er grunnlaget for den norske samfunnsmodellen. Vi bygger ut velferden for alle: Vi reduserer barnehage- og SFO-prisene for første- og andreklassingene, og vi utvider offentlig tannhelse med halv pris for alle opp til 26 år. Vi vil ha en trygg sykehusøkonomi, tar et krafttak for å løse mangelen på fastleger og gjør et løft for psykisk helse. Vi viderefører strømstøtten ut året, og hele neste år, og øker minstepensjon, bostøtte, barnetrygd, studie-støtte og barnetillegg for dem som mottar arbeidsavklaringspenger og dagpenger, eller som er i kvalifikasjonsprogrammet. Det er en stor velferdspakke i en krevende tid.

Samtidig som vi styrker velferden, legger vi i budsjettet opp til en mer aktiv næringspolitikk og en mer aktiv klimapolitikk. Klimakrisen vil vi merke stadig mer i årene som kommer – globalt og i Norge. Stortinget vedtar nå for første gang en omfattende klimastatus og -plan,

sammen med statsbudsjettet. Innen 2030 skal vi kutte klimagassutslippene med 55 pst., og vi skal øke eksporten, utenom olje og gass, med 50 pst. Med dette budsjettet bidrar vi ved at næringslivet får mer fornybar kraft, kapital, teknologi og kompetanse. Flere skal komme i arbeid, og vi skal bygge ut raskere og mer relevante utdanningsløp og gjennomføre en bred kompetansereform i arbeidslivet.

Mye av grunnen til at dette budsjettet er utenom det vanlige, ligger i Ukraina, der Russlands angrepskrig raser videre. Det er bakgrunnen for vår støtte til Ukraina og til landene som rammes av krigens ringvirkninger. I løpet av første halvår vil regjeringen legge fram et forslag til et rammeverk for et større, flerårig bidrag til Ukraina, og som en del av den videre prosessen, vil jeg invitere de parlamentariske lederne for alle partier på Stortinget til et møte før jul for å diskutere hvordan vi kan samles om det.

Samtidig slår vi fast at 1-prosentmålet for norsk bistand ligger fast. Støtten til Ukraina vil over tid utgjøre et vesentlig bidrag til dette, og i forbindelse med Ukraina-programmet vil vi også fremme forslag om å øke bistand og humanitær hjelp for å avbøte konsekvensene av krigen i Ukraina for fattige land. Med dette sender vi et klart signal om at vi vil lede an i støtten til Ukraina, og vi viser at vi er en pålitelig partner for land som sliter i sør.

Til slutt vil jeg takke SV for et godt og konstruktivt samarbeid som har gjort et godt budsjett enda bedre.

Presidenten [15:25:31]: Det vert replikkordskifte.

Erna Solberg (H) [15:25:47]: La meg først få lov til å kvittere ut statsministerens invitasjon til å samarbeide om Ukraina. Det mener jeg er riktig og viktig, og jeg mener at Norge skal ta et stort løft knyttet til bidraget til – forhåpentligvis – en gjenoppbygging fremover. Vi må se fremover, og jeg mener det er fullt mulig at vi kan enes om en ganske stor handling rundt denne typen ting.

Jeg vil gjerne få lov til å komme litt tilbake til de hjemlige spørsmålene, som denne debatten først og fremst dreier seg om. Jeg mener det er ekstremt viktig at vi i tider hvor det er vanskelig og krevende – og jeg har forståelse for at det har vært et krevende budsjett å sette sammen, med tanke på konsekvensene av krigen – også ser på de langsiktige utfordringene og sørger for at de tiltakene man gjør på kort sikt, stemmer med de langsiktige tiltakene. Det vi ser nå, er en bråbrems i investeringer i en rekke sektorer på grunn av regjeringens valg av virkemidler.

Synes statsministeren at de tiltakene man har satt i gang, har bidratt til mer eller mindre sikkerhet for arbeidsplassene fremover?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:26:56]: Jeg mener de tiltakene vi har gjort, har vært ansvarlige, og de har vært myntet på å komme land, folk og bedrifter til unnsetning i en urolig tid. En situasjon med dyrtid, hvor mennesker faller ut i fattigdom, faller ut av arbeid og ikke har sikringsordninger, er å gå imot den fine velferdsordningen vi har hatt i Norge, som gjør at å skape og dele henger så godt sammen. Vi har fortsatt høy temperatur i norsk økonomi og høy aktivitet, men det viktige her er at vi har balansen, slik at vi tar godt vare på folks utdanningsmuligheter, på deres velferd, på deres sikkerhetsnett, slik at de kommer lett i arbeid.

Langt over 100 000 er kommet i jobb på dette året. Vårt mål er å komme gjennom denne krisen med Europas laveste ledighet. Det er å legge til rette for at bedriftene fortsatt kan skape, kutte utslipp og skape jobber. Jeg mener at de grepene vi har tatt, hvor vi har gitt næringslivet stabile, forutsigbare rammebetingelser, hegnet om den selskapskatten de har, og kommet med flere ordninger for å støtte den grønne omstillingen, gir dem store muligheter til å utnytte Norges fortrinn i årene som kommer.

Erna Solberg (H) [15:27:59]: Likevel er det sånn at på veldig mange av de områdene vi skal leve av fremover, har vi en bråbrems – ikke på grunn av Ukrainakrigen, men på grunn av regjeringens budsjett. Vi har en bråbrems for leverandørindustrien til oppdrettsnæringen, for der er alle investeringene satt på vent. Vi har sett en bråbrems i kraftutbyggingen, som er en del av det grønne skiftet. Vi vet at vi kommer til å få mangel på kraft i vårt hjemlige marked fra slutten av 2020-tallet.

Da er mitt spørsmål, igjen: Var dette et bevisst ønske? Hvordan kommenterer statsministeren det at alle de som nå jobber med utenlandske investorer, sier at statsbudsjettet har bidratt til å øke den politiske risikoen ved å investere i Norge?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:28:57]: Jeg synes det er interessant at Høyre bruker alle sine innlegg i dag på å snakke opp en usikkerhet og påpeke at det er en ustabilitet i Norge. Jeg mener det er feil. Norge er et stabilt, sikkert land. Vi har et godt, valgt parlament som tar beslutninger åpent, vi sender ting godt ut på høring.

I Høyres budsjett ser jeg at de på en lang rekke områder – riktignok i god Høyre-stil – kommer diltende litt etter. Her er utbytteskatten den samme, her tar de inn penger fra kraftskatten, jeg hører toner om at det er rimelig å beskatte oppdrettsnæringen og havbruk mer.

Så kan man diskutere metode, men dette grunnrenteforslaget for havbruket er nå sendt på høring. Det baserer seg på en NOU som Erna Solberg la i skuffen – godt utredet, litt tilpasninger. Vi skal høre nøye, og det gjør vi. At det er turbulens i en sånn fase, tror jeg vi må regne med, men da må vi ha kraft til å gjennomføre det. At det

blir turbulens når vi henter inn penger fra en kraftnæring som har hatt ekstraordinært høye inntekter, må vi regne med. I alle land i Europa innfører de nå en såkalt «windfall tax» på høye kraftinntekter. Det gjøres ikke etter tre års utredninger, det må gjøres nå, men det gjøres forutsigbart, og det skal gjøres på en måte som vi skal gjennomføre på en god måte for næringslivet.

Erna Solberg (H) [15:30:08]: Akkurat det tilfellet er det tilfellet vi har sagt fra dag én at vi er enig i. Når regjeringen nå har endret innretningen på høyprisbidraget, har man også klart å gjøre det klarere, sånn at det ikke har de negative effektene det først så ut til å ha. Regjeringen får også innrømme at de har endret sitt eget forslag, med tap av 1 mrd. kr i inntekt til statsbudsjettet. Der har man gjort en egen endring.

Jeg vil tilbake igjen til dette spørsmålet om politisk risiko. Jeg forstår at det er greit å tøyse det vekk fra statsministerens side og mene at det er vi som skaper det med diskusjonen her. Men det er ikke vi som gjør det. Det er faktisk det store bruddet denne regjeringen gjør med hvordan vi vanligvis lager store endringer, hvor vi ser helheten i skattesystemet.

Vi har nedsatt et offentlig utvalg som kommer før jul, for å levere helhet. De skal svare på mange av spørsmålene regjeringen nå har forskuttert. Da hadde man sett samvirket mellom ulike skatter, og det hadde vært større pålitelighet i dette. Regjeringen kaster over bord den norske modellen for hvordan vi lager gode og brede rammebetingelser fremover, i en panisk handling i dette budsjettet.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:31:18]: Representanten brukte ordet «tøys». Det holder jeg et spill opp mot og sier at å si at dette er panisk, er tøys. Vi er i en ekstraordinær tid.

Representanten sier at regjeringen har gjort en endring i eget forslag. Vel, Høyre har vel gjort noen endringer i sitt forslag også. Nå er de plutselig for en oppdrettsgrunnrenteskatt, som de før var imot. I starten reiste Høyre rundt og kritiserte at vi tok penger inn fra kraftnæringen. Nå er de for og har det i sitt eget budsjett.

Det er ikke så veldig ille at en regjering i en tid med så store endringer har den handlekraften som trengs. Disse ekstraordinært høye kraftinntektene var det nødvendig å hente inn nå, når vi skal sikre at husholdninger skal få strømstøtte også i 2023. Dette er etter min mening en regjering som har handlekraft til å gjennomføre, lytte og justere, og få gjennomført innen de frister som gjelder for at næringslivet skal ha god mulighet til å planlegge.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:32:28]: President Volodymyr Zelenskyj ba Norge tidligere i år om å øke pro-

duksjonen av olje og gass. På kort sikt har vi selvfølgelig bidratt til det, spesielt på gassiden. Så viser det seg at svaret fra regjeringen er på lang sikt å utsette den 26. konsesjonsrunden. LO, som ga millioner av kroner til Arbeiderpartiets valgkamp i fjor, og som fikk forsikringer om at man ville utvikle næringen, ikke avvikle den, sitter nå tilbake og lurere på hva som skjer. Jørn Eggum i Fellesforbundet kaller det direkte uansvarlig. LO-lederen, som vanligvis er regjeringens ivrigste klakør, sier at det er et uheldig signal, og Frode Alfheim fra Industri Energi tror ikke politikerne vet konsekvensene av dette. Hva vil statsministeren si til oljearbeiderne som føler seg sveket av Arbeiderpartiet, og som har sett at deres medlemspenger har gått til å finansiere et parti som nå svikter på det groveste?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:33:31]: Først er jeg fristet å si at denne replikken kommer fra en representant som har vært veldig kritisk til at Arbeiderpartiet og LO er bundet sammen, og som mener at Arbeiderpartiet ikke fatter sine egne beslutninger. Arbeiderpartiet fatter sine egne beslutninger i regjering og tar ansvar for det. Det jeg vil si til dem som jobber i olje- og gassnæringen, er at vi skal utvikle, ikke avvikle den næringen. Vi skal ha et høyt og stabilt aktivitetsnivå. Det har vi i dag. Det er veldig høy aktivitet i denne næringen i dag. Vi kommer til å ha runder med leting i modne områder i 2023, 2024 og 2025.

Det er et kompromiss i en budsjettavtale med SV, det er helt riktig. Men jeg vil si det slik at 26. konsesjonsrunde ikke avgjør om vi kan levere mer gass til Ukraina, til Europa. Det var ingen spørsmål fra den tyske forbundskansleren i går om at Norge ikke er en veldig stabil leverandør av gass i årene som kommer, for de vet at vi er det. Når det gjelder leting i de veldige, umodne områdene langt fra land, kan vi fint leve med at vi på tre år ikke har en slik runde.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:34:35]: Nå skjønner jeg at man mener at økningen i fagforeningsfradraget skal dekke det som LO forventet, men jeg forstår faktisk at tusenvis av ansatte i oljenæringen, i leverandørindustrien og tilknyttede bransjer er bekymret for signalene som dette sender til bransjen. Vi er helt enige om at dette ikke vil ha noe å si på kort sikt, og vi er heller ikke uenig med LO og næringen, som sier at dette vil ha noe å si for bransjen, at det er et negativt vedtak, og at det selvfølgelig vil ha konsekvenser på lang sikt. Økt leting fører til økte funn. Økte funn fører til nye prosjekter og vedlikehold av arbeidsplasser, eventuelt flere arbeidsplasser, og økt produksjon. Er det LO og næringen som tar feil når de sier at dette kommer til å ha innvirkning, eller er det statsministeren, som mener han har rett i at

dette ikke vil ha noen konsekvenser for norsk olje- og gassnæring?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:35:38]: Framtiden har konsekvenser for norsk olje- og gassnæring, for vi er i en stor omstilling globalt og internasjonalt. Representanten Listhaug mener at det ikke teller at vi har klimaendringer, at det ikke teller at vi etter hvert må forberede overgang fra det fossile til det fornybare, at det ikke teller at det gjøres på en måte som er ansvarlig – med en overgang der vi ikke får brå skifter, men bruker kompetansen til de dyktige kvinner og menn i leverandørindustri, på verftene våre og ute i Nordsjøen. Da har vi ulik tilnærming til det.

Har statsministeren rett? Ja, statsministeren har rett i vurderingen av at i denne sektoren kommer det til å være høy aktivitet. Nå har vi mange prosjekter som skal godkjennes før jul. Vi får en runde i 2023, 2024 og 2025, og når vi kommer midtveis på 2020-tallet, åpner det seg et nytt kapittel for denne næringen, nemlig flytende havvind, mange nye prosjekter som krever mye av den samme industrien og den kompetansen. Derfor har vi lagt et godt løp for det, og det tror jeg folk som jobber i denne næringen, kan være trygge på og vil ha mye glede av.

Audun Lysbakken (SV) [15:36:51]: La meg først få takke statsministeren for godt og tillitsfullt samarbeid om en god og rød-grønn budsjettavtale.

Jeg vil gjerne bruke replikken til å komme inn på det statsministeren var inne på mot slutten av sitt innlegg, nemlig situasjonen i Ukraina og bistandspolitikken. Den avtalen som gjelder bistand som ligger i budsjettforliket, kan bli begynnelsen på et historisk løft for norsk internasjonal solidaritet – aller først med Ukraina, selvfølgelig, støtte til og gjenoppbygging av et krigsrammet land som vi støtter frihetskampen til, men også for land andre steder i verden som treffes av krigens ringvirkninger, knyttet til mat og knyttet til energi. Prosentmålet står fast, det er vi enige om, men de som mener at vi bare skulle fikset dette i forhandlingene, tenker jeg ikke ser hvor ekstraordinær denne situasjonen er, og betydningen av et bredt forlik. Så dette er ikke et spørsmål, men en understreking av det – som replikker også kan brukes til.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:38:04]: Jeg ble urolig da jeg så representanten Lysbakken på vei opp til talerstolen, for ham har jeg jo sittet og forhandlet kompromiss med. Jeg trodde kanskje at nå kom det noe helt annet, men det gjorde det ikke. Så dette var en replikk, det var ikke et spørsmål, men det var en god påpekning, for dette har vi forhandlet om på en veldig god og tillits-

full måte, og jeg mener et felles verdisyn på hva internasjonal solidaritet er, har spilt inn.

Vi skal hjelpe Ukraina. Vi har gjort det i år. Vi ligger i front, og per innbygger og alt slikt er Norge langt foran, men vi forbereder altså et kraftfullt bidrag i 2023 og flere år framover. Så er det i forlengelsen av det, som også representanten Lysbakken og hans parti har påpekt, ringvirkninger av denne krigen som treffer matsikkerhet og energisikkerhet i svært sårbare stater. Der skal også Norge være. Jeg tror det vi kommer til å diskutere i Stortinget, kommer til å være et større beløp for Ukraina når vi diskuterer en pakke, for det vi diskuterer for det vi kaller landene i sør, er jo på toppen av et stort bistandsbudsjett. Men at vi både kan innfri én-prosenten i 2023 og peke ut en retning hvor Norge er i front, er jeg helt sikker på.

Bjørnar Moxnes (R) [15:39:21]: Som de fleste her vet, er det mange som nå sliter med økonomien. Mange må velge mellom måltider, strøm og tannlegeregningen. Så ser vi, mens dette skjer, at høyresidens budsjetter vil forsterke disse problemene for mange – med kutt i AAP, kutt i feriepenger på dagpenger og mer til. Så har Støre sagt til VG at «vi må gå igjennom ordningene og se om de treffer det som er behovene». Det var 25. november.

Det kom en rekke forslag i forliket som trekker i riktig retning, men mange sier, blant dem uføre og folk på minsteytelser, at dette ikke vil løse krisen for dem, og at de går en tung jul og et tøft nyttår i møte. Derfor er spørsmålet: Vil regjeringen komme med nye initiativer for å møte priskrisen både før og etter jul, og vil regjeringen være med på videre arbeid for å tette de hullene som er i priskrisetiltakene?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:40:22]: Det var en rekke forslag for å avhjelpe en vanskelig situasjon for folk i budsjettet vi la fram i oktober. Så har vi sett utvikling i løpet av høsten. Jeg mener vi har vært gjennom et veldig godt arbeid sammen med SV for å styrke ordningene for folk som nå sliter. Jeg har selv møtt folk de siste dagene, om det er i Frelsesarmeen i Oslo eller om det er folk som oppsøker helsehjelp i Førde, i oppspillet til dette budsjettet, og jeg tror vi nå har funnet ordninger som er godt rettet inn for å avhjelpe den situasjonen. I morgen møter jeg i Trondheim også folk som sliter både i arbeidslivet og i hverdagslivet. Så svaret på dette spørsmålet er ja, vi må følge nøye med nå for å se om ordningene treffer, og om de bør justeres. Det har vi terminer for i løpet av et år, i løpet av et budsjett, for å gjøre på best mulig måte.

Det er viktig å si at i tillegg til velferdsordningene må arbeidslinjen fortsatt være et prinsipp vi søker mot. Det å kunne finansiere sitt eget liv gjennom arbeid er et vel-

dig viktig prinsipp, men det står ikke i motsetning til at vi kommer folk til unnsetning med gode velferdsordninger som gjør livet verdt og mulig å leve.

Sveinung Rotevatn (V) [15:41:41]: Ein gjengangar i budsjettdiskusjonar i haust har vore barnetrygda. Sjølv om regjeringa ikkje føreslo å auke ho, har det no kome ein gledeleg, om enn moderat, auke i budsjettforliket. Mange opposisjonsparti føreslår også å auke barnetrygda, men ingen føreslår å auke ho like mykje som Venstre gjer. Det er ikkje fordi vi føreslår å bruke mykje meir pengar enn alle andre, men fordi vi føreslår å auke og omfordele ho gjennom skattlegging.

Eg forstår at det ikkje vert vedteke her i dag. Men eg registrerte for eit par veker sidan at tidlegare arbeids- og inkluderingsminister Hadia Tajik var ute og sa at dette kunne vere ein fornuftig måte å gjere det på framover, dersom ein har eit avgrensa økonomisk handlingsrom, og på den måten verkeleg kan løfte dei som har aller minst frå før – ikkje med nokre hundrelappar i året, men med mange tusen kroner.

Spørsmålet mitt til statsministeren er: Er han open for ein sånn diskusjon i tida framover for verkeleg å kunne løfte dei småbarnsfamiliane som har aller minst?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:42:42]: Barne-trygden er en av de ordningene som er universelle og går til alle. Det mener jeg er et viktig prinsipp i vår velferdsstat, at vi har ordninger som er slik, så ikke de som har mest, kan si at velferdsstaten ikke er relevant for dem, at de ikke er en del av det spleiselaget, og samtidig slik at de som trenger det mest, har trygghet for at de får støtte.

Så mener jeg at vi må ha som prinsipp i denne velferdsstaten vår at vi skal utvikle den videre gjennom hele tiden å ha en diskusjon om: Hva virker? Hva virker ikke? Hva kan virke bedre? Svaret på det er at jeg er åpen for diskusjoner om det.

Det kan ikke være slik at vi ikke kan ha diskusjoner om forslag med den intensjon å gjøre livet bedre for folk, treffe bedre, ivareta viktige prinsipper om universalitet, som jeg mener er viktig. På prinsipielt grunnlag er jeg for at vi har diskusjoner om det, at de kan gå i det politiske miljøet og her på Stortinget. Så skal vi fra regjeringen også se om det er noe av dette som det er verdt å vurdere, når det handler om å fremme konkrete forslag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:43:49]: Jeg vil takke statsministeren for å bruke en så stor del av sine fem minutter på den internasjonale situasjonen, og jeg er glad for det engasjementet jeg vet han har.

Statsministeren har hørt Kristelig Folkepartis kritikk i dag, og tidligere, når det gjelder bistand, både i budsjettet som kom, og i forliket. Representanten Lys-

bakken er tydelig på at enkelte som kritiserer at vi går fra 1 pst. til 0,75 pst., må prøve å se mer positivt på det – så jeg skal prøve det.

Jeg er vant til at når en lager budsjetter – og banker dem – tar en høyde for de utgiftene som kommer til å komme neste år. Jeg registrerer at ca. 14 mrd. kr mangler. Men jeg er veldig positiv til at en skal ha samtaler om å se på både krisetiltak for Ukraina og også for de aller fattigste, som også lider hardt nå.

Mitt spørsmål er: Kan statsministeren love at det blir 1 pst., altså én krone av hver hundrelapp vi tjener, i 2023, og i så fall, hvorfor vil han ikke sette av penger til det når vi i dag skal vedta budsjettet for 2023?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:44:50]: Jeg har bare lyst til å si at i det budsjettet vi la fram i oktober, har vi ikke kuttet i bistanden. Det er viktig for meg å si det. Vi har opprettholdt nivået og prisjustert det. I Sverige kutter regjeringen i bistand. I Storbritannia, en viktig partner for oss, kutter de i bistand. Norge holder nivået på penger. Men vi har et brutto nasjonalprodukt som svinger mer enn i andre land, hvor vi fra ett år til et annet må inn med 14 mrd. kr for å nå et mål.

Det samme gjelder på en rekke andre områder. Vi vet om utfordringene knyttet til 2-prosentmålet i NATO. Der var vi for et par år siden. Nå er vi plutselig lenger ned – osv. Derfor mener jeg at vi skal si, som Arbeiderpartiet er opptatt av, at 1-prosentmålet ligger fast. Vi har vært med på å jobbe det fram. Vi har det i programmet, men enkelte år kan denne situasjonen oppstå.

Nå blir 2023 spesielt, for veldig mye av det som kommer til å gå til Ukraina, vil være bistandspenger. Det kommer flyktninger til Norge, som vi finansierer over bistand, og vi skal gi et betydelig tilbud til sør.

Jeg tror vi da kommer til å nå 1-prosentmålet. Men nettopp fordi vi ønsker å gjøre dette på en grundig måte, snakke bredt i Stortinget, tar vi oss noe tid og kommer tilbake til det konkrete på nyåret.

Presidenten [15:45:57]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:46:19]: Regjeringen mener at arbeid til alle er jobb nummer én. Derfor er det gledelig å se at aktiviteten i norsk økonomi holder seg oppe. I løpet av det siste året har sysselsettingen økt, og arbeidsledigheten er svært lav. Fremdeles melder mange bedrifter om knapphet på arbeidskraft. Dette har også gitt større muligheter for å komme i jobb for dem som står lenger fra arbeidsmarkedet. Vi venter imidlertid en avdemping i veksten framover, og vi må være forberedt på at arbeidsledigheten kan øke noe fra dagens nivå.

Det er særlig viktig å hjelpe flere unge til å fullføre utdanning og komme i arbeid. Regjeringen vil innføre en ny ungdomsgaranti for å sikre unge som trenger hjelp til å komme i arbeid, tidlig innsats og tett oppfølging så lenge det er nødvendig. Bedre samordning av tjenester fra Nav, helsetjenestene og utdanningssystemet skal motvirke at ungdom faller på utsiden av skole og arbeid.

Regjeringen arbeider for et trygt og seriøst arbeidsliv. Vi har derfor foreslått flere regelverksendringer med sikte på å redusere bruken av innleide og midlertidige arbeidstakere. Regjeringen har også utviklet en handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

For neste års statsbudsjett har regjeringen foreslått en større satsing på tiltak rettet mot å redusere useriøsitet og sosial dumping. Vi styrker Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet, setter av midler til en godkjenningssordning for bemanningsforetak og midler til informasjon og veiledning om seriøsitetskrav i offentlige anskaffelser. Regjeringen foreslår også støtte til Fair Play Bygg. Samtidig ønsker vi å øke bruken av sanksjoner i forbindelse med brudd på regelverket.

Da regjeringen la fram budsjettet i oktober, var oppgaven at det skulle være ansvarlig og stramt, men også omfordelende og rettferdig. Dette er noe som ligger Arbeiderpartiets hjerte nærmest – sosial rettferdighet. Derfor er jeg glad for at budsjettenigheten i Stortinget tar inn over seg utviklingen gjennom høsten med økende prisvekst, og har forsterket den sosiale omfordelingen. Vi har sagt at vi må gjøre mer, og nå gjør vi det.

I 2023 får landet et budsjett som hjelper flere i jobb og styrker folks mulighet til å jobbe, som prioriterer universelle velferdsordninger, og hvor strømstøtteordningen videreføres ut 2023. Det er viktig at folk som tjener pengene sine av å gå på jobben, nå ser at vi som er politikere, gjør det vi kan for å sørge for at renteøkningene ikke løper løpsk. For det vil ramme vanlige folk.

I år har vi tatt imot og bosatt ekstraordinært mange flyktninger. Per i dag er over 33 000 flyktninger bosatt eller er på vei til å bli bosatt i landets kommuner. Vi må være forberedt på at det vil komme mange flyktninger også i 2023, i tillegg til at de fleste som har kommet i år, vil bli værende til neste år. Regjeringen har anmodet alle landets kommuner om å bidra til å bosette om lag 35 000 flyktninger neste år. Det er fortsatt stor bosettingsvilje ute i kommunene, noe som er avgjørende for rask bosetting. Jeg er samtidig klar over at noen kommuner begynner å oppleve kapasitetsutfordringer, og dette tar vi på største alvor. Situasjonen kan forandre seg raskt, og anslagene på antall flyktninger vi kan vente til neste år, er usikre. Regjeringen følger derfor situasjonen tett. Dersom situasjonen endrer seg, vil vi raskt komme tilbake med nødvendige forslag for å håndtere situasjonen.

Presidenten [15:49:45]: Det vert replikkordskifte.

Aleksander Stokkebo (H) [15:50:12]: Arbeid til fleire er vår viktigste jobb. Derfor prioriterer Høyre 1 000 nye tiltaksplasser for folk med nedsatt arbeidsevne og 1 000 nye varig tilrettelagte arbeidsplasser, fordi alle har noe å bidra med. I regjeringens forslag til budsjett var det ingen, og i et skriftlig spørsmål stilte jeg spørsmål om hvorfor, og svaret var bl.a. trygg økonomisk styring, strømpriser og at det ikke var mulig å finansiere alle gode formål.

Alle skjønner at det ikke er penger til alt, men politikk handler om å prioritere, så helt konkret: Hvorfor mente regjeringen at det var viktigere med flere fylkeskommuner – til hundrevis av millioner kroner – enn å prioritere arbeidsplasser og anstendighet for folk med nedsatt funksjonsevne?

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:51:09]: I dette budsjettet har vi prioritert arbeidsplasser. I løpet av det året som har gått, er det om lag 118 000 flere arbeidsforhold. Vi har i forslaget til statsbudsjett fremmet forslag om en ny og forbedret ungdomsgaranti, nettopp for å få flere unge ut i arbeid, der vi styrker innsatsen og laget rundt de ungdommene som faller utenfor, som har hele livet foran seg, som trenger bistand og hjelp til å komme seg ut i arbeid, og som trenger koordinering rundt helsetjenester og eventuelt utdanning og kvalifisering.

Derfor er jeg veldig fornøyd med at vi sammen i regjeringen, i samarbeid med kunnskapsminister og helseminister, nettopp har sett på det tverretatlige samarbeidet. Vi vet at skal vi klare å få flere ut, trengs individuell oppfølging, tverretatlig samarbeid og et godt lag rundt de ungdommene som sliter.

Aleksander Stokkebo (H) [15:52:28]: Men statsråden svarer jo ikke på spørsmålet. Det står tusenvis av unge med nedsatt funksjonsevne utenfor arbeidslivet, og regjeringen la i sitt forslag inn null nye plasser. I fjor fikk Høyre gjennomslag for å kartlegge behovet for flere VTA-jobber, og den viser at vi årlig trenger 900 nye. Mens Høyre tar dette på alvor, med 1 000 nye jobber, ligger regjeringen og SVs enighet langt under dette behovet.

Har regjeringen tenkt å ta denne realiteten inn over seg, eller vil en la køene av unge funksjonshemmede uten jobb fortsette å øke?

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:52:49]: Det har blitt enighet om å øke bevilgningen til VTA med 37 mill. kr for 2023. Det betyr at tiltaket styrkes med om lag 250 plasser, og det er selvfølgelig kjempeviktig. Når vi snakker om ungdom som står utenfor arbeidslivet, er det mange av dem som har helseutfordringer. Og når

det gjelder ungdom som skal ut i arbeid, er det slik at når det er 118 000 nye arbeidsforhold, er det også muligheter for å bruke tiltaksplasser til ungdommene våre som trenger denne bistanden.

Vi har også styrket IPS, altså oppfølgingen av unge med psykiske lidelser eller med rusproblematikk, som er et veldig viktig tiltak, nettopp for å styrke det som handler om arbeid, og som bidrar til at de kan stå i arbeid resten av livet, noe som også bidrar til samfunnsøkonomien.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [15:53:58]: Fremskrittspartiet har over flere år vært opptatt av minstepensjonistenes kår. I forbindelse med budsjettenigheten med SV har SV fått gjennomslag for en økning på 4 000 kr i minstepensjonsnivå for enslige. Undertegnede har i ettertid blitt kontaktet av mottakere av minstepensjon som er glad for det lille bidraget som det her legges opp til, men de som tar kontakt, er spørrende til og bekymret for om regjeringen ikke har tatt høyde for maks inntektstak sett i forhold til skattefritak og bostøtte, og at de dermed blir fattigere.

Kan statsråden bekrefte at dette er tatt høyde for ved å beslutte at en justerer disse grensene for skattefritak og bostøtte, eller er det slik at de det gjelder, vil komme dårligere ut neste år?

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:54:43]: De det gjelder, vil på ingen måte komme dårligere ut neste år. Det som er en del av budsjettenigheten med SV, handler nettopp om en varig økning i ytelsene til minstepensjonistene med 4 000 i året. I tillegg kommer det en engangsutbetaling på 3 000 kr til uføretrygdede på minstesats, som selvfølgelig vil bli gjennomført så raskt som overhodet mulig.

Det er slik at all økning i ytelser alltid vil lønne seg, men det er en forskjell på det som er skattepliktig inntekt, og det som er skattefrie inntekter, knyttet til om det kan få konsekvenser for bostøtte eller ikke.

Kirsti Bergstø (SV) [15:55:41]: Jeg har lyst til å starte med å gratulere statsråden med et mer sosialt budsjett. Jeg er veldig glad for at vi har klart å finne en enighet som styrker velferd og fordeling. En del av enigheten er å øke minstepensjonen og barnetillegg på ytelser. Samtidig skal uføre på minstesats få en utbetaling på 3 000 kr, og det trengs. Nå har en del uttrykt bekymring for at det vil kunne avkortes mot andre ytelser, som bostøtte, som nevnt, eller økonomisk sosialhjelp. Fra SVs side mener vi det er nødvendig å ramme inn midlene på en måte som sikrer at det blir et ekstra påslag i en trang tid. Jeg vil gjerne høre statsrådets vurderinger og forsikringer rundt det.

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:56:44]: Først har jeg lyst til å si at også jeg er veldig glad for at vi har fått til denne styrkingen av budsjettet. Det er mye jeg kunne nevnt – både barnetrygd for enslige forsørgere og andre veldig gode tiltak. Det er jeg veldig glad for.

Bostøtten beregnes med utgangspunkt i all skattepliktig inntekt. Engangsutbetalingen til uføretrygdede på minstesats vil være skattefri, og den vil dermed ikke føre til avkorting av bostøtten. Økonomisk sosialhjelp er en subsidiær og behovsprøvd ytelse, og i vurderingen av om det skal ytes stønad, og i beregningen av stønadsnivået kan det i utgangspunktet derfor tas hensyn til alle former for inntekt – forsørgelse, ytelse av støtte eller egne midler tjenestemottaker har. Det omfatter som utgangspunkt også engangsutbetalingen. Men de plikter å foreta individuelle og skjønsmessige vurderinger i utmålingen av ytelsen.

Marie Sneve Martinussen (R) [15:57:55]: Folk som sliter med regningene, skal ikke være prisgitt hjelp fra privatpersoner. Velferdsstaten må stille opp når vi trenger den. I budsjettforliket er det heldigvis forslag som trekker i riktig retning, og jeg har et spørsmål om avkorting, som jeg skjønner var veldig lurt å tenke på, siden også representanten Bergstø så ut til å lure på det. Jeg oppsummerer med at det nå er bekreftet at det ikke avkortes mot bostøtte. Det er veldig bra, men da har jeg fortsatt to spørsmål. Det ene er: Når kommer disse 3 000 kr ekstra i uføre- og minstestønad til folk? Det andre gjelder avkorting mot sosialhjelp, for det er faktisk ganske alvorlig hvis man ikke har sikret seg at dette ikke kan ende opp med rett og slett å gå i null for folk. Vi vet at det har vært en stor fight om avkorting for barnetrygdinntekten, der regjeringen sammen med SV nå heldigvis har sikret at det ikke skal avkortes mot barnetrygd. Jeg lurer da på: Betyr det at regjeringen og SV ikke har tenkt på en sånn innramming opp mot sosialstønden?

Statsråd Marte Mjøs Persen [15:58:58]: Engangsutbetalingen på 3 000 kr til uføretrygdede med minstesats vil bli gjennomført så raskt som mulig. Første mulige tidspunkt for iverksettelse er februar 2023.

Jeg har lyst til å gjenta det jeg sa om at skattefrie ytelser ikke vil føre til avkorting av bostøtten, men sosialhjelpen er både en subsidiær og behovsprøvd ytelse, og det er egentlig sånn, som jeg sa i sted, at all inntekt kan tas hensyn til. Det omfatter i utgangspunktet også engangsutbetalingen til uføre på minstesats. Nav-kontoret har imidlertid både rett og plikt til å utøve skjønn ved utmåling av stønaden, og Nav-kontoret skal foreta konkrete og individuelle vurderinger av tjenestemottakers helhetlige situasjon og faktiske behov. Nav-konto-

ret skal også utrede hjelpebehovet i samarbeid med hver enkelt bruker når man vurderer dette.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [16.00.00]: Replikordskiftet er ferdig.

Roy Steffensen (FrP) [16:00:11]: Som lyn fra klar himmel kom regjeringen tidligere i høst med de største skatte- og avgiftsøkningene noensinne. Reaksjonene som kom fra næringslivet og fra kommuner både i media og på høringen til finanskomiteen, viste helt klart at dette er skatte- og avgiftsøkninger som spesielt rammer investeringer i distriktene. Vi har fått høre at 24 mrd. kr i investeringer er skrinlagt innenfor oppdrettsnæringsen, og ca. 35 mrd. kr er skrinlagt innenfor kraftbransjen. Dette er altså skatte- og avgiftsøkninger som rammer næringslivet hardt. På toppen av det kommer det forslag om økt utbytteskatt, og økt formuesskatt som rammer eierbeskatningen, i tillegg til økt CO₂-avgift. Samtidig som bedrifter opplever lavere omsetning, får de altså økte utgifter. På toppen av det er det nå ingen strømstøtteordning for 2023.

Fremskrittspartiet har sagt at vi vil redusere eierbeskatningen. Vi går imot økningen i CO₂-avgiften, vi går imot grunnrente på havbruk, vi går imot den ekstraordinære økningen i arbeidsgiveravgiften, og vi har sagt at vi er motstandere av den innretningen av høyprisbidraget som regjeringen la opp til. Vi deler kritikken Høyre har kommet med om at dette er forslag som har kommet uten utredning, over natten med tilbakevirkende kraft, og at det innebærer en politisk risiko, men vi synes det er veldig rart at kritikken kommer fra Høyre, all den tid de aksepterer 38 mrd. kr av de skatteøkningene selv.

Vi ser at nok en gang endres oljepolitikken. Det har vært utsettelse av 26. konsesjonsrunde, det har blitt endringer i blokkene på TFO, det har blitt endringer i friinntekten, og nå er 26. konsesjonsrunde satt ut av spill for resten av perioden.

I replikkordvekslingen med statsministeren ble «tøys» akseptert som et parlamentarisk uttrykk i denne salen. Jeg lurer på hvem det er som farer med tøys i denne saken, for jeg hører at statsministeren sier at det ikke har noen betydning, mens lederen for energi- og miljøkomiteen er rasende og sier at nå må det bli slutt på SV sine seiere innenfor dette feltet. En av dem må jo fare med tøys, for det er en av dem som ikke klarer å forstå hva som er konsekvensen av det som har skjedd. Jeg ser at komiteleder Sivertsen Næss har tegnet seg, så jeg håper hun kan avklare det litt senere.

Det eneste departementet som virkelig har fått kutt på dette statsbudsjettet, er Samferdselsdepartementet. Det ble ytterligere kuttet med forliket, og de har nå kutt

på totalt ca. 3,5 mrd. kr. Regjeringen fører altså en politikk som gir dårligere veier, mindre vedlikehold og mindre penger til rassikring, samtidig som bilistene har fått 53 øre økning på pumpeprisen på bensin siden regjeringen tiltrådte.

Samferdsel er altså den store taperen, og det hjelper veldig lite for anleggsbransjen å få billigere diesel hvis maskinene uansett skal stå i ro fordi regjeringen har tatt arbeidet fra dem. Fremskrittspartiet vil bygge mer, vi vil vedlikeholde mer, vi vil gi 1 mrd. kr mer til rassikring, vi vil bruke infrastrukturfondet til bompengeskutt, og vi vil øke bevilgningene til Nye veier, sånn at vi kan bygge mer fornuftige, trygge firefelts motorveier mellom de store byene.

Hovedgrepet til Fremskrittspartiet handler om å redusere kostnadene for folk. Nå opplever folk flest at det er økte kostnader på strøm, på mat, på drivstoff og på økt rente. Fremskrittspartiet har foreslått tre konkrete grep som vil redusere kostnadene på strøm, drivstoff og mat. Vi har spurt finansministeren og fått bekreftet at våre grep isolert sett vil sørge for lavere inflasjon og altså mindre grunnlag for å øke renten. Med vår politikk vil en familie med to barn ha 32 000 kr mer i økt kjøpekraft neste år. Et pensjonistpar vil sitte igjen med 33 000 kr mer i økt kjøpekraft, fordi vi legger opp til å øke minstepensjonen ikke bare for enslige minstepensjonister, men for alle, samtidig som vi foreslår å halvere den urettferdige avkorting for gifte og samboende pensjonister. Bare å gjøre den endringen på avkorting av pensjon vil føre til at et pensjonistpar vil ha om lag 9 000 kr mer i året.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [16:05:31]: Det er tøffe tider for mange i Noreg i disse tider. Ein ser konsekvensar ikkje minst av Russlands, vårt nabolands, angrep på sitt naboland Ukraina – grufulle krigshandlingar som ikkje minst har ramma folk i Ukraina. Millionar av folk er drivne på flukt både innetter i landet og til nabolanda. Mange er komne til Noreg for å søkje tilflukt her og har vorte tekne godt imot i kommunar, i bygd og by, i mange lokalsamfunn rundt om i Noreg.

Vi merkar òg konsekvensar av pandemien i form av auka levekostnader for folk i bygd og by. Det er viktig at ein sørgjer for å ta vare på folk i den situasjonen. Det er dei som har minst frå før, som vert ramma hardest når levekostnadene aukar. Difor har vi ei målretta satsing frå regjeringa både for å vareta dei som har minst frå før, og for å redusere skilnadene geografisk og sjå heile Noreg.

I budsjettet og i avtalen vi har inngått saman med SV, ligg det tydelege grep for å redusere levekostnader og sikre betre offentlege tenester til folk i heile Noreg gjennom kommunane – ved å redusere prisane på barnehage vidare, redusere prisane på SFO, auke barnetrygda, auke studiestøtta, auke støtta til minstepensjonistane og redusere avgifter som drivstoffavgifter.

Vi har ei målretta satsing for å sikre at folk som bur i nokre av dei minste samfunna i Noreg, òg får redusert levekostnadene sine. Vi fortset arbeidet med å redusere prisane på ferje. Vi gjer fleire ferjestrekningar gratis og sikrar gratis ferje til øysamfunn og veglause samfunn utan fastlandsforbindelse.

Vi reduserer barnehageprisane generelt i Noreg. Vi sørgjer for gratis barnehage frå hausten av for dei som har barn i tiltakszona i Nord-Troms og Finnmark, og elles i landet òg for det tredje barnet ein har samtidig i barnehage. Vi sikrar auka nedskrivning av studielån. Vi har altså målretta tiltak for å vareta dei som faktisk ønskjer å bidra til å bu på ulike plassar i Noreg, ved å redusere levekostnadene deira. Vi bidreg òg med å auke bortebruarstipendet.

Vi gjer òg andre grep. Gjennom dei siste vekene har eg reist ein del rundt i Noreg og møtt folk som bur i nokre av dei minste lokalsamfunna, der ein ser nedgang i folketalet, der ein ser ei demografiutvikling som peikar i feil retning. Der er det viktig med målretta tiltak, og der vert det sett stor pris på nye grep frå regjeringa og at lokalsamfunna vert sett. For eksempel var eg i førre veke i Røyrvik i Indre Namdal i Trøndelag, der vi no, som ein av fem pilotar i Noreg, skal inngå avtale om bygdevekstavtale. 2 mill. kr er ein viktig start for å kunne leggje til rette for ei positiv samfunnsutvikling der og snu nokre negative trendar.

Det var stor glede og positivitet både for det konkrete prosjektet og for at ein vart sett av nasjonale myndigheter – i skarp kontrast til det ein ser i Høgres alternative budsjett, som viser at dei ønskjer å fjerne heile ordninga, som ønskjer å kansellere prosjektet om at ein skal ha gratis ferje, som kuttar stort i forslaget til løyvingar til breiband, og som aukar drivstoffavgiftene for folk rundt i Noreg. Det er tilsvarande når ein har eit prosjekt for kystutviklingssenter i Kirkenes eller bygdevekstavtaler. Då eg var i Berlevåg, var det mange som sette pris på at dei faktisk vart sett og verdsett òg når ein prioriterer ytterlegare tiltak for å vareta økonomien til kommunane for neste år. Kommunane vil òg merke at det er tøffe tider, men innanfor eit stramt budsjett har vi valt å prioritere dei.

Presidenten [16:10:35]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [16:10:43]: Det kommer omtrent 100 ukrainske flyktningar til landet hver dag. Kommunene har til nå gjort en formidabel innsats med å ta imot de mange flyktningene som har kommet, som også statsråd Gjelsvik var inne på i sitt innlegg. Dessverre ser vi at krigen blir mer brutal. Den målrettes også mot sivile, ved at tilgangen på strøm og varme blir kuttet. Vi må være forberedt på at det kommer en stor økning i antallet flyktninger til Norge også neste år.

Da er kommunene helt avhengige av at de har gode, forutsigbare rammer for å kunne gi god hjelp. Det er allerede mange kommuner som opplever at de har en presset kapasitet, og den kapasiteten må vi være forberedt på at blir mer presset, også neste år. Derfor er det uforståelig at regjeringen og SV i dag har blitt enige om å kutte i tilskuddet til utleieboliger, særlig når kommunene sier at mangel på boliger er noe av det største problemet. Da er mitt spørsmål: Hvorfor vil statsråden kutte i tilskudd til utleieboliger neste år, når man vet at kommunene er i en så krevende situasjon?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [16:11:44]: Kommunene rundt i Noreg gjer ein kjempeinnsats for å vareta alle dei som er på flukt frå grufulle krigshandlingar og søker tilflukt i Noreg for seg og familien sin. Vi ønskjer at alle kommunane skal bidra i det. Store og små lokalsamfunn rundt i Noreg ønskjer å stille opp, og dei stiller opp kvar einaste dag. Det er ein heilt annan strategi enn den førre regjeringa hadde, der ein sa at ein ikkje skulle busetje i dei minste kommunane i Noreg. Vi seier at for alle lokalsamfunn rundt i Noreg som har både husrom og hjerterom, og som prioriterer å busetje flyktningar, vert det faktisk lagt til rette for det.

Vi skal sjå på dette framover. Så langt har kommunane gjort ein kjempeinnsats, og busetjinga har gått på ein god måte. Så får vi sjå kva slags behov det er framover, med dei nye prognosane om flyktningar som kjem til Noreg, og kva slags verkemiddel som eventuelt må brukast framover.

Mari Holm Lønseth (H) [16:12:49]: For Høyre og Solberg-regjeringen var det også viktig å bosette flyktninger over hele Norge. For oss var det aller viktigste at de ble bosatt i kommuner som hadde gode resultater, sånn at man visste at integreringen kom til å gå bra.

Men realiteten er at UDI kom med nye prognoser for mottak av hele 30 000 flyktninger allerede i september. I oktober–november er den prognosen på 40 000. Regjeringen planlegger i statsbudsjettet for å ta imot 10 000 fra Ukraina og foreslår også å fjerne tilskuddet til utleieboliger. En skulle tro at vi i budsjettet i dag vedtar det som er rammen å forholde seg til neste år for kommunene. Den meldingen kommunene nå får fra Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV, er at de ikke får tilskudd til utleieboliger. Statsråden svarer meg ikke på hvorfor man velger å fjerne det tilskuddet, og hvorfor man synes at det er forsvarlig i denne situasjonen, så da velger jeg å gjenta spørsmålet: Hvorfor velger statsråden å kutte i det tilskuddet når kommunene virkelig trenger det nå?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [16:13:49]: Den førre regjeringa valde ikkje å prioritere og sjå alle kommunane når det gjaldt verdien av busetjing og ønsket om å ta

imot flyktningar, som òg har vore der i åra tidlegare. Kommunar med under 5 000 innbyggjarar har over fleire år ikkje fått busetjing av flyktningar, noko som òg har gjort at det har vore behov for å gjere ein ekstraordinær innsats gjennom året for å bidra overfor dei kommunane, sånn at dei òg er klare for å ta imot flyktningar.

Så langt har busetjingsarbeidet gått på ein veldig god måte, ikkje minst som følge av at alle kommunane i Noreg som har fått ei oppmoding, har meldt inn og sagt at dei er villige til å stille opp. Det er framleis tilfellet. Så får vi sjå, basert på den oppmodinga som no går ut til kommunane, kva som er tilbakemeldingane, og kva det er behov for å gjere av justeringar undervegs. Regjeringa har ved fleire krossveggar vore oppteken av at vi ser situasjonen og er villige til å vurdere nye tiltak når det er behov for det.

Mari Holm Lønseth (H) [16:14:54]: Det er jo litt påfallende at når det er en pågående flyktningkrise i Norge – der det hittil har kommet over 30 000 fra Ukraina, og vi må være forberedt på at det kommer over 40 000 til neste år – bruker man mesteparten av tiden på å se tilbake på det Solberg-regjeringen gjorde, og gjengir det også ganske upresist. Men jeg er enig i at det nok er klokt at man ser an situasjonen. Jeg mener at man kunne ha kommet til Stortinget mye tidligere og gitt mye klarere rammer for hva kommunene skulle forholde seg til. Nå må jo kommunene egentlig svare på de bosettingsanmodningene som har kommet fra IMDi, uten å vite hvilke rammebetingelser som skal gjelde for dem for mottak neste år. Med det risikerer man at kommunene ikke vil klare å si ja til å bosette de 35 000 som IMDi har anmodet om – selv om de egentlig kanskje burde ha vurdert å anmode om flere. Er det aktuelt for statsråden allerede nå å si at man vil gjeninnføre tilskuddet for utleieboliger?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [16:15:51]: Her høyrest det ut frå Høgres side som at dei kommunane som stiller opp rundt i Noreg med å ta imot flyktningar og gje dei trygge og gode rammevilkår, ikkje får nokon bistand frå statlege myndigheiter i den samanhengen. Tvert imot – ein har ei rekkje tilskot til kommunar som tek imot flyktningar, som skal bidra til å dekkje dei ekstraordinære kostnadene som kommunen har i den samanhengen.

Når det gjeld tilskot til utleigebustader, har ein sett at kommunane gjennom eksisterande kapasitet har klart å dekkje behovet for eit stort tal flyktningar som har kome til Noreg. Dersom det skulle vise seg på eit tidspunkt at det er behov for å vurdere nye verkemiddel for å sikre busetjing av flyktningar i norske kommunar,

vil regjeringa sjølvsagt vurdere det og kome tilbake igjen til Stortinget med det.

Grete Wold (SV) [16:16:58]: Det er ingen tvil om at vi står i en krevende tid, både i Norge og i verden, og det er derfor også krevende å få på plass et godt nok budsjett. SV er fornøyd med at vi har fått et mer omfordelende budsjett, et budsjett som vil gjøre det litt bedre for dem som trenger det aller mest.

Som kommunalminister er sikkert statsråden opp-tatt av tilbakemeldinger fra kommunene landet rundt, og et område og et kutt som mange har vært fortvilet over, gjelder investeringstilskuddet. Det er et tilskudd som trengs for å bygge sykehjem, dagsenter og helsehus og dekke en del av de investeringsbehovene som kommunene har.

Heldigvis er vi enige om og har funnet en løsning på å reversere en del av det kuttet. Det er vi veldig fornøyd med. Men hva er statsrådets plan for å sikre at disse midlene og kommunenes investeringsbehov også blir ivaretatt framover?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [16:17:45]: Eg er svært glad for at ein innanfor eit stramt budsjett og i gode for-handlingar med SV i Stortinget har funne rom for å vidareføre nye tilsegner for investeringstilskot til heildøgns omsorgsbustader og neste år. Det gjer at ein kan ha ei løyving på omtrent same nivå som for inneve-rande år.

Det som ligg i budsjettavtalen, er 95 mill. kr, noko som gjev grunnlag for ei tilsegnsramme på nesten 1 mrd. kr, fordi det er 10 pst. utbetaling første året. Det gjev altså moglegheit for ca. 500 bustader neste år. Det er viktig for mange kommunar. Så vil vi framover sjølvsagt sjå på kva som er behova.

Eg vil òg understreke at det er helseministeren som konkret har ansvaret for den budsjettposten, men det er noko som er utruleg viktig for veldig mange kommunar rundt om i Noreg, og som eg er veldig glad for at vi i fel-lesskap har fått på plass.

Tobias Drevland Lund (R) [16:18:55]: Regjeringen har i Hurdalsplattformen lovet å jobbe for å sikre rettigheter og boforhold for leietakere, og Rødt ble veldig glad for at det i forliket med SV endelig ble bestemt at regjeringen også skal sette ned et lovutvalg for å revidere husleieloven. Det er vi veldig fornøyd med. Men mens regjeringen setter ned et utvalg, vokser også den store klumpen i magen hos folk som nå sliter med å betale husleien, i takt med prisvekst ellers i samfunnet, på f.eks. både mat og strøm. Derfor mener Rødt at det trengs umiddelbare strakstiltak for å bøte på den bosituasjonen som særlig leietakere har.

Jeg har prøvd å spørre statsråden tidligere, men jeg prøver en gang til, siden det snart er jul. Mitt spørsmål til statsråden er: Vil regjeringen vurdere mer kraftfulle og umiddelbare tiltak for å hjelpe dem som sliter med å betale husleien sin, f.eks. det som Skottland har innført, med husleiefrys, eller det som Danmark har innført, med et tak på hvor mye husleien kan øke?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [16:19:57]: Regjeringa er oppteken av, og det er òg forsterka gjennom budsjettavtalen som vi no har inngått med SV, å redusere levekostnader. Det er noko som er viktig for dei som har minst. Mange av dei som har minst i det norske samfunnet, er blant dei som er på leigemarknaden. Så når ein reduserer nokre av dei kostnadene som folk har i samfunnet, vil det òg hjelpe leigetakarane – i tillegg til ei styrking av bustøtta med over 800 mill. kr.

Når det konkret gjeld husleigelova, synest eg det er bra at ein no får ein ordentleg gjennomgang av ho. Det vert interessant å sjå kva husleigelovutvalet kjem fram til. Samtidig er det viktig å understreke at eksisterande husleigelov òg har viktige paragrafar for å beskytte leigetakarane. Det er altså ikkje lov til å ta ei husleige som er urimeleg høg eller bidra med urimeleg høg husleigeauke. Eg er oppteken av at dei rettane som er i eksisterande husleigelov, skal følgjast opp, og det er mogleg å bruke husleigetvistutvalet om ein har konflikt om konkrete leigeforhold.

Presidenten [16:21:06]: Replikordskiftet er omme.

Henrik Asheim (H) [16:21:18]: Verden er mer urolig og usikker enn på flere tiår. Neste års statsbudsjett diskuteres derfor med et alvorlig bakteppe. Putins brutale invasjonskrig i Ukraina sender millioner av mennesker på flukt, og de som er igjen, kjemper med livet som innsats – for frihet, for uavhengighet og for demokrati. Dette skjer samtidig som verden akkurat har slått på strømmen, og aktiviteten har tatt seg opp igjen etter flere år med pandemi. Resultatet kjenner vi: Det er økte priser over hele linjen, også her hjemme. Det er stort press i norsk økonomi. De to viktigste grepene vi kan gjøre for å dempe presset, er å bruke mindre oljepenger og få flere mennesker i jobb.

Jeg skal ikke bruke tid på å kritisere regjeringens brå og voldsomme skatteskjerpelser som strider mot god norsk tradisjon, hvor gode utredninger, diskusjoner og brede forlik danner grunnlag for endringer i skattepolitikken. Men samtidig som Nav melder om at arbeidslivet har behov for 70 000 mennesker, står 250 000 utenfor både utdanning og arbeid. Da synes jeg det er urovekkende at regjeringen ikke bare gjør det dyrere å investere, dyrere å skape jobber og dyrere å ansette, men

de kutter også samtidig i tiltak for å hjelpe flere mennesker i jobb.

Den aller viktigste inngangsbilletten til arbeidslivet er et vitnemål eller et fagbrev i hånden. Nesten 600 000 voksne har ikke fullført videregående. To av fem som ikke har fullført, står også utenfor arbeid. Samtidig vet vi at mange voksne har behov for å fylle på kompetansen sin for nettopp å stå lenger i den jobben de har, eller å omskolere seg for å skifte beite. Det er ingen tvil om at det vil bli utlyst færre jobber som ikke krever formell kompetanse. Det er en utfordring på kort sikt og på lang sikt både for enkeltmennesker, for bedrifter og for bærekraften i velferdssamfunnet vårt, og da må vi både hjelpe flere elever til å fullføre videregående skole, og vi må gjøre det enklere for voksne å skaffe seg en utdanning eller få påfyll i den utdanningen de allerede har på plass.

For Solberg-regjeringen var utdanning og kompetanse et viktig svar på forrige krise, koronapandemien. Vi endret dagpengeregelverket slik at ledige og permitterte kunne bruke tid på utdanning. Den fleksibiliteten gjorde vi permanent. Vi brukte store penger på å få på plass korte og fleksible tilbud ved fagskoler, høyskoler og universiteter, og vi ga fylkene penger til å gi voksne ledige og permitterte videregående opplæring.

Noen av disse pengene ble brukt av f.eks. Åkrehamn videregående skole i Karmøy. Sammen med Nav satte de i gang en pilot hvor ledige og permitterte kunne starte på videregående når som helst i skoleåret, og få et tilpasset opplegg på veien til fagbrev. Det finnes mange slike eksempler over hele landet. Vi kom altså ut på den andre enden med lav arbeidsledighet og høy fart i økonomien. Det var på ingen måte gitt. Jeg skulle ønske at regjeringen brukte også denne krisen til å inkludere flere mennesker i arbeidslivet. I stedet kutter den altså i arbeidsmarkedstiltak, den kutter i bransjeprogram, den prioriterer ikke VTA-plasser, og ved å gjøre innleiereglerne urimelig strenge gjør den det vanskeligere for folk å få den første jobben eller en fot tilbake igjen i arbeidslivet.

Det betyr noe hvem som styrer. I Høyres alternative budsjett har vi prioritert 1 000 nye tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Det betyr lønnstilskudd eller arbeidsforberedende trening for dem som står utenfor. Vi har prioritert 1 000 flere VTA-plasser, som etter forliket med SV riktignok bare er 750 flere enn det som blir realiteten neste år. VTA er en populær og vellykket ordning, særlig for mange utviklingshemmede. Det er lange ventelister, og dessverre vil det også være tilfellet neste år.

En av de viktigste oppgavene fremover blir å spleise de ledige menneskene med de ledige jobbene. Det bidrar ikke dette budsjettet godt nok til, men Høyre har lagt inn forslag som ville gjort situasjonen langt enklere.

Cato Brunvand Ellingsen (SV) [16:25:57]: For 12 år siden begynte sønnen min på Bjørnholt skole. Han var én av langt under halvparten av elevene som samtidig begynte på Aktivitetsskolen – SFO. Fellesskapet etter skoletid manglet. Noen få år senere gikk 98 pst. av elevene på samme SFO. Noe hadde skjedd. Det var det rødgrønne byrådet i Oslo sin innføring av gratis halvdagsplass som hadde skjedd. Nå kunne alle barn i dette levekårsutsatte området av Oslo ta del i samme fellesskap. Med forliket innfører vi nå gratis halvdagsplass for 2. klasse. Dette er en stor velferdsreform som nå rulles ut over landet. Som Oslo-politiker er det fristende å si: Velkommen etter, gled dere.

Det kan være at noen spør seg om det er mulig å utvikle nye velferdsreformer i dyrtid. Det viser vi her at er både riktig og viktig. Kanskje er det særlig viktig å styrke offentlig velferd i en tid som den vi lever i nå. Gratis SFO er også et dyrtidstiltak. I møte med trange økonomiske tider skal folk få slippe å måtte velge bort barnas fellesskapsmuligheter for å spare penger. Det samme gjelder tannhelsereformen. Mange har ikke råd til å gå til tannlegen, særlig ikke når alt annet blir dyrere. SV mener fortsatt at tenner skal være en del av kroppen. Vi er glade for at vi har fått regjeringen med på at vi skal fortsette tannhelsereformen. Flere skal betale mindre for å få fikset tennene sine.

Jeg som finanspolitiker burde kanskje snakket om de store linjene og om hvordan vi vil bruke skatt for å omfordele – omfordele fra dem med penger og makt til dem som har minst penger og minst makt til å forandre – og om avgiftene som endrer atferd og bidrar til at de kortsiktige valgene får langsiktige konsekvenser. Men jeg ønsker heller å snakke om menneskene, om dem som slipper å velge bort SFOs fellesskap eller å få fikset tennene sine. Jeg vil snakke om ham med utviklingshemming som slipper å sitte hjemme på dagtid fordi han, med et SV som forhandlet statsbudsjett, får en VTA-plass som gir gode relasjoner og meningsfulle aktiviteter, og om henne som kanskje kan realisere boligdrømmen sin der det også i 2023 vil være mulig å søke om investeringstilskudd. Vi har ikke akseptert at det er disse som skal gå i front for å holde presset i økonomien under kontroll.

Den siste tiden har vi virkelig fått se hvor viktig offentlig velferd og gode ytelser er for at folk skal kunne leve et liv i tråd med egne ønsker og verdier. Forliket som får flertall her i dag, viser vei. Jeg kan love at SV vil mer.

Valgene vi nå tar, kan få katastrofale konsekvenser på lang sikt. Klimakrisen er altomfattende. Hvordan vi møter tiden vi lever i akkurat her og nå, må ikke føre til forsterket klima- og naturkrise i framtiden. Det er ingen hemmelighet at vi i SV vil lenger enn det flertallet i denne sal vil. Det vil vise seg når vi voterer over SVs primær-

posisjon. Vi skulle ønske at flertallet av dere her inne kunne være med oss på en enda sterkere omstilling.

Med forliket som i dag får flertall, kom også en historisk avtale om støtte til Ukraina og bistand til sør. Jeg er skikkelig stolt av denne avtalen. Signalene har vært overtydelige, og også i en tid med ekstraordinære inntekter – kanskje særlig i en tid med ekstraordinære inntekter – må vi klare å gi minimum 1 pst. av våre inntekter til andre. Med denne avtalen viser vi at det faktisk er mulig. Vi har ikke blitt for rike for solidaritet. Vi slår fast at énprosentmålet for norsk bistand ligger fast.

Mangel på basisvarer fra Ukraina og gjødsel fra Russland fører til at matprisene øker og produksjonen ikke dekker behovet. Vi har åpnet en dør til en historisk mulighet og inviterer hele Stortinget med på det som vi sammen kan gjøre til et historisk solidarisk vedtak som får internasjonale konsekvenser.

Her om natten døgnet jeg på et møterom på Statsministerens kontor. Forhandlinger kan være vanskelige, men aldri, aldri tøffere enn det folk som har minst, har det. Dette statsbudsjettet handler om millioner og milliarder, men det handler også om mennesker.

Statsråd Espen Barth Eide [16:31:12]: Det vi diskuterer i Stortinget i dag, er et budsjett for en krevende tid, en tid som er mer krevende enn de fleste har vært vant til å lage budsjetter i. Det har debatten på en god måte illustrert. Vi har snakket om krig, energikrise, matvarepriser og dyrtid. I en slik situasjon er det spesielt viktig å velge hva man prioriterer. Det å prioritere og omfordele blir viktigere enn noensinne.

Regjeringen har vært veldig tydelig på at klima- og naturkrisen ikke kan settes på vent. Det er en rekke tiltak som viser at det er tydelig prioritert – betydelige løft på viktige områder som skal akselerere omstillingen til et mer bærekraftig samfunn. Jeg kommer for øvrig tilbake til Stortinget neste år med en klimatilpasningsmelding, for klimakrisen er her nå. Vi må forholde oss til de endringene som allerede skjer, i mye større grad enn vi gjør nå, men i dag er fokuset på utslippskutt.

Grunnen til at Norge må kutte flere utslipp raskere, er todelt. Den første og ganske åpenbare grunnen er at vi, som et land som har tjent godt også på de produktene som har bidratt til utslipp, må ta vår del av den store globale dugnaden for å kutte de samlede utslippene til atmosfæren. Den andre store grunnen er at vi skal sørge for at Norge tar gode posisjoner i den omstillingen som uansett skjer der ute, for det er ikke lenger noen tvil om at framtidens økonomi er fornybar, sirkulær, bærekraftig og naturpositiv. Det er den veien det går, i hvert fall i alle land som ligner på vårt, de landene vi handler mest med, og etter hvert i hele verden, håper vi. Derfor blir også den grønne omstillingen en del av prosjekt «ska-

pe». Den er en del av det som legger grunnlaget for at vi ikke bare skal ha gode og trygge arbeidsplasser i dag, men også i framtiden. Det går såpass fort i de markedene vi er mest opptatt av, at det gjelder å få opp farten ganske kraftig.

For å sørge for at vi faktisk leverer på det ambisiøse målet vi har satt oss – 55 pst. i hele økonomien – i nært samarbeid med EU og Island, har vi introdusert et helt nytt styringssystem i statsbudsjettsammenheng. Vi har levert den første utgaven av det som heter klimastatus og plan, også kjent som grønn bok. Det er et dokument fra hele regjeringen som skal gjøre minst fire viktige ting.

Den skal rapportere på utslippskutt: Hvordan gikk det? Den skal beregne klimaeffekten av neste års budsjett, denne gangen 2023. Den skal plassere det enkelte års budsjett inn i reisen mot 2030, når første del av disse målene skal være nådd. Så skal den etablere et styringssystem som gjør at regjeringen, i hele sin årsryklus med statsbudsjetter, først kan ta inn klimahensyn – altså vurdere alle hensyn opp mot klimaeffekt – og at storting, opposisjon, posisjon, offentlig sektor, den offentlige debatten og medieorganisasjoner deretter kan ta del i den diskusjonen ved at man er helt ærlig på hvordan det går.

Vi har satt i gang et stort grønt industriløft som ble ytterligere styrket med de tiltakene som kommer her – en kraftig styrking, ikke minst av Enova, som med det som først ble lagt fram og så supplert på i budsjettavtalen vi inngikk sammen med SV etter et veldig godt samarbeid, styrkes med hele 1,4 mrd. kr. Det er tidenes økning i denne typen tiltak, en økning på 31 pst. I det ligger det også et stort punktutslippsprogram direkte innrettet mot de delene av industrien som har store utslipp i dag, men også stort potensial for å kutte i dem.

Vi øker CO₂-avgiften. Vi øker innblandingen av biodrivstoff. Der har vi valgt en modell hvor vi i stedet for hele tiden å pushe avgiftene på bensin og diesel, øker innblandingen av biodrivstoff i både veigående og ikke-veigående trafikk, slik at klimaeffekten blir positiv uten at prisen på pumpa blir dyrere. Det mener jeg er en god modell i den tiden vi lever i nå.

Til slutt er det også en rekke gode tiltak for restaurering og ivaretagelse av natur. Dette er et år hvor det er riktig å si at det nå er naturens tur. Det er en like viktig del av klimaarbeidet som å få klimagassutslippene ned.

Presidenten [16:36:15]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [16:36:30]: Vi skal gjennom en stor omstilling de neste årene for å nå klimamålene i 2030 og 2050, og noe av det viktigste for å lykkes med å gå fra fossilt til fornybart i alle sektorer er tilgang på kraft og kapital. Havvindsatsingen alene kan komme til å kreve opp mot 1 000 mrd. kr i investeringer. Nå mel-

der internasjonale kapitalmarkeder at det er betydelig økt politisk risiko ved å investere i Norge. En tysk forvalter sa til Montel i forrige uke at han heller ville investere i Den dominikanske republikk enn i Norge. Det er veldig bra for Den dominikanske republikk – det kan vi være enig i – men ikke så bra for Norge. Mitt spørsmål er: Er statsråden bekymret for at økt politisk risiko vil gjøre det vanskeligere å finansiere det grønne skiftet og nå klimamålene?

Statsråd Espen Barth Eide [16:37:21]: Statsråden er nok bekymret for mange ting, bl.a. klimakrisen og hastigheten på omstillingen, men jeg er ikke bekymret for dette. Nå er det et enormt trykk i Europa, særlig i Nordsjøbassenget, for å produsere mer energi, og jeg kan vanskelig se hvordan vindkraft i Den dominikanske republikk kan bidra til energiomstillingen i Europa, som EU legger svært stor vekt på å stimulere. Vi har noen av verdens beste vindressurser i Nordsjøen. Jeg tror det blir stor interesse for å investere der, nettopp fordi vi er nær de markedene som skal forsynes, både vårt eget og de nordeuropeiske markedene, som nå skriker etter en raskere omstilling – av sikkerhetspolitiske grunner, for å bli uavhengige av russiske fossile leveranser og av hensyn til klimaformål. Jeg tror at med det løftet som EUs grønne giv og REPowerEU driver med, er det sterke grunner til fortsatt å investere i havvind og også i kraftutvikling i Norge.

Nikolai Astrup (H) [16:38:28]: For å nå det grønne skiftet er det en kamp om ressurser og innsatsfaktorer, men også en kamp og en konkurranse om kapital. Forutsigbare rammevilkår vil være svært viktig for å vinne frem i den kampen. Nå har regjeringen akkurat foreslått en grunnrenteskatt på vindkraft på land som trer i kraft 1. januar 2023, uten at den er sendt på høring ennå, og den skal først vedtas i Stortinget før sommeren. Dette er bakgrunnen for uttalelsen fra den tyske forvalteren. Dette er bakgrunnen for at kapitalmarkeder over hele Europa ser til Norge, og det de ser, er høy risiko og at man ikke er villig til å investere. Tror virkelig statsråden at vi skal vinne frem i kampen om kapitalen for å bygge ut havvind i Norge, når svenskene, finnene, danskene og mange andre land i Europa står klare med forutsigbare, gode rammevilkår og tilbud, mens det vi kan tilby, er økt politisk risiko og usikkerhet om rammevilkårene og en regjering som vingler fra den ene skatten til den andre?

Statsråd Espen Barth Eide [16:39:28]: Det samme spørsmålet har Høyre stilt i hele dag, både til statsminister, finansminister og en rekke andre. Jeg vil si, som de har sagt, at Norge ikke er karakterisert som et land som har høy politisk risiko. Hvis noen sier det, mener

jeg det er feil. Vi har en veldig tydelig innretning på hvor vi vil i disse markedene, men det at man f.eks. har et høyprisbidrag, det at man sørger for at det ligger noen skatteinntekter igjen i de kommunene som stiller areal til disposisjon for vindkraft, mener jeg er en del av den store samfunnskontrakten også rundt kraftutbygging. Vi har også beskattet vannkraft historisk. Vi har beskattet olje og gass i veldig høy grad, en av de høyeste skatteandelene noe sted. Det har likevel vært interessant å produsere, rett og slett fordi det er et veldig stort behov for mer fornybar kraft, mer kraft i det hele tatt og særlig mer fornybar kraft, som tillegges stadig større verdi i markedene vi eksporterer til.

Terje Halleland (FrP) [16:40:41]: Statsråden hadde en opprømsing av forskjellige klima- og miljøtiltak som regjeringen har prioritert. Jeg klarte ikke å få med meg at han nevnte utsettelsen av den 26. konsesjonsrunden som et klimatilbud. Vår felles kamerat, representanten Lars Haltbrekken, derimot, har vært ute og uttalt i den forbindelse at det sannsynligvis aldri vil bli noen 26. konsesjonsrunde. Han selger dette som en seier for klimaet. Deler statsråden den oppfatningen, at dette er et vedtak som er en seier for klimaet?

Statsråd Espen Barth Eide [16:41:20]: Jeg tror det spørsmålet krever en litt dypere gjennomgang av hva vi nå står overfor. Verden der ute, hvori opptatt Norge, er nødt til å avkarbonisere det vi kan. Det er stadig flere som mener at vi må prøve å ta fossilandelen ned i våre energisystemer, altså i transport, i industri, i landbruk, i bygg og anlegg, i oppvarming og nedkjøling – alt vi bruker energi til. Ikke minst i Europa, som vi eksporterer gass til, sammen med Storbritannia, er det stor interesse for det. Det tar en del tid.

Det som er helt åpenbart, er at det vil være behov for både olje og ikke minst gass i tiden vi lever i, også på mellomlang sikt. Samtidig ser vi at omstillingen nå går enda raskere på grunn av krigen i Ukraina, så effekten på norsk eksport vil være helt annerledes på kort og mellomlang sikt versus på lang sikt.

Jeg mener at det som er viktig nå, for Europa, er at vi produserer ved de feltene vi allerede har, at vi fortsetter med TFO-rundene, og så må Norge passe på å være synkronisert med den omstillingen som skjer ute i markedene våre.

Presidenten [16:42:29]: Jeg minner om taletida.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:42:46]: Det er ikke tvil om at statsråden står i en veldig tung posisjon med tanke på å løse dei store utfordringene våre. Industriplanene har store konsekvenser for natur, og vi har ei fortelling om at norsk forvaltning er berekraftig. Samti-

dig har Oslofjorden blitt nesten livlaus på vår vakt. Eg møter veldig mange som er bekymra for korleis det går med dei andre fjordane våre, med ein stor vekst i oppdrett. Nitrogen blir ikkje tolt like godt som vi trudde. Korleis tenkjer statsråden rundt det med vatnforvaltninga, for å følgje opp langsiktig og følgje med på kva som skjer i fjordar og hav?

Statsråd Espen Barth Eide [16:43:37]: Her deler jeg representanten Kjerstads bekymring fullt ut. Det står ordentlig dårlig til i Oslofjorden. Jeg har vært nede i fjorden og sett, og det plager en hvor lite man faktisk ser av liv i Oslofjorden. Men vi vet hva som må til. Vi må redusere avrenningen fra landbruket. Der har vi nå satt i gang et stort arbeid med å legge begrensninger på høstpløying, med å sørge for kantsoner, med å sørge for at mer skal overvintre i stubb – en rekke konkrete tiltak som allerede blir introdusert fra neste sesong i store deler av dette området. Vi må få rensset avløp bedre. Der har Miljødirektoratet kommunisert med kommunene at de som ennå ikke har gjort det, må stramme til, og staten skal selvfølgelig bidra med tilrettelegging. Vi må også ha tiltak som har å gjøre med fisk i fjorden. Vi er i gang med å følge opp hele tiltaksplanen for Oslofjorden. Det tar noen år, men vi er i full gang.

Ola Elvestuen (V) [16:44:54]: Statsråden sier, som vanlig, de riktige tingene om både klima og natur. Spørsmålet er om tiltakene følger med de store ordene, eller om det bare er keiserens nye klær, som H.C. Andersen skrev om i 1837, og at det ikke er noe innhold. På klima er det klimaavtalen med EU som er førende. Vi skal ned på 23,4 tonn utslipp i 2023 fra ikke-kvotepiktig sektor, altså ikke det som er industrien og noe industriløft. Dette skal man gjøre samtidig som man fjerner de fleste av elbilfordelene og det egentlig ikke er noen andre tiltak som tilsier at man når målet. I tillegg skal man nå det på natur ved at arealbruksendringen legges om. Også for utslippene der, på flere millioner tonn, skal dette nås. Hvordan tenker statsråden at dette skal gjøres? Skal vi være bekymret for at det kommer en miljøagent og sier at statsråden ikke har noen klær på?

Presidenten [16:45:57]: Jeg ber representantene om å holde taletida for replikker og minner om at man kan tegne seg til innlegg.

Statsråd Espen Barth Eide [16:46:08]: Det er presentert en lang rekke tiltak som nettopp skal sørge for at vi når disse målene. Disse ligger i klimastatus og -plan, og den avtalen vi nettopp inngikk med SV, budsjettavtalen, framskynder faktisk mye av det som lå i menyen. Det er en rekke krav om nullutslippsløsninger som kommer allerede fra 2024. Man framskyndet f.eks.

på elektriske bybusser, men det er ett av mange tiltak. Det er en rekke krav om økt innblanding av biodrivstoff som kommer allerede neste år. Det er varslet et forbud mot fossil fyring i industrien. Vi bruker også svært store midler via Enova på klimaomstilling, i både industri, transport og andre steder, og vi tar tak i dette med LULUCF, som det heter, altså arealbruk. Da må vi slutte med den massive utbyggingen av ny infrastruktur som forrige regjering, som representanten Elvestuen var en del av, sto for, med voldsomt mye utbygging av firefelts motorveier. Der legger vi nå opp til at vi i større grad skal bruke gammel infrastruktur om igjen. Dessuten kommer det en ny skogstandard, som jeg har stort håp for, i tillegg til at vi viderefører skogvernbevilgningen (presidenten avbryter).

Presidenten [16:47:18]: Jeg forstår at det er mye å si om klima, men det er ikke mer enn 1 minutt på hver replikk.

Replikkordskiftet er avsluttet.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:47:37]: Høyres viktigste mål i helsepolitikken er å skape pasientens helsetjeneste, en helsetjeneste som alltid spør pasienten: Hva er viktig for deg? – og som sikrer pasienter trygghet for hjelp når de trenger det. Derfor vil Høyre i vårt budsjett sikre raskere helsehjelp ved å prioritere mer penger til sykehusene, men også kreve av sykehusene at de kjøper behandling hos private som har ledig kapasitet og ønsker å bidra for det offentlige.

Spesialisthelsetjenesten går inn i et svært krevende økonomisk år samtidig som vi ser at ventetiden for pasienter øker på alle områder. Da er jeg glad for at Høyre, i et nøkternt og ansvarlig alternativt budsjett, har funnet rom for en styrking av sykehusenes økonomi med en halv milliard mer enn regjeringen.

Når ventetidene øker og økonomien er presset, er det trist at vi har en regjering som ikke ser nytten av å ta alle gode krefter i bruk, en regjering som omtaler offentlig betalt helsehjelp hos private som en privatisering av helse, selv om det faktisk er helt omvendt. Med venstresidens ideologiske kamp mot private er jeg redd vi vil se lengre helsekøer, pasienter som føler seg tvunget til å betale for behandlingen de trenger av egen lommebok, og enda flere som tegner helseforsikringer. Det er en todelte helsetjeneste som Høyre ikke ønsker. Pasienter og pårørende er opptatt av trygghet for hjelp når de trenger det. De er ikke opptatt av hvem som leverer den helsetjenesten, bare staten betaler og kvaliteten er god.

Frem til pandemien reduserte Høyre ventetidene for pasienter på alle områder innen helse. Nå peker pilene feil vei – ventetidene øker. Flere pasienter opplever brudd på den fristen som er satt for når de har krav på behandling. Det er alvorlig, og særlig alvorlig er det at re-

gjeringen i budsjettet ikke har noen ambisjoner om å få ventetidene ned. Om akkurat én måned vil ikke en eneste pasient lenger kunne velge seg til behandling gjennom fritt behandlingsvalg.

Denne høsten har jeg møtt flere av de pasientene som får helt nødvendig helsehjelp hos mange av de stedene som nå risikerer å bli nedlagt. Fredag for snart to uker siden møtte jeg Jakob, en flott fyr som etter å ha strevd med rusavhengighet nå var i behandling på Holmen gård i Gjerstad. Dagbehandlinger på distriktpsyrkiatrisk senter i Oslo fikk ikke Jakob ut av misbruket. Jeg hadde ikke vært her lenger hvis jeg ikke hadde fått mulighet til å komme hit på gården, sa han rett ut.

Mandag møtte jeg et tjuetalls mennesker som var i behandling på Vangseter. Vangseter har i mange år hjulpet mennesker ut av livsødeleggende avhengighet, med behandling som gjør at en mamma igjen kan være den trygge for sin sønn. Fritt behandlingsvalg handler om alle disse menneskene som gjør en tøff innsats i en beinhard behandling for å ta livet tilbake, mennesker som i vanskelige situasjoner i livet må få mulighet til å velge hvor de ønsker behandling, når det offentlige har gitt dem rett til behandling. For Jakob var behandling på Holmen gård perfekt, også fordi han ikke ville klart det om han ikke hadde fått ha med seg hunden sin. Jeg tror han nå endelig føler at samfunnet stiller opp for ham.

Da Høyre innførte pasientrettigheten fritt behandlingsvalg, var det mennesker som Jakob vi ville hjelpe bedre, mennesker som trenger å få velge friere i et mangfold av behandlingssteder. Høyre er det partiet som gir deg trygghet for at du kan få velge selv, uavhengig av størrelsen på lommeboka di. Derfor er det bare trist når vi har en helseminister som jubler over å fjerne fritt behandlingsvalg, og som med åpne øyne ser helt nødvendige behandlingsplasser bli nedlagt, samtidig som ventetidene går opp.

I en tid da vi fortsatt trenger å prioritere rus og psykisk helse like høyt som da Høyre satt i regjering, har vi en regjering uten ambisjoner om kortere ventetid for disse pasientene. I en tid da mange mennesker opplever mer usikkerhet og utrygghet, er Høyres viktigste grep på helse i statsbudsjettet å sikre pasientene rask og god helsehjelp når de trenger det. Derfor styrker vi den offentlige spesialisthelsetjenesten – med en tydelig beskjed om å la de private fortsatt få lov til å bidra. Trygghet for hjelp når du trenger det, er viktig i pasientens helsetjeneste.

Bård Hoksrud (FrP) [16:52:30]: Jeg er utrolig stolt av å tilhøre et politisk parti som virkelig vil satse på å bygge ut helse- og eldreomsorgstjenester, sånn at vi kan sikre gode, raske og trygge helsetjenester hvor enkeltmennesket står i sentrum og får være med og bestemme i sitt liv. Vi må løfte eldreomsorgen, kutte helsekøene, sørge for å

reducere egenandelene samt sikre flere fastleger og ikke minst også styrke det psykiske helsetilbudet.

Vi har vært gjennom en pandemi som har gjort at mange har fått utsatt behandlingen sin på sykehusene og venter i smerte og lengsel på å få behandling. Motstand mot å bruke ledig privat kapasitet gjør at helsekøene vokser og vokser for hver måned. Det mener Fremskrittspartiet er helt feil medisin. Vi trenger å styrke sykehusene, sånn at pasientene raskt kan få behandling. Derfor har vi foreslått å bevilge 1 100 mill. kr mer til sykehusene for raskt å få folk i behandling og ut av kø.

Fremskrittspartiet ønsker i tillegg til dette å utnytte den ledige sykehuskapasiteten som private kan bidra med. Derfor foreslår vi også å styrke budsjettet for å kunne kjøpe ledig kapasitet hos private, sånn at mennesker som venter på behandling på sykehusene, kan få behandling mye raskere enn de sosialistiske partiene og Senterpartiet nå legger opp til fordi de har en aversjon mot private – til tross for at private kan levere raskere og god behandling til pasientene.

For Fremskrittspartiet er det viktig å sørge for at man raskere kan få ta i bruk nye medisiner for alvorlig syke personer, som Monica eller Kristin, kvinner som har brystkreft, men som ikke får lov til å starte med medisin, til tross for at dette kunne gitt dem lengre tid sammen med barna og familien sin – eller alvorlig syke Cathrine, som har ALS, og som vet at det har kommet nye medisiner, men fordi de er nye, får hun ikke mulighet til å prøve dem ut. Det begrunnes med at hun kan få bivirkninger. Når man er dødssyk, er bivirkninger det aller siste man tenker på. Det handler faktisk om å prøve alt som er mulig, og gi dødssyke mennesker et halmstrå av håp. Da har man sjelden tid til verken byråkrati eller Beslutningsforum, for da kan det være for sent. Derfor foreslår vi at det settes av penger til å kunne kjøpe inn nye medisiner.

Jeg vil også peke på at det er et stort behov for å ta tak i folks psykiske helse. Vi vet at over 650 mennesker i fjor ikke orket mer og valgte å avslutte livet. For å sette det i perspektiv er det ca. fem–seks ganger så mange som dem som mister livet i trafikken. Det er mange. Vi vet også at det i tillegg til dette er mange tusen mennesker som sliter med psykiske utfordringer i livet sitt i forskjellig grad. Jeg har snakket med mennesker som ikke tør å gå ut av hjemmet sitt, mennesker som ikke vet hvordan man skal komme seg opp og ut hver eneste dag, mennesker som har så store utfordringer i livet sitt at de er til fare for både seg selv og andre, men som allikevel opplever at de ikke får hjelp, fordi antallet døgnplasser er nesten halvert de siste 20 årene.

Fremskrittspartiet og jeg mener vi må satse mer på lavterskeltilbud som ikke forutsetter at man har fått en diagnose før man får hjelp, for det er viktig å gi folk hjelp

og tilbud lenge før de får en diagnose. Jeg er overbevist om at det både vil gjøre at resultatene blir mye bedre, og hindre at mange vil ha behov for en diagnose, men heller får løst utfordringene de står midt oppe i.

Vi vil også styrke tilbudet til fritt behandlingsvalg innen rus og psykiatri. Fremskrittspartiet er veldig bekymret for at regjeringen fra nyttår legger ned dette tilbudet og fjerner det. Det betyr at svært mange mennesker nå er bekymret for hva som skjer – om man vil få hjelp når man har et behov, eller om man må vente i ukevis. Alle som kjenner personer som sliter psykisk og/eller med rus, vet at noe av det aller viktigste er at man kan få hjelp når den enkelte er motivert til å motta hjelp. Å måtte vente i uker og måneder betyr at mange har gitt opp lenge før de får tilbud om hjelp, med alle de konsekvensene det har for den enkelte.

Å sikre alle eldre og pleietrengende en god pleie- og omsorgstjeneste blir enormt viktig. Vi vet at behovet kommer til å øke i årene framover. Dessverre foreslo regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett å fjerne alle pengene til å bygge ut nye sykehjem og omsorgsboliger i 2023, samtidig som pengene for 2022 var brukt opp for flere måneder siden. Et slikt kutt er både overraskende og veldig provoserende. Mange kommuner var frustrerte og svært misfornøyde. Så klarte SV å få inn 95 mill. kr, eller 10 pst. av kostnaden til boliger man tenker å gi tilsagn om i 2023. Det er bra, men det hjelper ikke når man vet at regjeringen sier at man ikke må bruke så mye penger, for det har vi ikke råd til. Da vet man at det kan bli en utfordring i årene framover.

Den gangen Fremskrittspartiet satt i regjering, sørget vi for en kraftig økning i tilskuddet for hver plass, samtidig som vi sørget for at bevilgningen økte til over 2 000 plasser årlig. Mens det rød-grønne flertallet nå jubler, er det faktisk en reduksjon på 1 500 plasser i forhold til da Fremskrittspartiet satt i regjering, til tross for at behovene vil øke kraftig de neste årene. Det vi så sist disse partiene styrte, med Stoltenbergs løfte om 10 000 boliger i løpet av en periode fra 2008 til 2015, som endte på under 2 500 plasser totalt, viser i hvert fall at eldre og pleietrengende ikke er en prioritet hos denne regjeringen. Derfor er det viktig at vi nå sørger for å øke antall plasser og redusere køene, og det kommer Fremskrittspartiet til å stå hardt på for.

Statsråd Emilie Mehl [16:57:48]: For Senterpartiet og Arbeiderpartiet har det vært grunnleggende viktig å prioritere nasjonal kontroll, beredskap og trygghet i hele landet fra dag én. Det gjorde vi da vi satte ned totalberedskapskommisjonen og forsvarskommisjonen i januar. Vi gjorde det i budsjettet for 2022. Vi gjorde det da vi styrket beredskapen i lys av Ukraina-krisen i vår, og vi gjør det i budsjettet for 2023.

I en tid da det er et stramt budsjett, må vi prioritere, og regjeringen prioriterer nasjonal kontroll og trygghet som noe av det viktigste, fordi tiden vi er inne i nå, krever det av oss. Gjennom det siste året, etter krigsutbruddet mellom Russland og Ukraina 24. februar, har regjeringen satt i verk mange tiltak for å styrke beredskap og nasjonal sikkerhet, både budsjettmessige og andre tiltak.

I vår styrket vi beredskapen på sivil side med en halv milliard kroner. Det var bl.a. for å jobbe med etterretning, sammensatte trusler og sabotasje. For regjeringen er det bare begynnelsen.

I budsjettet vi har lagt fram nå, bevilger vi 417 mill. kr til videre satsing og opprustning av den sivile beredskapen i Norge. Forslaget sikrer videreføring av mange av de tiltakene vi la fram i vår, bl.a. styrking av Sivilforsvaret, som har tatt igjen nesten hele materielletslepet fra forrige regjering. Vi har flere folk i politiet og PST. Vi har styrket Nasjonal sikkerhetsmyndighet for å følge med på digitale og sammensatte trusler.

Regjeringen styrker også Hovedredningsssentralen med 14 mill. kr i budsjettet for 2023 for å øke grunnbemanningen på Sola og i Bodø, og vi sørger for at den frivillige redningstjenesten får dekket kostnader til 2 000 nye nødnetterminaler.

Da Senterpartiet og Arbeiderpartiet fikk tillit av velgerne ved valget for et år siden, var det et valg bort fra sentralisering og byråkratisering. Vi har lovt at vi skal styrke det lokale politiet. Vi skal styrke beredskapen i hele landet. Det leverer vi på. Derfor foreslår vi i budsjettet for 2023 å styrke politiet med 75 mill. kr til tiltak som skaper mer lokal tilstedeværelse, bedre forebygging, mer synlig politi i hele landet, f.eks. flere politifolk og nye tjenestesteder. Det er i tillegg til den styrkingen på 200 mill. kr vi la inn i 2022. I budsjettet for 2023 styrker vi også påtalejuristene med 11 mill. kr. De får i tillegg et eget budsjett for første gang, etter det jeg vet.

For å sikre et godt og velfungerende politi i hele Norge trenger vi flere utdannede politifolk. Derfor setter vi også av penger til å videreføre de 100 nye plassene på Politihøgskolen som vi opprettet fra høsten 2022.

I årene som kommer, er det også helt avgjørende viktig for regjeringen å prioritere kampen mot vold i nære relasjoner. Derfor vil vi legge fram en opptrappingsplan for å bekjempe vold i nære relasjoner, vold og overgrep. Vi vil sette ned en partnerdrapskommisjon. Politiet i hele landet har en viktig oppgave i det arbeidet. Vi som nasjon må klare å hjelpe dem som lever i utrygghet, som lever med frykt hjemme og som lever i fare for å bli utsatt for vold fra sine aller nærmeste.

Med bakgrunn i den sikkerhetspolitiske situasjonen og behovet for mer beredskap og lokal tilstedeværelse for politiet i hele landet ble jeg veldig overrasket over å lese Høyres prioriteringer i justisbudsjettet. I en tid da

den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer alvorlig enn på lenge, og det er et sterkt behov for å styrke nærpolitiet, velger Høyre å kutte mer enn en halv milliard kroner i justis- og beredskapssektoren. De foreslår et dramatisk kutt i politiet på nesten 380 mill. kr, hvor godt over halvparten av det er et avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt som man nesten må lese med lupe for i det hele tatt å finne i budsjettet til Høyre. Det vil gå hardt ut over politiets virksomhet. Hvis man skal fjerne 380 mill. kr fra politibudsjettet, lurer jeg på hvor Høyre har tenkt å ta de pengene fra. Skal de kutte 300 politiårverk som kunne ha blitt brukt ute i lokalsamfunnet i hele Norge for å forebygge kriminalitet blant barn og unge? Skal de legge ned flere politistasjoner? Skal de kutte beredskap? Jeg etterlyser svar, og jeg håper jeg får det i denne debatten.

Presidenten [17:02:48]: Det blir replikkordskifte.

Ingunn Foss (H) [17:03:03]: Jeg må si det var ganske spesielt å høre statsråden refse Høyre for å ta ned mindreforbruket i politiet, når statsråden selv bare for under en uke siden kuttet over 360 mill. kr – mer enn det nedtrekket som Høyre tok.

Men det var ikke det som var mitt spørsmål. Det er neppe tilfeldig at justisministeren ikke trekker fram domstolene i sitt innlegg, ikke ett ord om det. Det skyldes nok at regjeringens forslag i realiteten innebærer et kutt på 102 mill. kr neste år, og det før regningen for den meningsløse reverseringen har kommet på bordet. Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan ser statsråden for seg at domstolene skal oppfylle målene til Stortinget når hun ikke bevilger pengene, eller lar dem beholde domstolreformen?

Statsråd Emilie Mehl [17:03:53]: Beløpet som er endret for politiet i nysalderingen, er gjort fordi vi ikke har fått leveranser på utstyr og annet som ble bestilt i år. Det blir overført til neste år. Når Høyre kutter nesten 380 mill. kr til politiet, gjelder det virksomhet i politiet, og det må Høyre svare for. Man kutter også over 103 mill. kr til kriminalomsorgen.

Det er feil at regjeringen har lagt inn et budsjettkutt på domstolene. Domstolenes bevilgning for 2023 er høyere enn den var i 2022. Det er en kostnadsvekst i domstolene, som alle sektorer sliter med. Det er veldig krevende. Det forstår også jeg, men det er ikke riktig at det er et budsjettkutt på 100 mill. kr i domstolene, slik representanten Foss hevder.

Ingunn Foss (H) [17:04:38]: Da er det jo veldig rart at alt som kommer av innspill fra Domstolsadministrasjonen selv, er at nedtrekket neste år blir på 102 mill. kr.

Mitt neste spørsmål handler om at regjeringen vil reversere domstolreformen, dele opp budsjettkapitlene og redusere Domstoladministrasjonens handlefrihet over bevilgningene. I et brev til justiskomiteen datert 25. november skriver samtlige sorenskrivere, førstelagmenn og jordskifteledere:

«Regjeringens budsjett vil svekke domstolens uavhengighet som den tredje statsmakt og vil kunne føre til redusert effektivitet og kvalitet i våre avgjørelser.»

Det stemmer dårlig med det statsråden hevder når det gjelder budsjettet for domstolene. Hva er statsrådens syn på brevet fra sorenskrivere, førstelagmenn og jordskifteledere?

Statsråd Emilie Mehl [17:05:32]: Domstoladministrasjonen har hatt sitt eget budsjett før. Det hadde de fram til 2018. Da ble Domstoladministrasjonens budsjettkapittel slått sammen med domstolenes driftsbudsjett. Hvis man går inn i proposisjonen som ble lagt fram av daværende høyreregjering og leser begrunnelsen, har ikke det noe med uavhengigheten til domstolene å gjøre i det hele tatt. Begrunnelsen for det var økt fleksibilitet i budsjettene, slik at det var lettere å flytte penger mellom Domstoladministrasjonen og driftsbudsjettet til domstolene. Den fleksibiliteten er fortsatt ivaretatt i regjeringens budsjettframlegg gjennom en overføringsfullmakt. Forskjellen er at vi vil få synlighet rundt når man eventuelt velger å overføre mellom de postene. Jeg kan ikke se at dette påvirker uavhengigheten.

Det er, som jeg sa, heller ikke riktig at det er et kutt fra regjeringens side på 100 mill. kr, eller et nedtrekk. Budsjettposten er høyere for 2023 enn for 2022, men det er en krevende kostnadsvekst, som jeg også forstår at Domstoladministrasjonen synes er krevende.

Per-Willy Amundsen (FrP) [17:06:46]: Fremskrittspartiet styrker i hvert fall politiet betydelig utover forslaget fra regjeringen, også etter enigheten med SV.

Dersom justisministeren er veldig opptatt av trygghet og beredskap for befolkningen, antar jeg at det også gjelder hovedstaden. Fremskrittspartiet har over år stått alene om å advare mot den kriminalitetsutviklingen vi ser i Oslo – knivvold, skyteepisoder, mer vold, økt kriminalitet – og vi advarer mot at vi begynner å nærme oss de tilstandene som er, eller har vært, i vårt naboland Sverige.

Jeg merker meg også at byrådslederen i Oslo ikke lenger går rundt og sier at Oslo er en trygg by. Vil statsråden gjenta det hun har sagt tidligere? Vil justisministeren si at Oslo er en trygg by, og kan hun forklare hvorfor hun vil svekke politiets ressurser i hovedstaden?

Statsråd Emilie Mehl [17:07:56]: Jeg vil ikke svekke politiets ressurser i hovedstaden. Tvert imot har vi akkurat nå fått nyheten om at det etableres en politipost på Tøyen, f.eks. Det er kjempebra at politiet får fast tilstedeværelse der, med folk som kan jobbe forebyggende opp mot ungdom, at man kommer ut i lokalsamfunnet, kan være til stede over tid, skape tillitsforhold med ungdommer, fange opp det som skjer, og på den måten bl.a. være med på å forebygge det representanten peker på, rekruttering til ungdomskriminalitet.

I budsjettet for 2022 styrket regjeringen nærpolitiet, som også innebærer Oslo, med 200 mill. kr, der 40 av dem gikk til Oslo. Det har kommet veldig godt med, og det er den tanken vi fortsetter med i budsjettet for 2023 når vi legger på 75 mill. kr til og sier at vi skal legge fram en plan for å styrke nærpolitiet i hele landet, som også gjelder Oslo.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [17:09:04]: Først av alt: Gratulerer med budsjettenighet. Vi har fått til mye bra ved å styrke fri rettshjelp-ordningen, forhindre kutt til tolkene og styrke FRI.

Det jeg har lyst til å snakke om, er den etterlengtede veksten på 5 mill. kr, og med det en viktig anerkjennelse, til de frivillige organisasjonene innenfor kriminalomsorgen. Organisasjoner som WayBack, Røverhuset, Blå Kors, Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Musikk i fengsel og frihet, CRUX, og mange flere, bidrar i samarbeid med kriminalomsorgen til å løfte kvaliteten på både straffegjennomføringen og arbeidet med tilbakeføring av domfelte til samfunnet. Men én ting er at pengepotten økes, en annen ting er at en rekke aktører må vente for lenge på å få svar på søknadene sine. Vi vet at forutsigbarhet er viktig for frivilligheten for å kunne drifte optimalt. Hvordan vil statsråden sørge for mer forutsigbarhet for de organisasjonene som nå får økt støtte?

Statsråd Emilie Mehl [17:10:05]: Jeg er opptatt av at vi tildeler de midlene som er på statsbudsjettet til organisasjoner som jobber godt, og som kan bidra med positive ting i rettsstaten vår, f.eks. på kriminalomsorgens område. Det er jeg ikke i tvil om. Jeg har også tillit til at de midlene tildeles i tråd med det som er vedtatt av Stortinget, på en så effektiv måte som mulig.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:10:42]: Grunnsteinen i rettsstaten vår er uavhengige, upartiske og effektive domstoler. Utviklingen de siste årene har gått i retning av mer autonomi og mer uavhengighet til domstolene, dvs. fram til nå, for nå har altså regjeringen besluttet at domstolskapitlet, med unntak av Høyesterett, skal deles i to. I tillegg begynner denne regjeringen og SV å detaljstyre bestemte kostnader på domstolsområdet når de eksplisitt kutter i dommerfullmektigstillin-

ger. Regjeringen og SV går altså inn og styrer hvordan dommerfullmektigordningen skal fungere. Alt dette er urovekkende.

Som representanten Foss nevnte, sendte samtlige domstolledere i Norge forrige uke et brev hvor de advarer mot at regjeringens budsjettforslag bryter med behovet for å styrke domstolenes uavhengighet. Hvorfor mener statsråden at det er behov for mer politisk kontroll med domstolene, og hvordan vurderer statsråden at dette påvirker domstolenes uavhengighet?

Statsråd Emilie Mehl [17:11:45]: Representanten Wetrhus Thorsvik tillegger meg meninger i premissene for spørsmålet som jeg ikke har uttalt.

Det ble tatt opp hvorfor det er redusert bevilgning til dommerfullmektiger. Da tror jeg det er behov for å gå litt tilbake i historien. Forrige regjering satte ned en domstolkommisjon. De leverte to rapporter. Den første mener jeg het NOU 2019:17. Der er det bl.a. tatt opp at det var for utstrakt bruk av dommerfullmektiger i domstolene og for mange enedommerembeter, altså domstoler med kun én dommer og eventuelt én eller to fullmektiger i tillegg. Det var noe regjeringen mente var viktig å ta på alvor. Derfor bevilget vi 20 mill. kr til flere dommere i budsjettet for 2022, nettopp for å ta domstolkommisjonen på alvor. Nå har vi fått på plass de aller fleste av de dommerne, og da er dette en videre oppfølging av det som kom der.

Presidenten [17:12:44]: Da er replikkordskiftet over.

Marianne Sivertsen Næss (A) [17:12:56]: Arbeiderpartiet gikk til valg på at nå er det vanlige folks tur. Dette lovte vi velgerne at vi skulle jobbe for de neste fire årene. Nå har vi, sammen med Senterpartiet, regjert i ett år, og i denne perioden har prisen på strøm i deler av landet økt til nivåer vi aldri før har sett. Det svir for vanlige folk. I denne perioden har renten gått opp, og prisen på mat, drivstoff og annet nødvendig forbruksmaterieell har også gått opp. Det svir for vanlige folk. For noen er det helt uhåndterlig. Folk er usikre, utrygge og engstelige, særlig for egen økonomi.

Jeg kan forstå at folk stiller seg spørsmålet om vi har glemt hva vi lovte. Krisene som nærmest står i kø, går rett i lommeboken til vanlige folk. Tøffe tider krever harde prioriteringer. Det er ikke enkelt, og jeg er den første til å innrømme at det ennå er mye som må gjøres, særlig for dem som har det vanskeligst økonomisk. Samtidig har vi fått til utrolig mye på ett år: Gratis tid i SFO for førsteklassinger er innført. Nå inkluderes andreklassingene. Barnetrygden prisjusteres for alle, det blir billigere tannhelse for unge, økt bostøtte, billigere barnehage, vi styrker fastlegeordningen, og vi øker bevilgningen til

Enova og Klimasats, bare for å nevne noe. En mer rettferdig fordeling ligger til grunn for våre prioriteringer.

At det bor folk i Finnmark, er av nasjonal interesse og av sikkerhetspolitisk betydning. Vår viktigste jobb i nord er å ta grep som snur befolkningsnedgangen i nettopp Finnmark. Den har vært skremmende de siste årene. Det er bare mangelen på handling for å snu utviklingen som har vært mer skremmende. Etter mange års nedprioritering av folk lengst nord under Solberg-regjeringen har vi nå fått tiltak som økt sletting av studielån og gratis barnehage i Nord-Troms og Finnmark. Det gir folk troen på en framtid lengst nord.

Alt i alt er ikke dette små tiltak her og nå for å hjelpe folk. Nei, dette er store endringer som vil komme vanlige folk og hele landet til gode i mange år framover. Vår ambisjon er at Norge som nasjon skal komme styrket ut av denne krevende tiden.

Jeg nevnte at krisene nærmest står i kø. Klimakrisen og naturkrisen må løses samtidig som vi håndterer krigen i Ukraina, energikrisen, høye renteøkninger og prisvekst. Menneskeskapte klimaendringer og global oppvarming er den mest alvorlige trusselen mot livsgrunnlaget på jorden. Vi er den første generasjonen som for fullt merker klimaendringer i hverdagen. Ekstremtørke, storflom og skogbranner øker i omfang.

For Arbeiderpartiet er det helt avgjørende at vi legger Norges klimamål til grunn for all vår politikk. Skal vi lykkes med å nå våre klimamål, må alle få mulighet til å ta klimavennlige valg, uavhengig av økonomi og bosted. Oppnåelse av klimamålene vil også kreve en gjennomgripende omstilling i norsk næringsliv, og vi har dårlig tid.

Tilgang på fornybar kraft er en viktig forutsetning for denne omstillingen. Derfor er det av stor betydning at det nå er gjort mer de siste ti månedene enn det har vært gjort de siste ti årene for å øke den fornybare kraftproduksjonen, korte ned konsesjonsbehandlingstiden og forsterke kapasiteten i strømmettet for å møte dagens og framtidens behov. I tillegg er energisparende tiltak en del av svaret.

Så til representanten Steffensen og Fremskrittspartiet, som forsøker å skape stor dramatik rundt SVs gjennomslag for å utsette 26. konsesjonsrunde ut denne perioden. Jeg kan berolige representanten med at det vil bli stor aktivitet på norsk sokkel også kommende år. TFO-rundene, tildeling i forhåndsdefinerte områder, som er bærebjelken i norsk lettepolitikk, vil fortsette årlig. Funn her vil faktisk kunne gi raskere utbygging fordi en utbygging kan knyttes opp mot eksisterende infrastruktur og således faktisk kan ha en snarlig betydning for energisituasjonen i Europa, i motsetning til leting og funn i mer umodne områder. Så festen i Moskva tror jeg de fint kan avlyse.

Til slutt: Jeg skal være ærlig om at det siste året har krevd mye av oss alle. Nå styrker vi spleiselaget så de med mest bidrar mer, og vi tar grep så kommende generasjoner får ta del i verdiskapingen fra våre felles naturressurser. Vår viktigste oppgave nå er å prioritere trygghet for folk i hele landet i urolige tider. Det mener jeg budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV leverer på.

Heidi Nordby Lunde (H) [17:18:20]: Det er ingen tvil om at vi lever i krevende tider. Jeg frykter faktisk at vi kan gå fra vondt til verre når vi ser de økonomiske utsiktene i Europa og effektene av Russlands brutale krigføring i Ukraina.

Det er mange som nå er bekymret for seg og sine. Det kan virke helt uforståelig at en så rik stat som Norge ikke kan bruke mer på flere. Men vi vet at bruk av mer penger kan føre til økte renter, som raskt spiser opp verdien av eventuelle støtteordninger. Derfor legger vi fram et strammere alternativt budsjett som gir mer drahjelp til pengepolitikken, så ikke renten stiger raskere og mer enn nødvendig.

Samtidig ser vi at ekstraordinære utgifter for vanlige folk blir til ekstraordinære kraftinntekter til staten. Høyre har hele tiden ment at de midlertidig ekstraordinære inntektene skal tas og omfordes midlertidig. Dette er altså ikke en permanent skatteøkning til permanente utgifter.

Under Solberg-regjeringen fikk en gjennomsnittsfamilie en skattereduksjon på rundt 14 000 kr i året sammenlignet med 2013. Dette betyr mye for dem som har minst. Denne politikken videreføres nå gjennom skatteletter for alle med middels og lav inntekt i Høyres alternative statsbudsjett. I regjering økte vi også barnetrygden etter at den hadde stått stille i nesten 20 år.

Fordi husholdninger med barn bruker mer strøm, kjøper inn mer mat og har høyere utgifter generelt, velger Høyre også denne gangen å øke barnetrygden med 3 000 kr per barn til alle barnefamilier. Det ville betydd mye for mange.

God skatte- og avgiftspolitikkk som fremmer økt verdiskaping, er en forutsetning for en bærekraftig velferdsstat. I tillegg må skatter og avgifter være innrettet slik at det fremmer grønn omstilling, og at det lønner seg å jobbe, spare og investere. Det er høy skattevilje i Norge. Undergraves dette, svekkes både skattevilje, investeringsvilje og finansieringen av våre velferdsgoder.

Statsministerens og finansministerens manglende bekymring for økt politisk risiko står i skarp kontrast til hva sjefen på Oslo Børs skrev i Dagens Næringsliv i går. Han følte seg forpliktet til å reagere på forhold som kan ha negativ betydning for et velfungerende kapitalmarked i Norge. Da regjeringen la fram forslag om grunn-

renteskatt, falt sjømatindeksen på Oslo Børs med rundt 57 mrd. kr på få timer. Han skriver:

«Et så stort fall i hovedindeksen,» (...) «har vi sjelden opplevet. Hverken ved terrorangrepet på World Trade Center i 2001, finanskrisen og Lehman Brothers-konkursen i 2008, oljeprisfallet i 2014, utbruddet av koronapandemien i 2020 eller ved Russlands invasjon av Ukraina tidligere i år så vi fall på denne størrelsen.»

Hvordan regjeringen styrer, resulterer altså i et større fall enn terrorangrep, finanskrise, global dødelig pandemi og krig i våre nærområder. Men ifølge finansministeren er det ingen grunn til uro, og statsministeren fikk det til å høres ut som om denne uroen er noe Høyre bare finner på. Jeg er ikke beroliget. Næringsliv og vanlige folk er helt avhengig av trygg styring i urolige tider.

Norske bedrifter sier at mangel på kompetent arbeidskraft er det største hinderet for videreutvikling og vekst. Likevel velger regjeringen å gjøre det dyrere å ansette høykompetent arbeidskraft gjennom situasjonsbasert økt arbeidsgiveravgift for nettopp disse. Som vi har hørt i salen her i dag, kan ikke regjeringspartiene svare på når, eller hvilken situasjon som skal oppstå for at denne vil bli fjernet. Igjen: usikkerhet og økt politisk risiko for å etablere bedrifter i Norge.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gjør det vanskeligere for vanlige folk å kunne sikre sin egen økonomi gjennom å kutte i ordninger som Individuell pensjonssparing og Boligsparing for ungdom. De reduserer også skattefradrag for gaver til kultur og frivilligheten, som gir kultur og frivilligheten et ekstra økonomisk bein å stå på.

Venstresidens politikk gjør vanlige folk til klienter av staten i stedet for å sette dem i stand til å ta økonomiske valg som sikrer dem for fremtiden. Dette skjer samtidig som staten blir mer presset økonomisk framover – når oljeinntektene går ned, utgiftene til pensjoner øker, og færre i arbeidsfør alder skal bære de økonomiske byrdene. Jeg er redd for at denne regjeringen ikke bare er en politisk risiko for næringsliv og investeringer, men for fremtiden til folk flest.

Cecilie Myrseth (A) [17:23:00]: Et godt helsebudsjett har blitt enda bedre etter forhandlingene med SV.

Vi skal ha en sterk offentlig helse- og omsorgstjeneste styrt av fellesskapet, finansiert over skatteseddelen. Vi skal få god helsehjelp, uavhengig av pengeboka, der vi bor i landet.

Helse-Norge har mange uløste oppgaver. Det er krise for de pasientene som ikke har tilgang på en fastlege, vi mangler nødvendig helsepersonell, også i sykehuse- ne, og vi har behov for bedre psykisk helsehjelp. Fastlegekrisen er først og fremst en krise for de pasientene

som ikke har en lege å gå til. Vi vet også at de som over tid går til samme lege, får bedre helse. Høyres løsning var syv år uten tiltak og en handlingsplan i 2020, som Helse- direktoratet har sagt at ikke løser utfordringen. Derfor trengs det kraftigere grep, det trengs politisk styring og ansvar.

Regjeringen og SV er nå enige om en historisk styrking av fastlegeordningen, med 690 mill. kr i 2023, og med en helårseffekt på 920 mill. kr. Det løser ikke alt, men det bidrar til å snu en spiral – det kombinert med det viktige arbeidet som er satt i gang med strukturene i selve ordningen. Samtidig settes det nå i gang et arbeid med å stramme inn etablering av helprivate kommersielle allmennlegekontorer etter enigheten med SV. Det er både klokt og nødvendig. Det nytter lite å fylle penger på toppen til tiltak om proppen er dratt ut i bunnen.

I kroner og øre var det lagt et betydelig beløp på bordet til landets sykehus og spesialisthelsetjenesten. Det er likevel ikke nok til å ta inn hele pris- og lønnsveksten. Det må vi være ærlige om. Det er tøffe tider for sykehuse- ne våre, og det kommer til å være tøft også framover. Derfor var det så riktig at regjeringen i forrige uke gjennom nysalderingen kom med 2,5 mrd. kr ekstra i innværende år for å bidra til sykehuse- ne i en krevende situasjon. Jeg er også fornøyd med at man har sagt veldig tydelig fra helseministerens side at man skal prioritere pasienter innenfor psykisk helsevern.

Neste uke skal vi i denne salen avvikle høyreregjeringens privatiseringsreform, fritt behandlingsvalg, fra 2023. Det er en ordning som har svekket lokalsykehuse- ne og i liten grad fått ned ventetidene. Mer privatisering er også budsjettløsningen fra Høyre nå. Det er feil medisin. Hver helsekrone mer til private er én mindre til det offentlige. En sykepleier mer til private er en sykepleier mindre i det offentlige. Det er det offentlige helsevesenet som sørger for rekruttering, forskning og utdanning og at alle får et likt tilbud, uavhengig av hvor man bor.

Så til familier med barn som er inne i livets siste fase, og som har behov for lindrende pleie. Barnepalliasjon har skapt debatt denne høsten. Åpningen av Andreas Hus endte med avdekkingen av misbruk av offentlige midler, midler brukt på ganske mye annet enn tilbud til barn og deres familier. Til tross for det har Høyre foreslått å øremerke 30 mill. kr til dette huset. Har Høyre sovet i timen? Jeg er glad for at vi nå bruker de samme midlene til å styrke tilbudet landet over gjennom regionale barnepalliative team.

I avtalen med SV har vi også blitt enige om å videreføre investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser på samme nivå som i fjor. Det er jeg veldig glad for, ikke minst etter gode dialoger med våre ordførere. Men jeg hadde forventet at rutinerte politikere, som representantene Hoksrud og Bollestad, klarte å lese budsjettekst

bedre enn det kan se ut til at de har gjort. Når man legger inn 95 mill. kr, betyr det en forpliktelse på 950 mill. kr. Ordningen er slik at man betaler ut 10 pst. som en førsteårsutbetaling. Budsjettenigheten innebærer rundt 500 plasser, ikke 10, som Hoksrud har påstått. Det er altså samme nivå på ordningen i år som det var i fjor. Det er viktig for landets kommuner, og for dem som trenger omsorgsplass.

Budsjettforhandlingene med SV har vært en god mulighet for oss til å gjøre viktige justeringer siden budsjettet ble lagt fram. Det kommer til å være tøft og trangt også i årene som kommer. Da må vi prioritere stramt, og vi må prioritere riktig.

Jan Tore Sanner (H) [17:28:11]: Hver høst går nesten 60 000 fem- og seksåringer inn skoleporten for første gang. Mange gleder seg. Noen grugleder seg. De fleste har sommerfugler i magen og drømmer om hvordan det vil bli å gå på skolen. De som startet på skolen høsten 2022, fullfører fagbrev eller er klare for å studere i 2035. Det er vanskelig å spå om fremtiden, men kunnskap går aldri av moten. Et fagbrev eller en høyere utdanning vil være viktig for å kunne leve et selvstendig liv, og ikke minst er kunnskap viktig for at vi som samfunn skal kunne løse de store oppgavene, trygge velferden og omstille oss til lavutslippssamfunnet.

Etter åtte år med Høyre i regjering går mye i riktig retning i Skole-Norge. Mer enn åtte av ti fullfører videregående skole. Sammenlignet med 2013 betyr det at om lag 5 300 flere ungdommer hvert år går ut av videregående med fagbrev eller muligheten til å studere. Elevene er mer til stede på skolen. Elevene med det svakeste utgangspunktet har løftet seg mest. Over halvparten av ungdommene velger yrkesfag, og stadig flere får lærekontrakt og fagbrev. Det har blitt 4 800 flere kvalifiserte lærere i klasserommet, og nesten 50 000 lærere har fått tilbud om etter- og videreutdanning.

Det viktigste for læring og en god skole er dyktige lærere. Elevene skal møte kvalifiserte lærere i klasserommet, og de som underviser i norsk, engelsk og matematikk, skal ha fordypning i faget. Derfor gjennomførte vi et lærerløft med masterutdanning for lærerutdanningene, en historisk satsing på videreutdanning, og vi fikk på plass nye karriereveier for lærere som ønsker å bli i klasserommet, gjennom lærerspesialistordningen.

Å styrke kvalitet og kunnskap i skolen tar tid, og vi var på god vei. Etter ett år med Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser vi at det ikke tar lang tid å rive ned. Så langt har ikke Arbeiderpartiet levert et eneste tiltak som styrker kvalitet og kunnskap i skolen, men de har satt tiltak som vi vet virker, i revers. Med et pennestrøk har de fjernet lærerspesialistordningen. Den eneste karriereveien for lærere som ønsker å fortsette å undervise, er nå borte.

Vi satset særlig på lærerspesialister i begynneropplæring for at flere elever skulle knekke lese- og skrivekoden. Med et pennestrøk har Arbeiderpartiet fjernet kompetansekravene til lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk. Solberg-regjeringens forslag om en ekstra time naturfag på ungdomsskolen er kuttet, og viktige deler av kompetansepolitikken for voksne er også satt i revers.

Høyre har nå startet arbeidet med to nye, viktige initiativ. Vi skal fornye ungdomsskolen, og vi skal utvikle et fleksibelt videregående opplæringstilbud til voksne som ikke har fullført videregående skole. Etter nyttår vil vi i Høyre presentere våre forslag til innhold i ungdomsskolereformen. Ungdomstrinnet skal gi elevene gode muligheter for både faglig og sosial utvikling og forberede elevene på videregående skole. I Høyres forslag til budsjett for neste år foreslås det en ekstra time i naturfag, et fag som legger godt til rette for en mer praktisk og variert undervisning, og et fag med en viktig kompetanse for å løse store, viktige oppgaver fremover.

Arbeidslivet stiller stadig økende krav til formell kompetanse. Antall jobber for ufaglærte har gått ned. Derfor er det overraskende at Arbeiderpartiet velger å kutte tiltaksplasser og viktige kompetansetiltak som treparts bransjeprogram. Høyre vil at alle som vil og kan jobbe, skal få muligheten til det, og at ingen skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse. I Høyres forslag til budsjett for 2023 foreslås det fleksible opplæringstilbud og bedre låneordninger for voksne. Det skal være mulig for voksne med familie å kombinere jobb og opplæring.

Svein Harberg hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Tuva Moflag (A) [17:33:04]: Arbeiderpartiet og regjeringsplattformen vi styrer på, har et mål om full sysselsetting. Smak på den: full sysselsetting. Om vi skal få til det, må vi sikre at alle som kan og vil jobbe, skal få muligheten til det.

Fortsatt er det for mange som står utenfor arbeidslivet. Deres evner og arbeidskraft er en ressurs som samfunnet går glipp av. Det er over 100 000 ledige jobber der ute. De jobbene blir ikke gjort. Det er et stort problem for norsk næringsliv og norske bedrifter, og for menneskene som ikke får disse jobbene, betyr det tapte muligheter og utenforskap.

Tidligere denne uken traff jeg Laura. Hun er en ung kvinne som har fullført høyere utdanning og er motivert for å komme seg inn i arbeidslivet, men hun slipper ikke inn. Laura har Aspergers. Hun ønsket hjelp fra fellesskapet for å finne en jobb der hun kan bidra med sine evner og gjøre en verdifull samfunnsinnsats. Men Laura opp-

levde ikke at hun fikk den hjelpen hun trengte. Istedenfor ble hun avklart til uføretrygd.

Uføretrygden er en viktig del av sikkerhetsnettet vårt, og for folk som ikke kan jobbe, er det en trygghet som er avgjørende for å kunne leve et godt liv. Men for personer som vil jobbe, skal ikke uføretrygd alene være løsningen. Jeg synes det er skremmende at Høyres leder fra talerstolen viser at hun ikke har lært av feilene hun gjorde som statsminister. Høyre snakker varmt om viktigheten av at folk avklares raskt når de er på AAP. Det gikk til og med så langt at de innførte et straffeår for dem som ikke ble avklart fort nok.

Det er viktig at avklaring ikke tar mer tid enn nødvendig, men det er ikke slik at det er bra at folk som har mulighet, evne og vilje til å jobbe, ender på uføretrygd bare fordi avklaringen må skje kjapt. AAP skal også fungere for folk som trenger hjelp for å beholde eller skaffe arbeid.

Folk som Laura viser hvor viktig det er at vi har et mål om full sysselsetting. I tillegg understreker Lauras historie betydningen av regjeringens satsing på en ungdomsgaranti. Under Erna Solbergs tid som statsminister så vi en dobling av antallet unge uføre. Det er en trend som vi må snu, for nå lekker vi arbeidstakere i begge ender av alderskalaen. De store barnekullene som ble født etter krigen, går av med pensjon nå, og for all del, det skal de få lov til, men altfor mange unge mennesker får ikke brukt sine evner i arbeidslivet. Derfor er jeg stolt av at Stortinget med dette budsjettet sikrer en ungdomsgaranti som skal sørge for at arbeid, helse og utdanning ses bedre i sammenheng.

Konkret for Nav betyr ungdomsgarantien at unge under 30 år som trenger hjelp til å komme i arbeid, skal få tettere oppfølging. Det settes også av penger til en tilskuddsordning som skal stimulere til utvidet samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og fylkeskommunen om tilrettelagt videregående opplæring. Dette er viktig, for det vi hører når vi er ute og prater med bedrifter og de som driver med arbeidsmarkedstiltak, er at det er en mismatch mellom de jobbene som er ledige, og den kompetansen de ledige har. Derfor er ordningene under Kunnskapsdepartementet også svært viktige, som eksempelvis Fagbrev på jobb, flere læreplasser og tiltak for at flere skal fullføre utdanningen sin, for vi står faktisk igjen med et enormt kompetansegap etter åtte år med høyrepolitikk.

Dagens regjering har lagt om til en ny linje i både arbeids- og sosialpolitikken. Det betyr at vi har en regjering som skal stille opp for folk. Nå er det mange som opplever at det er vanskeligere å få endene til å møtes. En sterk prisvekst på matvarer og strøm i tillegg til økte rentekostnader er tøffest å bære for dem som har minst fra før. Det er derfor vi øker minstepensjonen med

4 000 kr i året for enslige minstepensjonister. Barnetillegget økes for mottakere av AAP, dagpenger og deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Vi sikrer at folk som har vært arbeidsledige, får et ferietillegg på dagpengene. I tillegg vil støtteordninger som bostøtte, strømstøtte og høyere justering av sosialhjelpssatsen bidra i en vanskelig situasjon. Dette budsjettet styrker velferden vår i en tid da det sosiale sikkerhetsnettet er viktigere enn noen gang tidligere.

Nikolai Astrup (H) [17:38:08]: Vi står overfor en enorm omstilling de neste årene. I 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn. Det grønne skiftet vil primært kreve tre ting: kraft, kapital og kompetanse. PwC anslo nylig at kraftproduksjonen må økes med 50 pst. frem mot 2030 hvis vi skal ha tilstrekkelig med kraft og nå klimamålene, sikre forsyningssikkerheten og gjøre det mulig for industrien å gjennomføre et grønt skifte. Økt kraftproduksjon er også noe av det viktigste vi kan gjøre for å sikre at rikelig med ren og rimelig kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for Norge og et gode for norske husholdninger.

Dette understreker viktigheten av at det bygges ut ny kraftproduksjon i et hurtigere tempo. Vi må få fortgang i havvindsatsingen. Regjeringens svar har vært å halvere ambisjonene for Sørlege Nordsjø II. I stedet burde ambisjonene økes. Vi må fjerne regulatoriske barrierer innenfor solenergi, og offentlig sektor, som Norges største eier av bygg og infrastruktur, må gå foran. Vi må utnytte potensialet for mer småkraft. Da må konsekvensbehandlingstiden ned, også for denne type kraft. Vi må oppgradere vannkraftverk slik at vi får både mer kraft og effekt. Da er det avgjørende at det settes en tydelig grense for når høyprisbidraget skal fases ut, og hvordan det skal innrettes. Vi må satse mer på energieffektivisering, og derfor foreslår Høyre å styrke Enova. I tillegg må vi bygge ut mer vindkraft på land der det er ønske om dette lokalt.

Felles for alle disse satsingene er at de krever kapital, mye kapital. Havvindsatsingen alene kan kreve investeringer på opp mot 1 000 mrd. kr. Det vil også kreve kapital å omstille norsk industri og næringsliv og å realisere nye, grønne industrisatsinger. Den kapitalen må komme fra et sted. Vi er derfor helt avhengig av både norsk privat kapital og utenlandsk kapital.

Dessverre har den politiske risikoen ved å investere i Norge nå økt betydelig. Et godt eksempel er forslaget om å innføre grunnrenteskatt på vindkraft på land. Skatten gjelder fra 1. januar 2023, men forslaget er fremdeles ikke sendt på høring. Den endelige innretningen skal vedtas i Stortinget før sommeren neste år, men selskapene må altså forholde seg til skatten allerede fra 1. januar. Det er rett og slett uholdbart, og det virker ikke

som om regjeringspartiene tar inn over seg hvor skadelig dette er for Norge.

Mange av vindkraftverkene i Norge er finansiert med utenlandsk kapital, og da gjerne pensjonsfond. En tysk forvalter som har investert i et stort vindkraftverk i Troms, sa det slik til Montel i forrige uke: Fra nå av vil jeg heller investere i Sverige, Finland eller til og med Den dominikanske republikk fordi rammevilkårene er mer stabile der.

Det kan hende at dette ikke gjør spesielt inntrykk på regjeringspartiene, ettersom Finansdepartementet legger til grunn at det ikke vil bli bygget et eneste nytt vindkraftverk i Norge innen 2030, men det er likevel et problem hvis utenlandsk kapital skyr Norge, samtidig som regjeringens budsjettpartner, SV, blir motivert av at norsk kapital flytter ut av landet. Det burde være motsatt: at man blir motivert av at flere ønsker å satse i Norge, og at man legger til rette for flere investeringer, ikke færre. Dessverre virker det som forståelsen for hvordan det internasjonale kapitalmarkedet fungerer, og betydningen av rammevilkår, er helt fraværende i regjeringspartiene. Legitime bekymringer møtes stort sett med lettvinnt politisk retorikk.

På toppen av økende politisk risiko ved investeringer i Norge kommer en rekke andre skatteskjerpelser som til sammen svekker Bedrifts-Norge kraftig. Før i tiden var det åpenbart, også for Arbeiderpartiet, og kanskje særlig for Senterpartiet, at privat og offentlig sektor er gjensidig avhengig av hverandre – at vi må skape for å kunne dele, at skattesystemet er viktig for fordeling, men at det også er viktig for verdiskaping. Derfor har forutsigbare rammevilkår og brede skatteforlik vært mantraet på tvers av politiske skillelinjer. Den tiden er åpenbart forbi.

Det gjenstår å se hvor mye skade regjeringens politikk påfører Norge, men tilbakemeldingene så langt er relativt entydige. Risikopremien på norske investeringer er økt betydelig, og det rammer alle sektorer.

La meg presisere at Høyre er enig i at kraftbransjen bør bidra mer i den ekstraordinære situasjonen vi står i, men innretningen på nye skatter er ikke uvesentlig, og prosessen er ikke uvesentlig. På samme vis er summen av skatteendringer for næringslivet heller ikke uvesentlig. Når man hører på representanter fra regjeringspartiene, fremstår det som at rammevilkår ikke betyr noe. Selvsagt gjør det det. Til syvende og sist har det veldig mye å si, både for vår evne til å finansiere det velferdssamfunnet vi alle er enige om at vi skal ha, og også for det grønne skiftet vi skal gjennomføre de neste årene.

Per Vidar Kjølmoen (A) [17:43:16]: Vi får håpe representanten Astrup blir litt mer beroliget etter å ha hørt dette innlegget.

Vi tar det nesten som en naturlov at Norge skal være et av verdens aller beste land å bo i. Vi ser det nærmest som selvsagt at vi skal ha et samfunn der alle skal kunne gå på skole og være i et trygt arbeidsliv, at en seng står klar på sykehuset når en trenger det, og at et rom står klart på sykehjemmet når det trengs, uansett hvor lite penger en har i lommen.

Vi tror at det alltid skal være sånn i Norge at vi er Europas beste land å gjøre forretninger i, og at vi skal ha Europas laveste arbeidsledighet. Men det er ingen naturlov, det er ikke noe selvsagt, og det kommer ikke nødvendigvis alltid til å være sånn at vi skal være best på både å skape og å dele.

Denne utviklingen har ikke kommet av seg selv. Den er drevet fram av kloke politiske vedtak over årtier, og den er drevet fram av politiske krefter som har hatt styrke til å tenke langsiktig og ansvarlig, og som har hatt vilje til å ta grep for å redusere forskjeller og skape et samfunn med gode muligheter for alle.

Ingen andre politiske enkeltvedtak er viktigere for å skape et rettfærdig Norge enn akkurat vedtaket av neste års statsbudsjett, så det er, og det skal være, med et visst alvor en går på talerstolen i Stortinget i dag.

Nå er det igjen Arbeiderpartiet og Senterpartiet som skal aksle oppgaven med å bygge et enda sterkere og mer rettfærdig Norge. Den oppgaven tar vi på alvor, og den oppgaven leverer vi på. Det kanskje aller viktigste grepet er, i til dels sterk kontrast til forrige regjering, at vi nå skal bruke mindre penger. Akkurat nå trengs det for å unngå at både priser og renter løper løpsk, med de konsekvensene det vil ha for både folk og bedrifter. Innenfor disse strenge rammene prioriteres det likevel litt ekstra til dem som har minst, slik Arbeiderpartiet alltid har hatt tradisjon for. I tillegg tar Arbeiderpartiet og Senterpartiet grep for å sikre arbeidsplasser og verdiskaping for fremtiden – med bl.a. 850 mill. kr til Enova, 600 mill. kr til grønn plattform og 600 mill. kr til klimainvesteringer for å ruste Norge for fremtiden. De siste ti årene har Norge sakkert kraftig akterut, bl.a. i eksportutvikling. Nå tar Arbeiderpartiet og Senterpartiet grep etter åtte år med tapte muligheter under forrige regjering.

Apropos forrige regjering: Det er bekymringsverdige å se hvor mye den økonomiske politikken spriker mellom tidligere regjeringspartier. Høyre gikk først knallhardt ut mot regjeringens skatteforslag, men så har muligens også erkjennelsen lys nådd det partiet. I hvert fall har Høyre selv foreslått brorparten av skatteinntektene i sitt alternative statsbudsjett. Fremskrittspartiet mener derimot at morgendagens pensjonister skal betale for dagens utgifter. Penger loves ut til det meste, finansiert ved å tappe nesten 10 pst. av Statens pensjonsfond inn-

land for å dekke over sin egen manglende evne til å prioritere.

Det er naturlig at ulike partier har ulike prioriteringer. Arbeiderpartiet prioriterer trygg økonomisk styring, grønn omstilling og mer penger til dem som har minst. En må selvsagt respektere at andre partier vil bruke pengene annerledes, f.eks. med mer penger til dem som har mest, og kutt til dem som har minst, men vi må kunne forvente at partier faktisk klarer å prioritere. Hvis vi fortsatt skal være et land der alle skal ha det bra, kan vi ikke bruke opp pengene til framtidens pensjonister.

Heldigvis slipper både pensjonister og andre å bære resultatet av en sånn politikk. I stedet blir det vedtatt et trygt og rettferdig budsjett med et rød-grønt flertall – i stolt norsk tradisjon.

Hårek Elvenes (H) [17:47:52]: Debattens minst etterrettelige utsagn – i hvert fall så langt – kom fra representanten Knag Fylkesnes, om at store innkjøpsavtaler med F-35 svekker norsk forsvarsevne. Det er direkte feil. F-35 – 52 i tallet – er våre nye kampfly som vil tilføre det norske forsvaret en formidabel ny kampkraft. Rødt var selvfølgelig raskt ute og fulgte opp SVs utsagn, og presterte å si at de øker sitt forsvarsbudsjett med 700 mill. kr. Ja, det gjør de ved å kutte innkjøp av de siste 12 F-35. Det er ingen fagmilitære råd som er i nærheten av å peke på de løsningene som de to partiene foreskriver som økt forsvarsevne. Det er direkte feil.

Høyre har lagt fram et forsvarsbudsjett som representerer en økning på 1,3 mrd. kr mer enn regjeringens budsjett. 600 mill. kr av dette skal brukes til innkjøp av mer ammunisjon, og det skal øves og trenes mer.

Det er den sikkerhetspolitiske situasjonen som ligger til grunn for en så sterk økning i forsvarsbudsjettet. Da er det egentlig litt interessant å se på det mandatet som regjeringen har gitt forsvarssjefen, når det nye fagmilitære rådet skal utredes. Der skal forsvarssjefen bl.a. utrede et scenario med mindre utgifter til Forsvaret. Det er bortkastet stabskraft sett i lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen og det helt nødvendige behovet for økt oppbygging av vårt forsvar.

Så er det litt interessant i debatten å registrere Senterpartiets prisverdige fravær av kritikk av og til dels raljering med politireformen, som var så framtrødende i forrige periode. Reversering av politireformen kom kun til valgkampstadiet i Senterpartiet, og godt er det. Godt er det også at den nedlatende holdningen og kritikken man har hatt overfor Politidirektoratet, også nå er forlatt.

Det er litt interessant å registrere at Arbeiderpartiet sammen med Rødt og SV, og for så vidt Senterpartiet, har iboende kullsviertro på det offentlige monopolet. Norge har altså en offentlig sektor som er enestående stor i in-

ternasjonal sammenheng. 60 pst. av vår verdiskaping brukes av det offentlige. Da å tro at det ikke ligger et effektiviseringspotensial i en så stor sektor som ikke er utsett for noen form for konkurranse, bryter med all teori, og det bryter med all erfaring. Dette burde ikke sitte langt inne i Arbeiderpartiet når vi ser at det sosialdemokratiske søsterpartiet i Danmark kan gå inn for det, og at man gjør det også i Sverige.

Perspektivmeldingen som regjeringen Solberg la fram, pekte veldig klart på den utfordringen som statsfinansene står overfor i fortsettelsen. Det er det voksende gapet mellom redusert økning i statens inntekter og de økte kostnadene for lovpålagte oppgaver. Dette adresseres veldig svakt i regjeringens statsbudsjett. Hvis vi går 20 år tilbake i tid og ser på finanskomiteens innstilling og hvordan oljepengene skulle brukes, skulle de brukes til infrastruktur, forskning og vekstfremmende skattelette. I dag søkte jeg gjennom alle statsbudsjettedokumenter og fant ikke uttrykket «vekstfremmende skattelette». Det er altså forlatt. Derimot øker man arbeidsgiveravgiften, og man øker formuesskatten – man gjør det rett og slett vanskeligere å drive bedrift i tider da man absolutt burde legge til rette for økt verdiskaping. Det minner meg på tidligere finansminister Erik Brofoss' mantra om at det er utrolig hvor mye skatter og avgifter befolkningen er i stand til å tåle, bare de blir vant til det.

Til slutt vil jeg si at vi har sett en tiltakende bruk av en til dels ufordragelig retorikk som skaper polarisering overfor de menneskene som har brukt hele sitt liv på å skape bedrifter og legge til rette for økt velferd og lokale arbeidsplasser. Dette er en utgave av Arbeiderpartiet som er fremmed og ukjent. Som representanten Astrup var inne på: Arbeiderpartiet har alltid sett sammenhengen mellom offentlig velferd, en god stat og behovet for privat verdiskaping og et oppgående bedriftsliv. Denne troen synes å være svekket, og den vil bli svekket hvis man fortsetter med dette.

Presidenten [17:52:58]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Åsmund Aukrust (A) [17:53:19]: For å fortsette der mitt forrige innlegg avsluttet: Dette er virkelig et budsjett for å skape og dele, og at høyresiden reagerer på prioriteringene denne regjeringen gjør, er ikke rart. Dette er det første budsjettet som denne regjeringen har lagt fram på egen hånd. Det var behov for et nytt flertall etter åtte år hvor forskjellene har økt og det er blitt gitt milliarder i skatteuttak til dem på toppen, men smålige kutt til dem som har minst.

Vi har prioritert motsatt, og det er med rette kommentert at dette er det mest omfordelende budsjettet på mange tiår, hvor de som har aller mest i samfunnet, må bidra mer for å sikre velferd for alle. Mye har også foran-

dret seg siden regjeringen ferdigstilte budsjettet i august. Derfor er det bra at det budsjettet som Stortinget i kveld kommer til å vedta, blir enda mer omfordelende. For i møte med økte priser og mer usikkerhet er det mange i Norge som trenger storsamfunnets støtte.

Dette budsjettet kommer ikke til å løse alt for alle, men alle skal vite at for dette flertallet er det viktigste å sørge for at ingen faller fra. Vanlige familier som kjenner det på regningene, skal vite at vi er på deres side.

Vi gjør en rekke grep med vårt budsjett. Vi sikrer billigere barnehager, utvider gratis SFO, øker tilskuddet for enslige forsørgere, øker bostøtten, gir skattelett til folk med vanlige og lavere inntekter, utvider tannhelse for ungdom, og mye, mye mer. Vi bygger velferd for alle foran skattelett til landets milliardærer.

Hva har vært høyresidens svar i denne debatten? Sylvi Listhaug var i morges mest bekymret for de menneskene som velger å flykte til Sveits. Venstre vil kutte i sykelønnen. Høyre vil fjerne feriepenger for arbeidsledige og kutte karensåret for de på arbeidsavklaringspenger. Det er altså høyresidens svar. I møte med en tid hvor køene på Fattighuset øker, må en nærmest gni seg selv i øynene for å se hva Høyre foreslår. Det er å kutte til dem som trenger det mest, og å vise solidaritet med dem som er så rike at de ikke lenger kan bidra.

Når landet i dag vedtar sitt første rød-grønne budsjett på ti år, er det på høy tid. Kursen vi i dag fortsetter, blir ekstra viktig i møte med det som kommer til å være en urolig tid.

La meg avslutte med noen ord om verden rundt oss. 2022 blir stående igjen som det året det igjen ble krig i Europa. Urolige tider krever mer solidaritet, solidaritet mellom folk i Norge og mellom land i verden. Dette er et budsjett for internasjonal solidaritet. Regjeringen bruker 2,5 mrd. kr mer i bistand enn man har gjort i noe budsjett før. Etter forliket med SV økes det med 400 mill. kr. I tillegg ser vi at behovene i Ukraina vil føre til det største løftet Europa kommer til å gjøre i mange år framover. Derfor er jeg glad for den tydelige invitasjonen vi i dag fikk fra statsministeren om å gå sammen om en ekstraordinær pakke for Ukraina. Det ukrainske folk skal vite at vi står sammen med dem.

Michael Tetzschner (H) [17:56:35]: Det er vanskelige tider, og regjeringen har selvsagt rett i at turbulensen i norsk økonomi i stor grad skyldes forhold utenfor våre grenser. Jeg tror de fleste vil gi regjeringen en viss margin for uforutsette problemer, men problemer har det med å dukke opp uanmeldt. Oljeprisfall og pandemi rammet oss under den forrige regjeringen, men vi kom styrket ut. Arbeiderpartiet i opposisjon brukte tiden på retorikk og – på sitt beste – ganske periferer pro-

blemer. Partiet har ikke vært godt nok forberedt på realitetene som ville melde seg da de fikk regjeringsmakt.

Avlyste løfter har nok skuffet Senterpartiets og Arbeiderpartiets velgere, men på noen områder har denne regjeringen holdt løfter som egentlig kun kan glede SVs og Rødts velgere. Jeg nevner avvikling av konkurranse som ville gjort offentlige tjenester bedre og billigere for brukere og skattebetalere, f.eks. konkurranse som har gitt jernbanen muligheter til å frakte flere raskere, punktligere og rimeligere. I stedet vil man presse ut private bedrifters tilbud av velferdstjenester, enda man fikk bedre kvalitet for færre offentlige kroner. Halvparten av landets barnehager, som er private, lever usikkert, og det legges planer for å presse dem ut. Det er reetablering av offentlig monopol på en rekke områder hvor borgerne hadde vent seg til valgfrihet, og nå vil man fjerne fritt behandlingsvalg, på tross av upartiske utredninger som viser at mangfold gir bedre tjenester og samlet sett bedre utnyttelse av samfunnets ressurser.

Siden jeg ser at helsestasjonsråden er her: Vi bør også se på hva som skjer i sykehussektoren, som er fullstendig statsstyrt fordi den ikke har noe korrektiv å sammenligne seg med. Her kan vi for neste år imøtese nokså kaotiske forhold når det gjelder prosjekter som er utviklet uten forståelse for fysiske og økonomiske realiteter. Virkningen av styringssvikten vil påvirke tilbudet til pasientene negativt. Når en sektor ser ut til å bli departementets bakgård, må Stortinget på et tidspunkt involvere seg og bli forelagt informasjon og beslutningsgrunnlag for å korrigere kursen.

Det er som ventet at et rødt flertall vil øke statens makt og redusere grunnlaget for privat sysselsetting og privat sektors andel av verdiskapingen. Nyere og mer oppsiktsvekkende er det at regjeringen har innledet det som skulle vise seg å være en tofrontskrig mot næringslivet. På den ene siden skulle mange bedrifter presses ut av ideologiske grunner, på den andre siden skulle de bedriftene som fikk være tilbake, utsettes for stor uttapping og overføring. Det er vel kanskje dette Arbeiderpartiets talere mener er den store omfordelingen – ikke fra de rike til de fattige, men fra bedriftene, hele vårt næringsgrunnlag, til staten.

Per Olav Tyldum (Sp) [17:59:50]: Budsjettet som legges fram, går inn for styrket beredskap og mer nasjonal kontroll. Det er et ansvarlig budsjett med tiltak for å redusere levekostnadene for folk, i den hensikt å sikre velferd i hele Norge. Dette budsjettet bidrar til å skape trygghet i folks hverdag. Det gir en klar retning ved å kutte klimagassutslipp, samtidig som drivstoffavgiftene senkes, noe som igjen betyr rimeligere anleggsgjeld.

Norsk næringsliv følger godt opp de miljøkravene som stilles. Jeg tror ikke jeg har sett en eneste bedrift

som ikke har en aktiv holdning til hva f.eks. bærekraftsmålene betyr for sin aktivitet.

Det gjelder også landbruket, og her gikk regjeringen Solberg næringen i møte og fikk på plass en klimaavtale mellom staten og jordbruket i 2019. I den avtalen ble det ikke gitt noen positive virkemidler utover det, men det ble utarbeidet en plan om hvordan utslippene skulle reduseres uten at det skulle gå ut over matproduksjonen. Det ble også slått fast av regjeringen Solberg at det er rimelig at jordbruket reduserer sine utslipp i mindre grad enn andre sektorer. Klimaplanen hadde altså ikke til hensikt å bygge ned norsk matproduksjon.

Det er derfor kritikkverdig at partiet Høyre i sitt forslag til alternativt budsjett vil innføre CO₂-avgift i landbruket. Det betyr en avgiftsbelastning for næringen på omkring 0,5 mrd. kr, som er stikk i strid med klimaavtalen som ble inngått i 2019 mellom landbruket og høyre-regjeringen. Enigheten den gangen var at biologiske prosesser ikke skulle avgiftslegges.

I tillegg foreslår Høyre å avvikle fritaket for miljøavgift på engangsemballasje, som melk og kakaoprodukter har hatt. Det er beregnet til å ha en helårseffekt på 550 mill. kr. Som om ikke det var nok, er det et forslag fra Høyre om å kutte knappe 90 mill. kr til Bionova – det verktøyet som virkelig skal løfte næringen fram i det grønne skiftet. Alle disse tiltakene er svært uheldige og belastende for næringen.

Landbruket og øvrig næringsliv jobber aktivt med å kutte klimagassutslipp. Da er det vårt oppdrag å finne virkemidler for å bidra, ikke å straffe dem som ennå ikke har gode alternativ til lastebil, gravemaskin eller traktor som trenger diesel.

Statsbudsjettet skal gi næringslivet de gode virkemidlene. Det gjør vi fordi vi har tro på dem som skaper verdier, fordi bosetning og næringsliv over hele landet er god beredskapspolitikk, og fordi det gir oss mer nasjonal kontroll.

Terje Halleland (FrP) [18:03:02]: Det kommer fram at det er flere vedtak som er gjort i budsjettforhandlingene med SV, som er helt uten betydning. Stakkars SV har gått ut og feiret at det ikke blir en nummerert konsesjonsrunde på norsk sokkel i denne stortingsperioden. Arbeiderpartiet og Senterpartiet er ute og sier at det betyr ingen verdens ting.

Jeg leser at Støre har vært i Tyskland og lovet at Norge skal levere store mengder gass til Europa. Han sier at vi skal gjøre det vi kan for å opprettholde et høyt nivå framover. Samtidig framholder han også betydningen av blått hydrogen. Man kan altså nesten få inntrykk av at det er helt uten begrensning hvis Norge kan levere blått hydrogen til Europa. Da er det gjerne et poeng å spørre regjeringen og Støre om hva som skal til for å produsere

blått hydrogen. Jo, det er selvfølgelig naturgass. Men det er ingen selvfølge at vi har naturgass til å produsere hydrogen med, om vi ikke gir næringen tilgang til arealer som kan gi oss nye funn.

Letestans i umodne områder i fire år vil selvfølgelig påvirke Norges langsiktige evne til å eksportere både naturgass og hydrogen til Europa. Så jeg vil be Støre og regjeringen om å høre på oljenæringen, høre på sine egne kamerater i LO og høre på norsk industri, som sier at vedtak som blir fattet i denne salen, ofte får konsekvenser utenfor denne salen.

Ja, det er forskjell på å lete i modne områder og å la selskapene lete i umodne områder. Om det er noe Norge trenger hvis vi fortsatt skal være en stabil energileverandør til Europa, er det nye funn – ikke nødvendigvis for å levere så mye mer, men for å opprettholde dagens nivå. For det er ikke slik at hvis vi slutter å lete, vil vi kunne fortsette å levere på dagens nivå. Nei, norsk olje- og gassproduksjon stuper etter 2030. I 2035 vil gasseksporten være redusert med 60 pst. Nesten halvparten av dagens kapasitet er borte om ti år. Da er det ikke rart at Tyskland inngår langsiktige avtaler med Qatar om levering av LNG i minst 15 år framover.

Dette er ikke lenger et internt anliggende, dette er ikke et nasjonalt klimatiltak – det er et internasjonalt sikkerhetsproblem. Siden februar har Norge vært Europas viktigste energileverandør. Det må vi sørge for å være også i framtiden.

Kirsti Bergstø (SV) [18:06:11]: Sist uke besøkte jeg Fattighuset her i Oslo. Det gjorde veldig sterkt inntrykk. Nå er ikke fattigdom noe nytt for en sosialarbeider. Det er slikt vi forholder oss til, vi som har den typen jobb og yrke. Når det gjelder omfanget, var det veldig sterkt å høre hvor mye køene har økt. Det var sterkt å se familier med barnevogn stå og vente på sin tur til å hente matposen, og det var sterkt å treffe de frivillige, som er der tidlig om morgenen, kl. 5, for å dele ut billetter til de aller første, som er tidlig ute for å sikre seg en matpose senere på dagen. Det er mange timer i kø.

Frivilligheten gjør en helt avgjørende innsats for at folk skal berge seg nå, og jeg er veldig glad for at vi politisk klarer å samle oss i dag om å gjøre mer. Det er en skrekkelig tøff tid som mange folk står i nå, med økte priser, økte renter og utrygghet. Da trengs det mer økonomisk omfordeling.

Budsjettet som vedtas i kveld, bidrar til det. Det er på ingen måte alle løsningene på alles utfordringer og problemer, men det er en start. Det peker ut riktig retning, og det er et helt nødvendig bidrag for en kurs som forsterkes.

Når barnetrygden øker, vet vi at det er det viktigste enkelttiltaket for å bekjempe barnefattigdom. Når det

blir mer til uføre og minstepensjonister, blir det mer å kjøpe mat for – det betyr noe. Når tannhelse blir billigere for unge mennesker, betyr det at færre havner i in-kassokø etter å ha vært hos tannlegen, og at flere kan bruke helt nødvendige tannlegetjenester. Når SFO blir gratis også for andreklassingene, betyr det noe – ikke bare for økonomien til de familiene som har andreklassinger og førsteklassinger, men det betyr også at flere barn får bli med på leken for fellesskap og glede.

Velferden styrkes også av at de kommersielle kreftene skal fases ut, for velferden skal møte menneskers behov og ikke være drevet av profittmotiv.

Det er en god avtale vi diskuterer i dag, men jeg vil legge til at det aller beste budsjettforslaget dessverre ikke får flertall. Vi flytter likevel politikken i riktig retning nå, når det gjelder både økonomisk omfordeling, natur, klima og miljø og internasjonal solidaritet.

Jeg er stolt over at jeg først skal stemme for SVs budsjett og så stemme for en god avtale, som er et kompromiss, og som er en god nummer to.

Irene Ojala (PF) [18:09:27]: Jeg skal ikke kommentere etablerte partiers siste 16 år, men som de fleste vet, grenser Finnmark til Russland og en del av Arktis, og på grunn av Putin er Europa, Norge og Finnmark i en svært vanskelig situasjon. Selv om vi alle bør vite at Norge trenger at det bor folk i Finnmark av sikkerhetspolitiske årsaker, gjør Stortingets flertall ikke nok og tar ikke de rette grepene for å få til en befolkningsvekst i Finnmark. Tiltakene som regjeringen har foreslått, og som SV ikke har forbedret i forhandlingene, er tiltak som ikke treffer flertallet av folk som bor i Finnmark. Det skal jeg komme tilbake til i senere debatter.

Skal det være noen vits i å snakke om at det skal bo folk i Finnmark av sikkerhetspolitiske årsaker, må vi snakke om totalberedskapen i Finnmark, herunder en helt ny måte å tenke sykehusberedskap i hele Finnmark på. Det mangler i årets statsbudsjett. Som finnmarking er jeg svært skuffet over at dagens regjering og SV ikke forstår alvorret.

Pasientene i Finnmark reiser langt, ofte opp mot 16–17 timer når de skal på sykehus, både for enkle og for alvorlige undersøkelser eller behandlinger. Syke folk omlastes fra én ambulansebil til en annen på vei til lokalsykehuset i uvær og i rokk og fukk. Ofte videresendes de mellom sykehusene i Finnmark og universitetssykehuset i Tromsø. Vi kan bedre i Norge. Finnmarkssykehuset og Helse Nord går med flere hundre millioner kroner i underskudd. Her må regjeringen ta noen gode grep.

Vi må slutte å sende fødekvinne fra Alta, Finnmarks største by, over kolonnekjørte fjellparti og 140 km til Hammerfest for å føde. Det er faktisk kvinnefiendtlig. Vi må aldri begynne med en slik aktivitet and-

re steder i Norge, for det er klimafiendtlig. Eldre mennesker må få undersøkelser og behandling i Alta, men også andre eldre mennesker i andre kommuner i Finnmark må ha et utstrakt tilbud om teleteknologiske undersøkelser, slik at pasientene alltid sendes til riktig behandlingssted til riktig tid. Det vil styrke folks helse, og det vil gi bolyst.

Det er folket i Finnmark som er limet i Finnmark. Det er de som bor i Finnmark i dag, som er limet. Tiltakene som skal opprettholde, men helst øke, bosettingen i Finnmark, må innrettes etter vanlige folk i Finnmarks behov i et generasjonsperspektiv.

Jeg tror ikke det finnes én politisk sannhet, men når vi i dag skal stemme, skal jeg stemme for statsbudsjettet slik det foreligger. Jeg gjør det fordi Norge trenger et statsbudsjett, ikke fordi vi er enig i alt det som budsjettet innebærer. Det kommer flere valg, og velgerne følger nøye med på hva som skjer.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [18:12:33]: Samarbeid staves med to bokstaver: vi. Det er Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen som nå etter 17 års ventetid med dette statsbudsjettet skal rydde opp i det som er den største forurensningen i ferskvann i Norge. Grunnen til det er samarbeid. Vi er tuftet på et samspill med lokale folkevalgte over hele landet, og derfor er det mulig for våre ordførere, tillitsvalgte og medlemmer å komme til Stortinget, ta opp saker, få reist dem for regjeringen og Stortinget og få gjennomslag gjennom samarbeid.

Det er veldig interessant i dag, for vi hadde jo en ordveksling her med representanten Lan Marie Nguyen Berg fra Miljøpartiet De Grønne. Da virket det som at Miljøpartiet De Grønne ikke hadde fått med seg at vi skal rydde opp i den største forurensningen i ferskvann i Norge, altså en av de største nasjonale miljøsakene vi har i landet per dags dato. Det er Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen som er den praktiske miljøregjeringen som får jobben gjort. Nå blir det nytt liv i det som er en død elv. Det er lokalbefolkningen veldig glad for, og de følger med. Som representanten Ojala sa: Velgerne følger med. Ja, det gjør de i Folldal, og de har fått med seg hvem som nå rydder opp.

Samarbeid er også grunnen til at vi får gjennomført industrisatsinger som har vært pratet om i mange år. I stad var representanten Astrup oppe og snakket om kapital – eller som vi i Arbeiderpartiet litt mer jordnært pleier å si: industriinvesteringer. Vi har vært veldig opptatt av at vi skal få en satsing på å bruke mer av avfallet i Norge til å skape nye verdier, ny industri. I fjor fikk vi til en ny ordning for å reise et nytt anlegg i Innlandet for å gjenvinne brukt trevirke. Jeg ble spurt av en borgerlig varaordfører: Hvordan fikk dere til dette? Det har vi ønsket at vår borgerlige regjering skulle ha gjort for mange år siden!

Jeg tror stikkordet er samarbeid, for vi har samarbeidet med tillitsvalgte i industrien, og de har tatt opp denne saken med både NHO Innlandet og ikke minst Fellesforbundet, og vi har fått gjennomført.

Sånn er det også når vi får gode innspill i den gode budsjettprosessen sammen med SV. Da samarbeider vi med SV, og så får vi inn tilbakemeldinger fra våre medlemmer. Jeg skal hilse fra en gjeng i Stor-Elvdal som nå er glad for at det kommer tilskudd til å bygge omsorgsboliger, nettopp på grunn av det samarbeidet vi har her på Stortinget.

Vi lovet at det er vanlige folks tur i hele landet. Det gjelder selvfølgelig på økonomisk trygghet, men det handler også om at folk skal kunne være med og bestemme hva som blir vedtatt her i dag. Samarbeid staves med to bokstaver: vi.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:15:54]: Kommunene er landets førstelinjetjeneste. Det er i kommunene folk lever, har sitt liv og sine hverdager. Kommunene skal gi nødvendige tjenester på det nivået som er nødvendig, når innbyggerne trenger dem, og kommunene møter daglig de mange utviklingsoppgavene vi som samfunn står overfor.

Siden mars 2020 har kommunene i tillegg håndtert både pandemi og flyktningkrise så godt som det kunne la seg gjøre. Dersom kommunenes viktige arbeid skal kunne utvikles og økes i omfang, er det viktig å kunne stole på staten som samarbeidspartner. Kommunene er avhengig av gjensidig forståelse og høy grad av tillit mellom dem og staten. Tydelige rammebetingelser og stor grad av forutsigbarhet er en svært viktig del av denne tiliten.

Da regjeringen, uten forvarsel, foreslo å kutte i investeringstilskudd til nye sykehjem og heldøgns omsorgsplasser og samtidig kutte i tilskuddet til anskaffelse av utleieboliger, rokket regjeringen kraftig ved denne tilliten. Kommunene opplevde at rammebetingelsene og forutsigbarheten sto i fare for å forsvinne over natten. Kommunene har brukt mye tid og mye ressurser på å planlegge botilbud til mennesker i alle aldre, med ulike helse- og funksjonsutfordringer, og til å skaffe bolig til mennesker med stort behov for et godt botilbud. Med regjeringens foreslåtte kutt ble disse planene skjøvet ut i tid eller lagt på is.

Vi i Høyre er glade for at SV er enige med oss og la så stor vekt på at kommunenes planer om å bygge flere heldøgns omsorgsboliger må gjennomføres, at de fikk regjeringen til å snu. Dette kunne rammet de som vil trenge en sykehjemsplass framover, hardt. Flere ville opplevd å ikke få sykehjemsplass når de trenger det, og terskelen for å få et tilbud om en slik plass er allerede høy. Kommunene som har planer for å bygge nye syke-

hjemsplasser, ville kommet kraftig bakpå når det gjelder å møte morgendagens behov.

I Høyres alternative budsjett har vi tilbakeført midlene til investeringstilskudd til sykehjem og heldøgns omsorgsplasser, og vi har reversert kuttet til utleieboliger.

I tillegg til å skulle gi mennesker som står utenfor det ordinære boligmarkedet et trygt sted å bo, kommer det omtrent 100 ukrainske flyktninger til Norge hver dag. Da er det uforståelig for oss at regjeringen, i samarbeid med SV, opprettholder kuttet i tilskuddet til utleieboliger. Det er jo nettopp mangelen på tilgjengelige boliger som er kommunenes største utfordring når de skal ta imot nye innbyggere og samtidig gi et godt tilbud til dem som i dag står utenfor. Alle mennesker trenger tak over hodet og en trygg bolig.

På bakgrunn av regjeringens signal om å kutte i tilskudd til heldøgns omsorgsboliger, og kuttet i tilskudd til utleieboliger som blir vedtatt, håper Høyre at kommunene i større grad vil samarbeide med private utbyggere som vil bidra til at flest mulig kan bo trygt, hele livet, uansett om de er avhengig av bistand fra det offentlige eller ikke.

Kari Mette Prestrud (Sp) [18:19:08]: Å sitte i regjering innebærer å ta ansvar for landet til enhver tid, også i mer krevende tider. Stram budsjett disiplin medfører at prioriteringene blir enda viktigere. Senterpartiets prioriteringer er å ivareta hensynet til hele landet, trygghet for innbyggerne våre og nasjonal kontroll, som er helt avgjørende for sikkerheten og beredskapen vår.

Alt i alt synes jeg ikke kritikken er hard, verken mot det framlagte statsbudsjettet vårt eller mot budsjettforliket med SV. At kritikken kommer fra både høyre- og venstresiden i det politiske landskapet, vitner om at vi har en regjering som befinner seg i midten av norsk politikk. Der trives vi i Senterpartiet.

Men kritikk må alltid relatere seg til et referansepunkt, og det referansepunktet synes jeg har fått altfor lite oppmerksomhet. For hvordan er det i våre naboland, som vi ellers liker å sammenlikne oss med, i nettopp denne krevende tiden, med Russlands kyniske krigføring? Sverige, Danmark, Island og Finland har nemlig en høyere prisstigning enn vi har i Norge, likeså USA, Storbritannia og Tyskland – noen med nesten dobbelt så høy prisstigning som vi har her i Norge. Det tyder på at Norge styres bra i det krevende terrenget.

At Høyre vil ha mer markedsliberalisme og avgivelse av mer makt til EU i vår sikkerhetspolitiske tid, er åpentbart feil medisin. Markedskreftene har aldri tatt ansvar for sikkerhet og beredskap. Det er tvert imot behov for større grad av styring og å sikre kontroll over ressursene våre og verdier som vi er kritisk avhengig av.

At hovedsatsingsområdet til regjeringen er styrking av den sivile beredskapen og Forsvaret, er derfor klokt, nettopp for å sikre oss bedre mot det gjeldende trusselbildet. At Høyre velger å kutte 380 mill. kr til politiet, som tilsvarer ca. 380 politistillinger, reiser spørsmålet om hvor i landet Høyre mener vi skal klare oss med mindre politi. Kanskje er det der det er færrest folk, som i nord, tettest på Russland?

Jeg konkluderer med at det aldri har vært viktigere enn akkurat nå at Senterpartiet har en hånd på rattet i styringen av landet vårt. Det skal vi selvsagt gjøre i samarbeid med andre land, men uten å måtte oppgi suvereniteten over landet vårt og verdiene våre.

Sivert Bjørnstad (FrP) [18:22:28]: Vi har en regjering og et stortingsflertall som ikke forstår seg på næringslivet, som ikke forstår at grunnmuren i arbeidslivet er det private, verdiskapende næringslivet, hvor ansatte, ledelse og eiere hver eneste dag går på jobb for å skape verdier som vi i dag er så heldige at vi kan fordele til mer eller mindre gode formål.

Vi har en regjering som ikke forstår verdien av forutsigbarhet og stabile rammebetingelser. Vi står i en situasjon hvor både norske og utenlandske investorer nå må prise inn et politisk risikotillegg når de regner på sine investeringer i Norge i 2022. Og hva blir konsekvensen av det? Jo, når det blir vanskeligere å regne hjem prosjekter i Norge, blir det automatisk enklere å regne hjem prosjekter andre steder i verden. Sånn flyttes arbeidsplasser og verdier sakte, men sikkert ut av Norge. Finansministeren sier at selskapsskatten på 22 pst. ligger fast. Samtidig øker eierbeskatningen, som alle vet går ut over norske bedrifter, fordi eierne må hente ut verdier fra bedriftene for å betale formuesskatt og utbytteskatt. Også arbeidsgiveravgiften øker, for første gang på flere tiår, noe som gjør det dyrere å ansette kompetent arbeidskraft. Det er klart at det gjør noe med konkurransekraften til norske bedrifter.

Vi har en regjering som endrer skattenivået på dagen. Ting man trodde var forbeholdt det noen kaller bananrepublikker, skjer nå i Norge, i 2022. Enkelte matprodusenter får en straffeskatt på 40 prosentpoeng. Men selskapsskatten ligger fast. Det er nesten så man kunne tro at man i politisk ledelse i Finansdepartementet tenker at en fattig trøst også er en trøst. Hadde nå bare disse oppdretterne fått vite hvilket regime som skal gjelde fra 1. januar, når skatten begynne å løpe, fire dager før høringsfristen går ut, hadde det iallfall vært noe. Hvor stort er bunnfradraget? Hvor stor blir prosentsatsen? Hvilken pris skal det skattes av?

La oss ta et eksempel. La oss se for oss en tilsvarende situasjon f.eks. i landbruket. Kornbonde Slagsvold Vedum leverer korn til Felleskjøpet, men det er ikke prisen

han får på kornet han leverer, han skal skatte av. Nei, det er en teoretisk verdi på kornbørsen, som er basert på en helt annen kvalitet, et helt annet kvantum. Det er i det hele tatt umulig å forholde seg til og har ikke noe med saken å gjøre. Men norske verdiskapere skal forholde seg til det, de må forholde seg til den usikkerheten som regjeringen og stortingsflertallet har skapt.

Grete Wold (SV) [18:25:49]: Som flere på denne talerstolen her i dag er også jeg veldig fornøyd med at vi har klart å lande en budsjettavtale. Landet trenger en helhet og en retning nå.

Det er ikke så rent lite jeg hadde på prioriteringsblokken for et par måneder siden, og jeg skulle gjerne hatt en like lang liste å vise fram her i dag. For dem som er spesielt interessert, er den å finne i SVs alternative budsjett.

Budsjettavtalen vi har fått til sammen med regjeringen, er et budsjett som møter noen av utfordringene vi sammen står overfor, men den løser på ingen måte alt. Vi ser og hører om alle som nå må velge mellom mat, strøm eller julefeiring, og det er vel ingen av oss som ikke blir berørt av historiene vi hører. Minstepensjonister, uføre, småbarnsforeldre, studenter og flyktninger – dessverre er listen lang over mennesker som har det krevende, og som går en tristere jul i møte enn de fortjener.

Vi har fått til noe. Vi har fått til prioriteringer som vil lette på noe av den byrden mange nå bærer, og det er nettopp dem som har den sterke ryggen, som må bære den største børen. Det er derfor vi også trenger en mer solidarisk skattlegging som prioriterer dem som trenger det, og ikke dem som tar formuen sin ut av landet.

Det at vi får gratis SFO for 2. klasse, rimeligere tannbehandling for unge, økt bostøtte, økt barnetrygd, barnetillegg for mange som mottar stønader, og ikke minst økt studiestøtte er noen av tiltakene som vil lette børen noe. Fra kommunene er det også et sterkt ønske om å få reversert investeringstilskuddet, og vi har kommet et langt stykke på vei med det. Mange kommuner trenger nye helsehus, dagtilbud og sykehjem, og SV har også jobbet hardt for å få dette bedre.

Så må jeg nevne gleden fra Leieboerforeningen, som utenfor her i går – kanskje noe unødvendig – hadde en demonstrasjon for en ny husleielov. Det skal nå nedsettes et lovutvalg som skal gå gjennom husleieloven for å vurdere hvordan den kan styrke leietakeres rettigheter, sikre grunnleggende botrygghet og sikre at loven samsvarer med dagens situasjon på boligmarkedet. Det er viktig for den millionen som nå leier sin egen bolig, og det blir stadig flere.

Vi fortjener en forbrukerlov som tar inn over seg den virkeligheten som oppleves i dag. Unge, eldre, van-

skeligstilte og alle dem som ikke har foreldrebanken i orden, alle som ikke kan eie egen bolig, skal også ha trygge hjem – ikke bare et tak over hodet. Jeg og mange ser fram til hva lovutvalget vil legge fram.

Til slutt vil jeg nevne at SV har fått inn midler til både Sametinget og SAMINOR. Det er millioner som vil bety mye for mange, ikke minst for den samiske befolkningen og deres helsesituasjon. Urfolks rettigheter blir veldig ofte nedprioritert og sjelden satt øverst. Det er derfor på tide at også dette feltet får et løft.

Dette er et budsjett som går i riktig retning. Vi er ikke i mål, men vi er på vei.

Rune Støstad (A) [18:29:06]: Et hovedmål for denne regjeringen er at folk skal kunne leve et godt liv i hele landet. Nå er det derimot tøffe tider for mange, og budsjettforliket skal derfor først og fremst bidra til å gjøre en tøff hverdag litt enklere å komme gjennom, og stille opp for dem som trenger det mest.

Da spiller kommunene en helt avgjørende rolle. Etter åtte år med høyreregjering og mindre handlingsrom for kommunene har vi nå en regjering som prioriterer kommunene fra dag én. Selv i et stramt budsjett der vi må redusere oljepegebruken for å holde renten nede, klarer vi å prioritere kommuneøkonomien. Det viser vi også når vi gir kommunene full kompensasjon for håndteringen av koronapandemien. De ansatte i norske kommuner var selve forsvarsverket i pandemien. Da er det helt avgjørende at vi stiller opp med full kompensasjon.

Krigen i Ukraina har ført til et rekordhøyt antall flyktninger som trenger hjelp. Neste år kommer det like mange. Da er vi avhengige av at kommunene stiller opp like bra som de har gjort til nå. Vi viser det når vi nå satser på kommunenes velferdstilbud, med et historisk løft for fastlegeordningen.

Budsjettforliket mellom regjeringen og SV er en ytterligere forsterkning av kommunale velferdsoppgaver og klima. Mer penger til Klimasats, gratis SFO i andre klasse og midler til Husbanken for å støtte bygging av omsorgsboliger er gode eksempler på tiltak som er inne nå.

Arbeiderpartiet gikk til valg på at det er vanlige folks tur. Budsjettforliket er for vanlige folk. Jeg skal bruke en eksempelfamilie fra Gudbrandsdalen for å vise det: foreldre med en inntekt på 500 000 kr, begge fagorganisert, to unger – én unge i barnehage og én unge i første klasse som går på SFO – mor pendler fra Vinstra til Hamar. Med budsjettforliket vil denne familien spare 36 000 kr. Det er mye penger for en småbarnsfamilie.

Det viser at budsjettet er omfordelende, at det gir trygghet for folk og bedrifter, og at det sørger for økt verdiskaping, bedre velferd og et mer rettferdig Norge.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Kathrine Kleveland (Sp) [18:32:06]: For Senterpartiet er digitalisering ett av mange svar på hva distriktspolitikk er. Et godt utbygd bredbånd og god mobildekning er avgjørende for å bygge landet vårt videre i framtiden. Regjeringen mener at alle i Norge, både husstander og bedrifter, skal ha tilgang til høyhastighetsbredbånd.

Nordmenn har høy digital kompetanse og er blant verdens mest digitaliserte. Dette må utnyttes til å skape nye arbeidsplasser og bedre offentlige tjenester i hele landet. Fleksible arbeidsplasser krever bredbånd og mobildekning, og i Hurdalsplattformen har vi satt skikkelige høye mål – og de skal nås.

Regjeringen vil at tilgang til høykapasitetsinternett skal være en rettighet på lik linje med strøm. Vi skal sikre at alle husstander der det er fastboende, skal ha tilgang til høyhastighetsbredbånd innen 2025. Senterpartiet i regjering vil også innføre leveringsplikt for bredbånd i de områdene der det ikke er lønnsomt.

I budsjettet vi vedtar i dag, blir det 362 mill. kr til bredbåndsutbygging. Dette er en rekordstor satsing og viser konkret at regjeringen prioriterer utvikling i hele landet. Til sammenligning er det 150 mill. kr mer enn det Høyre vil bruke.

Med bredbånd og bedre mobilnett kan mormor få bilder eller ringe på Kompen hun har lånt på biblioteket, eller skype med barnebarna. Unger kan gjøre lekser digitalt, og flere kan ha hjemmekontor. I dag er en hverdag uten bredbånd rett og slett blitt vanskelig.

Regjeringen har en rekke nye tiltak for å forbedre samfunnsutviklingen i hele landet. Satsing på bredbånd, tillitsreform og mer lokal handlefrihet er eksempler på dette.

Også i Vestfold der jeg kommer fra, mangler det bredbånd. Det skal vi fikse.

Også i Vestfold vil flere jobbe hjemmefra. Det vil vi fikse.

Med flere verktøy i verktøykassen kan enda flere bo og jobbe utenfor storbyene – også i Vestfold.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [18:34:54]: Statsbudsjettet vi no skal vedta, er eit statsbudsjett som gjev meir omfordeling og tryggleik for landet vårt. No er vi i ei uroleg og vanskeleg tid, med krig i Europa og ei verd som er meir ustabil enn på lenge, med dyrtid som gjer at kvardagen til folk er blitt tyngre, og fleire er bekymra for korleis framtida ser ut. For mange er det utruleg vanskeleg å få endane til å møtast. Då trengst det eit endå meir omfordelende budsjett enn nokon gang. Oppgåva vår er å sikre at dei som sit nedst ved bordet, kjem seg gjennom tyngre tider på ein lettare måte, samtidig som vi har eit økonomisk ansvarleg budsjett.

I vanskelege tider må òg det viktigaste i livet vere det viktigaste i politikken. For Arbeidarpartiet er den viktigaste oppgåva å sikre tryggleik for arbeid og tryggleik i arbeid. Difor aukar vi fagforeiningsfrådraget og styrkjer retten til heile og faste stillingar. Difor aukar vi pensjonen for einslege, aukar bustønadene, prisjusterer barnetrygda og aukar støtta til matsentralane rundt om i heile landet. Vi prioriterer verkeleg, vi omfordeler, og vi tek situasjonen vi er i, på høgste alvor.

Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV leverer eit statsbudsjett som gjer kvardagen til vanlege folk litt lettare i tunge tider. I vanskelege tider er dei små og store fellesskapa våre endå viktigare.

Difor prioriterer vi òg frivilligheita i kulturbudsjettet. Det er i desse tidene fellesskapet på fotballbanen, i korpset eller på eldrekafeen verkeleg trengst. Etter koronapandemien slit frivillige organisasjonar med å få fleire aktive medlemmer. Då må vi gjere vår jobb for å gjere det endå lettare å vere frivillig, for frivilligheita er limet i samfunna, store som små, rundt om i landet.

Difor sikrar vi òg full momskompensasjon til frivilligheita, slik at ein sit igjen med meir pengar til aktivitet som inkluderer endå fleire.

Difor prioriterer vi òg utstyrssentralar, slik at fleire barn og unge kan få lov til å vere med på fritidsaktivitetar, utan at det tømmer lommeboka.

I vanskelege tider må vi gjere det vi kan for dei store og små fellesskapa våre – gjere dei endå sterkare. Vi må arbeide for små forskjellar og større moglegheiter for alle. Det gjer vi no med eit budsjett som er kanskje det mest omfordelende budsjettet på mange år.

Odd Harald Hovland (A) [18:38:07]: I denne tida handlar det absolutt om tryggleik for privatøkonomien til folk, men òg om tryggleik for landet. Difor er tryggleik i vid forstand vår viktigaste oppgåve. Russlands angrep på Ukraina har på dramatisk vis skapt ein ny sikkerheitspolitisk situasjon, som òg får konsekvensar for det sivile samfunnet i Noreg. Det stiller høgare krav til bevisstheit og beredskap.

I budsjettet vert det løyvd 417 mill. kr til vidare opprusting av den sivile beredskapen i Noreg. Budsjettet sikrar ei vidareføring av mange av tiltaka i den første tiltakspakka til regjeringa i møte med krigen i Ukraina, frå 2022, som bl.a. har styrkt Sivilforsvaret, PST, politiet og Nasjonal sikkerheitsmyndigheit. I tillegg vert årlege driftsabonnementskostnader dekte for 2 000 nye naudnetterminalar til dei frivillige organisasjonane i redningstenesta. Drift av fleire nye naudnetterminalar styrkjer den totale beredskapsvegna. Dei frivillige er ein viktig ressurs i den sivile beredskapen vår.

Den viktigaste beredskapsressursen er det lokale politiet, i samarbeid med kommunane, helsetenesta og

brann- og redningsvesenet. Regjeringa styrkjer budsjettet til politiet og påtalemyndigheita for 2023 med 226 mill. kr – meir enn forslaget til den førre regjeringa. Satsinga vert ført vidare, og pengar vert flytta for å få meir politiskraft. I tillegg vert dei 100 nye studieplassane som vart etablerte ved Politihøgskolen i 2022, førte vidare. 71 mill. kr går til å vidareføre auka kapasitet i politiet, for å avdekke samansette truslar og etterretning i dei tre nordlegaste fylka.

Førebygging, effektiv kriminalitetsnedkjemping og god beredskap krev at lokalsamfunn og politi kjenner kvarandre. Difor er det viktig med politinærver i heile landet. Vi vil forsterke innsatsen for å avdekkje og etterforske vald i nære relasjonar, seksuallovbrot og gjengkriminalitet, og å førebyggje radikaliserings – i tillegg til auka beredskap.

Kriminalomsorga var i ein krevjande situasjon og låg nærast med brekt rygg då regjeringa tiltredde for eitt år sidan. For denne regjeringa handlar soning om meir enn berre oppbevaring. For oss er rehabilitering og tilbakeføring viktige element i straffegjennomføringa. Difor var det viktig å prioritere fengsla frå starten av. Vi styrkjer no kriminalomsorgas årlege budsjett med om lag 150 mill. kr meir enn Solberg-regjeringa. Fleire faste stillingar vil føre til betre oppfølging av innsette, mindre isolasjon, mindre vald og truslar, og betre arbeidsmiljø for tilsette.

Dette er eit ansvarleg og stramt budsjett som er godt tilpassa den økonomiske situasjonen – i ein situasjon der behova er store og det vert kravd tøffe prioriteringar. Budsjettet gjev meir omfordeling, meir tryggleik og eit meir rettferdig Noreg, og dette gjer vi i ei uroleg tid – ei tid då trygg økonomisk styring er føresetnaden for stabilitet og sikkerheit.

Summert møter vi ei tid med usikkerheit, ustabilitet og høge prisar med meir omfordeling og med særleg støtte til dei som strevar mest. I desse urolege tidene prioriterer vi tryggleik for folk i heile landet.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [18:41:23]: Statsbudsjettet er en test på å innfri valgløfter. Arbeiderpartiets statsråder Kjerkol og Trettebergstuen gikk høyt på banen i opposisjon og kritiserte Solberg-regjeringens tiltak for en likeverdig helsetjeneste for kvinner og menn. Bare Arbeiderpartiet fikk styre, skulle det komme en bedre og forpliktende strategi. Det har vi ikke sett noe til, enda statsråd Kjerkol nå er i posisjon til nettopp å gjennomføre det som hun og Trettebergstuen lovet.

Budsjettet er stusslig i så måte. Det er ingen ny satsing. Norske Kvinners Sanitetsforening og Endometrioseforeningen er skikkelig skuffet over mangel på prioritering. Dette vil Høyre gjøre noe med. Vi har satt av midler i vårt alternative budsjett, og vil opprette et nasjonalt sen-

ter for kvinnehelse. Høyre foreslår en startbevilgning på 10 mill. kr til sentre med spesiell vekt på endometriose og adenomyose.

Nå vil vi gjøre noe med kvinner som lever med store smerter og krevende utfordringer. Det er rett og slett ikke til å leve med at vi i gjennomsnitt må vente syv år på å få en diagnose. Hvem hadde funnet seg i det? Det er ganske alvorlig at det er fire av ti som ikke blir gravide fordi de har endometriose.

Det er en av de vanligste kvinnesykdommene vi har. Av kvinner som lever med underlivssmerter, viser det seg at én av fire har endometriose, og så mange som 10 pst. av oss kvinner antas å ha denne sykdommen. Det er en sykdom som er underkommunisert, den gir sterke smerter i underlivet og nedsatt livskvalitet for mange.

Vi fra Høyre mener det er på tide å gjøre noe for kvinner som lever med disse krevende tilstandene, som i ytterste konsekvens er invalidiserende. Folkehelseinstituttet er også helt klar i sin tale. De mener vi trenger mer forskning på kvinnehelse i sin alminnelighet, og ikke minst på endometriose.

Vi kan ikke akseptere at mannens kropp skal være normen for det meste av forskningen innen sykdommer og lidelser. Vi har behov for mer forskning på overgangsalder, osteoporose, fødselsskader og helseplager hos eldre kvinner, for å nevne noe. Dette ønsker vi i Høyre å gjøre noe med.

Tobias Drevland Lund (R) [18:44:23]: Det er mange som har det vanskelig i landet vårt. «Det er helt forferdelig å bo i Norge nå» var det en som sa. Dette er ikke et sitat fra en av de mange som har stått i de utallige voksende matkøene rundt omkring i landet vårt. Det er derimot et sitat fra eiendomsmilliardær Torstein Tvenge, etter at Kjell Inge Røkke pakket kofferten og flyttet til Sveits. Så forskjellig virkelighetsforståelse er det altså der ute.

Samtidig som stadig flere sliter med å betale strømregningen, merker de økende matprisene når de går og handler i butikken, eller sliter med å betale høye boutgifter, er det altså slik at når man hører på de rikeste her i landet – og også på deler av høyresiden i denne debatten – skulle man nesten tro at de rikeste ikke sitter igjen med en eneste krone etter skatteopplegget som blir diskutert her, selv om det fortsatt går veldig godt på toppen.

Sannheten er at vi står midt i en forskjellskrise, og heldigvis ble dette etter måneder med hyling fra laksebaroner og de aller rikeste i landet overdøvet av bl.a. Renate Søderlund, som sto fram på Debatten og fortalte hvordan Forskjells-Norge kjennes på kroppen. En av tingene som Renate løftet fram, var hvor dyrt det er å leie i Norge. Renate har helt rett, for dagens leiemarked er en av de største driverne av forskjeller i landet vårt.

I disse dager behandler vi en lov som definerer kommunenes boligsosiale ansvar, altså kommunenes plikt til å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Samtidig utvannes eller avvikles deler av de boligsosiale tilskuddene i regjeringens forslag til budsjett for at pengene skal «komme flere til gode». Det vil si at man vrir pengene bort fra dem som trenger hjelp til å bo, av økonomiske, funksjonelle eller sosiale grunner, til f.eks. boligtiltak i Distrikts-Norge. Dette fører i praksis til at midlene smøres tynnere utover og treffer dårligere, og det er leit.

Hvis jeg skal komme med noe positivt, så er det veldig bra at det nå kommer et husleielovutvalg, etter press fra bl.a. SV. Men mens regjeringen setter ned flere utvalg, er det altså flere og flere som sliter med å betale husregningene sine. Bolighaiene, om de så heter Ivar Tollefsen eller Oslo kommune, får større og større del av folks inntekter, samtidig som folks liv i større og større grad blir avhengig av husutleiernes godvilje.

Rødt etterlyser derfor sterkere og flere strakstiltak for å bøte på de galopperende leieprisene som folk møter ute i landet vårt. Det krever politisk vilje, men vi vet at det er mulig, ved f.eks. å se på Skottland, som har innført en husleieprisfrys, og Danmark, som har innført et tak på hvor mye leien kan øke de neste to årene. Det vil jeg kalle god sosialdemokratisk politikk, og noe jeg skulle ønske at regjeringen i Norge innførte. Rødt har derfor foreslått dette. Vi håper at flere andre partier tar til vettet, for nå er virkelig tiden inne for å gjøre alt for dem som er på leiemarkedet.

Morten Stordalen (FrP) [18:47:40]: Regjeringens budsjett er dyster lesning for samferdselssektoren. Statens vegvesen har tidligere i år laget en prioriteringsliste over de viktige veiprojektene, som således har vært helt klare til politisk behandling, særlig fire av disse.

Dessverre ble ingen av disse svært viktige veiprojektene tilgodesett med oppstartsmidler fra regjeringen. Håndbremsen er tydeligvis satt på i samferdselssektoren. Riktignok er strekningen Arna–Stanghelle kommet inn etter regjeringspartienes forhandlinger med SV.

Vi i Fremskrittspartiet prioriterer i vårt alternative budsjett 715 mill. kr ekstra til oppstart av seks store veiprojekter. Dette er E134 Oslofjordforbindelsen, E134 Røldal–Seljestad, E6 Megården–Mørsvikbotn, E16 Hylland–Slæen, E134 Saggrenda–Elgsjø og E16 Arna–Stanghelle. Dette er strekninger som ofte er stengt på grunn av ulykker, tunnelbranner og ras. Folk som ferdes på disse strekningene, lever i konstant frykt for at alvorlige hendelser skal skje. Særlig sett i lys av økningen i antall drepte og hardt skadde i trafikken er det merkelig at man sier at man ikke har råd til å investere i bedre veier.

Fremskrittspartiet mener det blir helt feil å sette alle nye veiprojekter på vent i 2023, for det vil få dramatiske

konsekvenser i årene som følger etter. Hvis noen undres over om det er dramatisk eller ikke, kan jeg referere til vegdirektørens egen uttalelse i en konferanse jeg deltok på tidligere i høst. Der sa vegdirektøren at dersom ingen av de aller viktigste veiprosjektene som Statens vegvesen har foreslått for departementet, blir vedtatt, vil aktiviteten i Statens vegvesen bli redusert med om lag 60 pst. i 2024, eller, med andre ord, være nede på et nivå som kun er en tredjedel av den byggeaktiviteten man hadde i 2017. Dette vil bety at svært mange mennesker i Statens vegvesen, og ikke minst alle private entreprenører i anleggsbransjen, vil stå uten oppdrag og uten arbeid.

I tillegg prioriterer Fremskrittspartiet som eneste parti å bevilge 1 mrd. kr mer til selskapet Nye veier for å kompensere for noe av kostnadsveksten også de har opplevd. Med dette vil selskapet lettere kunne fortsette å bygge helhetlig og ikke stykkevis og delt.

Jeg registrerer at regjeringspartiene, sammen med SV, har klart å kutte 900 mill. kr av den driftskreditten selskapet Nye veier hadde, som skulle gjøre det mer forutsigbart. Det betyr vel at det er starten på slutten for selskapet.

Det å satse på veibygging er både trygghet i hverdagen for dem som ferdes på våre veier, og viktig for å holde hjulene i gang for en stor anleggsbransje. Det er rett og slett økonomisk lønnsomt for samfunnet.

Bengt Fasteraune (Sp) [18:50:48]: Norge og resten av Europa er i en særdeles krevende situasjon. Det er krig, energikrise og krevende økonomiske tider med høye utgifter og stigende rente. Uforutsigbarhet skaper utrygghet. Vi ser raske omveltninger rundt oss, og Norge er geopolitisk mer i fokus enn noen gang, spesielt når det gjelder rollen vi har som energileverandør og grenseland til Russland.

Den desidert viktigste oppgaven for styringen av landet er å sørge for trygghet for våre innbyggere og bidra til Ukrainas kamp for sin selvstendighet. Sikkerhet og beredskap må styrkes på en helt annen måte enn det vi har vært vant til de siste årene. Her må alle bidra, og dette slår med rette kraftig ut i neste års budsjett.

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2023 prioriterer nasjonens trygghet og beredskap og viser samtidig solidaritet med Ukraina. Regjeringen foreslår et forsvarsbudsjett på 75,8 mrd. kr, en økning på 6,8 mrd. kr sammenlignet med saldert budsjett for 2022. Regjeringens budsjettforslag legger opp til at de daglige nasjonale operasjoner og beredskap og evne til operasjoner i krise og krig i 2023 prioriteres først.

Det forsvaret vi har, må virke i dag. Regjeringen er opptatt av å styrke grunnmuren i Forsvaret. Derfor justerer vi fordelingen mellom investeringer og drift i budsjettet for 2023. Personellet er Forsvarets viktigste res-

surs, og man øker bemanningen med nesten 200 årsverk i Forsvaret for å styrke reaksjonsevnen og utholdenheten.

Høyre fronter ulike forslag til økninger for Forsvaret, men er tause om hvor de skal hente de 500 millionene de pålegger Forsvaret i blinde kutt. Slike rammekutt kan gå direkte på aktivitet, vedlikehold og beredskapsbeholdninger. I regjeringen har vi et bevisst forhold til hvordan vi skal styrke Forsvaret. Derfor sørger vi for at et slikt flatt kutt ikke blir gjennomført.

For regjeringen er det viktig å sikre mer synlig politikk med lokalkunnskap. Derfor skal polititjenester forsterkes i distriktene. De skal få rammer fra politisk hold som gjør at de kan være en del av, og kjenne, lokalsamfunnene de dekker. Derfor er det viktig å få politiet mer ut i hele landet.

Høyre ønsker å kutte hele denne satsingen, og det spesielle med Høyres budsjett er nok en gang blinde kutt. Effektiviseringskutt i forbindelse med ABE-reformen gjør at politiet må kutte 1 pst. av sitt totale budsjett for neste år. For politiet blir ABE-kuttet på 214 mill. kr, med et budsjett på litt over 20 mrd. kr. Kuttet kan gå ut over alt av politiets aktivitet, som trening, tilstedeværelse og etterforskning.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [18:54:05]: Når det gjelder arbeidet med statsbudsjettet, har regjeringen faktisk ikke bare fulgt situasjonen nøye, som har vært mantraet det siste året. Sammen med støttehjulspartiet SV har de lagt fram en gigantisk skatte- og avgiftsbombe som resulterer i at Sveits får flere nye milliardærer, og SV responderer, som de fleste sosialistiske eller kommunistiske partier og regimer, med å lage en økonomisk berlinmur for å holde folk i landet med en exit-skatt e.l. Selv om det er litt spøkefullt sagt, er det ikke en spøk for næringslivet og arbeidsplassene som blir rammet av skattesnell.

Samtidig kansellerer man 26. konsesjonsrunde, som det for det meste bare er Rødt, SV, Miljøpartiet De Grønne og Kreml som ønsker, noe som betyr større usikkerhet rundt norsk olje- og gassleveranse i framtiden.

Mindre norsk produksjon fører til mer usikkerhet i verden, høyere globale klimagassutslipp, høyere energikostnader og mindre penger i statskassen på sikt. Ønsker man å bygge ned norsk olje- og gassnæring, fører man den politikken. Det vet SV utmerket godt. Det er nettopp derfor de har krevd det i forhandlingen.

Samtidig kutter man igjen i samferdselsbudsjettene. Regjeringen vil si at det ikke påvirker f.eks. firefelts motorveitbygging i mitt distrikt, men når utbyggingen blir dyrere og dyrere, budsjettene mindre og mindre, og det politiske presset fra partier som ikke vil bygge mo-

torvei i det hele tatt blir større og større, er det bare et tidsspørsmål om når prosjekter blir utsatt eller kansellert. Derfor har Fremskrittspartiet lagt inn mer penger til samferdsel, rassikring, veiutbygging, vedlikehold og til Nye veier AS, fordi det trengs. Vi er på overtid med veiutbyggingen, og vi må fortsette i det tempoet som Fremskrittspartiet la opp til da vi var i regjering.

Så er det er en ting som ofte blir glemt: at lavere skatter og avgifter også er velferd. Derfor vil Fremskrittspartiet gi store skatte- og avgiftslettelser som kommer dem med lav og middels inntekt til gode. Vi vil fjerne elavgiften og CO₂-avgiften, og vi vil halvere matmomsen, noe som vil gi 11 000 kr i sparte utgifter for en familie, for å nevne noe.

Samtidig bruker vi mer penger på dem som har bygget landet ved å øke pensjoner, og vi vil inkludere flere i arbeidslivet ved å opprette 400 nye VTA-plasser.

Med Fremskrittspartiets alternative budsjett vil folk flest komme bedre ut.

Astrid Aarhus Byrknes (KrF) [18:57:00]: Regjeringa kuttar 40 mill. kr til friskulane og reduserer støtta til bibelskulane i dette statsbudsjettet. Det er tilsynelatande ikkje så mykje i eit statsbudsjett, men det er katastrofalt for dei skulane det gjeld. Resultatet er mest sannsynleg dyrare skulepengar, og det betyr igjen at foreldreretten, som er forankra i FNs menneskerettsfråsegn, i større grad blir avhengig av lommeboka til foreldra. Er det verkeleg det regjeringa ønskjer?

Desse skulane er samfunnsaktørar og samfunnsbyggjarar. Dei fokuserer mykje på å byggje menneske. Her skjer det mykje personleg utvikling, danning og utdanning. Friskulane er ikkje berre eit supplement til den offentlege skulen; dei har heilskaplege tilbod med høg kvalitet og kompetanse. Bibelskulane bidreg òg som samfunnsbyggjarar, og desse ungdomane får moglegheit til både å utfordre seg sjølve og utfalde seg.

Det var svært overraskande og forunderleg at regjeringa kutta ekstratilskotet til musikk for skulane Kongshaug Musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen VGS Vennesla frå hausten 2023. Dette er ein svært dårleg idé, for det er dramatisk for desse skulane. Kongshaug Musikkgymnas, som er ein talentfabrikk og har utdanna musikarar og komponistar som m.a. Trygve Skaug, får no store utfordringar med å drive individuell undervisning i musikk. Det er faktisk avgjerande for eit musikkgymnas, der elevane skal få utfalde seg og vekse med sine musikalske talent.

Kristeleg Folkeparti har vore garantisten for plassen til desse aktørane i mangfaldet. Det vil Kristeleg Folkeparti framleis vere. Det kjem òg til uttrykk gjennom Kristeleg Folkeparti sitt alternative budsjett, der vi reverserer kuttet. Valfridom, foreldrerett og mangfald

trengst i dagens samfunn. Friskulane og bibelskulane skulle heller vore løfta som ein verdi enn å bli strupete gjennom eit statsbudsjett.

Mona Nilsen (A) [18:59:45]: Vi er i en krevende tid, med krig i Ukraina, energikrise i Europa og kraftig prisvekst. Samtidig som norsk økonomi går for fullt, blir det dyrere å leve for folk. Endringene vi gjør i budsjettforliket med SV, endrer ikke på den overordnede innretningen: et stramt budsjett som er godt tilpasset den økonomiske situasjonen.

Den økte prisveksten gjennom høsten har gjort at utfordringene for dem som har minst, blir større. Det er derfor både rett og viktig at vi i lag med SV har gjort et omfordelende budsjett enda mer omfordelende. Vi øker minste pensjonsnivå for enslige, barnetrygden for alle og bostøtten, vi gir 5 000 kr mer til enslige forsørgere, og vi øker barnetilleggene for dem som mottar arbeidsavklaringspenger, dagpenger eller er i kvalifikasjonsprogrammet, og støtten til matsentraler. I tillegg er vi enige om en engangsutbetaling til uføre som mottar minsteytelser. Det er grep som vil gjøre situasjonen enklere for grupper som har minst, og som kommer på toppen av de store grepene regjeringen allerede har gjort i det vi mener er tidenes mest omfordelende budsjett.

Etter en høst der Høyre har reist land og strand rundt og svartmalt regjeringens budsjett, skulle partiet endelig vise sitt sanne ansikt i sitt alternative budsjett. I ukevis har de nørt opp under dommedagsprofetier for næringsliv og folk. Men når fasiten ligger der, ser vi at de har holdt både folk og næringsliv i Norge for narr. Til tross for utallige utspill om det motsatte sier jo Høyre i realiteten ja til grunnrenteskatt for laksenæringen. Høyre har også bløffet lokale bedrifter som sliter med høye strømgninger, og i budsjettet har de knapt nok knapper og glansbilder å by på.

Høyres alternative budsjett er full av den Høyre-politikken det norske folk snudde ryggen til ved stortingsvalget. Den usosiale Høyre-politikken er gjenkjennelig. De med store formuer og høye inntekter får mest. De som sliter mest, straffes hardt med Høyres forslag. Høyre fjerner feriepenge for arbeidsledige og gjeninnfører karensåret for mottakere av arbeidsavklaringspenger og kuttet i tannhelsetilbudet for kronikere. Sykehusene får mindre penger, og prisen for å ha barn i barnehagene øker. Når de også kutter bevilgningen til Nav, rammer de nettopp dem som trenger fellesskapet mest.

I krisetider trenger vi mer fellesskap, ikke mindre. I stramme tider trengs rettferdig omfordeling. Da blir den gammeldagse Høyre-politikken feil medisin.

Presidenten [19:02:43]: Presidenten gjør oppmerksom på at ordet «bløffe» tidligere er påtalt som upassende parlamentarisk uttrykk.

Frank Edvard Sve (FrP) [19:03:05]: Eg har følgt med på debatten i dag og høyrte på representantar frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet skryte hemningslaust av eit statsbudsjett som aukar skattane til nye høgder, som kuttar, som stoppar vegutbygging og innfører grunnrenteskatt og anna som næringslivet er fortvila over. Det er nesten så ein skulle tru dei trudde på det sjølv. Heldigvis trur ikkje veljarane på det, for dei har sendt Senterpartiet under 3,5 pst. og Arbeidarpartiet godt under 20 pst. – så det er nok litt fasiten i ein debatt der vi pratar til ein stort sett halvfull sal her i huset.

Så til sjølve statsbudsjettet: Framstegspartiet er veldig bekymra over at det innanfor transport er kutta i veldig mange vegprosjekt. Transport-, bygge- og anleggsbransjen er i kneståande frå før, gjennom skyhøge drivstoffprisar og skyhøg prisvekst på alt av bygge- og anleggsvarer, og dei fryktar permitteringar og også oppseiingar. Når regjeringa då stoppar veldig mange av dei store planane om vegar som skulle ha vore bygde ut no framover, der ein kunne brukt midlar i vanskelege tider til å bygge langsiktig infrastruktur, er det ikkje bra.

Så er det openbert at vi har hatt ein periode med mange ulykker og dødsfall i trafikken. Då er trafikktrygging, rassikring og vedlikehald av vegar svært viktig. Difor ønskjer vi i Framstegspartiet å auke satsingane til vedlikehald av både riksvegane og fylkesvegane, med 1 mrd. kr til riksvegar og 400 mill. kr til fylkesvegar, rett og slett fordi asfalt bind landet i hop og er kjempeviktig for trafikktrygging. Det å ha gode, trygge vegar, gjerne også med midtstripe og kantstripe, er med på å sikre at det blir færre ulykker.

Til rassikring: Det var kanskje under Solberg-regjeringa ein tok vekk Post 31 Rassikring og la det inn under andre riksvegar, men vi ønskjer iallfall å opprette den posten igjen og leggje inn 1 mrd. kr ekstra, dvs. 500 mill. kr til riksvegar og 500 mill. kr til fylkesvegar – rett og slett fordi det er lett for at rassikringa forsvinn i det store sluket, og iallfall når ein ser at regjeringa har kutta i andre vegar.

Samferdsel er viktig. Skal ein bygge landet, må ein tenkje langsiktig, ein må tenkje i ein 70-, 80-, 90-årsperiode, og då er det i vanskelege tider ein burde bruke pengar på samferdsel. I staden gjer regjeringa det vondt verre. Dei gjer det vanskelegare for tusenvis av arbeidsplassar innanfor transport-, bygge- og anleggsbransjen gjennom å stoppe utviklinga, i ein periode då dei faktisk kunne vore med på å halde oppe sysselsetjinga og gjere det bra for folk flest i heile landet. Det er tydelegvis ikkje ønskjeleg, difor er det bekymringsfullt, det som skjer i statsbudsjettet til regjeringa.

May Britt Lagesen (A) [19:06:11]: I fjor, i finansdebatten, startet jeg mitt innlegg med å slå fast at budsjett

for 2022 var det mest omfordelende budsjettet no-ensinne. La oss slå fast også i år: Budsjettet for 2023 er det mest omfordelende budsjettet gjennom tidene, en helt nødvendig omfordeling gitt den situasjonen landet står i i dag.

Som de fleste på denne talerstolen har pekt på i dag, er vi i en ekstraordinær situasjon. Derfor er det med stor ydmykhet jeg har sittet og lyttet til innleggene fra mine kollegaer. Det slår meg at man heldigvis kan si at så å si alle, i alle fall nesten alle, er enige om at landet og dem vi er valgt til å representere, har noen krevende måneder, kanskje år, foran seg, slik som verdensbildet er akkurat nå.

Det makroøkonomiske bildet og den sikkerhetspolitiske situasjonen krever at vi nå viser forsiktighet i pengebruken og gjør tøffe politiske prioriteringer, slik at de svakeste ikke rammes. Det er et viktig mål for regjeringen. Samtidig har vi et ansvar for å løse viktige utfordringer på tilbudssiden i norsk og internasjonal økonomi, slik at inflasjonen ikke vedvarer og setter seg fast. Et lemfeldig forhold til makroøkonomiske, faktiske forhold fra enkelte politiske partier er derfor en større trussel for dem som har aller minst, enn kravet om flere kontantytelser. Det er ingen, absolutt ingen, som er tjent med en slik politikk. Vi vet at det er hardt arbeid, tålmodig planlegging og en tydelig omfordeling der de som har mest, bidrar mest, som på lang sikt gir stabilitet, økt kjøpekraft og bedre velferd, også i krisetid.

Et litt over middels langt liv har gitt meg en nyttig erfaring: Usikkerhet og utrygghet skal møtes med forsiktighet og føre var. På den andre siden: Er man for defensiv, kan det føre til at det økonomiske tilbakeslaget blir enda større. Budsjettenigheten mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV legger til rette for balanserte løsnings på både kort og lang sikt, slik at vi står oppreist også når krisen er over. Det krever klokskap i forståelsen av at det å skape og det å dele henger tett sammen i dette budsjettet, men også i framtidige budsjetter. Som jeg har sagt før, er det svært viktig for Arbeiderpartiet at vi ikke kompromisser med en stabil og klok finanspolitikk, slik at arbeidsplasser og nyskapende vekst i privat sektor trues. Dette betinger at det er en god og riktig balanse mellom veksten i private investeringer og offentlig konsum, også i krisetider.

Jeg avslutter akkurat slik jeg gjorde i trontaledebatten: Et stabilt, trygt og rettfærdig statsbudsjett for 2023, der samhold, solidaritet og fellesskap er nøkkelford og selve grunnmuren, er det landet trenger akkurat nå.

Frode Jacobsen (A) [19:09:31]: La meg være ærlig: Dagens budsjett er ikke helt som jeg trodde 2023-budsjettet skulle bli da vi sto her i finansdebatten for nøyaktig et år siden. For Arbeiderpartiet er det viktig at

budsjettet bidrar til å sikre folk og bedrifter trygghet for jobb og arbeidsplasser, sikrer folk trygghet for egen bolig og egen økonomi, sikrer folk trygghet for å få hverdagen til å gå opp og trygghet for mat på bordet og varme i huset.

Da vi la fram budsjettet, var trygghet og rettferdig fordeling grunnplanken og selve fundamentet. Grepene vi tok, er minst like viktige nå, når prisene stiger raskere enn vi forutså på sensommeren. Gjennom budsjettforliket med SV er våre prioriteringer forsterket på det som ligger Arbeiderpartiets hjerte nærmest: sosial rettferdighet.

I løpet av høsten har økonomien og hverdagen blitt tøffere for mange. Vi har møtt folk som sliter, og hørt sterke historier. Virkeligheten har endret seg for mange. Da må selvsagt politikken komme etter. Vi må gjøre mer, og det gjør vi nå. Vi skal stille opp for dem som sliter mest, når utgiftene øker mye og raskt.

Budsjettet er omfordelende og rettferdig, men det må også være ansvarlig. Derfor vedtar Stortinget et stramt budsjett som kan gi oss kontroll på prisveksten. Klarer vi ikke å hindre galopperende priser og påfølgende raskere økning av renten, vil det gjøre hverdagen tøffere for både folk og bedrifter. Renteøkninger rammer sosialt skjevt og øker ulikhetene i samfunnet.

Vi skal klare å komme ut av dette med lav ledighet og et mest mulig rettferdig samfunn. Budsjettet bidrar til det. Vi klarer å ta flere hensyn samtidig: et stramt og ansvarlig budsjett tilpasset den økonomiske virkeligheten og et sosialt rettferdig budsjett som gir økt hjelp til dem som trenger det aller mest akkurat nå.

Ikke nok med det: Budsjettet er også et veiskille for klimapolitikken. Vi har forsterket klimamålene, og vi er på vei til å nå 2025-målene. Som Oslo-politiker har jeg vært med på å utvikle og vedta klimabudsjettet som et viktig styringsverktøy for klimapolitikken her i byen. Arbeidet som det Arbeiderparti-ledede byrådet har gjort i Oslo, har skapt internasjonal oppmerksomhet. Storbyer fra hele verden kommer til Oslo for å lære. Vår nye regjering lar seg inspirere og har lansert grønn bok. Da har vi fått på plass et viktig rammeverk for et målrettet og forsterket arbeid for å kutte utslipp.

Vi har en klimakrise som vi ikke må glemme i den økonomiske krisen vi står i i dag, men det er også en naturkrise, og vi har en stor jobb å gjøre. Jeg er derfor veldig glad for at miljøministeren forsterker innsatsen, bl.a. for å redde Oslofjorden. Det trengs, og det haster, for livet i fjorden er truet.

Maren Grøthe (Sp) [19:12:45]: Vi står i en krevende tid med økende priser og økende renter. Det rammer økonomien til mange, og det rammer dem som har sårbar økonomi, aller mest. Det viktigste vi gjør i årets

budsjett for å trygge folks økonomi, er derfor å bruke mindre penger, for å få kontroll på prisveksten.

Budsjettavtalen mellom Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV er derfor et stramt, men omfordelende budsjett. Vi tar tak i de store utfordringene vi står overfor, med omfattende styrking av Forsvaret og beredskapen vår, vi bruker 44 mrd. kr på en strømstøtteordning også neste år, og vi starter på et krafttak innenfor felt som psykisk helse og klimapolitikken.

De store prioriteringene for oss handler likevel om folks økonomi. Alle dem som tjener mindre enn 750 000 kr, vil få mindre i skatt. Det blir billigere barnehage og gratis SFO for første- og andreklassinger. Vi går inn for engangsutbetalinger til både uføre og pensjonister, øker bostøtten og øker barnetrygden. Prisen på tannlege halveres nå også for 23–26-åringer, og vi innfører gratis ferge mange plasser i landet. Jeg er også glad for at vi finner rom for å øke både utstyrstipendet, borteboerstipendet og studiestøtten. Studiestøtten økes med 7 pst., og det er en historisk økning.

Dette er til stor forskjell fra det alternative budsjettet til Høyre, som fortsetter rekken fra da de satt i regjering: De kutter hos dem som har minst, og glemmer dem som bor utenfor ring 3. Mens regjeringen bruker 1,5 mrd. kr for å få ned drivstoffprisene, høyner Høyre dem. Forskjellen på anleggsgjeld mellom Høyres og vårt budsjett er 2,26 kr per liter. Mens regjeringen og SV vil bidra til sosial omfordeling, ønsker Høyre å kutte i feriepengene på dagpenger, fjerne reduksjonen vi har gjort i prisen på barnehage og tannlege, og gjeninnføre karensåret for dem som går på AAP. Mens vi er opptatt av hele landet, ønsker Høyre å kutte i bredbåndutbygging, innføre betaling på de gratis fergene og øke avgiftene til landbruket med 1,5 mrd. kr. Resultatet er både mindre til bøndene og dyrere mat i butikken.

Ekstraordinære tider krever ekstraordinære prioriteringer. Jeg er glad det er Senterpartiet og Arbeiderpartiet som styrer nå, for våre prioriteringer er klare: Vi skal sikre tryggheten for folk i hele landet og omfordele for å løfte dem som nå trenger det aller mest.

Tellef Inge Mørland (A) [19:15:31]: Jeg har skrevet dette innlegget på bokmål og må innrømme at jeg sånn sett har sviktet arven fra min barndom på Åmli skule, for der var det Ivar Aasen som var helten. Dette var forresten på den tiden jeg trodde det måtte være gøy å være statsminister. Nå er jeg litt mer i tvil. Selv om jeg tror alle her i denne sal har lyst til å bruke sin innflytelse politisk til å gjøre livet bedre for folk, er utgangspunktet i år vanskeligere enn på lenge. Flere sliter med å betale regningene sine. Flere føler at de ikke strekker til overfor ungene sine.

Samtidig sitter vi her med nøkkelen til et fond som har masse penger, sånn ca. 12 000 mrd. kr. Problemet er bare at om vi bruker for mye av dem, risikerer vi å gjøre livet til folk vanskeligere. Det høres jo umiddelbart helt ko-ko ut, men bruker vi for mye penger, øker prisene og rentene ytterligere. Likevel må vi sørge for å hjelpe dem som har det vanskeligst nå, slik at de i alle fall får det litt mindre vanskelig. Derfor er jeg glad for at vi i dag får vedtatt et budsjett som gir økt bostøtte, styrker barnetrygden, gjør SFO billigere for barnefamiliene og fortsetter å gjøre god tannhelse mulig for flere. Om det er nok, er ikke sikkert, men det er i alle fall viktige skritt i rett retning sammenlignet med f.eks. Høyres budsjett, der det bl.a. ligger inne gjeninnføring av karensår til dem på arbeidsavklaringspenger, ett år der en ville stått helt uten sikring for noen som helst inntekt.

Enkelte i denne sal har skrytt av SV for å ha fått budsjettforslag på plass. Da kan det være greit å minne om Audun Lysbakkens ord om at det ikke er SVs alternative forslag til budsjett som blir vedtatt. Dagens flertallsforslag til budsjett er et resultat av samarbeidet mellom tre partier som i en rekke år har vist at vi evner å jobbe sammen for å kunne fordele mer rettferdig av de verdiene som skapes. Nettopp det å skape og dele har vært og er grunnlaget for Arbeiderpartiets politikk.

Høyresiden har i debatten i dag prøvd å skape et bilde av at nå er alt av rammevilkår og forutsigbarhet for bedriftene i spill, og at investorene er i ferd med å rømme landet. Fremskrittspartiets Sivert Bjørnstad sammenlignet sågar Norge med en bananrepublikk. I dag sluttet Oslo Børs på 1 222 poeng. Det er sånn ca. 50 poeng unna «all time high», en rekord som for øvrig ble satt under denne regjeringen. Med unntak av lakseaksjene, som har fått en naturlig korreksjon fordi man sier at superprofitten ved bruk av våre felles arealer i større grad skal komme fellesskapet til gode, er det vanskelig å se at reaksjonene i markedet på denne regjeringens statsbudsjett har vært dramatiske. Tvert imot: Et budsjett som bidrar til at prisvekst og renter holdes i sjakk, er godt nytt for bedriftene.

Jeg nevnte Ivar Aasen i innledningen for å kunne bruke ham i avslutningen med et sitat: «Strengte dager må koma på, men etter koma dei milde.» La oss håpe han får rett, for det er i hvert fall det som er målet med budsjettet flertallet nå legger fram for Stortinget.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [19:18:38]: Fremskrittspartiets alternative budsjett har definitivt en mye bedre sosial profil enn budsjettet som Stortingets flertall sannsynligvis kommer til å vedta. Det er også slik at Finansdepartementet bekrefter at dette budsjettforslaget ikke vil være rentedrivende, slik som enkelte prøver å fortelle fra denne talerstol.

Som seg hør og bør har Fremskrittspartiet lagt inn et løft til landets pensjonister. De har lenge nok vært salderingspost på statsbudsjettet, og dette må ta slutt.

Folk flest vil få en lettere hverdag når det gjelder å ta de høye prisene på bl.a. matvarer, strøm og drivstoff. Med vårt forslag vil en vanlig familie med to voksne og to barn øke sin kjøpekraft med 32 000 kr, og da er ikke kraftige kutt i bompenger tatt med.

Fremskrittspartiets budsjett legger til grunn et kraftig kutt i avgifter og skatt. For oss er det viktig at folk flest har en jobb å gå til. Da trenger vi et norsk næringsliv som ikke er skattet i hjel.

Skattegrepene som dagens regjering gjør, svir for næringslivet i landet og skaper usikkerhet for næringen. I mitt eget fylke har næringslivet satt på bremsene for investeringer på flere titalls milliarder.

Fremskrittspartiet satser som seg hør og bør på samferdsel. Den stoppen i viktige veiutbygginger som regjeringen legger opp til, gjør næringslivet i distriktene skadelidende, da avstandskostnader er viktige elementer i deres konkurransekraft. Gode veier berger også liv.

Utbygging av E6 Megården–Mørsvikbotn er en veiutbygging som Statens vegvesen har prioritert som en av landets viktigste veiutbygginger. Tunnelene – de fleste på denne strekningen, jeg tror det er 16 i tallet – er av en sådan karakter at de ikke tilfredsstiller tunneldirektivene. Hver eneste trailer som kjører gjennom der – og det er mange i løpet av en dag – bryter veitrafikkloven ved i det hele tatt å kjøre inn i tunnelene, men det er nødvendig hvis man skal komme seg sørover.

Fremskrittspartiet var det eneste partiet som signaliserte nødvendige utbygginger på hele strekningen Fauske–Bognes, da det der er flere flaskehals og farlige områder, ikke bare Megården–Mørsvikbotn. I går kveld, kl. 22, omkom det en mann på 51 år på denne strekningen, på et av de stedene hvor vi ønsker å få utbygd. Det vil sannsynligvis gå enda flere liv før regjeringen har skjønt alvorret. Dette kan ikke fortsette. Vi er nødt til å ta inn over oss at viktige veistrekninger med stort skadepotensial må bygges ut. Det er bra for næringslivet, og det er bra for innbyggerne i en landsdel som Nordland.

Kari-Anne Jønnes (H) [19:21:54]: Gode barnehager med kompetente ansatte der barn gjennom lek i trygge rammer kan utvikle seg, er noe av det fineste vi har. Det er også god distriktpolitikk. Det at barnehagene er spredt rundt om i hele landet, i by og bygd, ved fjorden og på fjellet, i hager og på gårder, i naust og i gamle, er det beste med den norske velfungerende barnehagemodellen.

Den store variasjonen i barnehagetilbudet, med musikk- og kulturbarnehager, skibarnehager, bondegårdsbarnehager, naturbarnehager og matkulturbarnehager,

er resultatet av barnehageforliket i 2003. Det er et godt eksempel på hvor gode vi er sammen, hvor godt velferdstilbudet til innbyggerne kan bli når vi løser ting i fellesskap, når alle gode krefter slipper til – når de private får bidra og virkelig gjøre sine drømmer for barns hverdag og derigjennom bidra til mangfold og valgfrihet.

Mye har endret seg siden barnehageforliket i 2003. Derfor tok Høyre initiativ til en gjennomgang av regelverket for å sikre at det tilpasses dagens barnehagestruktur. Solberg-regjeringen etablerte bl.a. et nasjonalt tilsyn for private barnehager og innhentet et bredt kunnskapsgrunnlag. Samtidig understreket vi betydningen av å sikre forutsigbarhet og likebehandling.

I budsjettenigheten med SV har det kommet inn et verbalforslag som skremmer oss som er opptatt av likebehandling av private og kommunale barnehager, av mangfold i tilbudet til barna og av foreldrenes valgfrihet. Venstresiden, med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, har blitt enige om å sende ut forslag på høring i løpet av 2023 som gir kommunene nye og sterkere virkemidler til å tidsavgrense tilskudd til private barnehager.

Nå må alarmklokkene gå, ikke bare i private barnehager over hele landet, men også hos foreldrene. Hvem vil vel investere i en barnehage dersom man vet at man bare skal eie og drive den i 10 eller 15 år? Hvem vil søke barnet sitt til en barnehage som kanskje bare skal eksistere et par år til?

Dersom regjeringen er så opptatt av å stikke kjepper i hjulene for private barnehageeiere og drivere fordi de er private, er det bedre å si det. Gode barnehager med dyktige pedagoger, dedikerte ansatte og eiere med visjoner og investeringsvilje er nemlig ikke hylleware. Det er noe som skapes over tid, og krever mye. Det er skremmende at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har latt seg trekke så langt til venstre. Det lover ikke godt for variasjonen i det norske barnehagetilbudet og slettes ikke for valgfriheten for norske foreldre.

Lise Christoffersen (A) [19:24:58]: Dagens finansdebatt har foregått mot et dystert bakteppe – krig, prisstigning, renteøkning, strøm. Da må vi prioritere tøft – det viktigste først – yte etter evne, få etter behov, sørge for rettferdig omfordeling til dem med minst og skape trygghet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har ikke lagt skjul på at budsjettet for 2023 er stramt, også for offentlig sektor, men det er en viktig forskjell mellom oss og høyresida som har gått litt under radaren i dagens debatt. Høyre og Venstre har for 2023 kommet opp med reprise på mye gammel, ubrukkelig høyrepolitikk, bl.a. den såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, ABE, fra Solberg-regjeringas dager – ingen reform, riktignok, kun ostehøvelkutt uten mål og mening. Bud-

sjettet for 2023 er strammere enn på lenge, også i offentlig sektor. Likevel kommer Høyre med nye ostehøvelkutt oppå der igjen, på 1 pst., det dobbelte av tidligere praksis. Venstre følger hakk i hæl.

FAFO har vist hvordan ostehøvelkuttene under Solbergs regjering ga færre ansatte, økt arbeidsmengde og svekket tjenestetilbud. To etater hvor dette ble følbart for brukere og ansatte, var kriminalomsorgen og Nav.

Den rød-grønne måten å forbedre offentlig sektor på er gjennom en tillitsreform, å flytte beslutninger til dem som kjenner brukerne, og gi tillit, ikke rigide rapporterings- og dokumentasjonskrav som fører til det motsatte av effektivisering og bedre tjenester.

I nasjonalbudsjettet for 2023 står det i klartekst: Tillitsreformen – som altså er en ordentlig reform – skal gi innbyggerne offentlige tjenester av bedre kvalitet til rett tid, i hele landet. Reformen er forankret i Hurdalsplattformen og er et av regjeringens viktigste prosjekter i offentlig sektor. Den erstatter høyresidas «New Public Management» og ostehøvelkutt. De ansatte skal i stedet få tid og tillit til å gi brukerne bedre tjenester, og reformen skal utformes i tett samspill med brukerorganisasjoner, tillitsvalgte og ledelse i alle store offentlige virksomheter.

Målene i offentlig sektor skal være få, tydelige og relevante. Tillit, tid og myndighet skal ut til dem som utgjør ryggraden i velferdsstaten, nemlig førstelinja. Samtidig skal kommunale og regionale myndigheter, som de viktigste tjenesteyterne i velferdssamfunnet, få større frihet til å utforme tjenestene med utgangspunkt i brukernes faktiske behov, i de lokalsamfunnene der folk faktisk bor. Ingen påstår at oppgaven er enkel, men arbeidet med reformen er i gang.

Anne Kristine Linnestad (H) [19:28:18]: I vårt alternative budsjett velger Høyre å fortsette satsingen på digitalisering. Da er det noe underlig å få kritikk av Senterpartiet som går motsatt vei i sitt budsjett. Jeg viser i den forbindelse til et avisinnlegg fra representanten Kleveland og hennes innlegg her i salen i dag om at Senterpartiet satser 150 mill. kr ekstra på bredbånd.

Takket være gode rammebetingelser skjer utbyggingen av bredbånd raskt i hele landet. I 2018 var det bare 40 pst. av husstandene som hadde tilgang til over 1 000 Mbit hastighet. Første halvår i 2020 var dekningen på litt over 50 pst., mens i første halvår av 2022 var dekningen kommet opp i 92,5 pst. av alle landets husstander. For å sikre at de siste 7,5 pst. også skal få tilgang til høy hastighet, viderefører Høyre derfor det statlige bidraget til bredbåndsutbygging i distriktene på nivå med statsbudsjettet for 2022.

Det representanten Kleveland ikke nevner i sitt innlegg, er deres egne kutt. Det hun heller kunne sagt, slik jeg ser det, er hvordan hun har tenkt at næringsliv og in-

dustri skal utnytte de mulighetene for innovasjon og nye forretningsmodeller som utvikles ved å bruke 5G-teknologien til nye måter å dele og bruke data på.

Skal vi ha verdensledende industri, havbruk og helse- og omsorgstjenester, må vi ligge i forkant når det gjelder å utnytte de digitale mulighetene. Da må rammebetingelsene for mer forskning og mer innovasjon i næringslivet prioriteres.

For å opprettholde dagens velferdssamfunn og øke kvaliteten på de offentlige tjenestene som gis, må alle muligheter benyttes, og det store potensialet som ligger i å utvikle og utnytte ny og digital teknologi, må tas i bruk. Innbyggerne fortjener og er helt avhengige av utvikling av mer brukervennlige tjenester, og det må legges til rette for at nye bedrifter kan starte opp basert på nye forretningsmodeller.

Derfor mener vi at det er viktig å satse på ordninger som Startoff. Startoff er en ordning som gjør at offentlige virksomheter formulerer utfordringer og behov som oppstartsmiljøer og andre innovative aktører utarbeider løsninger på. Høyre avsetter derfor 10 mill. kr i sitt alternative budsjett til dette, mens Kleveland og Senterpartiet velger ikke å prioritere ordningen overhodet.

Stimulab er en stimuleringsordning for innovasjon og tjenestedesign i offentlig sektor. Formålet med Stimulab er at offentlig sektor skal bli mer effektiv, med mer relevante, treffsikre og samordnede tiltak for brukerne. Regjeringen foreslår å kutte bevilgningene til Stimulab med 16 mill. kr. Dette kuttet vil i aller høyeste grad gå ut over arbeidet med en bærekraftig og innovativ offentlig sektor som tilpasser seg brukernes behov. Derfor har vi lagt det tilbake.

Kleveland og regjeringen velger altså å kutte i bevilgningene til prosjekter som skal utvikle offentlige tjenester for fremtiden, og sette av 150 mill. kr til utbyggingen av bredbånd, som allerede er svært godt i gang.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Tove Elise Madland (A) [19:31:40]: Ein god kommune kan vere den beste venen til mennesket. Me lever og bur alle i ein kommune. Her lever me eit godt liv over heile landet. Kommunen er med oss heile livet, frå det byrjar til det sluttar.

Regjeringa styrkjer kommunane. Med politikken sin hindrar dei marknadstenking og målstyring, og dei satsar på vel kvalifiserte tilsette i heile og faste stillingar. Kvifor? Jo, fordi me veit at dette gjev betre tenester. Det skaper tryggleik og gjer livet meir føreseieleg.

For regjeringa er det viktig å ha gode offentlege tenester – vår felles helseteneste med likeverdige tenester i heile landet. Det er akkurat dette kommunane våre bidrar til. I våre kommunar blir det bygd institusjonsplass-

ar samtidig som det blir bygd omsorgsbustader, og eksisterande bustader blir rehabiliterte. Difor er det flott at regjeringa i budsjettet saman med SV har sikra investeringstilskotet òg i 2023. Me legg 95 mill. kr på bordet. Det gjev investeringar på 2,3 mrd. kr og 500 nye heildøgns plassar. Dette tilskotet er eit viktig supplement til kommunane sine egne frie midlar.

Andelen eldre aukar, men samtidig må me aldri gløyme at eldre er ein svært viktig og veldig verdifull ressurs. Dei eldre i framtida veit kva dei vil, og kva dei ønskjer. Difor er eg glad for at regjeringa tek dette på høgste alvor med ein moderne og berekraftig politikk. Det er bra at me lever lenger, og mange eldre vil halde seg friske og i god form lenge.

Eldre skal vere trygge på at det offentlege stiller opp når dei treng det. I Bjerkreim, i Gjesdal og i Sandnes kommune i Rogaland er dei no klare for å byggje for framtida. Desse kommunane og mange fleire er godt i gang med å skape levande og aldersvenlege samfunn med ein moderne og målretta bustadpolitikk. Eg ser verkeleg fram til å følgje dette viktige arbeidet vidare.

Kathrine Kleveland (Sp) [19:34:02]: Mitt første bevisste Ibsen-minne er fra NRKs Fjernsynsteatret i svart-hvitt. Jeg glemmer aldri inntrykket Anne Marit Jacobsen gjorde på meg som Hedvig i Vildanden. Jeg var nesten 13 år og forsto slett ikke alt, men for meg, som allerede var en lesehest, åpnet det noe nytt og viste meg hva teater kan bety.

I 2028 er det 200 år siden Henrik Ibsen ble født i Ski-en. At så mange leser og ser Ibsen over hele verden, er fascinerende. Ibsen spilles hver uke et eller annet sted i verden og er nesten mer kjent i utlandet enn her hjemme. Han er vår suverent mest betydningsfulle dramatiker, en attraksjon for Norge og en av de største merkevarene vi har. I stor respekt for Ibsens enorme livsverk er mitt yndlingsstykke fra Brand: «Ikke tusind ord sig prenter som en gjernings spor.»

Etter budsjettavtalen mellom Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV ser jeg fram til at vi kan starte virkeliggjøringen av Sølvåren Ibsen formidlingssenter i Skien og gjenskape Ibsens barndomshjem på Venstøp, hvor han ble født og vokste opp. Her starter fortellingene om Ibsen. Hit skal også kulturturetister komme for å følge hans spor, ikke bare i jubileumsåret, men i årene som kommer. Vi setter av 25 mill. kr til Henrik Ibsen-museum, Sølvåren Ibsen formidlingssenter og til å styrke driften av museumsbygget i Brekkeparken.

Senterpartiet vil ha et mangfold av kulturaktiviteter og kulturuttrykk, og vi vil at hele befolkningen skal kunne delta i kunst- og kulturlivet. Som fylkespolitiker med ansvar for kultur sa jeg flere ganger: En gang imellom må det bygges en opera.

Dette er en riktig god begynnelse på storsatsingen «Ibsen 2028». Jeg ser fram til å feire jubileet på skikkelig vis. Med dette budsjettet kan vi gjøre – ikke bare si.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [19:36:44]: Vi vil ha et Norge med levende lokalsamfunn over hele landet, et Norge med små forskjeller, et Norge der vi sikrer nasjonalt eierskap og kontroll over naturressursene våre.

I distriktspolitikken tas det nå helt nye grep. For bare noen få år siden ville det vært totalt utenkelig for mange i det hele tatt å snakke om gratis ferje. Vi kan bare se for oss motargumentene: Hvorfor skal noen betale for at andre skal ta gratis ferje? Jo, det skal vi gjøre fordi Norge er et spleiselag, et fellesskap vi er stolte av, der vi tar vare på hverandre og utvikler hele landet vårt. Det samme skjer med barnehage. I Nord-Troms og Finnmark blir det nå gratis barnehage. Et mer målrettet og ambisiøst grep for å få småbarnsfamilier til å ønske å bosette seg i nord skal man lete lenge etter. Hvis disse banebrytende distriktsgrepene lykkes, må vi igjen la politikken for Nord-Norge inspirere den brede distriktspolitikken i Norge.

Norge har nå kanskje den mest distriktsvennlige regjeringen vi noen gang har hatt. Vi jobber videre innenfor et bredt spekter. Vi går videre med planen vår om 100 pst. dekning av høyhastighetsbredbånd for alle i løpet av denne stortingsperioden. Budsjettet stadfester det største jordbruksoppgjøret som noen gang har vært. Vi innfører nyvinningsgrepet bygdevekstavtaler. Vi sørger for mer politi og nye lensmannskontor over hele landet. Vi senker avgiftene på drivstoff, spesielt anleggsdiesel, og vi styrker Husbankens satsing på boligbygging i distriktene. Listen er lang, og jeg har for kort tid til å kunne ramse opp hele listen.

Regjeringen er tydelig: Vi vil styrke norsk beredskap og satse på norsk eierskap og nasjonal kontroll. Det var grunnen til at vi i høst sikret norsk eierskap til en av Norges største eiendommer. Under debatten i dag har Fremskrittspartiet nok en gang angrepet arbeidet for norsk eierskap. Det er for så vidt ikke overraskende med kritikk fra Høyre og Fremskrittspartiet på dette området. Erna Solberg har jo tidligere kalt debatten om norsk eierskap for tåpelig.

I høst tar vi et annet viktig grep for bedre nasjonal kontroll. Vi gjør det langt vanskeligere å ta med seg formue ut av Norge uten å skatte av det. Vi mener at verdier som er tjent opp i Norge, skal skattes av i Norge. Representanten Astrup sa i sin tale at regjeringen mangler forståelse for internasjonale kapitalbevegelser. Vel, unndragning av skatt gjennom flytting til Sveits er ikke noen ny problemstilling. Hva brukte egentlig Høyre sine åtte år i regjering på å gjøre med denne problemstillingen? Det lurte jeg på.

Hans Inge Myrvold (Sp) [19:40:03]: Så langt i dagens finansdebatt har mange representantar peika på den særskilte situasjonen Noreg, Europa og verda elles står i, med auka prisvekst, aukande rentetrykk og ein overoppheta økonomi som krev tydeleg politisk styring og prioritering. Denne situasjonen har regjeringspartia måtta handtera frå dagen dei tiltredde.

Då forslag til statsbudsjett vart lagt fram i oktober og finansministeren presenterte det for Stortinget same dag, fokuserte han særleg på å tryggja økonomien og kvardagen til innbyggjarane våre, ta ned oljepengebruket og styrkja dei økonomiske føresetnadene for å koma gjennom ei sær urolig tid.

Sjølv om opposisjonspartia iherdig prøver å skapa eit bilete av at både budsjettforslag og seinare forliket, som vart presentert no på tysdag, tek landet i feil retning, syner både statistikk og fakta noko heilt anna. Den generelle prisveksten i Noreg er blant dei lågaste av alle land i Europa. Dei politiske grepa som er vorte tekne i 2022, med nye, viktige grep gjennom statsbudsjettet inn i 2023, vil gje vidare trygg politisk styring av landet.

Like sikkert som at jula òg i år kjem i desember, er iveren til Høgre etter å gjera livet i distrikta meir utfordrande. Når Senterpartiet går til val på å ta heile landet i bruk og levere tidenes ferjepakke, viser me det i praksis. At innbyggjarar og næringsliv på Fjelbergøya, Huglo og Varaldsøy i mitt heimfylke no har gratis ferjesamband, har ein verdi som ikkje berre gjev meir pengar på bankkontoen. Ein sikrar at innbyggjarane og familiare i desse øysamfunna no kan ta del i fritidsaktivitetar og tilbod dei tidlegare måtte velja bort, ein sikrar at næringslivet i desse samfunna kan få utvikla seg og ikkje har store negative rammevilkår og ulemper, og ein sikrar at eit samfunn kan få utvikla seg i form av at fleire vil og ser seg tente med å byggja og bu i desse bygdesamfunna. Alt dette er Høgre imot, og dei reverserer alle gratis ferjer i sitt alternative statsbudsjett.

Eg er stolt over den samla politiske krafta som ligg bak prioriteringane i statsbudsjettet og forliket mellom Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV i ei særskilte krevjande tid. Det er eit budsjett som sluttar opp om store, omfordelende grep, som bidreg til å halde levekostnadene på eit lågt nivå, og ikkje minst som er ei ekstra handsrekking til dei som treng storsamfunnet mest.

Siv Mossleth (Sp) [19:43:24]: Du sitter der i bilen, en vanlig Volvo V70. Du skal på arbeid, og du er litt sliten. Så sitter du der og tenker på jula, dieselpriene, huslånet og bestemor. Du vet det er litt trangt, du må tenke trygghet først.

Trygghet er også fokus for statsbudsjettet nå når det er krig i Europa og det ikke kan plusses på med 18–20 oljemilliarder. Det må tenkes på hva som skjer om kostna-

dene galopperer, eller om renta øker til 12 pst. og det blir enda vanskeligere for de svakeste.

Men i Volvoen kommer det en gladlåt på radioen. Du nynner litt med, og du husker at det blir over 30 000 kr mindre å betale årlig fordi ferga er blitt gratis. Du vet at Senterpartiet har jobbet for en ny hverdag for folk og bedrifter på øya di. Du sparer 20 000 kr på SFO til førsteklassingen, og det samme beløpet til neste år. Maksprisen i barnehagen til junior blir lavere. Småttingene til søstera di i Finnmark får gratis barnehage. Eldstemann får økt utstyrsstipend – altså både vanlig stipend, 660 kr mer, og utstyrsstipend. Han kan i tillegg jobbe for 70 000 kr i året uten å betale en krone i skatt. Avgiftene til drivstoff går ned med 2,1 mrd. kr. Jobben blir tryggere – det er viktig for 40 000 arbeidsplasser i anleggsbransjen.

Du vet at Høyre ikke vil redusere avgiftene på bensin, diesel og mineralolje. Du husker skuffelsen til Julie Brodtkorb i Maskinentreprenørenes Forbund da hun ba Høyre om ikke å ta bedriftene i distriktene. Du vet at både du, mannen din og tre fjerdedeler av dem som betaler skatt, vil få lavere skatt til neste år. Du vet at når strømprisene er høye – over 70 øre – betaler staten 90 pst. av regningen.

Mannen din har hovedansvaret for gården med kyr og sauer, og du kan ikke forstå at Høyre vil påføre norsk kjøtt- og meieriproduksjon nye avgifter med over 1 mrd. kr. Det er absurd i en tid da krig, tørke og flom ryster verden. Høyre kaller det CO₂-avgift og kutter samtidig ut Bionova, som er en av nøklene til landbrukets klimaomstilling.

Når du parkerer bilen, er ikke alle problemene løst. Du frykter fortsatt stengte fødeavdelinger og E6 i Sørfold med 16 tunneler, trange som gruvesjakter, på rekke og rad. Du bekymrer deg over fiskerihavnene som ikke er dype nok til at søskenbarna dine trygt kan levere fisk til Andenes, Ballstad, Røst og Værøy. Men når du summerer plusser og minuser, er det skikkelig bra at Senterpartiet er i regjering.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [19:46:37]: «Vi bygger bilveier innover herlige, før urørte skoger og fjell. Vi dreper fort og sikkert noe av det beste landet har, nemlig den ville naturen.»

Dette er ordene til Mikkel Fønhus fra Valdres, som jeg er sikker på at mange av Senterpartiets medlemmer har i bokhylla.

I år er vi vitne til den samme øvelsen vi ser nesten hvert år, uansett om vi har en blå eller rød regjering, nemlig at de store partiene først kutter store mengder av de midlene som er satt av til å ta vare på naturen, vårt felles livsgrunnlag, og de små partiene er nødt til å bruke all sin forhandlingskapasitet for å kjempe tilbake så mange

millioner så mulig. Vi gråter for våre falne kamerater, enten de er på venstre- eller høyresiden, for når støvet har lagt seg, ser vi at i år har de kuttet 11 mill. kr til skogvern fra i fjor, Klimasats går ned med 150 mill. kr fra i fjor, tiltak mot marin forsøpling går ned med 20 mill. kr fra i fjor, og det er ikke et rødt øre mer til dyrevernonorganisasjonene. Når NOAH blir kuttet fra statsbudsjettet for å vise omsorg for våre medskapninger, viser det at vi er på ville veier.

Men det finnes et alternativ. I Miljøpartiet De Grønnes forslag til budsjett foreslår vi en krisepakke for å verne, restaurere og bygge opp igjen den rike og ville norske naturen. For å komme dit, for å vise at en annen verden er mulig, er vi imidlertid nødt til å samarbeide på tvers og gi fra oss illusjonen om at all politikk kan deles inn i rødt og blått, i en høyre- og venstreside, og vi må begynne å samarbeide for å ta vare på vårt felles livsgrunnlag, uavhengig av hvilken farge vi bærer på jakkeslaget.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [19:48:43]: Dagens finansdebatt har et bakteppe som er helt annerledes enn det vi har hatt på svært mange år. Det er uro. Krigen i Ukraina, energikrise og stor prisvekst rammer oss i Norge og store deler av verden. Prisveksten skaper stor bekymring. Vårt svar på dette er å styrke Forsvaret, sette opp et sikkerhetsnett for skyhøye strømpriser og omfordele kraftig. Vi omfordeler store verdier, sånn at vi kan gi mer til dem som har minst, og vi bruker mindre oljepenger, sånn at vi bremser prisveksten og hindrer en renteoppgang for folk og næringsliv utover det Norges Bank legger opp til. I sum handler dette om å skape mest mulig trygghet for folk i en urolig tid, der mange har fått det tøffere på grunn av økte kostnader.

Gjennom høsten har vi hatt en opposisjon som stadig har lovt mer enn dagens regjering, lovnader som i liten grad er fulgt opp i opposisjonens alternative budsjetter. De hadde verken mer penger eller andre løsningsalternativer som når bredden av det norske folk bedre enn det regjeringen legger opp til.

Et gjennomgående trekk ved årene fra 2013 til 2021 var at vi fikk et stadig mer sentralisert Norge, som i stor grad var et resultat av politiske avgjørelser og bruken av virkemidler. Både Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre sørger for å opprettholde tradisjonen med å bruke distriktene som salderingspost også i budsjettene for neste år. Når Høyre skal prioritere, er det de som bor i distriktene som skal betale, gjennom å kutte i gratis ferje for folk i våre mest unike kyst- og øysamfunn. Det ville betydd en stor økning i kostnadene for næringslivet, særlig for anleggsbransjen, at Høyre går imot regjeringens reduksjon av avgifter på drivstoff og fjerning av grunnavgiften på mineralolje, samtidig som de opprettholder økningen i CO₂-avgift. I tillegg fjerner de tilskuddet til

reketrålerne i sør – 21 mill. kr som skal bidra til å gjøre hverdagen litt enklere for denne yrkesgruppen.

Ser en samlet på de tre regjeringspartiene fra forrige regjering, er det kutt i bredbånd, grunnskoletilskudd, bygdevekstavtaler og pendlerfradrag. Det er kutt og økte avgifter til landbruket – og jeg kunne fortsatt. Felles for alle disse virkemidlene som regjeringen går inn for, er at de er viktige bidrag for å opprettholde levende distrikter. En av suksessformlene i det norske samfunnet er at vi har små forskjeller mellom folk over hele landet. Det er også et beredskapselement i å ha livskraftige lokalsamfunn over hele landet. Det er ikke gitt at det skal fortsette sånn. Det krever politisk vilje, en politisk vilje som Senterpartiet og Arbeiderpartiet sammen med SV har utvist gjennom konkrete tiltak som utjevner sosiale og geografiske forskjeller.

Solveig Vitanza (A) [19:51:46]: Takk for at jeg i dag får stå her og debattere et budsjett som skal gi trygghet og rettferdig fordeling til det norske folk. Selv om det har vært en krevende oppgave, i en tid med krig, energikrise og prisstigning, har Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV kommet i mål med et budsjett som viser trygg økonomisk styring, og som skal bidra til å få kontroll på den kraftige prisveksten, skape trygghet rundt folks økonomi og arbeidsplasser og utjevne forskjeller.

Arbeid til alle i et trygt arbeidsliv er Arbeiderpartiets DNA. Vi tror på en aktiv næringspolitikk og en stat som spiller på lag med næringsliv og industri for å skape nye grønne arbeidsplasser og økt eksport. For å opprettholde en god levestandard og finansiere velferdsstaten i framtiden er vi avhengig av økt produktivitet og verdiskaping i økonomien. Forslaget til statsbudsjett for 2023 er et budsjett som gir næringsliv og industri det de trenger aller mest nå: trygg styring og nødvendige rammer for videre omstilling.

Vår regjering har ambisiøse mål. Ett av dem er å øke eksporten – utenom olje og gass – med 50 pst. innen 2030. Det er en målsetting som også gjenspeiles i dette budsjettet. Vi gir mer til en historisk eksportreform. Vi prioriterer midler til eksportfremming og til å hjelpe norske bedrifter med å få solgt produktene sine i utlandet.

Jeg vil i den sammenheng trekke fram at næringsministeren i dag lanserte havvind som den første av satsingene i regjeringens eksportreform, Hele Norge eksporterer. Regjeringen vil i samarbeid med næringslivet med dette bidra til at norske aktører kan ta en større del av det globale markedet, et marked i kraftig vekst som vi har gode forutsetninger for å ta del i.

For å lykkes med eksportsatsingen fra fastlandsnæringer må vi også tilrettelegge for god infrastruktur. Som østfolding er jeg derfor glad for at Arbeiderpartiet i dag er med på å gi 50 mill. kr til vedlikeholdsmudring ved

Borg havn. Industrien vår i Østfold er helt avhengig av å kunne motta og sende varer på sjøen. En bedre innseiling til Borg havn er med på å sikre flere tusen industriarbeidsplasser og sørge for bedre samfunnsikkerhet og beredskap. Velgerne i Østfold vil at bedrifter som Denofa, Borregaard og Batteriretur skal lykkes med å øke verdiskapingen sin og skape enda flere arbeidsplasser i regionen gjennom økt eksport. Budsjettet vi vedtar i dag, svarer på det ønsket. Det er jeg stolt av å være med på i dag.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [19:54:41]: Trygg økonomisk styring er vår viktigste oppgave for neste år. Det er det viktigste vi kan gjøre for vanlige folk og bedrifter i hele landet, i byene og i bygdene. Med de høye boligprisene vi har i storbyer som Oslo, er håndterbare lån noe av det viktigste vi kan bidra med. Vanlige folk vil raskt merke det om huslånet blir betydelig dyrere dersom renten øker.

For dem som sliter med å dekke egne bokostnader, har vi utvidet bostøtten. Store deler av bostøtten går til storbyene, og aller mest til Oslo. Vi øker barnetrygden, med en ekstra økning til enslige forsørgere, vi øker barnetillegget og minstepensjonen, og vi gir engangsutbetalinger til uføre.

I motsetning til den forrige regjeringen, som ble kritisert av forskere for ikke å gi bybarna som fortjent og for å glemme levekårsutsatte områder, står dette høyt på dagsordenen for oss. Vi vet at dårlige levekår begrenser barns muligheter til å lykkes på skolen, ha et sunt kosthold, ha et godt bomiljø og få tilstrekkelig familiestøtte. De har også større risiko for helseproblemer, særlig innen psykisk helse, og de deltar i mindre grad i aktiviteter etter skolen. Disse faktorene forsterker hverandre og øker risikoen for marginalisering. Det betyr noe for hvilke muligheter man går inn i voksenlivet med.

Derfor innfører vi en ungdomsgaranti. Målet er at flere unge skal fullføre utdanning og komme i arbeid. Ungdomsgarantien skal sikre at unge som trenger hjelp til å komme i arbeid, opplever tidlig innsats og får tett oppfølging så lenge det er nødvendig.

Siden vi kom i regjering, har vi styrket utstyrssentra for å gi alle gratis tilgang på idretts- og fritidsutstyr. Vi har senket prisen på barnehageplass, økt bemanningen i barnehager og fått flere pedagoger i områder med levekårsutfordringer, sikret gratis kjernetid i SFO for første- og andreklassinger og styrket skolebibliotekene. Dette letter folks økonomi og øker unges deltakelse på viktige arenaer.

Til våren legger regjeringen fram en stortingsmelding om levekår i byer. Der tar vi tak i mange av de levekårs- og fattigdomsutfordringene i byene som den forrige regjeringen ikke satte på dagsordenen.

Ingrid Fiskaa (SV) [19:57:19]: Internasjonal solidaritet er viktigare enn på lenge. Dei siste åra har verda blitt ein verre plass for veldig mange menneske, grunna pandemi og nedstenging, krig og høge matprisar, klimaendringar og naturøydelegging.

Pengar frå Noreg avskaffar ikkje global ulikheit og fattigdom. For å få det til må maktforholda i verda endrast. Dei store pengestraumane som går ut av fattige land fordi internasjonale selskap utnyttar ressursane utan å betala ein rettmessig skatt, må stoppast. Folk i fattige land må ganske enkelt få behalda ein større del av verdiskapinga sjølve.

Norske bistandspengar reddar ikkje verda. Samanlikna med dei svære summene utviklingslanda tapar på skatteunndraging, finansielt hemmeleghald og urettferdige handelsreglar, er norsk utviklingsfinansiering for småpengar å rekna.

Med rekordhøge inntekter frå krigsprisar på gass blir det ikkje forstått om me ikkje vil dela litt av desse inntektene. Dessutan er det i vår eiga interesse å sjå utover landegrensene og investera i fred, i internasjonalt samarbeid og i menneske som kjempar for rettferd, demokrati og menneskerettar. Det er investeringar som kan gje høg avkastning òg for oss, i form av ei fredelegare verd og færre menneske som blir tvunga på flukt.

SV føreslår difor å bruka 1 pst. av nasjonalinntekta på internasjonal solidaritet òg til neste år. Med eit høgprisbidrag på dei ekstraordinære gassinntektene, som det òg er føreslått på fornybar energi, har me pengar nok til å oppfylle det målet Noreg har forplikta seg til.

Ei slik ekstraordinær løysing i ei ekstraordinær tid har òg vore ei av dei viktigaste prioriteringane våre i budsjettforhandlingane. På tysdag blei det klart at SV og regjeringa har blitt einige om noko som kan bli verkeleg stort: ei storsatsing på internasjonal solidaritet, både med Ukraina og med alle dei i fattige land som blir ramma av krigens ringverknader.

Budsjettforliket gjer at 1-prosentmålet faktisk kan bli nådd òg i 2023, og det var det ikkje mange som trudde på for berre få dagar sidan. Med det vil me visa at rekordhøge inntekter ikkje er eit problem, men ei moglegheit. I staden for å fortelja verda at me er for rike til å dela med dei, kan me investera endå meir i å gjera verda betre. Omfordeling og solidaritet er rett her heime, og det er rett internasjonalt.

Trond Ballestad (Sp) [20:00:15]: Regjeringa har med det opprinnelige forslaget til statsbudsjett i utgangspunktet tatt inn over seg den utfordrende tiden som vi nå er inne i. Vi har hatt som hovedprioritet å navigere skuta i den retningen at alle skal komme trygt i havn den dagen stormen er over. Budsjettforliket mellom regjeringspartiene og SV kan på mange måter be-

traktes som glasuren på en allerede godt sammensatt kake, som har gjort den mer smakfull.

Det har vært viktig for regjeringen å ikke bruke mer oljepenger, for å motvirke økende priser som rammer folk og bedrifter. Samtidig har det vært viktig å sørge for at ulikhetene ikke øker, med det resultatet at flere faller utenfor. Balansen mellom å gi og ta er ivaretatt i budsjettet og skaper selvsagt reaksjoner hos dem som må yte litt ekstra, men forhåpentligvis også glede for dem som kan se litt lysere på den tiden vi nå går i møte.

Så langt i debatten har vi i dag, fra alle partier, registrert at vi i stor grad er enige om virkelighetsforståelsen rundt landets økonomiske diagnose, men vi har også registrert med tydelighet at vi har valgt ulik behandling.

Kultur er ikke temaet som har fått størst oppmerksomhet i dette budsjettet, på samme måte som kultur rundt omkring i alle norske kommuner nærmest uten unntak blir en salderingspost når budsjetter skal slankes. I dette statsbudsjettet så det også lenge ut som dette heller ikke var et unntak. Derfor er det på sin plass å rose de tre regjeringspartiene ytterligere, som i sluttforhandlingene klarte å få på plass noen gode og viktige kultursatsinger.

Ett av disse tiltakene er Ibsen 2028. Noen ord om denne posten i statsbudsjettet: I 2028 er det 200 år siden vår dramatiker, Henrik Ibsen, ble født i Skien. Kommunen har vedtatt en strategi, Ibsen 2028, og Skien vil ta en sterk og tydelig posisjon som nasjonal og internasjonal Ibsen-by inn mot jubileet. Som ledd i Ibsen 2028-strategien vil Skien kommune etablere Sølvåren Ibsen formidlingsenter. Prosjektets formål er at formidlingsentret skal være en dynamisk, samtidsorientert formidlingsaktør med nasjonalt og internasjonalt formidlingstilbud. Inn i denne satsingen vil også Telemark Museum utvikle barndomshjemmet til Henrik Ibsen på Venstøp, Henrik Ibsen Museum. Hele denne satsingen er et stort samarbeidsprosjekt mellom kommune, fylkeskommune, stat og andre. At det i dette statsbudsjettet er lagt inn investeringsmidler i den størrelsesordenen som framkommer, gir et tydelig signal om at prosjektet også vil opprettholde tempoet gjennom 2023. Så da kan vi faktisk gjøre Henrik Ibsens ord fra Peer Gynt til skamme:

«Ja, tænke det; ønske det; ville det med; – – men gjøre det! Nej; det skjønner jeg ikke!»
Nå gjør vi det.

Nils-Ole Foshaug (A) [20:03:28]: Forsvarsbudsjettet for 2023 prioriterer nasjonens trygghet og beredskap, og samtidig viser det solidaritet med Ukraina i en svært urolig tid.

Det forsvaret vi har, må virke i dag. Regjeringen styrker derfor grunnmuren i Forsvaret og foreslår et for-

svarsbudsjett som er hele 6,8 mrd. kr større enn det vi vedtok her i fjor.

Menneskene i Forsvaret er vår viktigste ressurs for å trygge landet. Derfor prioriterer regjeringen styrket bemanning i hele sektoren. Krigen i Ukraina har gjort det ettertrykkelig klart at vi har et naboland med få skrupler når det gjelder evne og vilje til maktbruk. Det er derfor viktig at det norske forsvaret er godt trent, velutrustet og operativt.

For å styrke Forsvaret legger regjeringen nå til rette for en mer offensiv opptrapping av personell enn det som er vedtatt i langtidspanen. Allerede neste år skal bemanningen økes med nesten 200 årsverk. For å videreføre denne styrkingen over tid vil regjeringen øke kapasiteten ved Forsvarets skoler med 83 studieplasser i 2023. Parallelt med personellopptrappingen vil regjeringen investere i materiell, eiendom, bygg og anlegg for at alle ansatte og vernepliktige skal ha et godt husvære og profesjonell utrusting. Denne satsingen er avgjørende for å beholde flinke folk og etterspurt kompetanse.

Som kjent er sikkerhetspolitikk av særs stor betydning i nord. Økningen i Forsvarets tilstedeværelse og aktivitet vil følgelig dimensjoneres deretter. Når det gjelder Hæren, vil det bl.a. bety en styrket bemanning i Brigade Nord og i Finnmark landforsvar.

Beskyttelse av kritisk infrastruktur har stor betydning for oss alle. Etter sabotasjen på gassledningene i Østersjøen har vi økt beredskapen til havs. Støtte fra NATO-allierte har også nok en gang vist oss verdien av alliert samhold og samarbeid. På land og langs kysten har Heimevernet en sentral rolle i objektsikring, og i budsjettet vil vi styrke Heimevernet med 500 flere soldater og mer øving.

For Arbeiderpartiet er trygg styring avgjørende. I en stadig mer usikker verden er det derfor både riktig og viktig å prioritere en betydelig personellopptrapping som vil styrke Forsvarets beredskap, reaksjonsevne og utholdenhet.

Marian Hussein (SV) [20:06:43]: Jeg må starte min tale med å si at hvis man er i denne salen og tror at dette budsjettet er glasuren på et allerede bra budsjett, tror jeg at vi har ganske ulik virkelighetsforståelse. For akkurat nå er det veldig mange mennesker som unnlater å gjøre helt nødvendige tiltak for å bedre sin familiesituasjon fordi pengene ikke strekker til. Jeg er glad for at vi i forhandlingene med regjeringen har fått økt ytelsene til de menneskene som har minst i landet, men det er fortsatt ikke nok. Veldig mange fattige mennesker bruker altfor mye tid av sin hverdag til å uroe seg for økonomien. De trenger mer penger for å uroe seg mindre, for å ha mindre dårlig psykisk helse, og for å være mindre redde for å åpne regninger. Vi trenger at de også føler

seg friere til å kunne ta bedre valg for sin familie. Jeg vet at dette er en begynnelse, men vi kan ikke være fornøyde i denne salen.

Videre er jeg også glad for de gjennomslagene SV har fått når det gjelder økt bistand, sånn at de menneskene som i dag må flykte fra sitt hjem på grunn av tørke og sult, får mer humanitær støtte og kanskje kan få et bedre liv der de bor.

Vi i SV jobber for at alle skal ha et like godt helsetilbud i Norge, uansett hvor i landet de bor, hvor de kommer fra, eller hvor mye de tjener. Prinsippet om at alle skal ha likeverdig tilgang på helsetjenester, utfordres av økende egenandeler før man får frikort. Nylig fastslo Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten at egenandelsordningen hindrer noen pasienter i å oppsøke og få nødvendig helsehjelp. Derfor er jeg glad for SVs gjennomslag for at vi i løpet av 2023 får en utredning fra regjeringen om hvordan disse medisinske kostnadene knyttet til egenandelstak kan fordeles bedre utover kalenderåret, eller andre måter for hvordan man kan møte folk som tjener lite.

Jeg er veldig glad for at vi også har skrudd igjen kranen etter den privatiseringen av velferden vi har sett, sånn at det ikke blir helt fri etablering av private allmennlegetjenester. Videre er jeg glad for at vi får styrket velferden, at vi fortsetter å jobbe for et bedre tannhelsetilbud, og at studenter og unge mennesker med dårlig råd nå kan bekymre seg mindre for regningen etter et besøk hos tannhelsetjenesten. Dette er en begynnelse, men vi er langt fra å nå målsettingene våre.

Eivind Drivenes (Sp) [20:09:57]: Budsjettet i år er ikke det vi drømte om da vi gikk til valg for et drøyt år siden. Ingen av oss hadde sett for seg den gigantiske prisøkningen på energi generelt og strøm spesielt. Ingen av oss hadde sett for seg en krig i Europa, som setter oss som nasjon på en sterk prøve. Vi har sett ekstreme økninger i råvarepriser, og da kanskje spesielt drivstoffprisene.

Jeg som ikke bor i det sentrale østlandsområdet, er glad for at Senterpartiet sitter i regjering, for de andre alternativene og konstellasjonene som ses på som muligheter, er dessverre nokså distriktsfiendtlige i sine budsjetter.

I budsjettet som vi i dag behandler, vil jeg trekke fram noen viktige ting fra mitt hjemfylke Agder. Agder er spredtbygd og har delvis dårlig kollektivtransport. Da er faktisk prisen vi betaler for dieselen fra pumpa på Esso-en viktig. Regjeringen har tatt grep for å møte forbrukernes ønske om å redusere prisene. Dette har innflytelse også på næringslivet. Dette er viktig for kostnadene på transporten når Bykle Vindu skal levere vinduene sine her i hovedstaden.

På Agder har vi et landbruk som gjennom flere år har vært skvist av effektiviseringskrav. Hadde ikke Senterpartiet sittet sammen med Arbeiderpartiet i regjering, og hadde ikke Sandra Borch vært minister, hadde jeg sett mørkt på framtiden for landbruket på Agder.

Noen av de andre tidligere regjeringspartiene vil fjerne milliarder fra jordbruksavtalen. Andre partier vil gi en regning på over milliarder, bl.a. gjennom en miljøavgift på melkekartonger. Er det vi ønsker oss for landbruket, at vi ikke skal ha et landbruk spredt utover Agder? Ønsker vi en bygdedød, er rette oppskriften å legge ned landbruket og øke drivstoffavgiftene. Det vil heldigvis ikke denne regjeringen.

Politikk er det muligens kunst. I en hardt presset økonomi er det en kunst å videreutvikle landet. Da regjeringen presenterte sitt budsjett, var tilskudd til omsorgsboliger tatt vekk. Da er det godt å se at lokaldemokratiet bl.a. i Senterpartiet virker. Her forandret Stortinget regjeringens politikk til det bedre. Hægebostad kommune og flere andre kommuner rundt i landet kan videreutvikle sine omsorgsboligplaner. Dette er viktig.

Avslutningsvis er jeg glad for at dette budsjettet ser dem som har det verst, med tilskudd til matsentraler, økt barnetrygd, SFO for andreklassinger og bostøtte. Det er noe av det som er skillelinjene i politikken, og som jeg er glad for ligger inne i dette budsjettet.

Politikk er igjen det muligens kunst. Her har vi et flertall som tar viktige grep for å gjøre hverdagen bedre for flest mulig.

Kamzy Gunaratnam (A) [20:12:56]: Det skytes, det knivstikkes, men justispolitikken kan ikke være hendelsesstyrt.

Denne stortingsperioden startet med de brutale Kongsberg-drapene og skytingen på Mortensrud i fjor høst – to vonde og alvorlige hendelser som stikker dypt. Det var frustrasjon over hvorfor mannen i Kongsberg ikke ble fanget opp av psykiatrien, og hjerteskjærende at gutten på Mortensrud ble offer for skyting. Sorgen vi deler med alle etterlatte og berørte, frykten som brer seg i samfunnet når slike hendelser finner sted, får mange til å sette spørsmålsteget ved om vi noen gang kan være helt trygge.

Kriminalitet og kriminelle handlinger skapes ikke på en dag. Det starter med familien, og det starter med samfunnet, eller rettere sagt, det starter med fraværet av disse to. Justispolitikken må være tøff mot kriminaliteten og enda tøffere mot årsakene til kriminalitet. Det viser vi gjennom dette budsjettforliket.

Hva skjer når barn ikke begynner tidlig nok i barnehagen, ikke får den riktige oppfølgingen gjennom skoleløpet, eller ikke gjennomfører videregående opplæring? Hva skjer når du aldri får læreplan? Hva skjer når du all-

tid opplever at guttene utenfor skolegården skaper større tilhørighet enn gjengen inne på ungdomsklubben? Hva skjer når fortellingen om politiet er at de alltid vil behandle deg annerledes bare fordi du bor trangere? Hva skjer når politiet ikke klarer å rekruttere bredere og mer mangfoldig? Hva skjer når politiet ikke ser ut som meg? Hva skjer når barn og unge vokser opp med vold i hjemmet, og det aldri fanges opp? Hva skjer når de gir uttrykk for det på skolen på andre måter enn det vi er vant til? Hva skjer når du først havner på skråplanet og må sone i fengsel rett ved siden av de aller tyngste kriminelle? Og hva skjer når ingen av de ansatte har tid til å snakke med deg og stille opp med de verktøyene du trenger for å bli rehabilitert?

Vi investerer ikke i barnehager, skole og videregående opplæring først og fremst for å forebygge kriminalitet, men gud bedre som det hjelper. Vi investerer ikke i arbeidsinkludering eller sterke velferdsordninger fordi vi først og fremst ikke vil ha gjengvold, men det virker. Vi investerer ikke i idrettsanlegg, kulturskole, frivillighet og andre typer fellesskap for at vi skal være trygge fra skyting, men glett om det funker.

Justispolitikk handler ikke bare om den fysiske beredskapen. De best brukte pengene er dem vi bruker på vår demokratiske beredskap, på velferdsstaten, på fellesskapet vårt. I regjeringen putter vi pengene der hvor munnen er, for å si det slik, for kriminaliteten skapes ikke over natten. Det gjør heller ikke tryggheten.

Else Marie Rødby (Sp) [20:15:56]: Vi står – som alle vet, og som flere har vært inne på i dag – i en helt spesiell og krevende tid. En del av tryggheten vår som befolkning er at vi vet at vi har en beredskap, at myndighetene har en plan, og at vi har ressursene til å følge det opp.

En viktig del av vår beredskapsmessige førstelinje er politiet. Senterpartiets mål er et lokalt og tilstedeværende politi over hele landet. Det er beredskap i praksis, og det er helt avgjørende for folks trygghet i hverdagen. Da er det underlig å se politiprioriteringene fra det tidligere regjeringspartiet Høyre, hvor man vil gjennomføre et generelt og blindt kutt på 370 mill. kr.

Kutt på mange hundre millioner har konsekvenser i både by og bygd. Det ville bety færre politifolk, færre patruljer og generelt mindre aktivitet. Det er mildt sagt litt underlig i dagens situasjon. Eller: Det er kanskje ikke så underlig, det fortsetter egentlig bare den nedprioriteringen og den sentraliseringen som har skjedd i politiet de siste åtte årene med en annen regjering, hvor folk opplevde at politiet ble stadig lenger unna der man bor, med stadig mindre lokalkunnskap, med stadig mer bilkjøring og med stadig mindre fast tilstedeværelse i lokalsamfunn over hele landet.

Denne regjeringen har et klart mål om å styrke politiet i hele landet, i både bydeler og distrikt. Regjeringen vil bevilge penger til mer politi nær folk, og vil så komme med en opptrappingsplan for et tilstedeværende politi i hele landet. Politiet tar nå grep i tråd med dette. Det Oslo-politiet f.eks. gjør, er å åpne nye politiposter i byen. Dette kan man tolke som en direkte motreaksjon på de sentraliseringskreftene som har vært i sving de siste årene. Det er gledelig å se at politiet selv har sett det som Høyre nekter å innrømme, nemlig at store avstander mellom folk og politi svekker beredskapen vår og svekker tryggheten vår. Man må faktisk være tettere på, med fysisk tilstedeværelse, for å følge miljøer, for å kjenne lokalsamfunnene, men også fordi man forstår at tillit må bygges over tid i kontakt med folk. Tillit er viktig kapital for politiet og for deres samfunnsoppdrag.

Høyres kutt ville gitt lavere aktivitet i politiet i en tid da vi trenger mer aktivitet og mer beredskap. Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har istedenfor å kutte foreslått å bevilge 75 mill. kr til tiltak som skal føre politiet nærmere folk. Det kan være politiansatte, det kan være nye tjenestesteder, eller det kan være andre tiltak som det lokale politiet kommer fram til sammen med kommunen. I tillegg vil regjeringen øke kapasiteten i politiet og i PST i politidistriktene for å avdekke sammensatte trusler og øke etterretningsarbeidet. Det betyr noe for din og min trygghet hvem som styrer Norge, særlig i krevende tider. Jeg er veldig glad for at det er Senterpartiet og Arbeiderpartiet som har den jobben akkurat nå.

Marte Eide Klovning (A) [20:19:06]: I dag vedtar vi et budsjett som bidrar til mer omfordeling og rettferdighet.

Det har vært et annerledes og krevende år for mange, med en kraftig prisvekst på strøm og mat, som setter folk i en krevende økonomisk situasjon vi ikke har sett på lenge i dette landet. Det er vondt å se og høre historiene fra de mange som har stått fram, og som har lagt ut om sin vanskelige hverdag med hensyn til å få økonomien til å gå rundt, til og med fra dem som er i arbeid, har inntekt og et sted å bo, men som allikevel ikke får endene til å møtes. Sånn kan vi ikke ha det.

Derfor er det nå ekstra viktig at vi har en regjering og et budsjettssamarbeid med en tydelig sosialdemokratisk profil. Dette budsjettet viser en tydelig retning, der man prioriterer omfordeling og å hjelpe folk, ikke skatteuttak til de rikeste i landet.

I en hverdag der mange familier sliter med å få endene til å møtes, rammes også barn og unge. Da er det viktig at man klarer å holde frivilligheten og idretten gående som normalt. Derfor har det vært viktig for oss å sikre strømstøtte til de frivillige organisasjonene rundt om i

landet, sånn at tilbudene kan være åpne, selv med høye strømpriser.

I tillegg sikrer vi full momskompensasjon for at frivilligheten skal kunne inkludere enda flere barn og unge. Mange kan ikke delta på fritidsaktiviteter fordi utstyret som kreves, er for dyrt. Derfor gir vi mer penger til utstyrssentraler, til BUA, som gjør at en demper presset på utstyr. Vi styrker ordningen for inkludering av barn og unge, der det også er satt av midler til en aktivitetspott som gjør at kommuner kan bidra til å hjelpe dem som ikke kan betale kontingent.

Vi er opptatt av at fritidstilbud skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av foreldrenes økonomiske situasjon. Fritidsaktiviteter er en arena for mestring, glede og ikke minst vennskap. Vi skjærer også kultursatsingen, selv i et stramt budsjett, fordi det er så viktig at vi sørger for tilbud i hele landet, og fordi kulturen gir oss noe å leve for, ikke bare av.

I tillegg til å gjøre konkrete grep for å bedre folks situasjon er jeg glad for at dette er et budsjett med en klar prioritering av barn og unge.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [20:21:49]: Jeg ble valgt inn på Stortinget i 2017, og siden da har jeg prøvd å få mye oppmerksomhet rundt nordområdene og Nord-Norge. I Finnmark og Nord-Troms har vi alltid hatt dyktige folk og enorme ressurser. Nå har vi også fått politisk vilje til å satse på oss helt nord i landet. Først og fremst takker jeg dagens bursdagsbarn for det.

I sommer gjorde vi alle fergestrekninger med under 100 000 passasjerer gratis. Det kom innbyggerne i Loppa, Hasvik, Alta og Hammerfest til gode. Nå gjør vi alle samband til øyer uten bru gratis og halverer fergeprisene sammenlignet med 1. januar 2021. Det første grepet traff Finnmark og Troms godt, og de to andre grepene treffer Nordland godt.

Med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 blir det gratis barnehage for alle barn som bor i Finnmark og Nord-Troms, fra 1. august. For familier med to barn som går i barnehage, kan dette bety rundt 60 000 kr spart i året. Vi hever grensen for hvor mye studielån man kan få slettet ved å bo i tiltakssonen, fra 20 000 kr til 30 000 kr. Vi har innført bygdevekstavtaler i mange kommuner som har behov for litt støtte. Tobarnsforeldre som har studert og har ungene i barnehage, kan med disse grepene spare rundt 120 000 kr på ett år. Det er kraftige grep for å tilrettelegge for bolyst for barnefamilier helt nord i landet, hos oss, der jeg bor.

Gjennom årene i opposisjon tok vi stadig til orde for hvordan vi skulle bygge nye Finnmark. Nå er vi i posisjon, og vi skal bygge nye Finnmark. Med bolyst og aktivitet skal det nye Finnmark bli noe helt annet enn det gamle.

Så lite grann om fisk helt til slutt: Det er veldig bra at den store flåten ikke lenger skal konkurrere med sjarke helt inne i fjæresteinene. Store båter skal være ute på havet og fiske, og nå må de ut på havet. Det er også veldig bra at vi har klart å bli enige om at vi skal ta vare på pukellaksen. Pukellaksen er en fantastisk fisk som kan både røykes, kokes og stekes. Nå skal den ikke graves ned lenger, den skal tas vare på.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [20:24:48]: Grunnsteinen i rettsstaten er uavhengige, upartiske og effektive domstoler. For at domstolene skal kunne utføre oppgavene sine på en skikkelig måte, må de være økonomisk rustet til det. Regjeringens foreslåtte faktiske domstolskutt bidrar til å undergrave rettsikkerheten i landet vårt og har ført til midlertidig ansettelsesstopp i domstolene.

Forrige uke sendte alle landets førstelagmenn, sorensskrivere og jordskifterettsledere et brev til Stortinget hvor de uttrykker bekymring for at kuttet til domstolene vil kunne innebære at det rettslige tilbudet til innbyggerne blir dårligere, at saksbehandlingstiden øker, at kvaliteten i domstolenes avgjørelser blir svekket, og at publikums tillit til domstolene som konfliktløser blir redusert. Det er mildt sagt alvorlig.

I tillegg til faktisk å kutte i domstolenes budsjett velger regjeringen og SV å gå bort fra de siste årenes utvikling med at domstolene får mer autonomi og uavhengighet, ved å dele domstolenes budsjett i to for i større grad å kunne kontrollere ressursbruken – i tillegg til at de i realiteten går inn og styrer hvordan dommerfullmektigordningen skal fungere.

I den siste store internasjonale undersøkelsen av opplevd rettsikkerhet scorer Norge blant de beste i verden. Dagens modell fungerer åpenbart bra, og likevel ønsker regjeringen å sette dette på spill. Det vil ikke Venstre være med på. Derfor foreslår vi å styrke domstolene med 80 mill. kr i vårt alternative budsjett, og vi går selvfølgelig ikke inn for å splitte opp budsjettkapitlet.

En lite bærekraftig rettshjelpssats er en trussel mot rettsikkerheten. For å sikre borgerne forsvarlig og effektiv rettshjelp er vi avhengig av uavhengige advokater, og da må det være forsvarlig for dem å ta saker som kompenseres med rettshjelpssatsen.

Etter 20 år med faktisk underregulering har vi en situasjon som er langt fra å oppfylle statens forpliktelser om forsvarlig rettshjelp til borgerne.

I går kom salærrådet med sin anbefaling til hva rettshjelpssatsen bør være, og de foreslår en markant styrking. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett å øke rettshjelpssatsen med 50 kr, som en start for å nå et mer bærekraftig nivå.

Det sentrale formålet med straffegjennomføring er å tilbakeføre domfelte til samfunnet og forhindre tilbakefall til ny kriminalitet. Venstre er opptatt av et soningstilbud som gir innsatte gode forutsetninger for å endre livet sitt og for å bli en god nabo når man har sonet ferdig. Kriminalomsorgen har dessverre blitt nedprioritert i en årrekke. Det har ført til dårlige vilkår både for de innsatte og for de ansatte, og for å bøte på dette foreslår Venstre å øke bevilgningene til kriminalomsorgen med 50 mill. kr.

Så en stemmeforklaring: Vi kommer til å stemme imot forslaget til Miljøpartiet De Grønne om å be om at regjeringen kommer tilbake med en sak om legalisering av cannabis. Det gjør vi fordi vi mener at vi trenger en utredning før vi gjør det, noe Venstre kommer til å foreslå i helsedebatten.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [20:28:12]: Å vareta naturen er heilt vesentleg, også for å greie klimamåla. SV er difor glade for at vi fekk inn att finansiering av frivillig skogvern i budsjettet. Skiftande regjeringar har prøvd å kutte posten, sjølv om ordninga er ein suksess. Det hastar med å verne dei gamle naturskogane våre, der 84 pst. av trua artar knytt til skog lever, og særleg der det er mest press på utbygging og flathogst. Verbalen vi fekk inn i budsjettavtalen, om å greie ut og behandle eit forbod mot nedbygging av myr, er også ein viktig siger for klima og natur.

Noreg forvaltar Europas siste villmark, og sjø- og havområda våre er av dei mest produktive i verda. Men areala er under sterkt press. Havpanelet si ekspertgruppe har konkludert med at havet er mykje viktigare for klimaet enn vi trudde, og det står dårlegare til enn vi trudde. Samtidig som FN nettopp kom med ein rapport som syner at naturen toler nitrogenet vi slepp ut, dårlegare enn vi var klar over, har regjeringa ikkje forslag om å kutte i oljeutvinninga, motorvegplanane eller veksten i utsleppa frå oppdrett. Nitrogenet vi slepp ut, kjem nemleg ikkje berre frå gjødsel, men frå alle slags forbrenningsmotorar og industri via luft, frå kloakk og frå stadig større utslepp frå fiskeoppdrett.

SV vil ha ein betre natur- og arealpolitikk. Vi vil ha sterkare vern av særleg sårbare og verdifulle område i havet, og eit moratorium for utvinning av mineral frå havbotn. I budsjettavtalen har vi fått inn ein verbal om at avgrensingar av TFO-utlysingar inn i SVO-områda skal vurderast i rulleringa av havforvaltingsplanen i 2024. Vi står knallhardt på å stanse olje- og gassutvinninga i iskanten og i korallrev.

Vi har også fått midlar til MAREANO-prosjektet. Det er fantastisk å sjå filmar frå havbotnen, men vi får også sjå korleis menneskeleg aktivitet, trålspor og tunge fiskereiskap har øydelagt sårbar natur.

Runde Miljøsentere har vi berga grunnfinansieringa til. Senteret er viktig for å forske på sjøfugl og kystøkologi. Nedgangen i sjøfuglbestandane er ei underkommunisert miljøkatastrofe, og det er svært synd at handlingsplanen for sjøfugl nok ein gong er utsett.

Vi kan ikkje fortsetje som før. Vi må ha ein betre politikk for natur og biologisk mangfald og eit budsjett som tek utfordringane for både klima og natur på alvor.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Grete Wold (SV) [20:31:14]: Det har vært gjentatt her i dag – noen vil sikkert si til det kjedsommelige – at det er en krevende tid for mange i Norge nå. Jeg vil derfor bruke litt av min taletid til å rette blikket mot alle dem som faktisk ikke har det så godt som de aller fleste av oss har det her i Norge.

Vi har krig i Europa, men vi har også kriger mange andre steder i verden. Vi har stadig flere naturkatastrofer. Miljøkrisen er over oss, og millioner rammes av flom, tørke og matmangel – og i det interne konflikter. En konsekvens av dette er at mennesker tvinges til å ta et dramatisk valg for seg selv og for sine nærmeste, nemlig å legge ut på en farefull ferd og bli en av de 100 millioner mennesker som nå er på flukt.

Vi vet at tilværelsen som flyktning er farlig. Spesielt kvinner og barn er utsatt. Nylig fikk vi en rapport fra Røde Kors som beskriver forferdelige situasjoner der barn utsettes for torturlignende situasjoner, også på grenseoverganger her i Europa. I overfylte leirer kjemper sårbare mennesker for å opprettholde et håp – håp om et liv, håp om at deres barn en gang kan oppleve trygghet, kunne spise seg mette og så sovne i en varm seng. Det er derfor uforståelig at politiske partier, med noen hederlige unntak, synes å ha et kappløp om å ta imot så få av FN's kvoteflyktninger som mulig. Og dette budsjettforliket endrer ikke det.

Det som er gledelig, er at vi har fått på plass en økning i stønaden for dem som bor på våre mottak, en stønad som ble kraftig redusert i 2015, og som ikke har økt en krone siden da, selv om prisveksten og stadig økende kostnader gjør det enda vanskeligere. Det vil forhåpentligvis sørge for at barn som nå bor på våre mottak, ikke trenger å legge seg sultne når de endelig er kommet i havn her i landet.

I tillegg er en engangsløsning for kirkeasylanter også et signal om at vi ser med humane og realistiske øyne på dem som er desperate etter å få trygghet. Mennesker velger ikke å sitte innelåst om de har et reelt valg. De søker om beskyttelse, og de må sikres i bedre grad enn det vi gjør i dag.

Vi har, på tross av de utfordringene vi har i landet vårt, ansvar for solidaritet både internasjonalt og her i

landet. Vi har en mulighet for å hjelpe flere. Vi kan bedre rettssikkerheten for alle, og vi kan jobbe sammen for en mer human og solidarisk politikk for alle flyktninger.

Øystein Mathisen (A) [20:33:56]: Ofte får vi høre fra høyresiden at tiden for store velferdsloft er over, og at kutt i offentlig velferd er den eneste veien framover. Det viser budsjettet Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV legger fram, at ikke er tilfellet. Bare innenfor skole og oppvekst utretter vi ting som kommer til å bety mye for elever, studenter, familier og arbeidsfolk på kort og på lang sikt.

Sammen gjør regjeringen det mulig å redusere maksprisen i barnehage til 3 000 kr og gratis i Nord-Troms og Finnmark. Vi øker borteboerstipendet, og vi øker utstyrsstipendet. Vi innfører 12 timer gratis SFO også for dem som går i 2. klasse, og vi øker studiestøtten, slik at studenter får 9 000 kr mer i året og 3 000 kr i strømstøtte. Dette er bare for å nevne noe.

Gjennom en god og inkluderende skole skaper vi det samfunnet som kan håndtere utfordringene vi står overfor, og gripe alle de mulighetene vi har. Kunnskap skal være tilgjengelig for alle, uansett bakgrunn, økonomi eller bosted. Vi har et stort behov for folk innenfor næringslivet og velferden vår. Da må vi skape en skole som gir alle mulighet til å lykkes, og gir alle mulighet til å bidra.

Skole er ingen vinner i Høyres alternative budsjett. Høyre bruker, igjen, mer penger på kutt i formuesskatten enn de bruker på skole. Deres store grep er å gi penger til kommunene som kommunene allerede har fått, bare med et nytt navn. Det er kreativt, men har ingen effekt for skolene. Høyre kommer også med gamle forslag som allerede har blitt nedstemt i Stortinget.

Hele høsten har Høyre brukt mye tid på kritisere regjeringens budsjett, men deres budsjett inneholder ingen reelle alternativ, for de trenger også at vi øker inntektene. De skal innføre lakseskatt, de skal ha høyprisbidrag på kraft, og de øker ikke strømstøtten. Kritikere burde komme med et troverdig alternativ også.

Et budsjett skal svare på de utfordringene vi står foran. Vi må skape for å dele, vi må investere i framtiden, og vi må løse de store utfordringene som står rett foran oss. De som sterkest merker de økte prisene og frykten for et rentehopp, er de som allerede har det vanskelig. Derfor er det vanlige folk som prioriteres når vi lager dette budsjettet – ikke de som har mest fra før.

I utfordrende tider legger regjeringen, sammen med SV, fram et stramt budsjett, men også et svært omfordelende budsjett – men viktigst av alt: et rettferdig og ambisiøst budsjett.

Ingunn Foss (H) [20:36:49]: Å sørge for innbyggernes sikkerhet er statens viktigste oppgave. Høyre me-

ner at landets innbyggere skal være trygge, uavhengig av hvor de kommer fra, og hvor de bor.

Høyre er bekymret for at regjeringens budsjett på justisfeltet vil svekke folks trygghet og rettssikkerhet. Spesielt bekymret er vi for domstolene. Domstoladministrasjonen skriver i sitt innspill til budsjett høringen i justiskomiteen at foreløpige beregninger tilsier at de må foreta tilpasninger i størrelsesordenen 102 mill. kr sammenlignet med budsjettet for 2022. Det skyldes i første rekke regjeringens kutt, slik det framstår for oss, på nærmere 52 mill. kr, og manglende kompensasjon for økte energi- og husleieutgifter på til sammen 51 mill. kr. I tillegg til kuttene og den manglende utgiftsdekningen forverres budsjettsituasjonen ytterligere fordi de ikke er tilført ekstra midler til å dekke merutgifter for økt husleie på 12 mill. kr for nye tinghus, som ferdigstilles i 2023, står det i høringsinnspillet.

Regjeringen vil òg dele opp budsjettkapitlene og redusere Domstoladministrasjonens handlefrihet over bevilgningene til domstolene. Sist, men ikke minst vil de reversere domstolsreformen.

Høyre vil styrke domstolene og holde fast på dagens struktur. Endringene var helt nødvendige, og det er grunn til å minne om Riksrevisjonens krasse kritikk, som gikk så langt som å anføre at situasjonen i domstolene kunne gå ut over enkeltmenneskers rettssikkerhet, liv og helse.

Dagens regjering utfordrer maktfordelingsprinsippet med mer politisk detaljstyring av domstolene. Høyre sier klart nei til det. For et par dager siden skrev Dagsavisen på lederplass under overskriften «et angrep på maktfordelingsprinsippet» følgende:

«Det er grunn til å spørre seg om landets politiske ledelse har tatt inn over seg at den dømmende makten er en statsmakt som er likestilt og ikke underordnet regjeringen.»

Regjeringen har i løpet av året fått sterk kritikk fra et samlet juridisk fagmiljø og fra omtrent samtlige avisredaksjoner på lederplass. Det er alvorlig. Det er også advarslene fra samtlige sorenskrivere, førstelagmenn og jordskifteledere. I brev til justiskomiteen, datert den 25. november, skriver de at regjeringens budsjett vil «svekke domstolenes uavhengighet som den tredje statsmakt og vil kunne føre til redusert effektivitet og kvalitet i våre avgjørelser». Det er alvorlig.

Så må jeg få lov til å kommentere angrepet som kommer mot Høyre angående politiet. Politiet hadde altså et mindreforbruk i 2021 på 1,2 mrd. kr, og sånn som budsjettsituasjonen er nå, mener vi det er riktig å omdisponere og ta noe av dette. Høyre forutsetter at det ikke påvirker den operative driften.

I 2022 kuttet altså regjeringen over 500 mill. kr til politiet. De kuttet 138 mill. kr i revidert budsjett, og de

kuttet 363 mill. kr i nysalderingen. Det er ganske useriøst å si at vårt realistiske nedtrekk vil ramme etatens operative evne når regjeringen selv gjennomfører så massive kutt.

Olve Grotle (H) [20:40:04]: Regjeringa vil påleggje havbruksnæringa ein grunnrenteskatt på 40 pst. Det gjer at summen av skattar og finansieringsbehov knytt til formuesskatt for privateigde selskap vil kunne påføre selskap ein skattesats på over 80 pst., slik DNB skriv i sitt høyringsvar av 30. november. Ja, i enkelte tilfelle kan skatten kome over 100 pst. Og ikkje nok med det – DNB skriv vidare:

«Den foreslåtte innretningen innebærer at grunnrenteskatten ikke er nøytral. Skatteforslaget vil etter vår vurdering innebære lavere avkastning i prosent etter grunnrenteskatt enn før slik skatt. Forslaget vil også redusere tilgangen til kapital til bransjen».

Dette er mykje det same som næringa sjølv, representantar for finansnæringa, og mange andre har sagt, men så langt har dette ikkje gjort særleg inntrykk på regjeringa. Tvert om hevdar ho at lakseskatten er nøytral, og at han eigentleg er ein slags fordel for næringa fordi staten no blir ein slags hyggeleg passiv investor.

Men regjeringa gjev eit forvrengt bilde av den nye lakseskatten, for positive sider ved den godt utforma grunnrenteskatten er effektivt fjerna, medan dei negative er blitt verande: Havbrukselskapa skal ikkje få frådrag for tidlegare investeringar, og skatten blir dermed ein slags beslaglegging av 40 pst. av eigardelen i selskapa. Det blir ikkje gjeve frådrag for kjøp av nye konsesjonar. Det skal ikkje bli gjeve frådrag for renter. Det skal ikkje utbetalast noko negativ grunnrenteskatt, og det ligg ikkje inne ekstra økonomiske støtteordningar, slik som f.eks. leiterfusjonsordninga i oljenæringa.

Heller ikkje innvendingar som har kome mot den kritikkverdige saksbehandlinga, har gjort inntrykk på regjeringa. For den 1. januar skal lakseskatten begynne å gjelde – før høyringsfristen har gått ut, og før Stortinget har fått behandla han. Havbruksnæringa skal altså utøve si næring utan å vite heilt kva for sentrale skatterammevilkår som vil gjelde. Den politiske risikoen regjeringa dermed gjev oss, har i dag til og med blitt kritisert av Oslo Børs.

Ikkje nok med det: Forslaget om lakseskatt har alt fått store negative konsekvensar, med bortfall, nedskalering og utsetjing av kontraktar for nærmare 40 mrd. kr, varsel om permitteringar og ein leverandørindustri som no slår alarm.

Havbruksnæringa vår er verdslaiande, og Høgre er opptatt av at havbruksnæringa skal få utvikle seg vidare, utnytte det store vekstpotensialet, bidra inn i ei endå

meir berekraftig og miljømessig god retning, og betale sin del av fellesskapet. Men skal havbruksnæringa nå desse politiske måla, må ein ha ei skatteordning som kan gjere det mogleg. Regjeringa sin lakseskatt gjer ikkje det – tvert om. Høgre kjem difor ikkje til å støtte forslaget frå regjeringa om grunnrenteskatt på havbruk.

Runar Sjøstad (A) [20:43:15]: De som har minst fra før, er også de som merker konsekvensene av økte levekostnader mest og hardest – og da refererer jeg ikke til forrige innlegg.

Hovedformålet med budsjettet er å få kontroll på inflasjonen, renteøkningene og den kraftige prisveksten, bidra til økonomisk trygghet, trygghet for egen arbeidsplass samt utjevne sosiale og geografiske forskjeller – altså sikre en trygg økonomisk styring.

Minstepensjonister, barnefamilier og de med lavest ytelse, som uføre, er av de gruppene som vil få sin økonomi styrket gjennom dette budsjettet. Strømstøtteordninger, bostøtte, økt barnetrygd for alle, ytterligere økning i barnetrygden for enslige forsørgere, billigere barnehage, gratis SFO og økning av pensjonen for enslige minstepensjonister er noen av de viktige tiltakene i budsjettet – tiltak som treffer bredt, og svært mange. Samtidig er det et stramt budsjett som er lagt fram. Budsjettet vil ikke på kort sikt kunne løse alle utfordringene i samfunnet, men det er et budsjett med en tydelig omfordelingsprofil og retning.

Skal vi redusere forskjellene i samfunnet og bidra til å forebygge utenforskap senere i livet, må vi sette inn tiltak som gir utsatte barn og unge bedre oppvekstvilkår nå. Velferdsstaten må gi nødvendig trygghet og sikre en rettferdig fordeling. Vi må få flere i arbeid. Vi må ha gode universelle velferdsordninger for alle og en mer rettferdig og omfordelende skatt.

Høy sysselsetting er den viktigste forutsetningen for det norske velferdssamfunnet. Dagens situasjon er at vi opplever rekordhøy sysselsetting og rekordlav arbeidsledighet, men samtidig sliter mange bransjer med å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft. Samtidig er det viktig at vi ikke glemmer dem som fortsatt står utenfor det ordinære arbeidsmarkedet, de som trenger målrettede tiltak for å komme tilbake i arbeid.

Regjeringen svarer på disse utfordringene og fører en politikk som reduserer sosiale og økonomiske forskjeller. Budsjettet inneholder også viktige distriktspolitiske virkemidler. Det er avgjørende for å ta hele landet i bruk.

Budsjettet er stramt, men med en tydelig omfordelingsprofil og retning.

Ove Trellevik (H) [20:45:54]: Profitører, superrike, Sveits, milliardærer, laksebaronar – dette er ord som har gått igjen i salen her i dag, mykje brukt av Raudt, SV,

Senterpartiet og Arbeidarpartiet. Men dei aller fleste som må betala formuesskatt, kan altså ikkje flytta frå Noreg for å spara skatt. Dei må vera her, dei må ta ansvar for bedrifta, tilsette, kundane og framtida.

Den sterke misnøya med regjeringa sin politikk er ikkje avgrensa til laksemilliardærer og andre superrikingar. Nei, det er gjennomført ei brei og omfattande undersøking i norsk næringsliv, blant medlemsbedriftene til NHO, Virke, Norges Rederiforbund og Finans Norge. Til saman er tusenvis av medlemsbedrifter av ulik storleik og i ulike næringar spurde, og kvifor lyttar ikkje regjeringa til dei? Berre 3 pst. av dei spurde seier seg fornøgde med regjeringa sin skatte- og avgiftspolitikkk. Betyr dette ingenting? Sju av ti, altså 70 pst., seier dei forventar redusert driftsresultat. Betyr heller ikkje dette nokon ting? Fem av ti, altså halvparten av dei spurde, seier dei ventar reduksjon i antal årsverk som følge av regjeringa sin skattepolitikk. Betyr heller ikkje dette noko?

Dette rammar heilt vanlege borgarar, heilt vanlege bedriftsleiarar. Det rammar ikkje berre dei superrike. Desse folka driv næringsverksemd i heile landet. Dei sysselset folk, dei har lærlingar, dei betalar skatt, dei drifrar dagens verksemdar, dei innoverer, dei skapar morgondagens arbeidsplassar og står for sin private risikokapital. Velferdsstaten er heilt avhengig av desse heilt vanlege menneska, som også betalar formuesskatt med å tappa bedrifta si for eigenkapital. Og regjeringa ser det ikkje. Dei vert ramma av ei kraftig auking i formuesskatten og utbyteskatten, ei auking av arbeidsgjevaravgifta og ikkje minst av høge straumprisar. Det er dette – saman med ei heilt ny utfordring og ei heilt ny usikkerheit, der ein kan få endra rammevilkåra for næringsverksemda si over natta av regjeringa – som er krevjande for svært mange.

Representanten Mørland frå Arbeidarpartiet gjekk opp på talarstolen her i stad og sa at det var ikkje eit problem, børsen var nær «all time high», og det er gode verdier. Halvparten av verdiane på Oslo Børs er eigde av den norske staten. Halvparten av verdiane på Oslo Børs består av oljeselskap, og grunnen til at børsen er verdt mykje, er at gassprisen er skyhøg i Europa. Kva betyr gassprisen for straumprisen? Jo, høge straumprisar. Dette synest Arbeidarpartiet er god politikk. Det er merkeleg å høyra.

Mudassar Kapur (H) [20:49:18]: Det er et alvorlig bakteppe for behandlingen av statsbudsjettet, og det er urolige tider i Europa. Også her hjemme merker vi effekten av dette. Høyre skal være garantisten for ansvarlige og troverdige løsninger på utfordringene og usikkerheten som mange føler på. Vi legger derfor fram et alternativt budsjett som bidrar til trygghet i en urolig

tid for folk, familier og næringsliv rundt om i hele landet, og vi gjør det på en måte som ikke legger ytterligere press på økonomien, og med mindre oljepengebruk enn regjeringen.

Regjeringen har snakket mye om økonomiske prioriteringer. Vi har alle spurt oss om regjeringen selv ville legge en demper på egen pengebruk. Ville de kutte i statens og det offentlige pengebruk? Vel, en gjennomgang av statsbudsjettet og forliket viser at de rød-grønne partiene gjerne inviterer alle til dugnad, men de møter ikke opp selv.

Regjeringens oppskrift på morgendagens utfordringer er fortsatt å ta Norge bakover. Oppdelingen av fylker og kommuner alene kommer til å koste om lag 1 mrd. kr, kanskje mer, og det vil føre til dårligere tjenester.

Jeg har sett politikere fra regjeringspartiene komme opp hit, én etter én, for å si nei til at det offentlige også må bidra i den store dugnaden. For de samme partiene er det samtidig greit å straffe ungdom som prøver å spare penger til sin første bolig, det er greit å kutte i utleieboliger til svake grupper, og det er greit å gjøre det vanskeligere for dem som skaper norske arbeidsplasser, ved å skattlegge dem hardere. Til disse gruppene er beskjeden fra regjeringspartiene: Budsjettet er stramt, og vi må prioritere.

De samme partiene har som sagt penger til å lage syv nye fylkeskommuner og reversere andre viktige reformer, som kunne spart fellesskapet for store penger. Det er en merkelig prioritering, og jeg holdt nesten på å si: Hva gjør man ikke for bursdagsbarnet? Det får vi vel se under voteringen.

Vi i Høyre kommer til å fortsette å være utålmodige talspersoner på vegne av folk, familier og næringsliv rundt i hele landet, og bidra til at alle kan komme seg gjennom en vanskelig tid på en trygg og god måte. Vårt alternative budsjett er et bevis på det.

Per-Willy Amundsen (FrP) [20:52:12]: På justisdelen av budsjettet skiller Fremskrittspartiet seg veldig fra de øvrige partiene, og ikke minst fra regjeringens opplegg, også etter forhandlingsløsningen med SV.

Jeg merket meg i replikkvekslingen i dag at justisministeren for første gang ikke brukte formuleringen at Oslo er en trygg by. Det er interessant, for det har både Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjentatt på inn- og utpust, mens vi gjennom flere år har pekt på den negative utviklingen i Oslo. Det har endog ikke blitt vurdert som så pass viktig for justisministeren at hun har fulgt en anmodning om å komme til Stortinget for å redegjøre for saken.

Men vi ser resultatet. Vi ser hva som skjer i Oslo. Vi ser en negativ spiral, en negativ utvikling, og det må set-

tes inn tiltak dersom vi skal forhindre den negative utviklingen vi har sett i vårt naboland Sverige. Derfor foreslår Fremskrittspartiet konkret 150 mill. kr som bør settes av til å bekjempe ungdoms- og gjengkriminalitet. Vi er nødt til å stoppe den negative utviklingen så tidlig som mulig, for å forhindre at vi får – ja, president – svenske tilstander.

Vi styrker også politiet med 100 mill. kr for å bygge opp kapasiteten over det ganske land, bygge ut i alle politidistriktene og sørge for mer tilstedeværende politi, mer patruljer der ute. Ikke minst foreslår Fremskrittspartiet å styrke Politiets nasjonale beredskapssenter. For det er et faktum at man per dags dato har underfinansiert den viktige oppgaven som skal løses nettopp ved beredskapssenteret. Vi er nødt til å styrke det for å kunne håndtere norsk beredskap.

Det er nettopp det som er så rart, for mens vi alle hadde ventet at dette statsbudsjettet – når man hørte på hvordan det var annonsert i forkant – skulle bygge opp norsk beredskap, er det med undring vi ser resultatet som er lagt frem på justisdepartementet. Det er i realiteten en nedgang – en nedgang – hva gjelder finansiering av norsk politi. Det er noe også Politiets Fellesforbund sier i klartekst. Man går til og med så langt at politiet selv sier at man helst hadde sett at man ikke opprettet nye tjenestesteder, for det viktigste nå er faktisk å sørge for at vi holder ved like den beredskapen som vi har i 2022, at vi har den også til neste år.

Det er altså levert et dårlig budsjett på justissiden, og på ingen måte et budsjett som representerer beredskap.

Rune Støstad (A) [20:55:34]: Etter å ha hørt debatten i dag og sett opposisjonen i aksjon de siste ukene, må jeg si at jeg er rimelig overrasket. Dette er min første periode på Stortinget og første gang jeg har vært med på et statsbudsjett fra start til slutt. Jeg må si at jeg er meget stolt over budsjettforliket – et budsjett som er bra for at flest mulig kan stå i jobb, at de som sliter mest, får mer, og et budsjett som holder orden i økonomien i en urolig tid.

Mens noen av oss følger fotball-VM, har opposisjonen nærmest drevet et VM i å kritisere, og fremst i dette verdensmesterskapet har vi sett partiet Høyre. De har raljert med vårt budsjettforslag, deltatt i debatter, reist rundt i hele landet med sin skremselekspressbuss. Det har haglet med påstander og skremmeskudd om skattesjokk, at vi ødelegger distriktene, raserer bedrifter, og at vi svikter næringslivet med for lite strømstøtte. Derfor var jeg ekstra spent på budsjettet fra Høyre og hvilke løsninger de hadde.

Så hvilke løsninger hadde de? Ingen løsninger! De gjør omtrent akkurat det samme som regjeringen. De beholder mesteparten av skatteopplegget som vi har fo-

reslått, og det ligger heller ikke ekstra strømstøtte som samsvarer med den kritikken som er fremmet. Det er en blåkopi av det som de har brukt ukevis på å kritisere og skape usikkerhet om. Det kan hende at det ble for mye busstur og for lite fokus på å finne egne løsninger.

På den annen side er det gledelig at flere parti også er enige med regjeringen om hovedgrepene i budsjettet. Det legger et godt grunnlag for godt samarbeid her i Stortinget. Budsjettforliket som er jobbet fram de siste ukene, er et solid, godt grunnlag for folk og bedrifter for den tøffe tiden vi har framfor oss.

Vi skal komme ut av dette med Europas laveste arbeidsledighet og et mest mulig rettferdig samfunn der vi tar godt vare på hverandre. Da må vi hindre økt rente og økt inflasjon. Akkurat nå klarer vi det bedre enn alle andre land vi kan sammenligne oss med. Det er bra for skillingsboka til folk, og det legger til rette for økt verdiskaping i næringslivet, som igjen gjør oss som land i stand til å gi enda bedre velferd og hjelpe folk som trenger det aller mest. Det er den beste politikken for både å skape og dele.

Olve Grotle (H) [20:58:45]: Først vil eg seie at eg har vore med Erna Solberg på to av dei bussturane ho har hatt rundt om i landet, og det har vore lite klaging. Tvert imot har Erna Solberg vore oppteken av å få vite korleis folk har det, kva slags potensial vi kan utnytte, osv. Det er ting som talar for at også Støre burde teke seg ein busstur.

Noko av det viktigaste vi kan gjere for å oppretthalde og utvikle gode lokalsamfunn i Distrikts-Noreg, er å leggje til rette for at næringslivet kan vekse, skape nye, interessante arbeidsplassar og sørge for lokal aktivitet og verdiskaping. I fleire innlegg har representantar frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet derimot gjeve inntrykk av at gratis ferje til enkelte øysamfunn er det viktigaste vi kan gjere for kystsamfunna våre, og dette ser òg ut til å vere den einaste distriktssatsinga i statsbudsjettet frå regjeringa.

For Høgre er ferjeprisar òg viktig, og vi har difor valt å redusere dei generelle ferjeprisane like mykje som regjeringspartia gjer i sine budsjett. For oss er det derimot ikkje ei rett prioritering å plukke ut eitt kommunikasjonsmiddel for enkelte område og gjere det gratis, medan andre, som også er avhengige av kollektivtransport, må betale for dette. For Høgre er det altså langt viktigare å sjå til at verdiane som blir skapte i distrikta, kjem distrikta til gode. Det er grunnen til at vi har sett handbrekket på, både for auka arbeidsgjevaravgift og for skattlegging av laksenæringa, med den innretninga som regjeringa legg opp til. Berre på desse to områda har til no verdiar for fleire milliardar blitt sette på vent i Distrikts-Noreg. Her må vi både ha betre prosessar der nær-

ringane sjølve vert høyrde, og gode ordningar som kan skape arbeidsplassar, vekst og utvikling.

Det som òg burde uroe Arbeidarpartiet og Senterpartiet, er den tilbakemeldinga næringslivet gjev på politikken til regjeringa. Heile 83 pst. av bedriftene våre er svært eller ganske misnøgde med regjeringa sin næringspolitikk, medan berre 3 pst. er fornøgde. Det må vere historisk dårleg. Skatte- og avgiftspolitikken til regjeringa må ta mykje av skulda for dette. Her er det også verdt å merke seg at det er bedriftene som må ta den tyngste børa, også i form av auka arbeidsgjevaravgift, som regjeringa no pålegg næringslivet. Det blir få distriktsarbeidsplassar av slikt.

Eg vil også gjerne understreke at den manglande satsinga på infrastruktur frå denne regjeringa er negativ for Distrikts-Noreg. Her legg Høgre no 620 mill. kr på bordet for å starte sårt trengte vegprosjekt som næringslivet i heile landet ropar etter. Vi legg også inn store summer for å sikre at nyutdanna lærarar i heile landet skal bli tryggare i rolla si gjennom lærarspesialistordninga. Det er viktig for å behalde kompetansen i distrikta.

Karianne B. Bråthen (A) [21:02:05]: I dag debatterer vi et ekstraordinært budsjett for en ekstraordinær tid. Kriser langt borte påvirker verdiskapingen her hjemme. Det gjelder også for næringslivet. Med et godt budsjettforlik mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV skal vi i dag likevel vedta et budsjett tilpasset den tiden vi lever i.

Selv i en urolig tid er Norge et av de beste landene i verden å drive med næringsvirksomhet. Vi har trygge, stabile rammer i et samfunn som har mindre forskjeller enn våre naboland. Når vi ber deler av det næringslivet som går godt, om å bidra litt ekstra, er det fordi fellesskapet trenger det. Vi trenger det for å finansiere vår felles velferd, men også for å dekke inn økte utgifter knyttet til Russlands brutale krigføring i Ukraina, til å gi flyktninger et verdig tilbud og sørge for at husholdningene i Norge opprettholder sin kjøpekraft gjennom Europas beste strømstøtte. Samtidig skal vi bekjempe inflasjonen og hindre renten fra å øke enda raskere. Det er viktige prioriteringer, også for næringslivet.

Om vi ser bort fra de ekstraordinære beskatningene i dette budsjettet, har næringslivet svært gode forutsetninger i Norge. Selskapsskatten er på et lavt nivå, og regjeringen har faktisk klart å kutte i avgiftene. For vanlige bedrifter vil regjeringen, om man ser bort fra de midlertidige endringene, redusere skatte- og avgiftsnivået.

Gjennom høsten har jeg flere ganger reagert på de mange uttalelsene fra opposisjonen, og særlig fra Høyre. Jeg skal ikke gjenta dem her, for flere av dem inneholder uparlamentarisk språkbruk. Men når jeg ser på de alternative budsjettene, framstår det ganske hult, for alle

trengte de pengene, hver eneste en – med Fremskrittspartiet som et hederlig unntak, som heller foreslår å ta pengene fra framtidens pensjonister. Til og med Høyre er enig i å be kraftbransjen og havbruksnæringen, som går godt, om å bidra litt ekstra i en spesiell tid. Det håper jeg representantene fra Høyre snart taler sant om, også min gode venn Olve Grotle.

Uansett: Alle trengte vi pengene, men jeg er glad for at det nettopp er Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV som i dag bestemmer hvordan disse pengene skal brukes.

Kathy Lie (SV) [21:04:41]: Kulturen er limet i samfunnet. Spesielt i krig og krise, men også ellers i livet, trenger vi noe å samles om – noe som gir livet mening. Da er det viktig å sørge for at kulturen har gode betingelser, og at alle har mulighet til å skape, delta og oppleve.

I dette budsjettforliket har vi fått gjennomslag for mange gode og spennende tiltak og for institusjoner som gir flere kulturopplevelser i hele landet. I Hallingdølen i dag kunne vi lese at Operalåven i Hallingdal var den store budsjettvinneren. I Harstad jubler de for midler til drift av den vernede skonnerten «Anna Rogde». Jøssingfjord Vitenmuseum har fått investeringstilskudd. Bymuseet i Bodø har fått midler til universell utforming, så alle kan besøke museet når Bodø blir kulturhovedstad i 2024. Vi har fått til en satsing på Henrik Ibsen Museum og Sølvåren Ibsen formidlingssenter i Skien. Kode i Bergen styrkes i år også. Doktortjønna på Røros får viktige tilskudd til driften, og i tillegg satser vi på nynorsk scenekunst med tilskudd til Det Vestnorske Teateret og Teater Vestland. Vi satser også på grensesprengende scenekunst med Samovarteateret i Kirkenes.

Alt dette er jeg veldig glad for at vi fikk til. Jeg er også glad for at vi fikk til en styrking av innkjøpsordningen for sakprosa med 10 mill. kr. Innkjøp av sakprosa har vært underfinansiert i mange år, og det er på høy tid med et løft. Mange gode og også prisvinnende sakprosa-bøker kommer aldri ut til landets biblioteker. Ti millioner er et viktig løft, men det er bare en start. Vi jubler for gjennomslag i dag, men varsler fortsatt innsats for å nå de 25 millionene som ligger i SVs alternative budsjett.

Selv om det er mange enkelttiltak å juble for, er det behov og utfordringer som ikke løses i dette budsjettforliket. I SVs alternative budsjett foreslår vi en betydelig økning i de store, virkningsfulle ordningene, som Kulturfondet, Kulturrom, mediestøtte, Filmfondet og Kulturminnefondet.

Det er trist at vi ikke fikk gjennomslag for å styrke kunstnerøkonomien med flere stipender og styrking av Skuespiller- og danseralliansen. Det er også veldig synd

at vi ikke fikk opprettet Musikeralliansen, som nå er ferdig utredet og klar for oppstart.

I budsjettforliket mangler det en satsing på den kulturelle grunnmuren med bibliotek, kulturskole og idrettstiltak. I SVs alternative budsjett har vi en stor satsing på nærmiljøanlegg for idrett og tilskudd til drift av klubber i levekårsutsatte områder samt økt støtte til nabolagsklubber i Oslo og styrking av både folkebibliotek og skolebibliotek. Dette er viktige tiltak for deltakelse for alle barn og unge, noe vi vil jobbe videre med.

SV vil fortsette arbeidet mot et kulturbudsjett på 1 pst. av statsbudsjettet.

Jone Blikra (A) [21:07:51]: Høyre og Fremskrittspartiet har en fascinasjon for AS-er, og det kan jo være bra i mange sammenhenger. Det spesielle er at denne fascinasjonen for AS-er og konkurranse også skal gjelde for 100 pst. statlig eid virksomhet som er finansiert av våre skattepenger gjennom bevilgninger i statsbudsjettet. I jernbanesektoren har vi siden 2017, da jernbanereformen ble innført, fått 25 ulike selskaper og foretak, og antallet direktører har doblet seg.

Fascinasjonen for konkurranse har nå ført til at vi har fire selskaper som kjører tog på våre spor rundt omkring i landet. Hva har dette så ført til for kundene og de ansatte? Det har blitt dyrere billetter, det har blitt fire ulike billettsystemer, og mange oppdager at det å reise på tvers av de strekningene som de ulike selskapene har ansvaret for, har blitt mye vanskeligere.

De ansatte opplever en arbeidsplass som er blitt vanskelig å forholde seg til, og oppsmuldring av ansvar. Et konkret eksempel fra tidligere i år: Det oppsto mangel på lokomotiv på Bergensbanen. Tidligere var det bare å sette inn ledige tog, men ikke nå lenger. Det var ledige lokomotiv på stallen i Oslo. Problemet var at de lokomotivene hadde feil logo, og man kan faktisk ikke sette inn et lokomotiv med logoen til Go-Ahead på Bergensbanen, for det er jo Vy som har den strekningen. Man kan heller ikke ved sykdom hos Go-Ahead sette inn en ledig lokfører som er ansatt i Vy, så selv med ledig og tilgjengelig lokomotiv og lokfører ble det buss for tog.

I Lodalen kjører tog med ulike logoer inn til sine spor for å bli vedlikeholdt. Når disse togene skal flyttes hit eller dit, kan en lokomotivfører fra SJ ikke flytte tog fra Vy, eller motsatt. Ansatte i Lodalen opplever at i stedet for som før å ha én lokfører på jobb som flytter togene internt, må man nå ha tre på jobb.

Arbeiderpartiet ønsker en jernbane som gir et godt, sikkert, forutsigbart og forståelig tilbud – en jernbane som det også er trygt og forutsigbart å jobbe i. Dette har regjeringen tatt tak i. I budsjettet er det varslet en gjennomgang av jernbanens organisering, og konkurranseutsettingen er allerede stanset.

Arbeiderpartiet ønsker ikke en logobasert jernbane som drives ut fra en politisk ideologi. Arbeiderpartiet vil ha en jernbane som drives og organiseres ut fra fakta og fornuft, og som fokuserer på kundene.

Margret Hagerup (H) [21:10:53]: Billig retorikk om busser styrer ikke landet.

Norske jobber har dårlige kår framover, for vi har dessverre en regjering som ikke forstår seg på rammebetingelsene for dem som skaper arbeidsplasser i samfunnet. Mange av disse blir snarere utsatt for simpel retorikk og populistiske utsagn og havner i båsen for de rike og usympatiske.

Å lese saksgrunnlaget hvor regjeringen sterkt vil begrense adgangen til innleie, er en egen stilstudie i en grunnleggende mistillit til dem som skaper jobber i samfunnet. Det lover ikke godt, for vi trenger at det skapes flere jobber. Det er derfor overraskende at regjeringen velger å øke arbeidsgiveravgiften, for det er å skattlegge kompetanse, og det er norske jobber som rammes av dette. JB Maskinering, Envirex og IKM på Jæren har henholdsvis 18, 73 og 2 400 ansatte. Dette er hjørnesteinsbedrifter i Rogaland, ulike i størrelse, men med et betydelig vekstpotensial. Nå tvinges de til å bruke overskuddet til å betale en ekstra skatt på kompetanse, heller enn å investere i ansattes kunnskap og moderne teknologi.

For bedriftene er det millioner som går til denne økte skatten på kompetanse. Det hindrer vekst, og det rammer dem hardt. Geir Pollestad mener i Stavanger Aftenblad at arbeidsgiveravgiften er et nasjonalt anliggende, og at det er søkt å beskrive det som en rogalandssak. Pollestad har tydeligvis ikke forstått hvor hardt dette rammer bedriftene i Rogaland. Faktisk hentes hver femte krone fra bedrifter i Rogaland, og bedriftene våre betaler dessverre en høy pris for regjeringens pengebruk hvor de store pengene brukes på fylkesreverseringer og grunnskoletillegg. Det er neppe løsningen for å ta landet gjennom det grønne skiftet.

Senterpartiet prioriterer heller ikke kompetanse når de kutter i bransjeprogrammene. En kunne håpe at Arbeiderpartiet var våkne her – at en skulle prioritere et program som løper ut fra partene i arbeidslivet og deres behov. En evaluering fra Fafo viser at bransjeprogrammene har nådd målgruppen og særlig truffet dem med lav formell kompetanse som tradisjonelt deltar lite i etter- og videreutdanning – en viktig del av det å kunne lære hele livet.

Nye teknologiske muligheter, globalisering, migrasjon og en aldrende befolkning gjør at endringene er hurtige, og behovet for omskolering og kompetanseheving vil være økende. Vi må investere i mennesker og gi dem mulighet til kompetansepåfyll og legge mer til rette for kompetanseutvikling i arbeidslivet. Det er et varsku

når regjeringen nedprioriterer kompetanse i en tid da samfunnet står overfor stor omstilling.

Skal næringslivet få den kompetansen som er nødvendig i framtiden, må det investeres mer i kunnskap og kompetanse, ikke mindre. Høyre prioriterer fortsatt kompetanse i sitt alternative budsjett. Vi vil sterkt advare mot en ekstraskatt for kompetanse, for det er jobbene hos JB Maskinering, Envirex og IKM som betaler prisen for dette.

Erlend Svardal Bøe (H) [21:14:05]: Det siste året har vi sett en regjering som tar eldrepolitikken i Norge i feil retning. Det blir forsterket med statsbudsjettet til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Kvalitetsreformen Leve hele livet, som har gitt et viktig løft for eldreomsorgen, skal ikke videreføres. Eldreombudet, som er det viktigste talerøret for landets eldre, skal avvikles. Fritt brukervalg og fritt behandlingsvalg, som gjorde at eldre og andre får bestemme mer over egen hverdag, skal fjernes, og investeringstilskuddet for å bygge flere sykehjemsplasser for sårbare eldre og omsorgsboliger for mennesker med utviklingshemning ute i kommunene skal reduseres betydelig.

Jeg er glad for at Høyre har lagt fram et alternativt budsjettforslag som bidrar til å skape et mer aldersvennlig samfunn, og som bygger opp under at eldre skal leve et godt og meningsfullt liv. I løpet av åtte år med Solberg-regjeringen ble det lagt til rette for bygging og renovring av om lag 20 000 flere heldøgns omsorgsplasser. Det ble gjort fordi Solberg-regjeringen var opptatt av at alle som trenger det, får en sykehjemsplass eller en plass i omsorgsbolig når behovet oppstår. Og der regjeringen nå trækker på bremsen, foreslår Høyre å sette i gang med 1 000 nye heldøgns omsorgsplasser fra neste år. Det vil bidra til flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger ute i kommunene.

Høyre er opptatt av at det bygges flere tilrettelagte boliger for eldre, og spesielt i distriktene, fordi det å bo langt fra butikken, kafeen eller der folk ferdes, kan bidra til at eldre føler seg isolerte og ensomme, og at hverdagen kan bli krevende fordi boligen ikke er tilrettelagt for at en blir eldre. Derfor foreslår Høyre å gjenopprette tilskuddsordningen for flere tilrettelagte boliger for eldre, som Solberg-regjeringen foreslo, men som regjeringen kuttet bort i fjor høst.

Fire av ti eldre over 80 år føler seg ensomme. Ensomhet kan redusere livskvaliteten og føre til psykisk uhelse. I vår fikk Høyre, mot Arbeiderpartiets og Senterpartiets stemmer, gjennomslag her i salen for å gjøre mer for å forebygge og redusere ensomhet. Det følger vi opp i vårt budsjettforslag ved å sette av 5 mill. kr mer for å styrke mobiliseringen mot ensomhet og styrke helse og frivillighet. Høyre foreslår å videreføre Eldreombudet, fordi

vi trenger en vaktbikkje i eldrepolitikken når vi fortsatt ser aldersdiskriminering i arbeidslivet, underernæring på norske sykehjem, og at flere eldre havner i digitalt utenforskap.

Høyre vil fortsette å jobbe for en trygg eldreomsorg og et mer aldersvennlig samfunn og ikke ta eldrepolitikken i feil retning, slik som vi ser med regjeringen. Ingen eldre skal oppleve ikke å få bidra i samfunnet.

Kari-Anne Jønnes (H) [21:17:18]: Representanten Støstad var opprørt over at Høyre reiser rundt i landet, og han var også opprørt over at Høyre ikke gjorde noe. Det er jeg selvfølgelig helt uenig i. Men det er én ting vi ikke gjør: Vi skattlegger ikke kompetanse, vi skattlegger ikke de bedriftene som skaper arbeidsplasser, og vi tar ikke fra dem muligheten til å vokse, for det er kunnskap og kompetanse vi skal leve av framover. Derfor er en god skole det viktigste vi som samfunn kan gi barn og unge.

Etter åtte år med Høyre i regjering fullfører mer enn 5 000 flere ungdommer videregående skole hvert år. En god skole er det viktigste verktøyet vi har for å sikre like muligheter og et samfunn med små forskjeller. Ved siden av å ivareta de mest sårbare blant oss er det å gi alle barn og unge god opplæring i skolen kommunens aller viktigste oppgave. Svikter kommunene i det samfunnsoppdraget, når vi ikke våre felles mål om økt fullføring i videregående skole, økt deltagelse i arbeidslivet og – ikke minst – at alle kan leve et godt liv.

For andre år på rad velger Støre-regjeringen å prioritere grendeskoler framfor kunnskap. Regjeringen prioriterer skolestruktur framfor kvalitet og innhold i tilbudet til elevene. Arbeiderpartiet og Senterpartiet belønner skoleeiere som ikke har vilje og evne til å prioritere det viktigste av alt, nemlig en skole med kultur for læring og der elevenes læringsglede og mestring står i fokus.

Gode skoler med kultur for læring er også god distriktspolitikk. 1,3 mrd. kr er hva Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger på bordet i håp om å beholde fortidens skolestruktur, framfor å prioritere det vi skal leve av framover, nemlig kommende generasjoners kunnskap og kompetanse.

Høyre prioriterer det viktigste først. I vårt budsjett fjerner vi merkelappen på pengesekken med en klar forventning om, men også tiltro til, at kommunepolitikere over hele landet ønsker å prioritere kvalitet og kunnskap i skolen.

I år som i fjor finansieres grendeskolene gjennom en omfordeling av innbyggertilskuddet til kommunene. De store byene har ikke så mange små grendeskoler, men de har veldig mange elever. De har også mange elever i levekårsutsatte områder. Jeg lurer på om Arbeiderpartiet har reflektert rundt det. Er det riktig å prioritere

grendeskoler framfor å styrke innsatsen i levekårsutsatte områder? Det burde være mulig å ivareta små skoler i avsidesliggende bygder, noe vi har mange av, og som vi er helt avhengige av å beholde, uten å gjøre det til en bred ordning som treffer bare noen få, men rammer mange.

Høyre vil alltid prioritere kvalitet og innhold i skolen. Det er en viktig investering i vår framtid. Det er ikke all bygningsmasse som stiger i verdi.

Lise Selnes (A) [21:20:34]: For Arbeiderpartiet er en god offentlig skole og lik rett til utdanning avgjørende for at alle mennesker skal ha like muligheter. Frihet og trygghet for alle er bare mulig ved at vi går sammen i fellesskap. Skolegang til alle og muligheten til utdanning og kompetansepåfyll er veien til frihet, egen inntekt og selvstendighet. Med Arbeiderpartiet i regjering skal vi hele tiden jobbe med å få ned forskjellene, styrke laget rundt ungene og gi de ansatte enda bedre tid og mer tillit til å gjøre arbeidet sitt.

For Arbeiderpartiet er det også viktig å heve kvaliteten og senke prisene i barnehagen, slik at alle har mulighet til å gå der. Vi har lenge vært i en situasjon der det har vært behov for å endre regelverket rundt private barnehager. For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre at skattebetalernes penger og foreldrebetaling til private barnehager skal brukes til å gi barna et best mulig barnehagetilbud.

Så er det SFO, som mange har nevnt. SFO koster mye for mange. Førsteklassinger får lavere pris i år. Neste år vil også andreklassingene få mulighet til å være med. Dette sparer familier mye penger på. Det er en historisk utvidelse av fellesskolen, og det gir småbarnsforeldre over hele landet en bedre økonomi.

Utfordringer Norge og verden står i, krever sterke forskningsmiljøer. Ikke minst trenger vi politikere ambisiøse forskere som kan lede oss alle til kunnskapsbaserte avgjørelser. Det siste halvårets rabalder rundt Forskningsrådet tror jeg ingen ønsket at skulle oppstå – en diskusjon om økonomi som til dels går i nokså teknisk retning, har skapt dyp frustrasjon hos mange forskere på institusjoner og i forskningsmiljøer. Det har vært en forståelig uro. Regjeringens nysaldering med en ekstrabevilgning på 1,640 mrd. kr til Forskningsrådet er fantastisk. Dette gir unge forskertalenter mulighet til å søke midler bl.a. gjennom ordningen FRIPRO.

Arbeiderpartiet har hele tiden vært tydelig på at en offensiv kunnskapspolitikk er blant våre viktigste satsinger. Det sentrale for oss er at tillit og trygghet må bygges opp gjennom en troverdig og bærekraftig finansiering av Forskningsrådet.

Til slutt til våre store ambisjoner for utdanning, forskning og kompetanse: Med Arbeiderpartiet i regjer-

ing skal vi få ned forskjellene, styrke laget rundt ungene og gi de ansatte bedre tid og mer tillit til å gjøre jobben – fra barnehage og opp gjennom høyere utdanning.

Ragnhild Male Hartviksen (A) [21:23:55]: Som medlem i familie- og kulturkomiteen kjennes det godt at det foreligger en budsjettenighet mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Enighet om et viktig budsjett er landet i en tid som mer enn noen gang trenger en trygg og modig styring. Alle skal vite at det er tøft å bruke mindre penger enn man ønsker, på det man ønsker, for å sikre at prisstigningen og renteøkningen blir så liten som mulig i en situasjon da både renter og priser på varer stiger mer enn på mange år.

Det er en situasjon som ikke skyldes at Arbeiderpartiet og Senterpartiet styrer, men derimot at det er krig i Europa, at Putin har strupet gassen til Europa, og at vi fortsatt har ettervirkninger etter pandemien. I motsetning til krisene vi hadde under pandemien, kan vi ikke kjøpe oss ut av krisen vi nå står i. Den eneste løsningen på inflasjon er å bruke mindre penger, ikke mer – også fordi inntekten til norske familier vil strekke enda mindre til om renten på lånet f.eks. øker med ytterligere 4 pst. eller vi ikke klarer å holde prisstigningen lavest mulig.

Vårt svar er derfor et stramt, omfordelende og rettferdig budsjett, som skal gi økt trygghet for alle i en tid da både privatpersoner og næringsliv opplever utfordringer, en enorm prisstigning og dermed en endret hverdag. Fra tidligere kriser har vi lært at det er de som har minst, som rammes hardest, og i etterkant av vårt budsjettforslag har høsten vist oss hvor hardt de svakeste rammes.

Utover høsten har prisene fortsatt å stige. Jeg er derfor glad for at man i budsjettforliket har jobbet fram en løsning basert på høstens erfaringer, der en øker støtten til dem som trenger det mest, får ned forskjeller ved å bedre økonomien til dem som har minst, og sikrer barnefamilier mest mulig kjøpekraft, noe som igjen vil gagne næringslivet ved at familiers mulighet til å kjøpe matvarer eller en pizza lokalt øker, eller som øker muligheten for at julegaver fortsatt kan kjøpes i den lokale butikken. Å styrke familieøkonomien er derfor i neste omgang å styrke lokalsamfunnet.

Dette budsjettet leverer på sosial rettferdighet på en måte som ivaretar samfunnet. Det er et trygt og ansvarlig budsjett der den hårfine balansegangen mellom å sikre trygghet og sørge for dem som trenger det mest, har vært det viktigste.

Turid Kristensen (H) [21:27:03]: Ideologi kan være en god rettesnor, men ideologi fungerer dårlig som rettesnor når den trumfer faglige råd, og når den lukker ørene for dem vi jobber for, og derfor fører til et dårlige-

re resultat for dem som vi ønsker å hjelpe og støtte. Ideologi fører en fort på ville veier når de ideologiske skylappene settes på.

Regjeringen vil fase ut muligheten for å bruke kommersielle barnevernsaktører som et supplement til de offentlige. Tilbakemeldingene viser at dette vil svekke tilbudet til sårbare barn og unge – svekke bredden, kvaliteten og mangfoldet i tilbudet. Bufdir har karakterisert det som helt urealistisk å fase ut de private innen 2025, sånn som regjeringen ønsker. KS har vært tydelige på at kommunene allerede i dag opplever utfordringer med å få den nødvendige bistanden fra Bufetat. Likevel strammer regjeringen og SV skruen, og de har nå blitt enige om at det allerede i revidert nasjonalbudsjett til våren skal legges fram en plan for å fase ut disse aktørene.

Regjeringens og SVs politikk og budsjettprioriteringer for barnevernet går på tvers av alle faglige råd, og det er spinnvilt at regjeringen nå forsterker en satsing som går i feil retning. Vi vet at denne regjeringen ikke liker eksperter i Oslo. «Det er et sterkt behov i Norge for å lytte mer til vanlige folk, og mindre til ekspertene», sa justisminister Emilie Enger Mehl for kort tid siden. Det er trist å se at barne- og familieminister Kjersti Toppe synes å tenke det samme og velger å ikke lytte til sin egen fagetat.

Det er ikke bare faglige eksperter regjeringen og SV ikke vil lytte til. De vil heller ikke lytte til dem som har skoene på. Frivilligheten er en verdifull og viktig grunnstein i våre lokalsamfunn. Både regjeringen og Høyre ønsker en sterkere frivillighet som kan stå på egne bein, sånn som det også står i Hurdalsplattformen, men regjeringen har altså tatt grep etter grep som svekker frivillighetens muligheter til å gjøre nettopp det. Noe av det aller mest ødeleggende er halveringen av skattefradraget for gaver. Regjeringen skryter av å ha økt momskompensasjonen til frivilligheten, og jeg er for så vidt glad for at regjeringen følger opp Solberg-regjeringens satsing på akkurat dette, men de gir altså totalt 280 mill. kr i økt momskompensasjon gjennom budsjettet for 2023 og penger de fant da de skulle endre budsjettet for 2022. Samtidig anslår frivilligheten at de vil komme til å kunne tape opptil 400 mill. kr på den halveringen som regjeringen har gjort. Det må kalles å gi med den ene hånden og ta med den andre.

Ikke vil regjeringen høre på fagfolk, ikke vil de høre på eksperter, ikke vil de høre på dem som har skoene på. Da er det heller ikke så rart at resultatet blir så dårlig som det blir. Ideologiske skylapper bidrar ikke til god politikk, verken for barnevernsbarn eller for frivilligheten, og dessverre ikke til så mye annet heller.

Mari Holm Lønseth (H) [21:30:15]: For Høyre er det viktigste framover å prioritere folks privatøkonomi,

jobber, lokalsamfunn, trygghet og klima. Vi skal sørge for å løse de store utfordringene Norge og verden står foran, og vi må gjøre det på en måte hvor vi ikke øker skattene slik at det setter jobbene til folk i fare.

Under denne debatten har de rød-grønne partiene brukt fryktelig mye tid på å snakke om Høyre og svart-male vårt alternativ. Det er det ingen grunn til. Statsråd Gjelsvik la i sitt innlegg ut om hvordan vårt alternativ ville vært distriktsfiendtlig. Det er det ikke – tvert imot. Vårt alternativ legger bedre til rette for vekst og verdiskaping i hele landet enn det regjeringspartiene og SV legger opp til. Det aller viktigste vi kan gjøre for å skape vekst og verdier i distriktene, er nemlig å legge til rette for at det skapes flere lønnsomme jobber i privat sektor. God velferd krever høy verdiskaping i privat sektor.

Med stor uro internasjonalt må vi her hjemme også bidra med forutsigbare rammevilkår. Heller enn å stikke kjepper i hjulene for bedriftenes evne til å skape bør vi fjerne unødvendige hindringer på veien for å skape jobber og verdier. Derfor prioriterer Høyre å fjerne regjeringens økning i arbeidsgiveravgiften. Den treffer akkurat de bedriftene som driver innovasjon og utvikling, og den treffer bedrifter i hele Norge. Disse arbeidsplassene trenger vi til det grønne skiftet og det vi skal leve av i framtiden. Men nå sier bl.a. Abelia at økningen i arbeidsgiveravgiften øker sjansen for at arbeidsplasser flyttes ut av landet. Det kommer altså fra en regjering som sier at de er opptatt av norsk eierskap. Høyre stopper også økningen i formuesskatten, som er en skatt på norsk eierskap, og som Senterpartiet skjærmer for de norske distriktsbedriftene.

Samtidig må vi sørge for at vi får flere inn i jobb. Utfordringen nå er ikke mangel på arbeidsplasser, men mangel på hender. Det er 250 000 mennesker som står utenfor arbeid eller utdanning, og de må vi klare å spleise med de ledige jobbene. Vi prioriterer også å gjøre det enklere for voksne å skaffe seg et vitnemål eller et fagbrev.

Der Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV mener at statlige subsidieordninger er det viktigste for en god distriktpolitikk, mener vi at det viktigste er å legge til rette for trygge arbeidsplasser. Vi reduserer skattene for folk og bedrifter som nå opplever høyere priser og en krevende tid, og vi fjerner økningen i arbeidsgiveravgiften, som rett og slett er en skatt for å ha folk i jobb.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Heidi Nordby Lunde (H) [21:33:27]: Jeg er litt imponert over den selvtilfredse tonen særlig regjeringspartiene har i denne debatten. Det å være så selvgod etter ett år i regjering og med de meningsmålingene krever litt mot. Det gjør åpenbart ikke inntrykk når sjefen

for Oslo Børs skriver at regjeringens prosess førte til et større fall på Oslo Børs enn terrorangrep, finanskriser, global, dødelig pandemi og krig i våre nærområder. Nå sier verdens største sjømatbank, DNB, at regjeringens foreslåtte grunnrenteskatt vil gi lavere avkastning, dårligere kapitaltilgang, lavere investeringslyst og ringvirkninger for leverandørindustrien. Ingen politisk risiko her, altså. Likevel kritiserer regjeringspartiene Høyre for at vi ikke gir blind tilslutning til deres forslag. Næringen sier selv at de kan og vil bidra mer til fellesskapet. Det er Høyre for, men ikke på regjeringens nåværende betingelser.

Helsekøene øker, men regjeringen vil ikke bruke kapasitet private kan tilby. Representanten Cecilie Myrseth sa at én sykepleier i det private er én sykepleier mindre i det offentlige. Det viser villfarelsen venstresiden lever i. Helsemyndighetene i Värmland i Sverige har nå inngått et samarbeid med Aleris i Norge, så nå kommer svenske pasienter til Norge for å bli friske, mens syke nordmenn står i en stadig lengre offentlig helsekø. Nå skal også private legekontorer som Dr.Dropin reguleres kraftigere i troen på at sykepleierne vil søke seg til det offentlige. Jeg tipper våre pendlende stortingsrepresentanter snart får tilbud om kaffe eller te av en av dem på flyreisen hjem.

Da Høyre kom inn i regjering, kalte arbeidslivsforskere ordningen med arbeidsavklaringspenger for «et rullebånd ut av arbeidslivet og inn i varig utenforskap». Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har stemt mot alle endringer vi har gjort for å snu rullebåndet så folk får raskere oppfølging og hjelp fra Nav i et målrettet løp med klar sluttdato. Gjennom å fjerne karensåret settes folk nok en gang på et rullebånd ut av arbeidslivet og inn i varig utenforskap. Det er omtrent like sosialt som da regjeringspartiene stemte ned den største sosiale reformen som er lagt fram de siste tiårene, nemlig rusreformen.

Regjeringspartiene sier at budsjettet er stramt. Men det er faktisk ikke strammere enn at de tar seg råd til å betale 1,2 mrd. kr for et ferietillegg til friske, arbeidsføre mennesker som har fått seg ny jobb. Ferietillegget på dagpenger må ikke forveksles med feriepengene til vanlige folk i jobb. For feriepengene er noe arbeidstakere sparer opp til selv gjennom et månedlig tvungent lønnsstrekk. Ferietillegget til arbeidsledige betales via skattededelen av de samme arbeidstakerne, som selv betaler for sine feriepengene, og som nå kjenner at det strammer til. Vi mener faktisk at dette er en feilprioritering.

Statsministeren sa i dag at de har en plan, og at de følger den. Det er nettopp det jeg er redd for – økt politisk risiko, økte helsekøer, rullebånd ut av arbeidslivet og feilprioriteringer av vanlige folks skattepengene.

Trond Helleland (H) [21:36:51]: I denne finansdebatten har det vært nesten like mye snakk om Erna Solbergs busstur til alle landets fylker som det har vært om regjeringens eget budsjettforslag. Det er framstilt som at Erna har vært på en skremmeturné, som da må ha foregått etter at statsbudsjettet ble lagt fram. Vel, jeg deltok på første etappe av bussturneen. Den var 4. august, over to måneder før budsjettet ble lagt fram, og Erna unnagjorde det aller meste av den imponerende turneen landet rundt lenge før statsbudsjettet, tidenes skatteøkingsbudsjett, ble lagt fram. Ernas møte med vanlige folk, næringsliv, frivillighet og helseinstitusjoner, både private og offentlige, var et møte med virkeligheten over hele landet – et land som var fullt av boblende ideer, visjoner og drømmer. Erna lyttet. Hun skremmer ingen, bortsett fra regjeringen og deres våpendragere her på huset, som naturlig nok er litt skremt. Men jeg ville anbefale fokusering på eget budsjett og egen politikk, det vil kanskje hjelpe. Det er i hvert fall liten nytte i å skremme med Erna. Det virker ikke som velgerne er skremt.

Vi har lagt fram vårt alternative budsjett, og vi har klart å sette sammen en veipakke. Det klarte jo ikke regjeringen. Det er ganske utrolig at selv ikke det prosjektet som er fullstendig gryteklart, som har alt på plass, nemlig den helt nødvendige doblingen av Oslofjordtunnelen – der det er ulykker, trafikkstans osv. nesten daglig – skal settes i gang neste år. Det er ikke ett nytt riksveiprojekt som skal settes i gang neste år. Ja, jeg er klar over at det er inflasjon, rentepress osv., men en transportminister som klarer å levere et transportbudsjett uten nye tiltak, må jo være fullstendig handlingslammet.

Jeg er glad for at samferdselsministeren ikke har fått gjennomslag for sitt hovedprosjekt, nemlig å stoppe Ringeriksbanen, splitte Ringeriksbanen mellom vei og bane. Der har SV satt foten ned og fått fram et godt forslag som går på at vi ikke skal splitte prosjektet. Det er den gode delen av forslaget. Den dårlige delen, som Finansdepartementet antakelig har fått inn, er at en skal vurdere framdrift og økonomisk bæreevne fram mot neste NTP. Vel, den økonomiske bærekraften er at Nye veier har spart 6 mrd. kr på prosjektet, og framdriften ligger i dagens NTP, og derfor er det ingen grunn til å utsette dette til neste NTP.

Ola Elvestuen (V) [21:40:10]: Jeg og mange andre, også her, deltok under klimaforhandlingene i Sharm el-Sheikh nå i høst, COP 27. Der hadde vi en klima- og miljøminister fra Norge som var offensiv og sa de riktige tingene. Nå trenger budsjettet å vise at man også gjør det man sier, og det gjør definitivt ikke dette budsjettet. Det viktigste vedtaket fra klimaforhandlingene denne gangen var at vi opprettholder målet om 1,5 grader, og da må vi føre en politikk for å nå det målet. Men det re-

gjeringen gjør – og det er etter avtalen med SV – er at man gjør fossile drivstoff billigere. Man gjør det sånn at elbilfordelene nå nærmest er borte. Heldigvis kom ikke dette flertallet før ved siste valg. Vi har klart å beholde disse elbilfordelene de siste åtte årene, fra 2013, sånn at vi har fått en så stor endring som vi har, og vi kan håpe at teknologiutviklingen har gått langt nok til at det salget vi har, videreføres. Man fjerner satsinger på enøktiltak i forliket og avvikler grunnavgiften. Jeg lurer nesten på hvor disse forslagene kom fra.

Skal vi nå 1,5-gradersmålet, må vi ikke bare se på forbruket, vi må også se på produksjonen av olje og gass. Det er bra at SV har fått til at 26. konsesjonsrunde ikke gjennomføres, men effekten av det avhenger av om tildelingen i forhåndsdefinerte områder også endres. Eller fortsetter den som før? Og har vi nå en garanti for at den ikke blir utvidet til neste år, sånn som den er blitt tidligere?

Det som må og vil drive vår klimapolitikk framover, er klimaavtalen med EU. I henhold til den skal vi ned på 23,4 millioner tonn til neste år innenfor transport, byggebransjen og landbruket. Det er ingenting i denne avtalen som tyder på at vi kommer til å nå det målet.

Enda verre er det at den stiller krav til at vi skal få ned utslipp fra endret arealbruk, med 6,9 millioner tonn hvert år, og det er ingen tiltak i denne enigheten når det gjelder natur. Man har riktignok fått tilbake noen midler på frivillig skogvern, så der er det bare litt reduksjon til neste år, men akkurat når det gjelder naturdelen i budsjettet, er det kutt på kutt i nesten hver eneste budsjettpost. Det er virkelig dårlig når det gjelder natur.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [21:43:32]: Usikkerhet, krevende tider – det er ord som er brukt av mange her i dag. Landet befinner seg i et ukjent landskap hvor det å legge fram et budsjett er som å bevege seg når tåken ligger lavt. Regjeringen har derfor måttet legge fram et budsjett som billedlig sett ikke akkurat har vært tilpasset turistforeningens trygge, oppmerkede stier. Til det er terrenget for uoversiktlig.

Isteden har man måttet legge fram et budsjett for å sikre land og folk best mulig. Folk opplever trangere økonomiske tider. Prisstigningen har vært høy, men samtidig lavere enn i sammenliknbare land.

Folk og næringsliv har høy gjeld etter mange år med økonomisk vekst og lav ledighet. Det har derfor vært et viktig mål for regjeringen å unngå en rentespiral ute av kontroll. Derfor, og for å sikre velferden, har man lagt fram et stramt budsjett for å sikre trygg økonomisk styring, der vi legger opp til omfordeling fra næringer som har tjent gode penger både på grunn av situasjonen vi er i, som kraftnæringen, og på bruk av våre felles naturressurser, som oppdrettsnæringen, og til dem som trenger det mest.

Høyre snakker ofte og mye om næringsliv, og da er det interessant å se hva partiet faktisk selv gjør når de må gjøre sine prioriteringer. Under Solberg-regjeringen økte grensehandelen dramatisk, bl.a. på grunn av økt sukkeravgift. Pandemien som ga perioder med stengte grenser, ga oss ny innsikt i hvor omfattende handelslekkasjen til Sverige faktisk er. I denne perioden fikk vi vekst i innenlandsk produksjon og konsum av mat og drikke, noe som igjen ga økt verdiskaping og flere arbeidsplasser, bl.a. innenfor varehandelen og næringsmiddelindustrien i Østfold. Etter at grensene åpnet, har grensehandelen igjen nærmet seg nivået den var på før pandemien.

Da er det oppsiktsvekkende at Høyre i sitt budsjett for neste år på nytt stimulerer til økt grensehandel gjennom kraftige avgiftsøkninger på mat og drivstoff. Høyre vil innføre en ny emballasjeavgift på 0,5 mrd. kr på melk og kakaoprodukter. I tillegg vil de innføre CO₂-avgift på landbruk på 450 mill. kr, noe som også vil gi dyrere mat for forbrukerne.

Høyre øker også drivstoffavgiftene med 3 mrd. kr, der regjeringen tilsvarende kutter 1,8 mrd. kr.

De grepene Høyre tar i sitt budsjettoplegg, er en oppskrift på svekket konkurransevne for norsk matindustri og for varehandelen. Det er dårlig forbrukerpolitikk, og det er dårlig næringslivspolitik. Ikke nok med at dette øker folks levekostnader – det er alvorlig nok i Østfold, der mange har lave inntekter – men i tillegg rammes Østfold dobbelt fordi Høyres politikk også tar arbeidsplasser og svekker verdiskapingen.

Heldigvis skjer ingenting av dette nå, siden det er Senterpartiet og Arbeiderpartiet som styrer, sammen med SV. Men det bør være et kraftig varsko til dem som tror Høyre sitter med de beste svarene på hvordan landet bør styres i en krevende tid.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [21:46:38]: Betyr det egentlig noe hvem som styrer Norge? Får det egentlig noen reelle konsekvenser for folks liv? Jeg tenkte jeg skulle ta stortingsalen med på en kort reise gjennom min egen valgkrets, Hedmark, for å illustrere at ja, det betyr i høyeste grad noe.

Vi kan starte i Engerdal. I fjor sommer besøkte jeg et par som bor der. De var flittige og drev med både hjorteoppdrett og turisme. I tillegg hadde de en fosterdatter som hadde epilepsi. Det sier seg selv hvor kritisk det var for dem at det verken var bredbånd eller stabil mobildekning i det området der de bodde i Engerdal. Jeg sa til dem da at hvis vi ikke får ordnet opp i dette hvis vi kommer i regjering, hvis det ikke kommer bredbånd til Engerdal, har vi feilet betydelig. Derfor er det fantastisk å vite at det nå blir bygd ut bredbånd i Engerdal, som et re-

sultat av kloke lokale folkevalgte og at det er statlige midler til nettopp å bygge ut bredbånd.

I Follidal ligger det en elv som heter Folla, som har vært sterkt forurenset. For 20 år siden ble staten pålagt å rydde opp i dette. Ingenting skjedde, inntil vi fikk en ny regjering. Etter 20 år er vi endelig i gang. Nå skal elven reddes, det skal ryddes opp i forurensning staten har hatt ansvar for.

I Våler har Forestia over mange år hatt store planer om å investere i topp moderne teknologi for rensing og gjenbruk av materialer. Jeg har vært i debatt med en representant fra Høyre som har sagt at jo, dette er et kjempebra prosjekt og vi heier på det – men det kom aldri noen nødvendige investeringsmidler. Nå kommer det. Prosjektet lar seg gjøre.

I store deler av Hedmark er det selvsagt avgjørende viktig at vi kan bruke utmarksressursene, til beiting, til jakt, til tur og glede. Over mange år har det vært stor fortvilelse over rovdyrpolitikken som har vært ført, mens nå er konfliktnivået dempet og frustrasjonen langt mindre. Hvorfor det? Jo, fordi vi har en ny rovdyrpolitikk.

Over nær sagt hele Hedmark er jordbruket og næringsmiddelindustrien en av de største sektorene for arbeidsplasser. I vinter var det stor bekymring. Mange gårdbrukere hadde meldt inn dyrene til slakt fordi man ikke trodde at man skulle klare å takle det økte kostnadsnivået, som i stor grad skyldes internasjonale forhold. Men vi fikk det største jordbruksoppgjøret som noen gang er gitt, og heldigvis vil de aller fleste gå videre med driften. Det er helt, helt avgjørende for lokalsamfunnene i Hedmark.

Heidi Greni (Sp) [21:49:57]: I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast en ny kurs der distriktspolitikken skal fornyes og forsterkes. Vi skal snu befolkningsnedgang til befolkningsvekst, noe som også vil avhjelpe presset på byene. Heldigvis har vi, selv innenfor et nøkternt budsjett, greid å prioritere en kraftfull satsing på Distrikts-Norge.

Punktene i plattformen innfris ett for ett. Arbeidet med bygdevekstavtaler er igangsatt. Fem pilotprosjekt, to i Trøndelag og tre i Finnmark, ble fordelt i forrige uke. Neste år styrker vi bygdevekstavtalene med nye 15 mill. kr. Bygdevekstavtaler er et nytt distriktspolitisk virkemiddel som skal bidra til bosetting, tilgang på kompetanse og framtidsrettet næringsutvikling i distriktskommunene.

Regjeringen vil styrke utdanningstilbudet i distriktene. Studietilbudet på Nesna er et godt eksempel på det. Der Erna la ned, vil vi heller utvikle studiestedet. Desentralisert utdanning er avgjørende for å sikre tilstrekkelig lærerkompetanse i denne regionen, og det gjelder også mange andre regioner i landet. Regjeringen sørger for

økt borteboerstipend. Det gjør at ulempen med å måtte flytte på hybel blir mindre. Dette er nok et eksempel på et viktig distriktspolitisk tiltak.

Det meste av transporten går på veinettet. Det er fordi folk i store deler av landet er helt avhengig av bil for å komme seg fram. Regjeringen vil derfor redusere vei-bruksavgiften med samlet 1,88 mrd. kr. Når vi trekker fra økt CO₂-avgift, betyr det 620 mill. kr i sparte utgifter på drivstoff. Dette er viktig for folk i distriktene som ikke har noe alternativ til bil.

Vi har styrket jordbruket med et helt nødvendig løft i jordbruksoppkjøret og legger til rette for fortsatt produksjon av trygg norsk mat. Vi reduserer i tillegg pumpeprisen på anleggsgjerdiesel. Det betyr mye både for landbruket og ikke minst for anleggsbransjen.

Budsjettet følger også opp bredbåndsatsingen som ble lansert i Hurdalsplattformen. Vi vil gjøre tilgangen til høyhastighetsinternett til en rettighet på lik linje med strøm.

Ferjesatsingen fortsetter i statsbudsjettet, med 420 mill. kr til gratis eller billigere ferjer.

Hva hadde vært alternativet? For oss som er glad i levende lokalsamfunn i hele landet, er Høyres budsjett ganske skremmende. Hva gjør Høyre? De fjerner grunnskoletillegget, kutter i bredbåndutbyggingen, fjerner bygdevekstavtalene, fjerner alt som heter gratis ferje, innfører dyrere drivstoff, fjerner gratis barnehage i Finnmark. I det hele tatt er alle distriktspolitiske tiltak borte.

Denne listen er mye lengre, men taletiden min er ikke det, så derfor sier jeg tusen takk.

Mahmoud Farahmand (H) [21:53:14]: Vi står overfor store utfordringer. Putins blodige krig i Ukraina og etterdønningene etter koronapandemien sender prisene på varer og tjenester til himmels. For å komme oss gjennom denne krisen må vi prioritere det viktigste først. Så langt er vi enige.

I den krevende tiden vi går i møte, er det viktig for oss i Høyre å sikre folks privatøkonomi og jobber, sikre lokalsamfunnene og tryggheten i samfunnet vårt. Det er derfor vi også prioriterer lavere skatt på vanlige inntekter og øker barnetrygden. Det vil gjøre at enkeltindivider og familier får større økonomisk handlingsrom, og med vårt opplegg ville det bli enklere for dem å betale regningene sine.

De fleste i Norge lever av jobben sin. Derfor har det også vært viktig å sikre at mennesker som kan og vil jobbe, får muligheten til det. At mennesker har en trygg og god jobb å gå til, er viktig for samfunnet, men det er aller viktigst for enkeltindividet. Da må vi også ha et næringsliv som er i stand til å ta imot den arbeidskraften.

I nuet har vi rekordlav arbeidsledighet, og det har inntil våren 2022 vært en viss positivisme i næringslivet.

Dette ser ut til å ha endret seg radikalt. I NHOs temperaturmåling fra oktober kom det klart fram at samtlige bransjer har mistet framtidstroen. Næringslivet gir klart uttrykk for pessimisme. Etter at dette statsbudsjettet ble lagt fram av regjeringen, har det neppe endret seg til det positive.

Under høringen i finanskomiteen tidligere i høst ga så å si samtlige som deltok i høringen, klart uttrykk for at de store og plutselige skatteendringene ikke er godt nok utredet, og at de røkter ved forutsigbarheten i det norske skatte- og avgiftssystemet. Noen dager etter høringen var LOs sjefsøkonom på Politisk kvarter på NRK og ga uttrykk for at regjeringens brå endring av arbeidsgiveravgiften var en direkte innblanding i lønnsdannelsen i Norge. Han sa det tydelig – med veldig milde ordvalg, men budskapet var tydelig.

For å korrigere noen av disse brå endringene har vi i Høyre fjernet hele økningen i arbeidsgiveravgiften i vårt alternativ – dette fordi vi ønsker å legge til rette for flere jobber i privat næringsliv.

Regjeringens økning i arbeidsgiveravgiften er en særskatt på kompetansearbeidsplasser, og i motsetning til det enkelte måtte tro, rammer denne særskatten distriktene like hardt som byene. Det finnes også kompetansearbeidsplasser i distriktene, selv om mange ikke tror det. Dette bidrar også til å forringe norsk industri og næringslivs konkurransevne i internasjonal konkurranse.

Vi er kanskje ikke like opptatt som andre partier av å konkurrere med private aktører om å kjøpe diverse eiendommer rundt omkring i landet, men til gjengjeld er det viktig for oss å skape forutsigbarhet og gode vilkår for norsk næringsliv i hele landet.

Representanten Nikolai Astrup nevnte i sitt innlegg tidligere i kveld at kunnskap, kapital og kraft var de tre tingene som måtte til for å forberede Norge for fremtiden. Jeg kunne ikke vært mer enig. Dessverre påvirker regjeringens statsbudsjett alle disse punktene på en negativ måte.

Peter Frølich (H) [21:56:27]: Jeg har lyst til å starte med å gratulere regjeringspartiene og forhandlerne med å ha blitt enige. Vi i Høyre vet alt om at det er en vanskelig prosess, og det er ikke alltid resultatet er både lett å svelge og lett å stå i. Vi skal være fair nok til å si at det selvfølgelig er mye i dette statsbudsjettet som er positivt, både for landet og for mange steder lokalt rundt omkring i kongeriket.

Jeg tror også regjeringspartiene må være fair nok til å si at etter alle disse årene med mange valgløfter og mange forslag i denne salen, var det kanskje ikke så lett å gjennomføre i praksis. Vi vet alle at det er krig og krise i verden, det vet velgerne også, men jeg tror omfanget av

overbudspolitikken som har vært de siste årene, har gjort at fallhøyden har blitt veldig stor. Jeg tror lærdommen etter hvert får være at jo høyere man går på banen, jo lavere faller man.

Det er klart at dette statsbudsjettet vi nå står igjen med, vil gi høyere skatt for veldig mange. Vi har ikke fått finregnet helt på tallene, men vi tror det er rundt 35 pst. i Norge som altså får mer inntektsskatt, mer formuesskatt, mer utbytteskatt eller litt av alt. Da er det litt interessant å se hvordan regjeringens partiene går det i møte. Alle skjønner at alle må bidra litt mer i en tid som dette, men i stedet for å appellere til å dra i samme retning, holder man på med en retorikk som i stadig større grad deler Norge inn i to leirer. Man har nærmest de «uvanlige» folkene som nå må bidra mer, i én gruppe, og så har man vanlige folk i en annen gruppe. Det er den moderate varianten. Den litt mer ytterliggående eller ekstreme retorikken går på å bruke skjellsord som «baroner», «fyrster», «rikinger» og hva man nå bruker. Det tror jeg er en helt genuint uheldig utvikling.

Det skjer samtidig som offentlig sektor utvides, uten at de også blir bedt om å slanke seg. Man ber private aktører som har bidratt godt inn i velferdssystemet vårt, mer eller mindre om å ryke og reise. De avvikles sektor for sektor, punkt for punkt. Selv innen rusomsorgen ønsker man ikke at de skal være med på laget.

Vi befinner oss i en tid med VM, og da vil jeg reflektere litt rundt dette med lagånd. Hvor er lagånden i det prosjektet regjeringen legger opp til nå? Hvor er takken til dem som bidrar? Hvor er forsøkene på å forene offentlig og privat sektor, på å dra i samme retning? Jeg tror egentlig ikke at det er tallene i dette budsjettet som er det største problemet, for skatt kan alltid reduseres – og tro meg, det skal vi gjøre. Problemet er talene rundt dette budsjettet. Det er de som splitter, og det er det jeg tror velgerne reagerer på nå.

Roy Steffensen (FrP) [21:59:40]: Nå går vi snart inn i den trettende timen med debatt, så jeg tenkte å ta opp tradisjonen fra Martin Kolberg om å ha et harmdirrende innlegg om ideologiske forskjeller for å få flere folk til å tegne seg. Men siden forrige taler sa at han mente vi burde roe ned språkbruken, skal jeg heller nøye meg med to spørsmål.

På flysmart24.no har de i dag henvendt seg til Finansdepartementet og spurt hvordan den nye flypassasjeravgiften vil slå inn, og hvilken dato den skal virke fra, men Finansdepartementet har sagt at dette kan de ikke kommentere, det må Stortinget håndtere, siden det er Stortinget som har framforhandlet et forlik. Jeg håper at noen av dem som har sittet og forhandlet, eller noen fra regjeringens partiene, kan svare på hvilken dato den avgiften skal gjelde fra, hvilket beløp det skal være, og om den

vil ha effekt på billetter som allerede er kjøpt og betalt, men som er gjeldende fra 1. januar. Det er svar som jeg mener flypassasjerer som nå skal ut og reise, bør kunne få når det er framforhandlet et forlik.

Det neste gjelder fastprisavtaler på strøm. Representanten Limi utfordret Arbeiderpartiet i replikkvekslingen på om det nå kommer fastprisavtaler på strøm. Det ble garantert at det skulle komme, og man så for seg at det skulle være avtaler på mellom 70 øre og 100 øre, og at de skulle være gjeldende fra 1. januar. Foreløpig ser vi veldig lite til de avtalene. Isteden ser vi at strømprisene nå begynner å stige igjen, og strømprisene stiger også i nord. Næringsministeren var på vegne av regjeringen for en snau måned siden ute og sa at hvis det ikke kommer på plass fastprisavtaler, er regjeringen nødt til å iverksette kraftfulle tiltak for å få fikset dette, eller så må strømtøtteordningen for bedrifter vurderes videre. Jeg håper at noen fra regjeringens partiene kan komme opp hit og forklare hva som nå gjøres i forbindelse med strømprisene, og spesielt med situasjonen i nord. Kommer det nå noen kraftfulle tiltak for å få fastprisavtaler på mellom 70 øre og 100 øre? Hvis det ikke kommer, kommer det andre tiltak som vil avdempe konsekvensene for næringslivet og strømprisene, eller blir det planlagt å forlenge strømtøtteordningen?

Det hadde vært veldig fint om noen fra regjeringens partiene kunne svare på disse spørsmålene.

Ove Trellevik (H) [22:02:33]: Bygdevekstavtalar, meir stat, meir stat, meir stat – det skal redda kysten og folket i distrikta. Det er samtidig som hundrevis, kanskje tusen, vert oppsagde i havbruksnæringa, i verdikjeda til havbruksnæringa, hos underleverandørane. Det er tragisk, det er trist, det som skjer.

I dag, då me diskuterte høgprisbidraget, sa Støre at han hadde lytta til innspela, og difor var høgprisbidraget justert frå å vera timesbasert til eit månadleg gjennomsnitt. Det er eigentleg eit godt stykke arbeid. Det er éin milliard mindre i inntekter, men desto betre for satsinga på fornybar kraft. Men om Støre meiner alvor med å lytta, burde han ta med seg høyringsinnspelen til DNB frå i går, verdas største bank som finansierer havbruksnæringa. Han burde eigentleg skrota heile høyringsbrevet før denne skatten vert gjeldande, frå 1. januar. Om regjeringa verkeleg meiner at dei skal lytta, bør dei i alle fall lytta til høyringsinnspelen frå DNB.

Bygdevekst, gratis ferje – Hans Inge Myrvold var imponert over at ein no hadde fått gratis ferje. Eg òg er øybuar. Eg har ikkje gratis ferje, men eg har fått bru, og det unner eg alle å få. Kva skjedde då me fekk gratis ferje frå kommunen min og inn til Bergen? Dei som budde på øyane i midten, kom ikkje med. Det var fullt av tyske busbilar og franskmenn. Det var ikkje plass til folk frå øyane.

Dei kom seg ikkje på arbeid. Fylket måtte gripa inn mot politikken til staten og regjeringa. Det fungerer ikkje i praksis. Sånn var det; dette er gratis ferje. Det verkar rett og slett mot sin hensikt mange plassar.

Me høyrer i dag at det er omsut for dei aller svakaste, og det varmar hjartet mitt. SV og regjeringa har prioritert dei svakaste. Det set eg pris på. Raudt er ikkje heilt einig i at dei svakaste er prioriterte, men eg håpar det som vert gjort, verkar. Eg har òg omsut for dei svakaste. I Solberg-regjeringa si tid halverte me antalet bustadlause på åtte år – me halverte det. Det vart laga ein handlingsplan på regjeringnivå og kommunenivå. Handlingsrommet til kommunane vart auka, mens det no, når me ser prisveksten, vert eit stort gap mellom deflatoren som me fekk i kommuneproposisjonen i sommar, og inntektene til kommunane.

Eg får håpa me klarar å fokusera på dei aller svakaste. Solberg-regjeringa gjorde ein kjempejobb. Dei jobba målretta med bustøtte til dei svakaste, og me skaffa oss meir kunnskap om dette emnet. Regjeringa har mykje å følgja opp.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [22:05:51]: Mari Ween fikk som heltidsstudent kronisk blodkreft. Da hadde hun 98 000 kr på BSU og noen tusen kroner på sparekonto. Med det oversteg hun formuesgrensen på 100 000 kr for å få gratis rettshjelp, selv om inntekten hennes egentlig var så lav at hun kvalifiserte. Nav ville ikke gi henne arbeidsavklaringspenger fordi de mente hun hadde rett på støtte fra Lånecassen. Lånecassen ville ikke gi støtte fordi de mente hun hadde rett på ytelse fra Nav. Heldigvis fikk Mari hjelp av Kreftforeningens jurister til å få det hun hadde krav på.

Vi kan ikke ha et system der vi belager oss på at mennesker som trenger hjelp, må få det fra frivillige advokater og studenter. Hvis vi sammenligner med andre nordiske land, ligger vi langt bak. I 2021 hadde vi en retts-hjelpsordning som kun dekket 9 pst. av befolkningen, mens i naboland som Danmark og Sverige er godt over 40 pst. av befolkningen innenfor en fri rettshjelpsordning.

Derfor var det viktig for SV å sikre at inntektsgrensen økes. På ett år økte vi inntektsgrensen med 74 000 kr. Det er det største løftet fra ett år til et annet. Denne veksten fortsetter vi i dette budsjettet, med å bevilge 50 friske millioner til å øke inntekts- og formuesgrensen. Det er viktig, for i perioden 2009 til 2021 råtnet ordningen på rot. I hele tolv år fikk stadig færre rett til gratis rettshjelp. Å styrke ordningen for fri rettshjelp er spesielt viktig når alt blir dyrere, for om man må prioritere mellom varme i leiligheten eller advokat, velger folk varme. Dersom man må velge mellom å betale husleien eller få hjelp til å løse et juridisk problem, velger folk

husleie. Det gir brutale utslag. En mor fortalte sin historie til TV 2, en mor som ikke får treffe datteren sin. Hun tjente akkurat mer enn inntektskravet, tok opp forbrukslån for å kunne dekke advokat, men oppdaget fort at det ble for dyrt å bære den kostnaden. Jeg måtte gi avkall på datteren min, sier kvinnen til TV 2. Sånn skal vi ikke ha det.

Derfor er vi i SV stolte over at vi igjen får til en kraftig satsing på fri rettshjelp. I tillegg kommer forslaget til en ny rettshjelplov til Stortinget våren 2023. Da får vi anledning til å tette hull i loven og sørge for at folk får hjelp til å håndheve rettighetene sine.

Regjeringen la i sitt forslag til statsbudsjett opp til å kutte i salæret til tolker i domstolen, og jeg er glad for å kunne si at dette kuttet ikke blir noe av. Det er viktig for rettsikkerheten til dem som trenger tolk i møtet med rettsstaten, og det er avgjørende for å sikre et profesjonelt tolkemiljø.

Det er selvsagt veldig mye mer vi har lyst å få til på justisbudsjettet. Det beste budsjettet, SVs økonomiske statsbudsjett, blir dessverre stemt ned, men gjennom forhandlingene har vi vist at vi har klart å styrke rettsikkerheten for dem som trenger det aller mest i en krevende tid.

Himanshu Gulati (FrP) [22:09:03]: Noe av det flotte med landet vårt er at vi har relativt små sosiale forskjeller. Her betyr størrelsen på lommeboka mindre enn det gjør de fleste steder i verden når det gjelder hva slags tjenester man kan benytte seg av, hvilke skoler man kan gå på, og hva slags tilbud man kan benytte seg av. Det regjeringen nå gjør, er å øke de sosiale forskjellene. Lommeboka blir igjen innført som et kriterium for hva slags tilbud og tjenester man kan benytte seg av i samfunnet. Hvem er det som kan dra på private sykehus og private klinikker og gå foran den offentlige sykehuskøen når fritt behandlingsvalg nå legges ned? Det er i hvert fall ikke de 750 ruspasientene som har benyttet seg av fritt behandlingsvalg i år. Det er heller ikke de med vanlig inntekt som nå føler at økonomien blir trangere. Det er de rikeste. De vil fortsatt kunne benytte seg av private klinikker, mens vanlige folk, som har fått dette subsidiert når det har vært lange køer og dårlig tilbud hos det offentlige, ikke lenger får dette tilbudet.

Det samme ser vi på andre områder, f.eks. når det gjelder friskoler og privatskoler, som får en rekke kutt i dette budsjettet, og som også har fått en rekke innstramninger av flertallet i løpet av det året som har gått. Hvem er det som kan gå på privatskoler når denne regjeringen gjør det vanskeligere å opprette friskoler, som er offentlig subsidierte privatskoler med tilbud det offentlige ikke har, som idrettsskoler og yrkesfagskoler? Jo, det blir de med best råd, de med de rikeste foreldrene. De so-

siale forskjellene øker altså ved at de tilbudene som det offentlige har subsidiert for at man skulle ha mulighet til å benytte seg av dem – private sykehusklinikker og private skoler – fjernes. Da er det dem med størst lommebok som står igjen som vinnerne, og som fortsatt får denne valgfriheten og muligheten framover. Dette er med på å øke de sosiale forskjellene, og det er å ta landet i feil retning.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [22:11:18]: «Et budsjett for trygghet og rettferdig fordeling» var overskriften finansministeren valgte da han la fram budsjettforslaget den 6. oktober. Nå, snaut to måneder senere, er det om mulig enda viktigere å holde fast på disse prioriteringene for å komme trygt gjennom den krisen vi nå står midt oppi.

Det er mange som sliter økonomisk. De siste årene har vi også sett en dramatisk utvikling mot et Norge med stadig større forskjeller mellom folk og mellom regioner. Hovedmålet med budsjettet som regjeringen har lagt fram, er å bidra til å få kontroll på den kraftige prisveksten, skape trygghet rundt folks økonomi og arbeidsplasser og utjevne de sosiale og geografiske forskjellene. For oss i Senterpartiet har det vært viktig å sikre trygghet for folk gjennom å beskytte lommeboka mot økte levekostnader. Mange opplever tøffe tider. Prisstigning rammer dem som har minst, økt rente rammer dem som har mest presset økonomi – derfor er det også mye god omfordeling i trygg økonomisk styring.

Derfor er jeg lettet og glad for at vi denne uken fikk på plass en budsjettavtale som sikrer flertall for et historisk omfordelende budsjett – en budsjettavtale som viser at stortingsflertallet også har tatt inn over seg utviklingen gjennom høsten og forsterket den sosiale omfordelingen, gjennom bl.a. å øke bostøtten, barnetrygden og minstepensjonen for enslige pensjonister.

Budsjettet er ikke bare omfordelende; det er også stramt og ansvarlig. I en situasjon da det å bruke enda mer penger vil forsterke problemene vi gjerne vil løse, kan ikke staten kompensere for alle økte utgifter. Da må vi gjøre det som er rett, for trår vi feil, kan vondt blir verre.

Alt kan ikke løses med politikk, og det er i hvert fall åpenbart at et så stramt budsjett som dette ikke kan løse alle utfordringer i det norske samfunnet. Vi må derfor forberede oss på at vi står overfor krevende tider – tider som vil kreve mye av oss, både som enkeltpersoner og som samfunn. Men vi er tross alt privilegerte. Vi er privilegerte som har en nasjonal økonomi som kan brukes til å avrunde de skarpe kantene av krisen, for folk og for næringsliv. Tiden framover vil likevel bli krevende for oss, som for alle andre folk i Europa og resten av verden.

I tråd med budsjettforslaget som finansministeren la fram den 6. oktober, danner regjeringen og SV i dag

flertall for et budsjett for trygghet og mer rettferdig fordeling, et budsjett som vil sikre at flere mennesker kan føle seg trygge på at de kommer seg godt gjennom vinteren som står for døren.

Turid Kristensen (H) [22:14:13]: Dette har vært en ganske god debatt på mange måter, men jeg synes også det har vært en ganske underlig debatt. Det har vært en del uttalelser her som jeg har stusset veldig på. Enkelte representanter har påpekt at opposisjonen i tiden før dagens debatt har kritisert regjeringens budsjetter. Jeg vet ikke helt hva posisjonspartiene hadde forestilt seg – at vi skulle stått på geledd og applaudert og vært helt enige? Det er klart vi er uenige om en del ting, og kritikk er da en bit av det, men hvis man har hørt etter, ville man også ha hørt at man har vært enig om en del ting og gitt kreditt for en del ting, også her i dag, når det gjelder den budsjettenigheten som har blitt oppnådd. Det må også sies at posisjonen i hvert fall har klart å ta igjen her i dag når det gjelder andelen kritikk av andre partiers budsjetter.

Det har også vært en del som har fått meg til å smile litt, og noe av det som fikk meg til å trekke alle bredest på smilebåndet, var påstanden fra Arbeiderpartiets Rune Støstad om at Høyres budsjett var en blåkopi av Arbeiderpartiets budsjett. Jeg har lyst til å låne ordene til en tidligere kollega her på Stortinget, Stefan Heggelund, som sa: Hvor høy går det an å bli på seg selv? For hvem vil egentlig ligne på Arbeiderpartiet?

Vi er nok ikke uenig med Arbeiderpartiet i alt, men dette synes jeg er underlig. Jeg vil anbefale representanten Støstad å lese Høyres alternative budsjett én gang til, for en blåkopi er det i hvert fall ikke.

Så har jeg lyst til å kommentere det som veldig mange andre også har vært inne på, og det er påstanden om at Erna Solberg og vi i Høyre har vært rundt på en skremselsturné. Som representanten Trond Helleland ganske riktig påpekte, var denne turneen i all hovedsak avsluttet lenge før budsjettet ble lagt fram, i alle fall et par uker før. Jeg vet ikke helt hvilken spinndoktor eller floskelmaskin som har kommet opp med det begrepet, men jeg merket meg under valgkampen hvordan dagens finansminister Vedum stadig var på tur rundt i Norge og fortalte i avisoppslag etter avisoppslag hvor viktig det var å reise rundt, snakke med folk og lytte. Vi kunne stadig både se og høre dagens finansminister, med smilet og latteren som satt løst og med kaffekoppen i hånden. Han malte riktignok med ganske bred pensel om alt som skulle reverseres bare han kom i regjering, men det er greit, politisk uenighet er en grei ting. Jeg tror imidlertid at den gangen partileder Vedum også lyttet til folk. Det er det jeg gjør når jeg reiser rundt. Det vet jeg at mine kollegaer i Høyre gjør når de reiser rundt, og det vet jeg

at også Erna har gjort når hun har reist rundt. Så til dem som har kalt dette en skremselbussturné, vil jeg si at det nok har vært mer av en lytteturné enn en skremselsturné. Det er kanskje flere som burde reise rundt litt mer og snakke med folk, som Erna Solberg har gjort. Det gir oss i hvert fall gode innspill til vår politikk.

Geir Inge Lien (Sp) [22:17:30]: I statsbudsjettet løyver regjeringa store summer til gratis ferje, bl.a. til ferjesamband i Møre og Romsdal. For Møre og Romsdal betyr gratis ferje for ferjesamband under 100 000 reisande at det no vert gratis ferje til Smøla, Aukra og Misund, øyer med sterk næringsvekst. Samtidig vert det sterkt reduserte prisar på dei resterande ferjesambanda.

Med dette er løftet regjeringa gav i Hurdalsplattforma, oppfylt. Senterpartiet har i mange år jobba for gratis ferje. No er vi i regjering, og vi vil oppfylle – og vi har oppfylt – løftet. I Høgres forslag til statsbudsjett er satsinga på gratis ferje i Møre og Romsdal og resten av landet fjerna.

Gratis ferje er viktig for folk og bedrifter. Med gratis ferje kuttar vi kostnadene. Det vil gjere det billigare å bu og billigare å drive bedrifter i øysamfunna våre i Møre og Romsdal og i landet elles.

Dette er ein gledesdag. Etter lang tids kamp kan vi no òg slå fast at Stad skipstunnel skal byggjast. Det er ein stor siger for kysten. Bygginga av Stad skipstunnel er eit godt miljøprosjekt, ettersom båtane kan oppretthalde drifta i staden for å ligge og vente på godt vær. Det er eit prosjekt som gjev store innsparingar for båttrafikken. Dermed kan vi òg lykkast med å flytte meir gods over på kjøp. Ikkje minst bidreg Stad skipstunnel til tryggleik for alle som reiser langs kysten.

I statsbudsjettet føreslår regjeringa å redusere avgifta på diesel, bensin og mineralolje. Dette er Høgre òg ueinig i. Det betyr at med Høgre ville vi fått dyrare drivstoff for folk og for næringslivet vårt. Pumpeprisane på ei typisk dieselblanding ville ha auka med ca. 80 øre, og for anleggsgas ville det ha auka med ca. 1 kr og 45 øre. Det ville ha betydd ein stor auke i kostnadene for næringslivet, særleg for anleggsbransjen. Vi vil gjere situasjonen lettare for dei som er næringsdrivande og driv i bransjen. Difor har vi lagt inn over ein ekstra drivstoffmilliard for å lette på kostnadene, og for å få meir pengar og fleire meter veg bygde.

Heldigvis styrer vi dette, og vi er opptekne av ikkje å auke avgiftene, slik som Høgre har gjort her.

Marius Arion Nilsen (FrP) [22:20:38]: Vi lever i en urolig tid, og i dag har politikere fra alle partier og i alle farger talt varmt om sine hjertesaker og angrepet andre partiers prioritering. Det er det vi gjør i et velfungerende demokrati.

Først og fremst er det bra at statsbudsjettet er landet. Det er bra at man har kommet til enighet, men det er synd at det går feil vei på veldig mange områder sett fra vårt synspunkt – og mange andres, ifølge meningsmålinger.

Det er sagt at regjeringen har som ambisjon å gå ut av krisen med lavest ledighet i Europa. Tilsvarende er blitt sagt i en tidligere krise av en annen regjering. Da er det rart at man fører en politikk som virker mot den hensikten, der man stikker kjepper i hjulene for næringslivet, man øker utbyttebeskatningen, man øker formuesbeskatningen, og man gjør det vanskelig å drive næringsliv i Norge med norsk eierskap.

Man har økt skattene vesentlig mer enn høyre regjeringen, med Fremskrittspartiet og Høyre i spissen, klarte å kutte på åtte år, og man har hatt skatteøkninger som stikker kjepper i hjulene for nye arbeidsplasser. Det er det siste man trenger når man går inn i en krise, og etter at man har vært gjennom en koronapandemi.

Det som også er veldig spesielt, er krigen mot private. Det er tidligere nevnt fra andre partier at private initiativer burde vært heiet fram. Privat næringsliv og private bidrag til forskjellige sektorer burde vært applaudert, men det erfarer man ikke med denne regjeringen. Det er veldig synd, og det er lov å håpe at man kontrer på det.

Jeg var på oljekonferanse med Equinor for et par dager siden sammen med olje- og energiministeren, der han irretesatte IEAs president Birol og sa at det fortsatt skulle være betydelig oljeleting på norsk sokkel. Dette er strengt tatt ikke et budsjettsspørsmål, men det er blitt det siden man har gitt fra seg nøkkelen til Olje- og energidepartementet til SV, som nå har fått utsatt en 26. konsejonsrunde resten av stortingsperioden.

Det blir også framhevet at statlig styring er løsningen på alt – statlige selskaper og styring innenfor de fleste områder og krig mot private. Det er da veldig spesielt, den statlige styringen som har vært innenfor kraftbransjen, der man har klart å styre det slik at breddfulle magasiner som har rent over, er blitt tømt, og der man har historisk lave bunnpunkter og priser. Dessverre reflekterer ikke statsbudsjettet godt nok denne krisen. Dessverre reflekterer ikke statsbudsjettet godt nok at man trenger initiativer for å få opp aktiviteten på enkelte områder for å få oss best mulig gjennom denne krisen.

Himanshu Gulati (FrP) [22:23:49]: Takk for sist, president! Det er ikke mange innlegg siden jeg sto her sist, men jeg hadde litt mer på hjertet.

Jeg vil først minne budsjettkameratene om at de ennå ikke har svart på spørsmålene fra min kollega Roy Steffensen i stad vedrørende flypassasjeravgiften, som er kommet inn i forhandlingene. Når inntreffer den, hvor

mye utgjør den, og vil de som allerede har kjøpt billett, også måtte betale den? Jeg håper vi får svar på disse viktige spørsmålene for alle oss som er opptatt av norsk luftfart.

Det jeg egentlig ville prate om, er en viktig sak fra den komiteen og det fagfeltet jeg jobber med her på Stortinget, nemlig utdanning, og det er barnehager. Vi har 300 000 barnehagebarn i Norge. Halvparten av dem går i en privat barnehage. Barnehagesektoren er en god sektor, og barnehagereformen, som jeg er stolt over at Fremskrittspartiet var med på å ta initiativ til, er kanskje den mest vellykkede velferdsreformen i Norge de siste 20 årene. Den sektoren er nå i ferd med å bli rasert, bl.a. på grunn av kuttet som ligger i budsjettet nå.

I statsbudsjettet for inneværende år ble det kuttet 400 mill. kr i pensjonstilskudd til private barnehager, og det kuttet øker med ytterligere 100 mill. kr i år. Hva betyr det? Jo, la meg forklare. Jeg respekterer politisk uenighet. Hvis noen mener at man ikke skal ha private barnehager i Norge, er det noe jeg vil advare mot, men det er et legitimt standpunkt å ta. Hvis man mener det, får imidlertid regjeringspartiene og flertallet her vedta det. Det man i stedet gjør, er å kutte pensjonene til dem som er ansatt i private barnehager, kun fordi de jobber i en privat barnehage. Det er en uredelig måte å drive politikk på.

Resultatet av de kuttene flertallet i denne salen la inn i årets statsbudsjett, er at halvparten av landets private barnehager nå ikke får dekket de reelle tariffestede pensjonskostnadene til sine ansatte. At Arbeiderpartiet – et parti som vanligvis holder fanen høyt når det gjelder anstendige, ordentlige arbeidsvilkår, lønnsvilkår og pensjonsvilkår, noe vi for øvrig alle er enige om – velger den framgangsmåten for å bekjempe private barnehager i stedet for å vedta og diskutere det som ser ut til å være det egentlige standpunktet, nemlig ikke å ha flere private barnehager, synes jeg er veldig synd.

Hvis man ikke vil ha private barnehager i Norge, får man si det høyt og vedta det. Denne måten å drive politikk på, å kutte pensjonstilskuddene til ansatte i private barnehager kun fordi de jobber på et sted enkelte partier ikke liker, er ikke slik vi burde drive politikk. Jeg mener alle i de private barnehagene i dette landet fortjener svar på om regjeringspartiene mener det er greit at de ikke skal få full tariffestet pensjon, kun fordi de jobber i en privat barnehage.

Bård Hoksrud (FrP) [22:26:54]: Eldreomsorg er utrolig viktig for Fremskrittspartiet. Derfor sørget vi også for, da vi kom i regjering, fra 2014 til 2020, at det ble gitt tilskudd til 2 226 nye plasser hvert år. I 2020, da vi gikk ut av regjering, ble det 1 308. I 2021 ble det 942, og for neste år er forslaget 500 plasser. Det er dårlige

greier, og ikke godt nytt for alle dem som trenger den type boliger. Høyre har dobbelt så mye, men er langt unna det som var da Fremskrittspartiet satt i regjering og sørget for at vi fikk økt dette.

Det var interessant å høre innlegget fra representanten Blikra. Han er tydeligvis mest opptatt av navnet på sidene på togene, og det skjønner jeg ganske godt, for han er tydeligvis ikke opptatt av fylket sitt og det som skjer på samferdsel der. Der er det ikke mye å skryte av. På E134 kommer man ikke videre, verken når det gjelder Oslofjordtunnelen, Elgsjø–Saggrenda eller, ikke minst, strekningen Seljestad–Røldal, som både rød-grønne og SV har vært og lovet penger til. Men det kom altså ikke en eneste krone, selv under forliket. Det skaper stor frustrasjon for både folk på Vestlandet og i Telemark, og helt sikkert i Viken også.

Regjeringen og SVs representanter har vært opptatt av hvor viktig det er å prioritere pengene. Ja, det er viktig, men med konkurranseutsetting på jernbanen har man faktisk spart regjeringen for mange hundre millioner. Når vi hører hvor viktig det er å bruke pengene fornuftig, er det rart at man skal tilbake til det gamle, og kaste penger ut av vinduet.

Så hører jeg representanter fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet skryte over egen fortreffelighet når det gjelder strømstøtte til næringslivet. Da bør de ta en tur ut og snakke med slakteren hos Brødrene Brubakken i Kragerø, der alle de ansatte er permittert 50 pst., eller eieren som driver Joker i Bamble, en butikk som er for stor til å havne i regjeringens Merkur-program, men som sliter så mye at det nå snart er kroken på døra, eller mange andre store bedrifter, som lurar på hvor det har blitt av statsråd Vestre og fastprisen på strøm som han lovet før nyttår. De har verken sett noe til Vestre eller fastpris, og nå går det snart på næringen løs, mens regjeringspartiene fortsatt sitter i denne sal og slår seg på brystet med stor selvtilfredshet. De folkene der ute kjenner seg ikke igjen i det man holder på med her.

I lang tid har Bunadsgeriljaen kjempet for et fullverdig fødetilbud i Kristiansund. Stortinget har hørt på dem og vedtatt at fødeavdelingen skal holdes oppe. Men etter at fødeavdelingen åpnet i sommer, for så å bli stengt tre uker senere, sier regjeringen seg fornøyd og mener at vedtaket er fulgt opp. Jeg kan garantere at kvinner i og rundt Kristiansund er uenig i at det vedtaket er fulgt opp. Her må man ta tak og jobbe aktivt med rekruttering av helsepersonell. Jeg må si at jeg blir ganske oppgitt når helseministeren gang på gang legger ansvaret over på helseforetakene. Det må være NM-gull i ansvarsfraskrivelse. Ja, det er helseforetaket som har ansvaret, men det er helseministeren som har ansvaret for at helseforetakene gjør det de blir instruert om å gjøre. Det er rett og slett blodfattig og handlingslammet fra helseministeren.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Erlend Svardal Bøe (H) [22:30:06]: Jeg hører Arbeiderpartiet og Senterpartiet bruke mye tid i denne debatten på å snakke om Høyres busstur den siste tiden, og at vi reiser rundt for å skremme folk med regjeringens politikk. Det gjør vi ikke, og for å være veldig rett fram: Det klarer regjeringen fint å gjøre selv.

Det er mye som tyder på at regjeringen selv burde ha kommet seg ut på en busstur for å møte folk og bedrifter. For når vi reiser rundt med bussen vår, hører vi om bedrifter som sliter med å få ting til å gå rundt fordi vi har fått en regjering som i løpet av ett år har økt skattene med 53 mrd. kr. Det er 5 mrd. kr mer enn det partiet Rødt sa de skulle klare i løpet av fire år.

Det hjelper lite å utvide velferdsordningene i statsbudsjettet om det ikke er noen som skaper skatteinntektene til statsbudsjettet. Derfor foreslår Høyre i sitt alternative budsjett å fjerne økningen som foreslås i arbeidsgiveravgiften, og vi reduserer formuesskatten for å sikre mer norsk eierskap.

Vi hører om pasienter som opplever økte helsekøer med denne regjeringen, og som er bekymret for at helsekøene skal øke enda mer, fordi regjeringen ikke ønsker å ta i bruk alle gode krefter, og går inn for å avvikle fritt behandlingsvalg. Derfor foreslår Høyre at fritt behandlingsvalg skal videreføres, og at det offentlige skal kjøpe ledige plasser hos private, sånn at helsekøene reduseres og folk kan komme seg raskere tilbake til hverdagen.

Vi hører om hvordan Norge framover kan bli oversett til fordel for Sverige når det gjelder investeringer i bl.a. vindkraft, fordi den politiske risikoen i Norge har blitt for stor. Senest i går så vi en sjeldenhet, da Oslo Børs gikk ut og advarte mot regjeringens politikk og sa at den ville føre til færre investeringer i Norge i årene framover. Godt jobbet.

Når jeg hører Arbeiderpartiet og Senterpartiet snakke om skremsel, hører jeg at det brister i glasshuset, for hvis det er noen som skremmer, er det jo representantene fra regjeringspartiene, som i dag virker mer opptatt av å advare mot Høyres forslag, som ikke har flertall, enn å snakke om hva de selv får til. Jeg tror ikke det er så mange som tenker at alt er bedre i dag enn det var for halvannet år siden, med Erna Solberg som statsminister. Så det å ta seg en busstur, er kanskje ikke så dumt, for det hjelper lite å snakke om vanlige folk når man ikke virker å være veldig interessert i å møte vanlige folk, og deretter kritiserer Høyre for å gjøre nettopp det. Så ta et hyggelig råd fra Høyre: Kom dere ut på busstur. Tut tut!

Erlend Larsen (H) [22:32:57]: Jeg må si jeg synes det er ganske underlig å høre påstandene om denne buss-

turen. Jeg har vært med på denne bussturen selv, og den får stor plass i kveld, tydeligvis. Jeg kan ikke kjenne meg igjen i de klagene som har kommet. På den delen av bussturen i Vestfold som jeg var med på, var Erna Solberg mer opptatt av å høre på folk og å snakke med mennesker. Det er også litt snodig å tenke på at på den tiden da Erna Solberg satt i regjering, var det akkurat de samme menneskene som nå klager på at hun klager på regjeringen, som da klaget på hennes regjering.

Jeg er mer opptatt av næringslivet vårt, at vi har et godt næringsliv som har forutsigbare rammebetingelser, et næringsliv som har mulighet til å vokse, skape verdier og arbeidsplasser, et næringsliv som bidrar til fellesskapet. En av lærdommene vi bør sitte igjen med etter pandemien, er at vi må ha et næringsliv som tåler nedgangstider. Økte skatter og avgifter er ikke løsningen, slik regjeringen og SV nå legger opp til. Også næringslivet kan overbeskattes.

Det viktigste vi kan gjøre for landet vårt, velferdstilbudet og hver enkelt av oss, er å utvikle et blomstrende næringsliv. Det må være enkelt å starte og drive en bedrift, og det er gjennom privat initiativ vi skaper arbeidsplasser, skatteinntekter og velferd.

I dag ser vi mange bedrifter som sliter. En rekke bedrifter som haltet seg gjennom pandemien, står nå i fare for å gå konkurs som følge av høye strømpriser og andre kostnader. Strømstøtten kom for sent og treffer næringslivet for dårlig. Bedriftseiere ser at verdiene de har bygd opp, står i fare for å bli borte. En konkurs rammer enkeltpersoner hardt, uansett om de taper alt de har spart opp, eller om de er ansatte og mister arbeidet sitt.

Skattetrykket har blitt for hardt. Det er lett å le av milliardærene som flytter ut av landet, men det er et signal om at skatteskruen er strammet for hardt til. 53 mrd. kr i økte skatter og avgifter svekker norsk næringslivs konkurransekraft og mulighet til å investere i ny teknologi og i nye produkter, som vi alle skal leve av i framtiden.

Økte skatter slår tilbake på vanlige folk. Økte skatter skal betales. Det betyr at prisene kommer til å gå opp, og vanlige folk sitter igjen med regningen. Vi må bli mindre avhengig av oljen. Derfor må vi legge til rette for at næringslivet kan skape grønne arbeidsplasser og en mer bærekraftig framtid. Skal næringslivet få til det, må de gå med overskudd. Vi må føre en politikk som gjør det attraktivt å være gründer, en politikk som får folk til å satse på arbeidsplasser i Norge.

Vi i Høyre arbeider for at Norge skal være mulighetslandet, et land hvor alle har mulighet til å lykkes uansett bakgrunn. Det skal være dine evner og din innsats som avgjør hva du kan oppnå, ikke hvilken familie du er født inn i, eller hvor du vokser opp.

Frank Edvard Sve (FrP) [22:35:51]: Eg høyrde for litt sidan representanten frå Senterpartiet, Geir Inge Lien, snakke om kor fortrefteleg budsjettet var, og kva effekt det hadde for Møre og Romsdal. Gratis ferje var innfridd, og det var kutt i ferjekostnadene. Eg skal ikkje prøve å forsvare Høgre ut frå det som Geir Inge Lien hamra laus på der, men ein må vere litt etterretteleg, for det var faktisk ei borgarleg regjering som stod for ein stor del av kutta i ferjeprisane.

Så er det ikkje hjelp i å få gratis ferje til desse øysamfunna som Lien viser til, for dette er nokre av dei områda som vert hardest ramma av grunnrenteskatten og den skatteauken som regjeringa faktisk har innfridd med sitt statsbudsjett. Om det var ein lovnad eller kva det var, veit eg ikkje, men det er iallfall ein lovnad som har kosta næringslivet veldig mykje. Utfordringa i Møre og Romsdal, eitt av dei største næringsfylka, er at bedriftene må permittere og seie opp folk fordi ein skattlegg gjennom grunnrenteskatt, og ikkje minst på andre område, som på formuesskatt. Berre i ein kommune var det to store hotell til over 600 mill. kr som vart stoppa bygd av ein investor på grunn av skattepolitikken til regjeringa. Så kva representanten frå Senterpartiet, Geir Inge Lien, eigentleg viste til, er vanskeleg å vite.

Det er også sånn at ein frå Senterpartiet har gått ut og bedyra at ein skal halde oppe og gjennomføre ein del store vegprosjekt. I Møre og Romsdal er det eitt stort vegprosjekt, E136 Romsdalen, som òg vart lovt skulle gjennomførast. I svaret frå samferdselsministeren for eit par dagar sidan fekk underteikna stadfesta at det ikkje vert gjennomført, fordi rammene til Nye vegar ikkje er store nok. Det er heller ikkje rart, for vi såg i forliket med SV no at ein kutta nye 900 mill. kr for Nye vegar, og då er det ikkje rart at Nye vegar ikkje klarer å gjennomføre det som er planlagt.

Eg trur ein skal gå forholdsvis stille i dørene med tanke på å slå seg på brystet, iallfall om kor bra det har vorte i Møre og Romsdal. Eg skal ikkje snakke for andre fylke, men for Møre og Romsdal er det dramatisk når det gjeld skattar og avgifter, og det trur eg òg er realiteten for resten av landet, og iallfall langs kysten, med tanke på dei store næringsclusterane som vert ramma av dei kraftige grunnrenteskattforslaga, og ikkje minst resten av skatteaukane.

Eg sa det i det første innlegget mitt tidlegare i dag at når ein høyrde på innlegga frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet, kunne ein nesten tru at dei trudde på det sjølve, men eg trur ikkje dei trur på det sjølv, det dei har lagt fram. Innbyggjarane har iallfall ikkje trua på det, og det viser dei gjennom dagens meiningsmålingar, både for Senterpartiet og Arbeidarpartiet.

Eigil Knutsen (A) [22:38:52]: Jeg vil starte med å takke for en god debatt, og jeg skal prøve meg på en

oppsummering uten å oppildne for mye til nye runder nå på slutten.

Det har vært en noe sprikende debatt. Høyres hovedpoeng, i alle fall i deler av debatten, har vært at bl.a. den midlertidig økte arbeidsgiveravgiften er et brudd med den norske modellen. Da tror jeg en har misforstått litt hva den norske modellen innebærer. Det snakkes også om at internasjonale investorer rømmer landet fordi det som har vært typisk for Norge, ikke lenger er det – den norske modellen er radert bort. Da tror jeg en har misforstått hva som er den norske modellen. Det er at vi har tillit til hverandre, at vi har en universell velferdsstat, at vi har små forskjeller, og at vi har et organisert arbeidsliv som har gjort at Norge er et av de beste landene å drive næringsvirksomhet i. Det er det også i de krevende tidene vi er inne i nå. Børsen er på topp, selv om børsdirektøren skriver innlegg i Dagens Næringsliv, ledigheten er rekordlav, 1,6 pst., vi har lavere inflasjon enn de fleste andre sammenlignbare land, og det investeres, utvikles og skapes nye arbeidsplasser i næringslivet i hele Norges land.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har i debatten snakket om utfordringer på kort og lang sikt i Norge og utenlands. På kort sikt er det en krevende økonomisk situasjon for veldig mange i landet vårt nå. Det er derfor vi senker prisen i barnehagene, som høyresiden er imot, det er derfor vi innfører gratis SFO, som høyresiden er imot, det er derfor vi øker bostøtten neste år samt minstepensjonen og minstesatsen for uføre, og omfordeler i skattesystemet, sånn at de med vanlige og lave inntekter betaler mindre skatt neste år.

Så er det utfordringene på litt lengre sikt. Vi må få til et eksportløft. Vi kan ikke ha den utviklingen i handelsbalansen som vi hadde under forrige regjering. Vi skal ha en aktiv næringspolitikk og styrke velferden, bl.a. gjennom grep i fastlegeordningen og utjevning av sosiale og geografiske forskjeller.

Til slutt vil jeg takke alle som har bidratt til det budsjettet som vedtas i dag, og til at det får flertall – fra regjeringssiden og fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV i Stortinget. Jeg vil også takke opposisjonen, som har brukt mye tid på å lage alternative budsjetter, som har gjort at vi har fått en god budsjettdebatt i Stortinget, og fått fram de tydelige politiske forskjellene i denne salen mellom et rødt-grønt budsjettflertall og en høyreside som vil i en annen retning.

Helge Orten (H) [22:41:59]: Igjen kommer jeg etter den lengste mannen i komiteen, så jeg må bare få justert talerstolen litt.

Jeg vil gjerne takke for debatten. Det ble mye prat om busstur på slutten av debatten her, og hvis noen har behov for å leie en blå buss, er det muligheter for det. Å

komme seg rundt i landet, møte folk og få innspill, det er bare sunt.

Det er urolige tider, og i urolige tider må vi bidra til mest mulig stabilitet. Når representanten Knutsen snakker om den norske modellen, tror jeg nok han har misforstått litt vår inngang til dette. Det som er litt av vårt poeng, er at vi har hatt en tillit knyttet til store endringer i skattesystemet. Vi har hatt en tillit ved at vi har hatt et samarbeid om brede forlik omkring store endringer i skattesystemet. Vi kan være uenige om nivå, men vi har stort sett klart å finne enighet om store systemendringer. Det har vært vår kritikk i denne sammenhengen, for nå innføres det nye grunnrenteskatter med virkning før høringsfristen er ute, og før Stortinget har fattet vedtak. Det skaper den politiske usikkerheten som vi har kritisert i denne debatten. Den usikkerheten resulterer i investeringsstopp, og den resulterer i permitteringer. Det er svært uheldig.

Dette kunne regjeringa ha løst på en annen måte. Så hvis jeg skal komme med en oppfordring – eller iallfall et ønske – før jul, ville det være at regjeringa kanskje tok et steg tilbake, tok tak i det arbeidet som skatteutvalget nå skal levere i desember, og at vi fikk en helhetlig gjennomgang av skattesystemet og samler oss bredt om eventuelle endringer. Det ville ha gitt en mye bedre prosess, redusert usikkerhet og skapt en større grad av forutsigbarhet for dem som skaper jobber i dette landet.

Så vil jeg si at det også har vært en ganske krevende budsjettprosess, selv i opposisjon – det er for så vidt en ny erfaring for min egen del. Men det utgangspunktet som vi startet med her, med et behov for å holde igjen på utgiftene for å unngå unødvendige renteøkninger og unødvendig press på inflasjonen, har også gjort at vi må ta ned offentlige utgifter for å skaffe oss et handlingsrom for å prioritere annerledes, og for å unngå å sende en større skatteregning til næringslivet og til folk flest enn det som er absolutt nødvendig.

Derfor har vår prioritet vært tydelig: Vi må styrke folks privatøkonomi, vi må styrke jobber og verdiskaping, redusere skatt for næringslivet, styrke lokalsamfunnene, kutte utslippene og fokusere på trygghet og beredskap i en veldig urolig tid. Det har vært vår prioritering i denne budsjettdebatten.

Jeg synes vi har hatt en god debatt der vi har fått fram forskjellene, og så er det alltid sånn i en så lang debatt at når den går mot slutten, er det egentlig godt å avslutte. Så jeg har lyst til bare å si at finansministeren antageligvis har hatt tidenes bursdagsfeiring sammen med oss her i dag. Denne debatten på ca. 13 timer må være en suveren bursdagsgave til en finansminister.

Geir Pollestad (Sp) [22:45:14]: Viss eg skal følgja opp siste talar og fødselsdagen litt, kan eg iallfall seia at

om finansministeren då han var 16 år hadde fått vita at han skulle få ei slik moglegheit som dette då han var 44, ville han ha vorte veldig, veldig glad.

Dette har vore ein for så vidt ganske roleg og ryddig debatt om eit statsbudsjett som har ganske mange store endringar, men der alle endringane ligg innunder overskriftene tryggleik og rettferdig fordeling – for å ha kontroll over rentene og prisutviklinga er det viktigaste me kan gjera for folk i Noreg no.

Det er tøffe tider. Samtidig må me ta med oss at aldri før har så mange vore i jobb i Noreg som i dag, og forskjellen på å ha jobb og å ikkje ha jobb er svært viktig i kampen for at folk skal ha ein trygg økonomi. Så skal me òg stilla opp som fellesskap for dei som ikkje kan jobba.

Eg skal prøva å tolka litt kva det er som har skjedd i denne debatten, kva som er saken: Eg trur, etter å ha høyrte innlegg gjennom heile dagen, at hovudskiljet går mellom regjeringa, som er på ballen, og Høgre, som ikkje heilt har forstått kva som har treft oss, og kva som må til av politiske grep. Når ein i månadsvis har rakka ned på eit skattesjokk før ein plutselig ser at tala ikkje går i hop, skulle ein jo tru at Høgre, når dei føreslår mange av dei same skattane, har forstått kva som har treft oss. Men dei skal altså no utsetja viktige skattar som me har varsla, og som vil vera nødvendige.

Det som har treft oss, er for så vidt at tida med den fredsbonusen som me har hatt i fleire tiår – då vi har kunna senka skuldrane og vore venner med naboane, og livet eigentleg har vore trygt og godt – er forbi. Me må bruka pengane på beredskap. Det er det som har treft oss, og det er difor me tek grep. Ein hevdar at me har brote tilliten: Me har ikkje brote tilliten til nokon, me har brukt den tilliten som er i det norske systemet, til å ta nokre grep som er upopulære. Det er heilt nødvendig for å sikra både folk og næringsliv ei trygg økonomisk framtid. Det kjem regjeringa til å fortsetja å gjera, og difor er det budsjettet som me vedtek i dag, svært viktig.

Så skulle det ikkje forundra meg om det allereie i morgon dukkar opp nye problem og utfordringar som me må løysa.

Hans Andreas Limi (FrP) [22:48:24]: Jeg har lyst til å starte med å minne representantene fra regjeringspartiene om budsjettøringen, altså høringen om statsbudsjettet. Der kom det tydelige meldinger fra både LO og NHO om den økte arbeidsgiveravgiften. Men det de var veldig skuffet over og misfornøyd med, var at de verken var involvert eller informert om forslaget fra regjeringen – helt tydelig i strid med det som er vanlig prosess.

I tillegg kom det en ganske tydelig melding fra Finans Norge, som har kontakt med store pensjonsforvaltere, som representerer kapital som er mange ganger

større enn oljefondet. Deres signal etter at regjeringens brutale skattesjokk kom, var at nå har det oppstått en større politisk risiko ved å investere i Norge. Norge framstår ikke som et så attraktivt land å investere i som det gjorde før. For det er et brudd med det som har vært tradisjonen. Når man har gjort store endringer i skatteregimet, har det vært både forutgående, grundige prosesser og ikke minst også et forsøk på å etablere ganske brede forlik for å skape forutsigbarhet.

Denne debatten har avdekket at det er noen tydelige forskjeller i norsk politikk. Den røde siden roper etter mer stat. Da må man hele tiden finne noen å sende regningen til, og den regningen blir bare større og større. Mens den andre siden, den blå siden, vil ha mindre stat og mer privat, og det er viktig for å skape balanse og maktfordeling. Det som er viktig for folk der ute, er ikke retorikken – det er konsekvensene av politiske vedtak.

Representanten Per Martin Sandtrøen tok oss med på en reise i sitt valgdistrikt, Hedmark, og da bruker man ofte å kjøre på rv. 3. Og når man gjør det, skal man tenke på alle de pengene som Fremskrittspartiet fikk gjennomslag for å bevilge da vi satt i regjering, til å gjøre utbedringer på den viktige veistrekningen. Vei og infrastruktur er viktig i Norge, investeringer og vedlikehold er viktig, og dette må opp og ikke ned. Det har betydning for folk flest, og det har betydning for bedriftene.

Det gjenstår noen ubesvarte spørsmål. Det ene gjelder den nye flypassasjeravgiften – det er ikke besvart. Det andre, som er vel så viktig, er hva som skjer med bedriftene og muligheten for fastprisavtale på strøm ved årsskiftet. Det er heller ikke besvart. Og hvis man ikke får oppfylt den garantien, hva er regjeringens alternativ? Jeg håper at det kan besvares ganske snart.

Tusen takk for debatten.

Cato Brunvand Ellingsen (SV) [22:51:48]: For noen få uker siden, den dagen da finansministeren la fram regjeringens forslag til statsbudsjett, inviterte jeg ham med på sykkelturn. Sykkelturen fra Oslo sør er ikke akkurat «Tour de Finance», men «Tour de Forskjell». Forskjellene i Norge er gift for fellesskap og samhold.

Jeg tror ikke jeg fikk svar på den invitasjonen, men etter at vi var sammen da, har vi sett tydeligere forskjeller i Norge. Det er kanskje ikke alle av oss som har besøkt Matsentralen eller Fattighuset, men vi kan ikke unngå å se forskjellene mellom folk med makt og penger og de uten makt og penger. Det er for store forskjeller i Norge.

SVs helhetlige forslag som vi vil stemme for her i kveld, bygger ned forskjeller, kutter klimautslipp og styrker internasjonal solidaritet. Men det blir ikke mindre forskjeller, mindre klimautslipp og mer internasjonal solidaritet med forslag som ikke får flertall. Derfor er vi glade for å ha kommet til enighet med Arbeiderparti-

et og Senterpartiet om et budsjett som tar politikken i riktig retning. Etter å ha fulgt debatten her i dag er jeg faktisk litt optimist. Det er så mange saker som vi sammen jobber for. Som ganske fersk stortingspolitiker har jeg lært at vi må finne temaer der det er politiske motsetninger. Jeg vil trekke fram noen av de områdene som forener.

Jeg er f.eks. glad for at så mange i Arbeiderpartiet og Senterpartiet sier at et godt budsjett er blitt mye bedre etter forhandlingene. Vi i SV har mange tips om hva som gjør et budsjett bedre. Jeg er glad for at det har blitt en kamp for å bli best på barnetrygd. Barnetrygden er svært viktig og enda viktigere i møte med dyrtid. Jeg er glad for at vi får kritikk for å ikke være gode nok på miljø, det inspirerer. Og jeg er kjempeglad for at det er blitt en kamp her i salen om hvem som er best på VTA og investerings-tilskudd. Jeg har jobbet for utviklingshemmede hele mitt liv, og stort sett er det som å gå på bomull – det blir helt stille i politiske diskusjoner. Nå er det på tide å diskutere situasjonen for dem som har minst. På lørdag er det den internasjonale dagen for funksjonsnedsatte. Jeg oppfordrer folk til å stemme for inkorporering av CRPD i menneskerettsloven.

Jeg startet dagen med å spørre komitélederen om hva han likte best med forliket. Hadde jeg fått det spørsmålet, er det flere ting jeg ville sagt, men det at familien Collin i Finnsnes får lov til å flytte ut av kirkeasylet de har vært på i åtte år, er fantastisk. Til slutt vil jeg minne om forslag nr. 90, om krav om nullutslipp på bybusser, siden man er så opptatt av busser her i salen.

Marie Sneve Martinussen (R) [22:55:04]: Tusen takk for en forfriskende debatt. Det er lett å skjønne og se de tydelige skillelinjene i norsk politikk. Det sies at man kan si mye om hvem folk er ved å høre på hvem de heier på, og hvem de lytter til. Det er det vi kanskje aller tydeligst har fått fram her i salen i dag.

Høyresiden har brukt veldig mye tid på å være bekymret for usikkerhet og uforutsigbarhet for investorer og kapitaleiere, altså at det kommer nye skatter, men deres egne forslag representerer ganske stor uforutsigbarhet og usikkerhet for ganske mange andre grupper. Når de foreslår å kutte i stønaden til folk som går på arbeidsavklaringspenger, når de foreslår å kutte i barnetillegget for uføre, når de foreslår å ta feriepengene fra arbeidsledige, så er det også noe de foreslår skal skje ganske raskt, og som vil påvirke folk veldig hardt – altså en uforutsigbarhet og en usikkerhet. Det er helt åpenbart hvem man er bekymret for, når man bruker de ordene, men kun snakker om skatteendringer for dem som har veldig mye.

Det andre høyresiden har vært veldig bekymret for, er denne politiske risikoen det visstnok har blitt med å investere i Norge. Da vil jeg minne om at det fortsatt er

sånn at formuesskatten er lavere enn den var under den forrige rød-grønne regjeringen, det er fortsatt sånn at selskapsskatten er lavere enn den var under den forrige rød-grønne regjeringen, og meg bekjent var det ikke umulig å drive business i Norge da. Faktisk vokste formuene da og har vokst siden. Det har aldri vært flere som har klart å tjene mye penger i Norge. Det at enkelte låner øret sitt mer til børstdirektører enn til dem som sli-ter med å få endene til å møtes i denne tiden, sier vel kanskje mest om politikken.

Jeg kan berolige representanten Pollestad med at det allerede i morgen dukker opp nye utfordringer som må løses, for i morgen er det fredag. Det betyr at det er matutdelinger på fattighus landet rundt. Allerede klokken fem – om seks timer – kommer folk til å møte opp utenfor Fattighuset her i Oslo, stå og vente i et par timer før de kan trekke en kølapp, og så stå og vente et par timer før de faktisk kan få mat. Det er ikke et nytt problem som dukker opp i morgen, men det er mest sannsynlig nye mennesker som stiller seg i den køen, som aldri har gjort det før. Det er også mest sannsynlig flere som gjør det de dagene og ukene vi har foran oss, fordi folk også har en jul de skal dekke inn.

Derfor vil jeg benytte mine siste ord til å minne om et representantforslag Rødt har fremmet i dag, som jeg mener det er god grunn til å støtte for alle dem som har brukt tid i debatten i dag på å være bekymret for folk som har lite i landet vårt – om å gi en ekstra støtte til dem som mottar sosialhjelp. Det er den eneste måten man raskt kan få ut penger på fra det som er velferdsstatens siste og sikreste sikkerhetsnett, og det håper jeg vi kan samles om.

Sveinung Rotevatn (V) [22:58:19]: 13 timar etter at vi starta, ser det ut til å nærme seg slutten. Det trur eg mange er glade for. Eg vil seie takk for ein god debatt. Så vil eg seie at budsjett er kompromiss, og vi skal vere glade for at det finst politikarar som er villige til å inngå kompromiss. Eg har vore med på budsjettbehandlingar i mange år, både frå regjeringsposisjon og frå Stortinget, og eg vil aldri kritisere eit parti for å ikkje få fullt gjennomslag for alt dei vil i eit budsjett. Då ville vi aldri fått eit budsjett. Det skal vi vere glade for at landet får.

Samtidig er det grunnar til at mange av oss stemmer imot det som fleirtalet i dag stemmer for. For Venstre er det på grunn av ein del tydelege trekk i dette budsjettet som går i feil retning. Det eine er at etter åtte år med gjennomføring av eit grønt skatteskitte, der skattane vart senka på arbeid, investeringar og verdiskaping og auka på forureining, går ein no i motsett retning. Miljøavgiftene går ned for første gong, og regjeringa skryter av det og er fornøgd med det. Dette er den såkalla rettferdige klimapolitikken – som stort sett betyr fråvær av klimapolitikk.

Det er inga satsing på kunnskap i dette budsjettet. Det har ikkje kome nokon nye pengar til forskning i forhandlingane. Det har ikkje kome nokon nye studie-plassar. Gratisprinsippet i høgare utdanning er no sett på spel for første gong, med dei konsekvensane det vil få for åra framover.

Det har heller ikkje kome noko meir pengar til Ukraina i løpet av desse forhandlingane. Det synest eg også er synd. Men eg vel å tolke det positivt at regjeringa seier at dei vil kome tilbake til Stortinget ein gong før sommaren. Då er Venstre innstilt på å inngå einigheit om å få på plass meir pengar. Men det er altså lenge til. Vi veit ikkje kva situasjonen er i Ukraina om eit halvt år. Så vi håpar dei kjem til Stortinget før snarare enn seinare.

Til sist til det som har fått mest merksemd: Dette er eit budsjett der skattane skal opp – rund baut. Noko av det er mellombels, og det trur eg regjeringa på. Eg trur ikkje at regjeringa ønskjer å ha 90 pst. marginals-katt på fornybar energi i mange år framover, så vi får tru at det kjem til å forsvinne. Noko vert det sagt er mellombels, men det trur eg ikkje regjeringa på. Det gjeld f.eks. den arbeidsgjevaravgifta som no vert innført, med over 7 mrd. kr i auka inntekter. Eg er mildt sagt usikker på om dei kjem til å klare å kvitte seg med ho. Ho er til ulempe for norske arbeidsgjevarar og lønsdanninga. Så er det nokre ting som er permanente, og som er meint å vere permanente. Utbytteskatten skal opp, formuesskatten skal opp, grunnrenteskattar skal opp eller verte innførte. Det verkar som om ein ikkje tek inn over seg at dette får konsekvensar. Når det skjer permitteringar langs kysten, er det eit politisk spel. Når investorar og kapitalsterke menneske flyttar ut av landet, er det noko som motiverer forhandlarane.

Eg trur slike ting får konsekvensar. Det vil vi jo sjå i åra framover. Men budsjettet vert vedteke, og det trur eg finansministeren – bursdagsbarnet – er godt fornøgd med. Dei same grunnane til at han er fornøgd med det, er grunnane til at vi kjem til å stemme imot. Men budsjettet vert vedteke, og det er i og for seg – isolert sett – bra.

Presidenten [23:01:27]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Votering

Svein Harberg gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten [23:07:54]: Da er Stortinget klar til å gå til votering, og vi starter med sakene nr. 10 og 11 fra tirsdag den 29. november, dagsorden nr. 23.

Votering i sak nr. 10, debattert 29. november 2022

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud og Tor André Johnsen om å be regjeringen sørge for snarest mulig å etablere en midlertidig bro ved Tretten (Innst. 66 S (2022–2023), jf. Dokument 8:17 S (2022–2023))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen sørge for at det snarest mulig blir etablert en midlertidig bru ved Tretten, herunder sørge for at de relevante statsetatene hastebehandler søknadene om nødvendige tillatelser og godkjenninger.

V o t e r i n g:

Komiteen innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11, debattert 29. november 2022

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022 (Innst. 65 L (2022–2023), jf. Prop. 3 L (2022–2023))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag og KS i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022

§ 1

Tvistene mellom Utdanningsforbundet, Skolenes landsforbund og Norsk Lektorlag på arbeidstakersiden og KS på arbeidsgiversiden i forbindelse med hovedoppgjøret i 2022 (Kommuneoppgjøret) skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister § 1 bokstav f og g, for å løse tvistene.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvistene.

Presidenten [23:08:48]: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at 77 representanter hadde stemt for komiteens innstilling og 18 hadde stemt imot.

(Voteringsutskrift kl. 23.08.59)

Gro Anita Mykjåland (SP) (fra salen): Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten [23:09:11]: Hvis det er flere, tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.09.39)

Presidenten [23:09:44]: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 81 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.10.06)

Presidenten [23:10:09]: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget. Stortinget går da til votering over dagens kart.

Hvis alle legger vekk mobiltelefonene og konsentrerer seg, skal det gå rimelig greit.

Votering i sak nr. 1, debattert 1. desember 2022

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2023

Presidenten [23:10:25]: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2023 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 1. desember 2022

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2023 og forslaget til statsbudsjett for 2023 (Innst. 2 S (2022–2023), jf. Meld. St. 1 (2022–2023), Prop. 1 S (2022–

2023), Prop. 1 S Tillegg 1 (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023))

Presidenten [23:10:48]: Under debatten er det satt fram i alt 119 forslag. Det er

- forslagene nr. 2–17, fra Hans Andreas Limi på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 18, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 19, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt
- forslagene nr. 21 og 120, fra Sveinung Rotevatn på vegne av Venstre
- forslagene nr. 22–28, 30–69 og 71–72, fra Lan Marie Nguyen Berg på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 70 og 122, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 73, fra Helge Orten på vegne av Høyre

- forslagene nr. 74–118 og 121, fra Eigil Knutsen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 119, fra Helge Orten på vegne av Høyre og Venstre

Forslag nr. 29, fra Miljøpartiet De Grønne, ble ikke fremmet.

Forslag nr. 73, Høyres rammeforslag, erstatter forslag nr. 1.

Forslag nr. 120, Venstres rammeforslag, erstatter forslag nr. 20.

Forslag nr. 121, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstrepartis rammeforslag, erstatter tilrådingens I.

Når det gjelder forslag nr. 122, fra Kristelig Folkeparti, er det levert etter fristen, jf. forretningsordenens § 40 første ledd, og presidenten vil derfor ikke ta forslaget til votering.

Det voterer over forslag nr. 70, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	16 670 500 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	63 433 119 000
3	Kultur og likestilling mv.	24 196 625 000
4	Utenriks	70 499 252 000
5	Justis	40 916 664 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	24 328 812 000
7	Arbeid og sosial	557 501 218 000
8	Forsvar	66 598 975 000
9	Næring	8 604 010 000
10	Fiskeri	863 285 000
11	Landbruk	28 999 956 000
12	Olje og energi	-450 184 616 000
13	Miljø	17 009 520 000
14	Kontroll og konstitusjon	778 371 000
15	Helse	262 516 281 000
16	Utdanning og forskning	85 769 367 000
17	Transport og kommunikasjon	83 067 914 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	213 895 138 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	704 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	43 986 606 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 213 395 914 000
22	Utbytte mv.	-52 466 502 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-1 105 707 019 000

»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 99 mot 2 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.12.28)

Presidenten [23:13:11]: Det voteres over forslagene nr. 22, 23, 28, 31, 33, 36, 40, 41, 44, 57, 61 og 69, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 22 lyder:

«*Rammevedtak*

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	17 427 700 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	61 937 679 000
3	Kultur og likestilling mv.	24 252 605 000
4	Utenriks	120 947 052 000
5	Justis	42 279 384 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	26 328 634 000
7	Arbeid og sosial	558 055 018 000
8	Forsvar	66 598 975 000
9	Næring	9 425 154 000
10	Fiskeri	1 121 485 000
11	Landbruk	28 945 455 000
12	Olje og energi	-462 883 916 000
13	Miljø	25 216 800 000
14	Kontroll og konstitusjon	778 371 000
15	Helse	262 624 130 000
16	Utdanning og forskning	88 076 728 000
17	Transport og kommunikasjon	82 108 927 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	220 935 138 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	8 880 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	1 943 996 606 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 244 711 369 000
22	Utbytte mv.	-47 818 702 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		834 522 254 000»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av § 5 i lov om Statens pensjonsfond for å tillate direkte overføring fra fondet til et klimabistandsfond og et solidaritetsfond.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en avgift på godstransport på vei i korridorer hvor det også er jernbane. Utredningen skal vurdere ulike typer avgifter, herunder en bomavgift, samt handlingsrommet for dette innenfor EØS-avtalen. Utredningen må også vurdere på hvilke strekninger ordningen kan egne seg.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om skattlegging av utleie av egen bolig som i dag er skattefri.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan dagens merverdiavgiftssystem kan omgjøres til et miljøverdiavgiftssystem. Utredningen skal vurdere

hvordan dagens merverdiavgiftssats kan differensieres basert på produktenes miljøbelastning, slik at miljøvennlige produkter får lavere avgift og miljøbelastende produkter høyere avgift. Slik vil miljøbelastningen til et hvert produkt gjenspeiles bedre i prisen på produktet, uansett opphavland.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en reform som sikrer at tvangsmulkt og gebyrer som følge av administrative feil eller forsinkelser følger et proporsjonalitetsprinsipp og ikke rammer små virksomheter urimelig hardt.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en grunnrenteskatt på fiskeri, med et bunnfradrag som sikrer at kystflåten faller under skattepliktig grense.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innrette grunnrenteskatten på en måte som premierer utslippsfrie anlegg med høy dyrevelferd, for

eksempel ved at utslippsfrie anlegg ilegges en lav grunnrenteskatt som tilfaller kommunene, mens konvensjonelle anlegg ilegges en høy grunnrenteskatt som tilfaller staten.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at støtten til mellomstore byer uten byvekstavtale gjøres om til en fast post på statsbudsjettet og ikke utbetales som en engangsstøtte, og at det settes av nok midler til å være i rute til å nå satsingen i Nasjonal transportplan om 600 mill. kroner over en fireårsperiode.»

Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en lovendring som gir kommunene adgang til å pålegge avgiftsparkering på privat grunn, herunder på kjøpesentre og arbeidsplasser.»

Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede, med tanke på innføring, en bomavgift på hovedveier mellom landsdeler og riksgrensen hvor det også er jernbane, øremerket for utbygging og kapasitetsforbedringer på jernbanen i samme korridor.»

Forslag nr. 69 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å legalisere bruk og regulert omsetning av cannabis.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.13.27)

Presidenten [23:13:35]: Det voteres over forslagene nr. 52, 54 og 56, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forslag om at nullutslippskjøretøy kan måtte betale opptil 70 pst. av normaltakst ved passering av bom, og sette den til grensen som gjelder i dag, som er 50 pst. av normaltakst.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere planarbeidet med og finansiering av de statlige riksveiprojektene E39 Fløyfjelltunnelen i kombinasjon med tunnelsikkerhetsoppgraderingsprosjektet i Fløyfjelltunnelen.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det blir mulig for fylkeskommunene å finansiere drift av kollektivtransport med bompenger gjennom byvekstavtalene.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 94 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.13.47)

Presidenten [23:13:55]: Det voteres over forslagene nr. 24, 25, 30, 32, 34, 37, 38, 45–48, 50, 58, 62 og 65, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå innføring av en CO₂-avgift på importvarer som er produsert med høye klimagassutslipp.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan beskatning på sekundærboliger kan økes.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av en sosialt omfordelende arveavgift med høyt bunnfradrag og med en ekstra progressiv sats for arv over 20 mill. kroner.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for utbetaling av sosial støtte slik at utbetalinger fra innføring av en klimabelønningsordning ikke gir fradrag i hvor mye man har rett til å få utbetalt.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at norske naturressurser forblir fellesskapets eiendom og gir grunnlag for lokal og nasjonal verdiskaping, ved å innføre hjemfallsrett til naturressurser som eies av fellesskapet, slik at private aktører hverken kan sitte på bruksrett til evig tid eller kapitalisere på salg av slike rettigheter.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full elavgift for datasentre som utvinner energiintensiv kryptovaluta.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en endring i beskatningen på landbasert oppdrett for å unngå at landbasert oppdrett får en skattefordel sammenlignet med sjøbasert oppdrett.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle kommuner og fylkeskommuner skal legge frem areal- og naturbudsjett i den årlige budsjettbehandlingen, med virkning fra 2024.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake med forslag til en tilskudds- og/eller låneordning, for eksempel gjennom Husbanken, for å finansiere kommunale strategiske tomtekjøp i press-

områder i byene, levekårsutsatte bydeler og områder for byutvikling.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ordninger og økonomiske incentiver som gjør det mer attraktivt å bosette seg og bli boende i distriktskommuner.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en ikke-kommersiell tredje boligsektor i sjiktet mellom kommunale boliger og det åpne markedet og gi kommunene mulighet til å kreve at inntil 30 pst. av boenhetene i nye boligprosjekter avsettes til tredje boligsektor.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i utgiftsutjevningen og/eller storbytilskuddet slik at disse bedre fanger opp utgiftene ved opphoping av levekårsutgifter.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere effekten på trafikkisikkerhet, energibruk samt drifts- og vedlikeholdskostnader ved å sette ned fartsgrensen på motorveier som i dag har fartsgrenser på 120 km/t, 110 km/t, og 100 km/t, til henholdsvis 100 km/t og 90 km/t.»

Forslag nr. 62 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge ned Nye Veier AS og stanse videre planlegging av nye motorveier.»

Forslag nr. 65 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede høyhastighetsbaner for person- og godstransport på strekningene Bergen–Oslo, Trondheim–Oslo og Stavanger–Oslo, inkludert konsepter som bygger videre på eksisterende traseer og planer for å redusere reisetiden på disse strekningene.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.14.14)

Presidenten [23:14:20]: Det votes over forslagene nr. 26, 27, 35, 39, 42, 43, 49, 51, 53, 55, 59, 60, 63, 64, 66 og 67, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en utredning av hvordan man kan hindre at leasingmarkedet blir en barriere for å nå målet om at alle nye biler i 2025 skal være nullutslippsbiler.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til hvordan kommunene

kan innføre en frivillig, lokal turistskatt (kurtax) for å finansiere fellesgoder.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en sektordelt plan med konkrete mål og virkemidler for elektrifisering av samfunnet.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fjerning av moms på elbildeing.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av kommunenes inntektssystem slik at dette belønner bærekraftig areal- og naturforvaltning.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for at Buskerudbyen, Grenland, Kristiansand og Nedre Glomma også får anledning til å starte forhandlinger med staten om byvekstavtaler, og at dette ikke utsettes i påvente av en evaluering av ordningen.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som bidrar til å styrke leietakernes rettigheter.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre og videreutvikle innovasjonsprogrammet FutureBuilt som satsing for grønn omstilling i by- og stedsutvikling og byggenæringen og bidra til at programmet også kan løftes som en nasjonal satsing som omfatter øvrige byregioner, distrikter og landet for øvrig.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget forutsetter at statlig finansieringsbidrag til Bybanen til Åsane utgjør minimum 70 pst. av totalkostnad, jf. løfte i Hurdalsplattformen, og ber regjeringen sikre rask fremdrift for tilleggsavtale til byvekstavtalen i Bergensområdet og at alle nødvendige vedtak fattes innen utgangen av 2023.»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om finansiering av sykkelveiprojektet som reguleres samtidig med bybaneprojektet i Bergen.»

Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre bedre korrespondanse mellom togene fra Norge og videre ut i Europa.»

Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et sentralisert system, for eksempel gjennom Entur, hvor reisende med tog enkelt kan bestille hele togreisen på tvers av landegrenser og togoperatører på lik linje med en flyreise.»

Forslag nr. 63 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre det gratis for passasjerer å ta med sykkel på ferger som er en del av det fylkeskommunale kollektivtilbudet, slik at man ikke diskriminerer mellom de som har med personbil, og syklistene.»

Forslag nr. 64 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en satsing på direkte togforbindelse til og fra større byer i Europa.»

Forslag nr. 66 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ overfor svenske myndigheter til en felles utredning av ny høyhastighetsbane for person- og godstransport mellom Oslo og Göteborg.»

Forslag nr. 67 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å gjøre miljøstøtteordningen for godstogselskapene til en permanent ordning og vurdere om den bør utvides med en stimuleringsordning for etablering av nye rutetilbud, etter mønster fra sjøfarten.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 90 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.14.42)

Presidenten [23:14:49]: Det voterer over forslagene nr. 68, 71 og 72, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 68 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tillate et prøveprosjekt med lavere fartsgrense på riksvei 4 mellom

Forslag nr. 120 lyder:

Sinsen og Grorud i Oslo hele året og redusere antall felt for å skjerme befolkningen langs veien.»

Forslag nr. 71 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avslutte all leting etter nye olje- og gassfelt på norsk sokkel.»

Forslag nr. 72 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avlyse tildelingen av utvinningstillatelser gjennom TFO 2022 som er planlagt i første kvartal 2023.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 82 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.15.03)

Presidenten [23:15:11]: Det voterer over forslagene nr. 21 og 120, fra Venstre.

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget samtykker i at det spares inn 2 800 mill. kroner på departementenes driftsutgifter (postene 1–29). Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Innsparingen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse med salderingen av statsbudsjettet for 2023. Alternativt til en lik reduksjon i alle driftsutgifter kan regjeringen fremme andre effektiviseringstiltak med samme provenyvirkning. Innsparingen tas foreløpig ved å redusere kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 2 800 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, tilbakeføres 2 800 mill. kroner til kap. 2309.»

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	16 834 700 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn.....	61 140 909 000
3	Kultur og likestilling mv.	23 744 569 000
4	Utenriks.....	52 261 452 000
5	Justis.....	41 196 204 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	24 855 962 000
7	Arbeid og sosial.....	545 932 018 000
8	Forsvar	70 366 975 000
9	Næring.....	9 166 510 000
10	Fiskeri.....	1 475 785 000
11	Landbruk.....	28 488 467 000
12	Olje og energi.....	-462 554 616 000
13	Miljø	17 540 420 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	778 371 000
15	Helse.....	257 924 688 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
16	Utdanning og forskning.....	87 563 207 000
17	Transport og kommunikasjon	85 930 214 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	215 380 538 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 580 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.....	43 996 606 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 204 069 914 000
22	Utbytte mv.	-52 897 902 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-1 129 364 437 000»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 97 mot 4 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.15.21)

Presidenten [23:15:28]: Det voterer over forslag nr. 19, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	16 576 820 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	60 614 869 000
3	Kultur og likestilling mv.	23 928 176 000
4	Utenriks	62 789 787 000
5	Justis	40 942 578 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	25 147 368 000
7	Arbeid og sosial	565 155 818 000
8	Forsvar	67 298 972 000
9	Næring	9 141 010 000
10	Fiskeri	1 500 985 000
11	Landbruk	28 989 279 000
12	Olje og energi	-461 911 116 000
13	Miljø	19 084 490 000
14	Kontroll og konstitusjon	778 371 000
15	Helse	263 758 188 000
16	Utdanning og forskning	86 640 973 000
17	Transport og kommunikasjon	83 142 214 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	226 467 562 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	8 372 800 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	44 040 206 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 238 485 414 000
22	Utbytte mv.	-48 755 702 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-1 114 781 766 000

»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 97 mot 4 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.15.38)

Presidenten [23:15:44]: Det voteres over forslag nr. 18, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	17 257 700 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	61 602 819 000
3	Kultur og likestilling mv.	24 230 575 000
4	Utenriks	49 662 516 000
5	Justis	41 344 264 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	25 480 512 000
7	Arbeid og sosial	558 940 818 000
8	Forsvar	66 598 975 000
9	Næring	9 182 510 000
10	Fiskeri	1 473 285 000
11	Landbruk	28 819 267 000
12	Olje og energi	-462 076 016 000
13	Miljø	19 244 620 000
14	Kontroll og konstitusjon	778 371 000
15	Helse	259 973 288 000
16	Utdanning og forskning	87 016 767 000
17	Transport og kommunikasjon	84 131 814 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	222 188 638 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	8 380 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	43 958 406 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 252 392 114 000
22	Utbytte mv.	-47 818 702 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-1 152 021 287 000

»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 92 mot 8 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.15.53)

Presidenten [23:16:00]: Det voteres over forslagene nr. 2, 4–6, 11–14 og 17, fra Fremskrittpartiet.
Forslag nr. 2 lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	13 098 245 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	58 320 021 000
3	Kultur og likestilling mv.	17 893 922 000
4	Utenriks	37 866 829 000
5	Justis	41 269 764 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	15 917 297 000
7	Arbeid og sosial	555 752 668 000
8	Forsvar	68 349 975 000
9	Næring	9 044 653 000
10	Fiskeri	1 439 740 000
11	Landbruk	25 892 197 000
12	Olje og energi	-443 593 116 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
13	Miljø	14 384 533 000
14	Kontroll og konstitusjon	778 371 000
15	Helse	264 271 057 000
16	Utdanning og forskning	84 551 842 000
17	Transport og kommunikasjon	87 907 488 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	215 615 138 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	2 080 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	44 146 606 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 151 901 914 000
22	Utbytte mv.	-90 338 217 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-1 127 252 501 000

»

Votering:

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide landbaserte strategier for hvordan norsk bistand kan fases ut i mottakerlandene på sikt.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kutte støtten til de palestinske selvstyremyndighetene inntil ordningen med «terrorlønn» er avviklet og undervisningsmateriellet i skolene er utbedret.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke nettolønnsordningen gjennom å fjerne alle tak i de ulike fartøyssegmentene permanent og beholde tilskuddsmodellen for lasteskip i NIS i utenriksfart.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nedtrappingsplan for engangsavgiften slik at den kan avvikles senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025. Avvikling av vektkomponenten prioriteres først.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nedtrappingsplan for omregistreringsavgiften slik at denne reduseres til selvkost.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2024 lage en strategi for å redusere særavgiftsnivået på kjøretøy til et europeisk normalnivå.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om særavgifter i løpet av 2023.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres en fremtidsrettet «ultraren» operasjonsstue med en renhetsgrad i lufta på 10 CFU/m³ ved Klinikk Alta.»

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.16.11)

Presidenten [23:16:17]: Det voteres over forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen kompensere de private barnehagene for kostnaden ved å gjennomføre Stortingets nylig vedtatte krav om at hver private barnehage må gjøres om til et selvstendig rettssubjekt.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.16.28)

Presidenten [23:16:34]: Det voteres over forslagene nr. 10, 15 og 16, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle dagens bompengoordning og legge til grunn statlig fullfinansiering av infrastruktur.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette egen post på statsbudsjettet for Politiets nasjonale beredskapssenter (PNB).»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av konsekvenser for aktivitet og arbeidsplasser i tiltakszoner med redusert arbeidsgiveravgift som følge av endrede forutsetninger som ble innført i 2010 for bl.a. krav til registrert lokalisering av selskapers hovedkontor.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.16.47)

Presidenten [23:16:53]: Det voteres over forslag nr. 8, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en ordning for stamcellebehandling i Norge og/eller bistand til å kjøpe dette i utlandet.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.17.06)

Presidenten [23:17:12]: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023 med forslag til endring av mva.-kom-

Presidenten [23:17:53]: Det voteres over forslag nr. 73, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

pensasjonsordningen for idrett, frivillighet og kultur slik at den blir regelstyrt istedenfor rammebevilget.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.17.27)

Presidenten [23:17:33]: Det voteres over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre godkjenningsordningen for fritt behandlingsvalg.»

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 59 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.17.45)

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	16 829 500 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	62 034 889 000
3	Kultur og likestilling mv.	23 510 850 000
4	Utenriks.....	47 624 286 000
5	Justis.....	40 744 074 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	23 657 157 000
7	Arbeid og sosial.....	555 680 461 000
8	Forsvar	67 598 975 000
9	Næring.....	8 962 510 000
10	Fiskeri.....	833 785 000
11	Landbruk.....	28 552 727 000
12	Olje og energi.....	-462 349 616 000
13	Miljø	17 266 166 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	770 851 000
15	Helse	260 564 468 000
16	Utdanning og forskning.....	86 536 718 000
17	Transport og kommunikasjon	84 674 270 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	214 543 438 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	624 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	43 729 606 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 199 644 914 000
22	Utbytte mv.	-55 497 902 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-1 132 753 301 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 79 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.18.02)

Presidenten [23:18:08]: Det voteres over forslag nr. 119, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og sende på høring eventuelle endringer i utflyttingsskatten før det legges frem for Stortinget for behandling.»

Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 60 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.18.22)

Presidenten [23:18:28]: Det voteres over forslagene nr. 76–80, 92, 104 og 106, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 76 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme tiltak for å styrke den offentlige allmennlegetjenesten, herunder utarbeide hjemmel til å regulere etablering av helprivate kommersielle allmennlegekontor.»

Forslag nr. 77 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre ideelle virksomheter i barnevernet langsiktige avtaler med det offentlige og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2023 legge fram en plan for å fase ut store kommersielle aktører fra barnevernet.»

Forslag nr. 78 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende ut forslag på høring i løpet av 2023 som gir kommunene nye og sterkere virkemidler til å regulere og dimensjonere det samlede barnehagetilbudet i kommunen til det beste for barna og foreldrene. Regjeringen skal utrede og sende på høring forslag til dette, som å sette vilkår for tilskudd til private barnehager, mulighet for å stille samme krav til private som til offentlige barnehager, og å tidsavgrense tilskudd til private barnehager.»

Forslag nr. 79 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en utflyttingsskatt som sikrer at urealiserte gevinster opparbeidet i Norge frem til utflyttingstidspunktet, faktisk skattlegges her.»

Forslag nr. 80 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en kommunal/statlig turistskatt senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024.»

Forslag nr. 92 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med nødvendige lov- og forskriftsendringer for å gjeninnføre plikten til å være tilknyttet en drosjesentral og driveplikt og antallsbegrensning i drosjenæringen i løpet av 2023.»

Forslag nr. 104 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2022 sende på høring forslag om nye regler om at fiske etter torsk med fartøy over 21 meter må skje utenfor grunnlinjen, og at fartøy over 28 meter må fiske utenfor 4 nautiske mil av grunnlinjen. Forslaget vil innebære et forbud mot fiske av torsk med de angitte fartøygruppene innenfor disse grensene. Formålet med endringen som sendes på høring er å få på plass en betydelig innskjerping sammenlignet med dagens praksis.»

Forslag nr. 106 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i løpet av første halvår 2023, fremme forslag om å endre tannhelseloven slik at personer i alderen 23–26 år får rett til behandling i den offentlige tannhelsetjenesten, samt forskriftsfeste retten til 50 prosent redusert betaling for disse årskullene.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 61 mot 40 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.18.45)

Presidenten [23:18:53]: Det voteres over forslagene nr. 74, 81, 93, 95 og 105, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 74 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at elever som mottar tilbud om 12 timers gratis SFO fra skoleåret 2023-2024 får mulighet til å delta alle ukedager skolen har SFO-tilbud, så langt det er praktisk mulig.»

Forslag nr. 81 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et Husleielovutvalg som går gjennom Husleieloven for å vurdere hvordan den kan styrke leietagernes rettigheter, sikre grunnleggende botrygghet og at loven samsvarer bedre med dagens situasjon på leiemarkedet. Utvalget settes ned våren 2023, og en ny lov skal behandles i inneværende stortingsperiode.»

Forslag nr. 93 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt utrede alternativer til dagens kompensasjonsgrader i foreldrepens-

geordningen. Utredningen skal inneholde en vurdering av å innføre 90 prosent kompensasjonsgrad og provenynøytral omlegging. Forslag til mulige alternativer legges fram i statsbudsjettet for 2024.»

Forslag nr. 95 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette forsøk og utprøvinger med alternativer til dagens eksamensordning i videregående skole og ungdomsskole. Forsøkene og utprøvingene følges med bistand og erfaringsinnhenting.»

Forslag nr. 105 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede engangsgift på fossile lastebiler, busser og andre tunge kjøretøy i forbindelse med statsbudsjettet for 2024.»

Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 66 mot 35 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.19.08)

Presidenten [23:19:17]: Det voteres over forslagene nr. 85, 88, 89, 96, 98, 100, 102, 103 og 114–117, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 85 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 fremme krav om lavutslipp til offshorefartøy med sikte på innføring fra 2025 og nullutslipp fra 2029, eller tilsvarende krav som gir samme utslippseffekt for offshorefartøy.»

Forslag nr. 88 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende forslag om innføring av omsetningskrav for avansert biodrivstoff til innenriks sjøfart og fiske på høring, med forslag om et omsetningskrav på 4 volumprosent fra 1. juli 2023 og med en videre opptrapping til 6 prosent i 2024.»

Forslag nr. 89 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om endring av yrkestransportloven slik at det stilles nullutslippskrav til all løyvebasert virksomhet der det er mulig i løpet av 2023.»

Forslag nr. 96 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg for å utrede matkastelov med mål om at loven skal tre i kraft i 2024.»

Forslag nr. 98 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se på mulige tiltak for tilrettelegging for innfasing av null- og lavutslippsfly i den førstkommende FOT-anskaffelsen

som skal lyses ut i 2023, med avtaleoppstart 1. april 2024.»

Forslag nr. 100 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en innkjøps- og anskaffelsesstrategi for å sikre at miljøhensyn, kutt i klimagassutslipp og seriøsitet vektlegges i offentlige innkjøp. Strategien skal utarbeides i samarbeid med partene i arbeidslivet og det skal rapporteres til Stortinget i statsbudsjettet for 2024.»

Forslag nr. 102 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med industrien om CO₂-kompensasjonsordningen for å utvikle ordningen til å bli forpliktene for utslippskutt og energieffektivisering i tråd med nasjonale målsettinger. Aktuelle løsninger kan være krav, klimaavtale, fondsordning eller andre måter. Det må hensyntas at det er ulik økonomisk bærekraft i ulike bransjer, og at enkelte bedrifter har lave CO₂-utslipp og lite potensial for energieffektivisering. Regjeringen bes legge frem sak om dette i statsbudsjettet for 2024.»

Forslag nr. 103 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 stille strengere krav til gruvevirksomhet om tilbakefylling og økt ressursutnyttelse.»

Forslag nr. 114 lyder:

«Stortinget ber regjeringen framskynde innføringen av det planlagte omsetningskravet på 10 pst. for ikke-veigående maskiner til 1. januar 2023. Biogass skal holdes utenfor kravet.»

Forslag nr. 115 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revisjonen av forvaltningsplanen for norske havområder vurdere om deler av de områdene hvor det etter gjeldende forvaltningsplan ikke skal tildeles nye tillatelser, eller enkelte ikke-åpnede områder, bør defineres som varig petroleumsfrie områder.»

Forslag nr. 116 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å lyse ut 26. konsesjonsrunde i denne stortingsperioden.»

Forslag nr. 117 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at de tre TFO-blokkene (7426/ 10, 11 og 12) som ble tatt ut i 2022, ikke skal tas inn i TFO-runden i 2023.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 67 mot 34 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.19.36)

Presidenten [23:19:28]: Det voteres over forslag nr. 110, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre Ringebanen og E16 Skaret–Høgstet–Hønefoss som et fellesprosjekt og vurdere fremdriften og den økonomiske bærekraften i prosjektet frem mot ny NTP.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 57 mot 44 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.19.56)

Presidenten [23:20:03]: Det voteres over forslag nr. 111, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at maksimal bompengetakst for lette nullutslippskjøretøy på inntil 70 prosent av ordinær takst videreføres i innværende stortingsperiode.»

Høyre, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 84 mot 17 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.20.19)

Presidenten [23:20:25]: Det voteres over forslag nr. 84, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med en plan om å innføre et system for differansekontrakter for hydrogen i løpet av 2023.»

Høyre, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 85 mot 15 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.20.40)

Presidenten [23:20:48]: Det voteres over forslag nr. 91, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta sikte på å inngå forhandlinger om byvekstavtale med Kristiansandregionen og Nedre Glomma så fort som mulig.»

Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 84 mot 17 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.21.02)

Presidenten [23:21:11]: Det voteres over forslagene nr. 82, 94, 112 og 118, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 82 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om forbud mot nedbygging av myr til utbyggingsformål i løpet av 2023. Det skal utredes mulige dispensasjoner fra forbudet for å ta vare på andre arealer med høy verdi og utbygging av samfunnskritisk infrastruktur. Målet er at forbudet reelt sett skal redusere nedbyggingen av myr.»

Forslag nr. 94 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2024 med forslag om statlig bidrag til finansiering av produksjonsskoler.»

Forslag nr. 112 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at arbeidet med forprosjekt for nytt bygg til Griegakademiet i Bergen fortsetter, hvor Kunnskapsdepartementet fortsatt har rollen som prosjektbestiller.»

Forslag nr. 118 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå utfasing av vektfradraget for ladbare hybridbiler senest innen 2025.»

Høyre, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 86 mot 15 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.21.28)

Presidenten [23:21:21]: Det voteres over forslagene nr. 83, 86, 87, 90, 97, 99, 101, 107–109 og 113 fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 83 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 varsle et forbud mot bruk av fossile brenslere til energiformål i industrien innen 2030 og utrede innretningen av forbudet. Samtidig varsles det at det utredes hva som kan være hensiktsmessige avgrensinger.»

Forslag nr. 86 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om forbud mot bruk av fossil gass i byggvarme, med sikte på ikrafttredelse i 2025.»

Forslag nr. 87 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende forslag om opptrapping av omsetningskrav for avansert biodrivstoff i luftfart på høring, med forslag om et omsetningskrav på 2 volumprosent fra 1. juli 2023.»

Forslag nr. 90 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremskynde kravet om nullutslipp i offentlige anskaffelser av bybusser fra 2025 til 1. januar 2024.»

Forslag nr. 97 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en innfasing av null- og lavutslippsfly på FOT-rutene senest i forbindelse med FOT-anskaffelsene med forventet avtaleoppstart 1. april 2028/2029 dersom teknologitvillingen åpner for det.»

Forslag nr. 99 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en mulig pilot/utviklingskontrakt for innfasing av null- og lavutslippsfly for en egnet rute.»

Forslag nr. 101 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere arbeidet mot pukkellaks, herunder å tillate fangst av pukkellaks i sjø før sommeren 2023.»

Forslag nr. 107 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at kriteriet for kap. 1301 post 70, «fossilfrie anleggsplasser», endres til «utslippsfrie anleggsplasser». I tillegg skal det utredes hvordan omfanget av utslippsfrie anleggsplasser kan økes.»

Forslag nr. 108 lyder:

«Stortinget ber regjeringen frem mot revidert nasjonalbudsjett 2023 vurdere tiltak for å sikre at lokal- og regionalaviser ikke får begrensninger i muligheten til produksjon av video og lyd gjennom mva.-endringer.»

Forslag nr. 109 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenoppta forhandlingene om byvekstavtale med Tromsø med en statlig finansiering slik at bompengandelen er på nivå med andre inngåtte byvekstavgifter hensyntatt Tromsøs behov.»

Forslag nr. 113 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke skrinlegge prosjektet for samlokalisering av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet på Dokken-området i Bergen.»

Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 88 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.21.57)

Presidenten [23:21:43]: Det votes over forslag nr. 75, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 utrede om og hvordan medisinske kostnader knyttet til egenandelstaket kan fordeles utover kalenderåret.» Samtlige partier har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble enstemmig bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.22.15)

Presidenten [23:22:15]: Det votes over forslag nr. 121, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget erstatter som nevnt I i tilrådingen. Forslaget lyder:

«I

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	17 314 700 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn.....	59 974 119 000
3	Kultur og likestilling mv.	23 644 025 000
4	Utenriks.....	48 907 052 000
5	Justis.....	40 972 764 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	24 740 912 000
7	Arbeid og sosial.....	558 226 518 000
8	Forsvar	66 598 975 000
9	Næring.....	8 959 010 000
10	Fiskeri.....	1 463 285 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
11	Landbruk.....	28 638 267 000
12	Olje og energi.....	-462 384 616 000
13	Miljø	18 704 920 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	778 371 000
15	Helse.....	258 511 288 000
16	Utdanning og forskning.....	85 905 667 000
17	Transport og kommunikasjon	84 305 914 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	217 665 138 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	8 380 400 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv	43 976 606 000
21	Skatter, avgifter og toll	-2 210 699 914 000
22	Utbytte mv.	-52 187 702 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-1 127 604 301 000»

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 55 mot 46 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.22.39)

Videre var innstilt:

II

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2023 kan:

1. ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 125 000 mill. kroner.
2. ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 100 000 mill. kroner.
3. ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten.
4. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler samt foreta sikkerhetsplasseringer knyttet til slike avtaler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

III

Meld. St. 1 (2022–2023) – Nasjonalbudsjettet 2023 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 3 [23:23:06]

Referat

1. (113) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Mímir Kristjánsson og Hege Bae Nyholt om å harmonisere permitteringsregler mellom havbruk og annen industri (Dokument 8:52 S (2022–2023))
2. (114) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Henrik Olsen, Gisle Meininger Saudland, Erlend Wiborg, Sylvi Listhaug, Morten Wold og Himanshu Gulati om å avvikle samordningsfelten (Dokument 8:53 L (2022–2023))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes arbeids- og sosialkomiteen.
3. (115) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Mímir Kristjánsson, Bjørnar Moxnes, Seher Aydar, Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Sofie Marhaug og Hege Bae Nyholt om hastetiltak mot priskrisa før jul (Dokument 8:55 S (2022–2023))

Presidenten [23:23:24]: Presidenten foreslår at representantforslaget sendes finanskomiteen.

Marie Sneve Martinussen har bedt om ordet.

Marie Sneve Martinussen (R) [23:23:34]: Jeg skal være superrask. Jeg foreslår at denne saken heller behandles etter § 39 d i forretningsordenen.

Presidenten [23:23:41]: Det foreligger da to forslag til behandlingsmåte. Det er presidentens forslag om at saken sendes komité, og representanten Marie Sneve Martinussens forslag om at forslaget behandles straks, altså etter 39 d i forretningsordenen.

Det votes alternativt mellom presidentens forslag og forslaget fra representanten Marie Sneve Martinussen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom presidentens forslag og forslaget fra Marie Sneve Martinussen ble presidentens forslag bifalt med 96 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.24.05)

Presidenten [23:24:16]: Presidentens forslag er dermed bifalt, og forslaget sendes finanskomiteen.

Videre ble referert:

4. (116) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Mari Holm Lønseth og Lene Westgaard-Halle om salg av sterkøl fra bryggeri (Dokument 8:54 S (2022–2023))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.

5. (117) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sveinung Stensland, Ine Eriksen Søreide, Mari Holm Lønseth, Hårek Elvenes, Mahmoud Farahmand, Ingunn Foss og Ingjerd Schou om styrking av rikets sikkerhet og kontraetterretning (Dokument 8:51 S (2022–2023))

Enst.: Sendes justiskomiteen.

6. (118) Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i selskaper – 2021 (Dokument 3:2 (2022–2023))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten [23:24:28]: Dermed er dagens kart ferdig behandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 23.25.

